1524 MIRABILIS LIBER QUI PROPHETIAS REUELATIONESQUE NECNON RES MIRANDAS...

Jean ; vesc. di Strasburgo>
Lichtemberg (; vesc. di Strasburgo>)

Digitized by Google

1524

¶ MIRABILIS

Liber qui ꝓphetias Reuelationeſq; necnō res mi-
rādas ꝑteritas pñtes & futuras apte demōſtrat.

Pau. ad Theſſalo. v.

¶ Prophetias nolite ſpernere: oīa autem probate: quod bo-
num eſt tenete.

Luce. xxj.

¶ Cum audieritis prelia ⁊ ſeditiones: nolite terreri: oportet
primum hec fieri. ſed nondum finis.

Matthei. xxiiij.

¶ Audituri eñi eſtis prelia ⁊ opiniones preliorū: videte ne tur
bemini: oportet eñi hec fieri ſed nōdū eſt finis. Conſurget eñi
gens in gentē ⁊ regnū in regnū: ⁊ erunt peſtilentie ⁊ fames et
terremotus per loca. Hec autē oīa initia ſunt dolorū. tūc tra
dent vos in tribulationem: et occidēt vos: ⁊ eritis odio oībus
gentib' propter nomē meū: ⁊ tūc ſcandalizabūtur multi. et in
uicē tradēt: ⁊ odio habebūt inuicē. ⁊ multi pſeudo ꝓphete ſur
gent ⁊ ſeducēt multos: ⁊ quoniā abūdabit iniq̄tas: refrigeſcet
charitas multorū. Qui autem perſeuerauerit vſq; in finē: hic
ſaluus erit: ⁊ predicabitur hoc euangeliū regni in vniuerſo or
be in teſtimoniū oībus gentibus: ⁊ tunc veniet cōſummatio.

Pſalmi. xcvij.

¶ Confundantur omnes qui adorant ſcuptilia: ⁊ qui gloriā-
tur in ſimulacris ſuis.

Luce. ij.

¶ Nolite timere: ecce eñi euāgelizo vobis gaudiū magnū ⁊c.

¶ In duas partes preſens liber diſtinguetur.

¶ Prima prophetias: reuelationeſq; (quas latine ſcriptas
¶ oſtendimus) continebit.

¶ Secūda vero et vltima: gallico ydiomate inuentas enarra
bit: quas ob ipſarum difficultatē latinitate donare opiſſim'.

Spes mea deus.

BIBLIOTECA NAZIONALE FIRENZE

¶ Brevis autoris prefatio.

Ex his prophetijs ⁊ revelationibus intimis ocellis: perluſtratis facile cognoſci poterit pontificē maximū vite ſanctitate prefulgentem: breui ex religioſiſſimo francoruꝫ regno futurū: qui deo optimo maximo duce: pacem inter chriſticolas omnes componere: ſtatuſqꝫ hominum (et ſacris initiatorū maxime) iniuria fortaſſe temporū deformatos: diligentiſſime reformare curabit terras paleſtinorū (que in ſacris literis ſancta dicitur) grecorum: turcorum: et alias ꝙplurimas expediet: omneſqꝫ a chriſtiana fide abhorrentes: veritatis lumine illuſtrabit. Cui reges obedient: videlicet Rex Hieruſalem. Rex Anglie. Rex Sicilie. Rex Caſtilie. Rex Hiſpanie. Rex Leonis. Rex porthugalis. Rex Aragi. Rex Nauarre. Rex Dacie. Rex Boetes. Rex Armenie. Rex Cordubie. Rex Cyprie. Rex Sardonie. Rex Conachie. Rex Uvyanie Rex Urchonie. Rex Nouarchie. Rex Colencie. Rex Mamye. Rex Britannie: armonice nunc ducatus nuncupatur. Rex vologame. Rex maiorchie. Rex Scotie. Rex polonie: et de plagis aſianis. Rex Cathalis. Rex Tharſis. Rex Turneſtaris. Rex Corasine. Rex Conſanie. Rex Indorum. Rex Perſarum. Rex Medoruꝫ. Rex parthe. Rex Georgie. Rex Caldeoꝝ. Rex Meſopotamie. Rex Turcarum. Rex Sirſe. Rex Capadocie. Rex Birbimie. ⁊ de regiõibus vero Africanis. Rex Ethiopie. Rex Libie Egypti. Rex Arabie. Rex Judee. Poſtremū de oris europicis. Rex Theſſalie. Rex Macedonie. Rex Thracie. Rex Scytie. Rex Mauritanie. Rex Hindie atqꝫ ꝙplurimi alij reges: duces ⁊ principes.

¶ Super omnes reges ⁊ excentia regna terrena habet̄. Gallorum rex cum regno omnium religioſiſſimus ac beneficijs: non ſoluꝫ humanis: ſed ⁊ diuinis inſignitus: quod pluribus licet probare rationibus.

¶ Prima: quoniam ab angelo diuinitus allata eſt phiala (quam ſanctam ampulam vocant) dataqꝫ beato Remigio diuino vnguento plena: quo prefatus rex gallicus liniri ſolet.

¶ Secunda quoniam per nuncium celitus miſſum. Olimpi moderator Gallorum regis inſignia in longe preſtantiora: videlicet Lilij flores cōmutare dignatus eſt.

¶ Tertia: quoniā illi ab optimo maximo rege. datum eſt miracula facere: vtpote in morbo illo guttura differenti (quem ſcruellas Galli vocant) curando.

Digitized by Google

¶Quarta:propter auree illius(quem loriflādum: ſeu ſanctū
verillum vocant)diuinam receptionem.
¶Quinta:quoniam ex Francorum regibus ſue beatitudinis
teſtimonia relinquētibus:plures fuiſſe ſanctos incōfeſſo eſt.
¶Sexta:quoniā Francorum reges ſummos pontifices non
ſine fidei iactura pulſos ſepe in ſuam ſanctā ſedez remiſerūt.
¶Septima:hoc argumento colligi poteſt:q̄m rex ille regum
Francorum regibus hoſtium iniurīs oppreſſis: atq̧ huma-
no auxilio pene deſtitutis ſuppetias ferre nō dedignatus eſt
quod omnibus patuit.Anno domini. .M.cccc.xxv. quo puel
la viginti annos nata duce:Angli profligati fuere.
¶Ceteras cauſas(quas etiā facile perſequi nō poſſem)
breuitatis cauſa omitto.
¶Finis.

¶ Incipit liber Bemechobi epiſcopi ecclie Patarenis ⁊ martyris Chriſti: quẽ de hebreo ⁊ Greco in latinum tranſferre curauit: id eſt de principio ſeculi et inter regna gẽtium ⁊ finem ſeculorum: quem illuſtriſſimus virorum beatus Hieronymus in ſuis opuſculis collaudauit.

SCiendũ nãqꝫ eſt nobis fratres chariſſimi quõ in principio deus creauit celũ et terrã et per ipſum oĩa creata ſunt: et quõ deus fecit hominẽ ⁊ adiutoriũ ſimile ſibi: ⁊ poſuit eos in paradiſo: ⁊ vocauit noĩa eorũ Adã ⁊ Euam. Sed poſt ſerpentino dolo decepti: eiecti ſunt virgines de paradiſo. Anno autẽ .xxx. poſtq̃ eiecti ſunt de paradiſo genuerunt Cain primogenitũ ⁊ ſororẽ eius Delborã. Anno cẽteſimo vite Ade: occidit Cain Abel fratrẽ ſuũ: ⁊ poſuit manum ſuper eũ. Anno autẽ .ccc. ⁊ .xxx. vite Ade primo milliario ſeculi: natus eſt ei filius noĩe Seth: ad eius ſimilitudinẽ vir gigas et magnus. Poſtea peperit Adam ⁊ Eua filios ⁊ filias. Anno autem ſexcẽteſimo vite Ade ceperũt filii Cain abuti vxoribus fratrũ ſuorũ in fornicationibus nimis. Octingenteſimo vero anno vite Ade dilatate ſunt ſuper terram fornicationes nimis ⁊ immũditie a filiis Cain. Anno autem nongenteſimo ⁊ trigeſimo mortuꝰ eſt adã ⁊ ſepultꝰ eſt in Ebron primo milliario ſeculi. Tũc diuiſe ſunt cognationes Seth a generatione Cain: et abſtulit Seth ſuã generationẽ cõtra orientẽ in quendã mõtẽ qui erat proximis paradiſo. Habitauit quoqꝫ Cain et eius cognatio vbi nefandũ fratricidiũ perpetrauit: id eſt in india in eodẽ loco deliriarũ: vbi ipſe Cain condidit ciuitatẽ: cuiꝰ vocabulũ impoſuit Effrem: et hec ipſa prima facta eſt ante diluuium. .xl. autẽ anno tẽpore Jareth in ſecundo miliario ſeculi fuerũt viri malefici: ⁊ artis peſſime inuentores de filiis Cain: et immũditie et ſpurcicie: id eſt Obal ⁊ Tobal filii Lameth ceci: qui interfecit Cain. Iſti inuenerunt primi opera ferri: et eris et auri ⁊ argẽti molliendi: et ipſi penitus adinuenerunt oẽs artes muſicas. Poſt annos autẽ ſeptingẽtos vite Jareth ſecundo miliario ſeculi cepit multa malitia peior creſcere ſuper terrã: que a nobis et negligenda ſit: ⁊ nõ dicenda. Tũc cõcupierunt filii dei filias hominũ. Iratuſqꝫ dñs deus ⁊ dolore corde tactus dixit. Penitet me q̃ hominẽ feci ſuper terrã: nõ permanebit ſpiritus meus in homine ineternũ quia caro eſt. Poſt hec ingreſſi ſunt filii dei ad filias hominũ et genuerũt ex

eis gigantes ſuper terram: et facti ſunt atrociſſimi ſup cūctos
hominū qui habitāt terram. Ex tunc precepit dn̄s Noe vt fa
ceret ſibi archam ⁊ induceret vxorem eius ⁊ tres filios cū vxo
ribus eorū quos reſeruauit in arca in vndatione diluuij. Et
factū eſt diluuiū ſuper omnē terrā: ⁊ tulit Noe ex omni anima
inuenta tam in volatilibus ꝙ in beſtijs: que erant ſuper terrā
que in archa reſeruata fuerūt Anno ſexcētesimo primo egreſ
ſus eſt Noe de archa cū oībus qui fuerāt cū eo. Tūc offerebat
Noe holocauſtū dn̄o: benedixitqȝ Noe ⁊ filijs eius. Sexcente
ſimo ⁊ duodecimo anno vite Noe in.iij.miliario ſeculi reedi
ficare cepit Noe ⁊ ei⁹ nouā poſſeſſionē in terra: ⁊ appellauerūt
regiones illas Tānon. ſcd̄m nūcupationē numeri quo exie
rūt de archa.i.octo. Tricenteſimo autē anno in.iij.miliario
ſeculi genuit filiū ⁊ vocauit nomē eius Jonitū. anno.xxx.⁊.l.
poſt diluuiū dedit Noe terrā Eochani.id eſt orientē in domi
nationē filij Joniti ⁊ mortuus eſt Noe: ⁊ cōpleti ſunt dies eius
id eſt anni nōgēti.l.poſt obitū Noe venerūt filij eius in.iij.mi
liario ſeculi: ⁊ deſcenderūt in terrā Sennaar: ceperuntqȝ ſibi
turrim edificare cuius cacumē ptingeret vſqȝ ad celos et illic
diuiſit deus in ira ſua eos qui facere ceperunt: ⁊ diſperſi ſunt
ſuper faciem totius terre et diuiſi ſunt ſuper omnem ter
ram. Jonitus filius Noe intrauit in terram Eocham. id
eſt orientem vnde ſol oritur ⁊ habitauit ibi ⁊ accepit a deo ſa
pientiam ⁊ oēm aſtronomiā ⁊ ſidera celi ille inuenit. Sen fili⁹
Noe accepit terram Aſiecham terrā meridianā: que eſt pars
auſtralis vſqȝ ad occidentē. Japheth intrauit cōtra aquilonē
vſqȝ ad occeanum mare: et diuiſi ſunt per omnē terrā. Jonit⁹
filius Noe ipſe erudiuit Nembroth virum gigantem: et robu
ſtum venatorē: ⁊ ipſe Nembroth poſt diluuium edificauit ciui
tatē: que nūcupata eſt babilonia. Anno ſeptingēteſimo in.iij.
miliario edificata eſt babilonia magna. Poſt hec autē fecerūt
ſibi regē filij Chan/cui nomē Potubus: qui tenuit pontū ⁊ ex
eo nomē accepit. Poſtea miſerūt filij iapheth ad Jonitū viros
⁊ artifices architectorie cōſtructores: ⁊ venerūt Meocham ad
Jonitum. ⁊ edificauerūt illic ciuitatē: que nūcupata eſt Joni
ta: ⁊ erat pax inter regnū Nēbroth ⁊ regnū Pantubi filij Chā.
Dehinc contra ſe inuicē rebellare ceperūt. Audito hoc Joni
tus ſcripſit epiſtolā ad Nombroth: qui tenebat Babiloniam
et hoc erat ſcriptū. Quia regnū filiorū Japheth hinc incipit
delere regnū filiorū Chan. Hec prima certamina apparuerūt
inter regna ⁊ regna ſuper terrā. Anno. viij. in.iij. miliario ſecu
li ſemp pugnabāt virili pugna: ⁊ victū eſt regnū Chā a regno

Digitized by Google

Nēbroth: ⁊ obtinuit regnū Nēbroth principatū vſqȝ ad Cuſ-
ſereſdē regē: qui tenuit Hereſdē. Hereſdē autē ipſe cōcrema-
uit regnū Chan ⁊ captiuauit oēs q̄ erāt habitātes Jebuſeos.
Amorreos. Paleſtinos. ⁊ Afros: q̄ erāt in occidētē. Poſtea He-
reſdes Cuſdrū genuit regem: cōgregauerūt aūt ſe filij Chan
cccxx. milia peditū: audiēs autē Cuſdro dimiſit eos vſqȝ dum
trāſirēt fluuiū tigrin. Tūc miſit Cuſdro rex ſuum exercitū cū
elephātis: ⁊ iterfecit eos oēs ⁊ nō remāſit ex eis q̄ſq̄. Et tunc
amaricata ſunt regno ɔtra ſe inuicem. Uiceſimoquinto anno
in. v. miliario ſeculi deſcēdit Samiſab rex de Cochā cū exerci
tu magno: ⁊ depopulauit multas ciuitates: id eſt. lxx. ⁊ . viij. re
giones illius ⁊ ptrāſiuit vſqȝ ad tertiū regnū Jndorū: poſtq̄
de india fuit reuerſus: venit in Arabiā ⁊ perrexit i deſertū Sa
baab in terra Hiſmahelitarū ⁊ poſuit ibi caſtra in terra filioꝝ
Hiſmael: ibiqȝ deuict⁹ Samiſab rex a Sarracenis: et cecide-
rūt ibi multa milia ⁊ fugerūt. Et tunc primitus exierunt filij
Hiſmael de heremo bellis certare ⁊ introierūt in regna gētiū
ſcdm̄ q̄ pmiſit deus Hiſmaeli: qd̄ e regione fratrū ſuoꝝ fige-
ret tabernacula. Erāt aūt caſtra eoꝝ multitudo nimia: cepe-
rūtqȝ pugnare cōtra orietalē terrā ⁊ meridianā: ceperūtqȝ de
ſolare vrbes: ⁊ fecerūt ſibi nauigia: ⁊ venerūt vſqȝ in regiones
occidētales prope Romā: ⁊ dñati ſunt terris. Eo tpe immū-
da corpa edebāt. i. carnes cameloꝝ. ⁊ bibebāt ſanguinē iumē
toꝝ mixto lacte. Tūc fecerūt ſibi de ipſis. iiij. pricipes. Oreb et
zeb ⁊ zebee: ⁊ Salmana. Cūqȝ introiſſent ſup filios Jſrael: per
cuſſit eos dñs ibidē: ⁊ tradidit eos dñs i manu Gedeonis He
brei filij Joar. Fuerūt aūt ibi ceſi. c. xl. M. ⁊ ceciderūt ibi prin
pes eorū: ⁊ perſequutus eſt eos Gedeon vſqȝ in eorū patriam.
Liberauitqȝ deus filios Jſrael a ſeruitute filiorū Jſmael. Fu-
turū eſt autē vt faciāt aliud ſimile: ⁊ deſtructā faciāt terrā: ⁊ ob
tineant orbē terre: ⁊ regiōes alias ab ortu vſqȝ ad occidentē:
a meridie vſqȝ ad aquilonē ⁊ vſqȝ Romā: ⁊ erit iugū eorū gra-
ue ſup ceruices gentiū: ⁊ nō erit gens: aut regnū: qd̄ eos poſſit
expugnare vſqȝ ad numerū temporū. Et poſtea deuincētur a
chriſtianis: ⁊ a regno Romanoꝝ filij Jſmael ſubijcietur. ⁊ erit
magnificū regnū Romanorū ſup cūcta regna gentiū: cū con-
triti fuerit a Romanorū iperio. Nōne annos multos regna-
uerunt Hebrei: et a Romanis victi fuerūt. Babylonij quatuor
milia annorum regnauerūt: ⁊ ipſi a Romanis afflicti fuerūt.
Macedonij ⁊ regnū partoꝝ afflixerūt armis Scithas: ⁊ inde
eis ſupplices fuerunt Afros. Hiſpanos: Gallos: Germanos:
Suabos: Britones: Bellericos: armis acq̄ſierūt. Tūc iterum

Digitized by Google

surgēt filij Ismael de heremo ⁊ resistēt regno Romanoꝝ quod scriptura cōmemorat: australia brachia. Daniel hoc preuidēs ⁊ cōtra dicent regnū. In nouissimo autem sexto miliario seculi exiēt filij Ismael de heremo: ⁊ erit aduērˀ eoꝝ castigatio sine mēsura: ⁊ sine misericordia: ⁊ tradet deus in manus eoꝝ cūcta regna gentiū propter peccata q̄ operati sumus cōtra precepta dei. Ideo tradidit nos deus in manus barbaroꝝ: q2 obliti sumus precepta dn̄i. Faciūt enī christiani multa illicita: q2 maculāt ſemetipsos: qd̄ turpissimū est ad dicēdū. Propterea tradidit illos deˀ ī manˀ Sarracenoꝝ ⁊ perfida erit ī captiuitate ⁊ occisiōe capadocia ī captiuitate ⁊ occisiōe erit. Cicilia ī iubilatiōe erit. Terra Syrie erit ī solitudie ⁊ eiˀ habitatores captiui ducēt. Cicilia fiet ⁊ habitatores eiˀ gladio pibūt. Grecia ī occisiōe ⁊ captiuitate erit. Affrica erit fiet. Egyptij ⁊ orientales ⁊ Asia erūt sub tributo ꝑui ī argēto ⁊ auro. Hispania gladio peribit: ⁊ captiui ducent habitatores eius Gallia ⁊ Germania et Agothania varijs plagis deuorate/ multi ex eis captiui ducent. Romani in occisione erūt ⁊ conuersi in fugā: in insulis maris erūt in dissolutionē: ⁊ obtinebūt filij Ismael introitū ab aquilone ⁊ oriēte ⁊ meridie ⁊ occidente. Et replebit Hierosolyma cūctis gētibˀ: q̄ captiue ducent: ⁊ replebit terra repromissionis oībˀ gētibˀ. Et erit gētes iugū eoꝝ suaue sup oēs et erunt oīa sub iugo eoꝝ et tributo: ⁊ oīa ornamēta diuitū eorū erūt et que fuerūt in ecclesia scōrū siue aurū/ aut argētū siue lapides preciosi ⁊ oīa ornamēta ecclesiarū eoꝝ erūt. Et distribuēt ministeria dei/ ⁊ erūt sicut ppl's. q2 ecclesie incēdio cōcremabunt ⁊ erit tribulatio multa/ ⁊ proiciēt corpora eoꝝ ī plateis/ co ꝙ nō sunt q̄ sepeliāt: ⁊ erit iter Sarracenoꝝ a mare vsq3 ad mare Et erūt regiones sine via: ⁊ vocabit via eoꝝ via angustie: ⁊ gradient simul iuuenes diuites: ⁊ paupes cū afflictiōe ⁊ gemitu ⁊ dicēt. Beati illi sūt q̄ de hac luce nos ꝓcesserūt. Hoc beatˀ paulus ꝓuidit. Cū venerit discessio primū ⁊ reuelatus fuerit hō filius ⁊c. Quid est aliud discessio nisi disciplina: qua corripiētur vniuersi habitatores terre a filijs Ismahelis. Propterea onagrū deus appellauit Ismahelem patrem illorū. Propter hoc dissolutionem tradent omnem terram: ⁊ vrbes erūt multe deserte. Non enī sunt homines isti sunt alie gētes: sed sunt filij de heremo vēturi: ⁊ sunt hoibus odibiles. Audi imitationē ipsoꝝ de heremo sunt venturi: mulieres habētes ī vtero partˀ simul interficiēt gladio: sacerdotes in locis sanctorū interficiētur: in ecclesia sanctorum cū mulieribus cōcūbēt: ⁊ sacratis ecclesiarū vestimētis induētur ipsi ⁊ vxores eoꝝ. Iumēta eoꝝ liga-

turi ſunt ad ſepulchra eoꝝ tanq̄ ad preſepia: ⁊ erit tribulatio
magna ſuper chriſtianos qui habitāt ſup terrā: et tūc appare-
bunt qui ſunt fideles in chriſto credituri: nō eñ propterea mi
ſit deus has tribulationes ſup chriſtianos: vt iuſti deleātur: q̄
in chriſto ſunt credituri: ſed vt manifeſtētur qui in ipſo erunt
fideliſſime credituri: ſicut ipa veritas dixit. Beati eſtis cū per-
ſecuti vos fuerint propter nomē meū: ⁊ reliqua. Sic eñ per-
ſecuti fuerunt prophetas qui fuerūt ante nos. Sed qui per-
ſeuerauerit vſq; in finē: hic ſaluus erit. Et poſt tribulationem
dierum que facta fuerit a filijs Iſmael diſſoluta erit oīs ter
ra ab eis: ⁊ erunt amicti ornamentis ex auro ⁊ purpura ⁊ ſplē
didis veſtimentis tanq̄ ſponſi dicētes: nequaq̄ ſe poſſunt eri
pere chriſtiani de manibus: ⁊ gloriabuntur in ſuis victorijs ⁊
dicent. Ecce vicimus terrā in fortitudine noſtra/ ⁊ oēs qui ha
bitāt in ea: Tūc recordabitur dñs deus ſcdm ſuā miſericordiā
quā ꝓmiſit diligentibus ſe: eis qui in chriſto ſunt credituri: ⁊
liberabit eos de manu ſarracenorū Surget aūt de gallia chri
ſtianoꝝ gēs: ⁊ preliabit cū eis: ⁊ occidet eos gladio: ⁊ captiuas
ducet mulieres eorū ⁊ infantes eorū interficiet: ⁊ deſcēdēt filij
Iſmael in gladiū ⁊ tribulationē: ⁊ reddet illis dñs mala q̄ ipſi
alijs fecerūt: ⁊ irruet ſup eos malicia ſepties tm̄: quātū i alijs
geſſerūt: ⁊ tradet illos deus in man⁹ chriſtianoꝝ: ⁊ erit regnū
chriſtianorū exaltatū ſup oīa regna: ⁊ imponent chriſtiani iu
gum ſup eos graue ⁊ erūt ſerui qui remanebūt. Et tūc pacifi-
cabitur terra: que ab eis fuerat deſtructa: ⁊ qui captiuati fue-
rant ab eis reuertētur in terrā ſuā: ⁊ multiplicabūtur oēs ſup
terrā: ⁊ erit indignatio magna regi romanorū ſup eos q̄ chri-
ſtum denegauerūt Egyptij ⁊ Arabes chriſtū negauerūt: ⁊ erit
pax ⁊ trāquillitas magna ſuper terrā: qualis non fuit: nec erit
ſimilis poſt illā: pro eo ꝙ in fine ſeculorū erit: et erit letitia: et
pax ſup omnē terrā: ⁊ requieſcēt a tribulatiōib⁹ ſuis. Hec erit
illa pax de qua dixit apoſtolus. Cū fuerit tranqllitas ⁊ ſecuri-
tas: tunc veniet repētinus interitus. Et erūt hoīes in diebus
illis ſicut erant in dieb⁹ Noe edētes ⁊ bibentes: ⁊ ad nuptias
tradētes: ⁊ nō erit in corde eorū timor. Ita erit aduētus Gog ⁊
cū fuerit iſta pax tūc deſolabūtur porte caſpie in laterib⁹ aqui
lonis ⁊ gens illa cū Gog ⁊ Magog: ⁊ cōcutietur oīs terra pre ti
more eorū: ⁊ expaueſcēt oēs hoīes habitātes in terra: ⁊ abſcō-
dent ſe in mōtibus ⁊ ſpeluncis a conſpectu eorū: ex ꝓgenie non
ſunt Iapheth: ⁊ exiet plaga aquilonis: carnes hominū come-
dēt: ⁊ ſerpētes: ⁊ iumēta. Mulieres quoq; cū paruulis mādu-
cabūt: ⁊ nullus erit qui poſſit expugnare illos. Poſt ſeptē an-

Digitized by Google

nos tēpoꝝ illoꝝ cū cōprehēderint ciuitatē Joſephe immittet deus vnū ex principib⁹ ſuis: ⁊ percutiet eos cū fulgore et igne ſub vno momēto: ⁊ veniet imperator grecoꝝ: ⁊ ſedebit in hieruſalē ſeptē annos: et tūc apparebit filius perditionis: qui dr̄ Antichriſtus. Naſcetur aūt in Corozain: ⁊ nutriet in Bethſaida: ⁊ regnabit i Capharnaū ſicut deus dixit in euangelio. Ue tibi Corozai: Ue tibi Bethſaida. Ue tibi Capharnaū ſi vſqꝫ ad celū exaltaberis: vſqꝫ ad infernuꝫ demergeris. Poſtea aſcēdet rex Romanoꝝ et Grecoꝝ in Golgotha: in quo loco pro nobis dn̄s mortē ⁊ crucis patibuluꝫ ſuſtinere dignatus fuit: ⁊ tollet rex Romanoꝝ coronā de capite ſuo: et ponet eā ſuper ceruiceꝫ ſuā ⁊ expandet manus ſuas ad celū: ⁊ tradet ſpiritū ſuū deo: regi chriſtianoꝝ: ⁊ tunc apparebit ſignū crucis in celo. Poſt hec veniet fili⁹ perditionis/ ⁊ putabit vt deus ſit: ⁊ faciet ſigna prodigia multa ſuper terrā vt ceci videant: claudi ambulent: ſurdi audiāt mortui quaſi reſurgēt etiā ſi fieri poteſt ⁊ electi decipient. Ingredieť autē Hieruſalē: ⁊ ſedebit in tēplo: dei putans quaſi filius dei ſit: et erit exaltatū cor eius nimis/ cū ſit homo ex viri ſemine filius mulieris de tribu Dan: ⁊ erit fallax ⁊ mendax ⁊ fraudulētia ſua decipiet ⁊ ſeducet multos. Poſt hec mittet dn̄s duos famulos ſinceriſſimos Enoch et Heliā: qui in ei⁹ teſtimonio reſeruati fuerant ad arguendū ipſum inimicum: ⁊ tunc erūt nouiſſimi primi qui erūt credituri de iuda. Helia autem ⁊ Enoch arguēt eū corā omni populo: ⁊ oſtendēt eū mendacē eſſe/ atqꝫ fallacē et cōfuſum. Tūc iudei credituri erunt ex omni tribu filiorum iſrael: ⁊ erunt interfecti pro Chriſto. C. xliii. milia in diebus illis. Tūc Antichriſtus furore repletus iubebit ſanctos dei interficere: et qui eis fuerint credituri. Et tunc veniet dn̄s noſter Jeſus Chriſtus filius dei viui in nubibus celi cum agminibus angeloꝝ ⁊ gloria celeſti: ⁊ ſtatim interficient Antichriſtum beſtiam ⁊ inimicū ⁊ ſeductorē gladio oris ſui: ⁊ qui illi conſenſerint ⁊ erit conſummatio ſeculi ⁊ erit iudicium vbi milia milium angeloꝝ et decies centena milia archangeloꝝ/ cherubin: ⁊ ſeraphin. Erunt ibi ſanctoꝝ agmina patriarcharū prophetarum: apoſtolorum: martyrum: confeſſorum virginū ⁊ omnium ſanctorum. Ibi aūt iuſti ⁊ peccatores reddāt rationem ante conſpectum domini: prout geſſit vnuſquiſqꝫ. Juſti autem ſeparabūtur ab impiis: et iuſti fulgebunt ſicut ſol ſequētes agnū vite ⁊ regē celi vidētes ſemꝑ claritatem dei in celis: ⁊ conſociabūtur in perpetuū. Impii autē deſcendent cum beſtia in infernum. Juſti autem in perpetuū viuent: ⁊ cū rege celi ſine fine gloriabunť: et impii ſine fine pa

nam patientur. Unde nos dominus eripere dignetur. Qui cũ
patre ꝛ filio ꝛ ſpiritu ſancto viuit ꝛ regnat deus per omnia ſe-
cula ſeculorum. Amen.

¶ In nobiliſſimo Francorũ regno apud Parrihorũ Acade-
miam: in diui Victoris libraria: in aula ingreſſus: ꝛ in ſcanno
his tribus literis. o. o. o. obſignato hãc inuenies prophetiã.

¶ Incipit prophetiam Sibille.

Sibille grece femine prophetãtes dicun
tur. que ob diuinã volũtatẽ hominib' interpre-
tari ꝛ ventura prenunciare ſolebãt. Tradũt nãq;
auctores doctiſſimi. x. fuiſſe Sybillas: quarũ pri
ma de Perſis. Secunda Libica. Tertia Delphi-
ca: que ante bella troiana vaticinata eſt. Quarta Cumea in Ita
lia. Quinta Erithrea in Babilonia orta dicta Erithrea ab in
ſula in qua eius carmina ſunt dicta. Sexta Samia a Samo
inſula vocata. Septima Amalthea vel Cumana. Hec nata
fuit in Syria de Manaſſe patre/et matre Papilia: inde venit
Cumas: octaua Helleſpontica: nona Phrygia: decima Tibur-
tina grece/Abulnea latine vocat. Ex cuius carminibus mul-
ta de deo et chriſto ſcripta ptinent. Fuit igit hec Sibilla Pria
midis regis filia ex matre noie Hecuba pcreata: vocata eſt in
greco tyburtina: latine vero noie Abulnea. Hec fuit Caſſan-
dra diuina gẽriũ: quã Eneas eduxit de Troia. Hec circuiens
diuerſas ptes oriẽtis pdicauit aſiã/Macedoniã/Eroctiã/Aga
guldeã/Ciliciã/Pãphiliã/ꝛ Galiciã. Cũq; hanc mundi partẽ
vaticinijs ſuis repleſſet: inde venit egyptũ Ethiopiã/Gaba-
dã/ꝛ Babiloniã/Africã/Libiã/ꝛ Pẽtapolim/Mauritaniam
et Palarmũ: oẽs has puincias predicauit: ꝛ ſpiritu pphetie
repleta pphetauit bonis bona: malis mala. Scimus namq;
quia in preconijs ſuis verã annũciauit: ꝛ q in nouiſſimis erãt
ventura predixit. Audiẽtes igit famã eius principes Romam
ſtatim nũciauerũt in cõſpectu Tarquinij Troiani/ꝛ Romani
imperatoris. Iſte Tarquinius ſeptimus fuit tẽpore Nabucho
donoſor/qui Cãbis dictus eſt. Mittẽs ergo imperator lega-
tos ad eã/fecit eã cũ magno honore deducere Romã. Centũ
igitur viri ex Senatu Romano ſomniũ vnũ in vna nocte vide
rũt ſinguli. Videbãt in viſu quaſi nouẽ eſſe ſoles in celo: qui ſi
gillatim diuerſi diuerſas in ſe figuras habebãt. Prim' ſol erat
ſplendidus ꝛ fulgẽs ſuper terrã. Scđs ſplendidior/ꝛ magnus
et aereã habẽs claritatẽ. Tertius ſol ſanguineo colore flãmi-
gerãs igneus ꝛ terribilis/at demũ ſplẽdidus ſatis. Quartus

Digitized by Google

ſol ſanguine rubicūdus: quatuor ex eo iterū erāt meridies radiātes. Quītus ſol erat tenebroſus ſanguine⁹: ⁊ lāpas ſicut in tonitruo tenebroſo. Sext⁹ ſol tenebroſus nimis: et habebat aculeū veluti ſtimulū ſcorpionis. Septimus vo ſol terribilis erat ⁊ ſanguine⁹ terrū hn̄s ī medio gladiū. Octau⁹ aūt ſol effuſus ſanguineū colorē hn̄s ī medio. Non⁹ vo ſol erat nimis tenebroſus: vnū tm̄ hn̄s radiū fulgētē. Cūq3 Romā īgreſſa eſſet Sibylla vidētes eā Romani ciues admirabant nimiā pulchritudinē ei⁹. Erat eñ venuſta vultu/aſpectu decoro/eloquēs in vbis/atq3 oī pulchritudine ſatis cōpoſita/ſuis auditoribus dulce pbebat eloquiū. Veniētes aūt ⁊ viri/ꝗ̄ ſomnia viderant dicūt ad eā. Magiſtra/⁊ dn̄a qm̄ magni decoris eſt valde corpus tuū/quale nūq̄ antea ī feminis pter te vidim⁹/pcamur/vt ſomniū qd̄ oēs nos in vna nocte vidim⁹ ꝗ̄d futurū premōſtret/aperias. Rn̄dēs Sibylla dixit ad eos. Nō eſt equū ī loco ſtercorib⁹ pleno/⁊ diuerſis certaminationib⁹ polluto ſacramentū hui⁹ viſiōis detegere. S3 venite aſcēdam⁹ in mōtē apēninū/⁊ ibi vobis pnūciabo ꝗ̄ vētura ſunt ciuīb⁹ Romanis: ⁊ fecerūt: vt dixit. Quos interrogās viſionē quā viderāt/narrauerūt ei. At illa dixit ad eos nouē ſoles/quos vidiſtis: oēs futuras gn̄ationes pſignāt. Qd̄ vo diſſimiles eos in ſe vidiſtis: diſſimilis vita erit in filijs hoīm. Prim⁹ aūt ſol prima gn̄atio eſt: ⁊ erūt hoīes ſimplices ⁊ clari amantes libertatē veraces/māſueti/benigniſſimi: amātes ꝯſolationes pauperū/ et ſatis ſapiētes. Scd̄s aūt ſol ſcd̄a gn̄atio eſt: ⁊ erūt hoīes ſplēdide viuētes/⁊ creſcētes multū deū colētes/ſine malicia ꝯuerſantes ī terra. Terti⁹ ſol tertia gn̄atio eſt. Et exurget gēs cōtra gētē: ⁊ erūt pugne multe ī Roma. Quartus ſol. q̄rta gn̄atio eſt erūt hoīes ꝙ verū eſt abnegātes: ⁊ in dieb⁹ illis exurget mulier de ſtirpe hebreoꝝ noīe Maria hn̄s ſpōſum noīe Joſeph: ⁊ ꝓcreabitur ex ea ſine cōmixtiōe viri de ſpūſctō fili⁹ dei noīe Jeſus ⁊ ipſa erit virgo aū partū ⁊ virgo poſt partū. Qui ergo ex ea naſcetur erit ver⁹ de⁹ ⁊ verus hō ſicut oēs pphete predicauerūt ⁊ adimplebit legē hebreoꝝ ⁊ adiūget ſua ꝓpria inſimul ⁊ ꝑmanebit regnū eius in ſecula ſeculoꝝ. Naſcēte autē eo exercitus angelorum a dextris ⁊ a ſiniſtris erunt dicentes. Gloria ī excelſis deo: ⁊ in terra pax hominibus bone vol. ⁊c. Veniet namq3 vox de ſuperius dicens. Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Erant autem ibi de ſacerdotibus hebreorū. ꝗ̄ audiētes hec vba indignati. dixerūt ad eā. Iſta vba terribilia ſūt ſileat hec regina. Rn̄dēs ſibilla dixit eis. O iudei neceſſe eſt ita fieri ſ3 vos nō credetiſ ī eū. Dixerūtq3 iudei. Nos

inquiūt credemus quia verbū et teſtamentū dedit patribus
noſtris ⁊ non auferet manū ſuā a nobis. Reſpondit eis iterū
Deus celi geniturus eſt filiū vt ſcriptū eſt: qui ſimilis erit pa-
tri ſuo: ⁊ poſtea vt infans ꝑ etates creſceret: ⁊ īſurgēt reges in
eū ⁊ principes terre. In diebus illis erit Ceſari Auguſto cele-
bre nomē ⁊ regnabit in Roma ⁊ ſubijciet oēm terrā ſibi. Poſt
hec cōuenient hebrei ſacerdotes: ſacerdotes hebreorū contra
Ieſum ꝙ multa ſigna facit ⁊ comprehendēt eū. Dabunt autē
alapas deo manib' ſcꝫ ⁊ inceſtis celeſtis: ⁊ ī vultu ſacro expuēt
venenata ſputa. Dabit aūt ad verbera ſimpliciter dorſum ſan
ctum ⁊ collaphos accipiēs tacebit. Ad cibū vero fel / ⁊ ad ſitim
acetum dabūt: ⁊ ſuſpendēt eū in ligno et occidēt: ⁊ nihil vale-
bit eis quia die tertia reſurget: ⁊ oſtendet ſe diſcipulis ſuis et
ipſis videntibus aſcendet in celum: ⁊ regni eius nō erit finis.
Dixit autem principibus Romanorū. ¶ Quintus ſol. quinta
generatio eſt. Et eliget ſibi ieſus duos piſcatores de Galilea ⁊
lege propria docebit eos dicēs. Ite ⁊ doctrina quam a me ac-
cepiſtis docete oēs gentes. ⁊ per ſeptuaginta ⁊ duas linguas
ſubijcientur oēs nationes. ¶ Sextus ſol. ſexta generatio eſt.
Et expugnabūt iſtā ciuitatē annos tres ⁊ mēſes ſex. ¶ Septi
mus ſol. ſeptima generatio erit ⁊ exurgēs duo reges ⁊ multas
facient ꝑſecutiones in terra hebreorū propter eū. ¶ Octauus
ſol: gnātio erit octaua ⁊ in deſertatione erit Roma. ⁊ pregnā-
tes vlulabūt in tribulationibus ⁊ doloribus dicentes. Putas
ne perimur. ¶ Nonus autem ſol. nona generatio erit. Et
exurgent principes Romani in perditionē multorum. Tunc
exurgent duo reges de ſiria ⁊ exercitus eorum innumerabi-
les ſicut arena maris: et obtinebunt ciuitates et regiones
Romanorum, vſqꝫ ad Calcedoniam, tunc multa erit ſangui-
nis effuſio. Omnia hec cum horū reminiſcuntur ciuitates: et
gētes timebūt in eis: ⁊ diſperdēt oriētes. Et poſt hec ſurgent
duo reges de egypto ⁊ expugnabunt quatuor reges: ⁊ occidēt
eos ⁊ omnē exercitū eoꝝ: ⁊ regnabūt annis trib' ⁊ mēſib' ſex.
Et poſt eos ſurget alius rex per. C. nole prepotens in prelio:
qui regnabit. xxx. annis: ⁊ edificabit tēplum deo: ⁊ legē adim-
plebit ⁊ faciet iuſtitiā ꝓpter dn̄m in terra. Et poſt eum ſurget
alius rex qui regnabit paucis tēporibus: et expugnabūt ⁊ oc-
cidēt eū. Poſt hunc vero erit rex per B. nomine. et de B. pro-
cedet rex Audon. ⁊ de Audon egredietur A. ⁊ de A. procedet A.
et de hoc gnābitur A: ⁊ ipſe ſecūdus A / erit bellicoſus nimis ⁊
preliator. ⁊ de ipſo A. naſcetur rex per R: nomine: ⁊ de R: naſce
tur L / ⁊ in poteſtate habebit decē ⁊ nouem reges. Et poſt hos

ſurget rex Salicus de Fràcia p R/nomine. Ipſe erit magnus
et piiſſim⁹ ⁊ potēs et miſericors:⁊ faciet iudiciū ⁊ iuſtitiā pau-
perib⁹. Tāta nāqȝ erit in coūirtutis grā vt p viā gradiēs arbo
rū ɔtra eū i cacumina:aū nāqȝ in occurſum ei⁹ minime tarda
bit. Silis aūt i īperio Romanoꝝ rex aū eū nō fuit nec poſt eū
futur⁹ erit. Et veniet rex poſt eū p L.noīe:⁊ poſt hūc regnabit
B.⁊ poſt B.xxiij.B.⁊ de B.egreditur A.⁊ ipſe nimis bellicoſus
et fortis in prelio ⁊ multū ibit per aquā ſiue p terrā:⁊ nō dabi
tur in manus inimicoꝝ:⁊ morietur exul extra regnū ⁊ anima
eius in manu dei. Tūc exurget alius p A:nomine.ex vna par-
te ſalicus:et ex alia lōgobardus ⁊ ipe in terra prātem habebit
cōtra pugnātes ⁊ cōtra oēs inimicos. Et in dieb⁹ illis pcedet
rex per O .noīe:⁊ erit potētiſſimus ⁊ fortis ⁊ bonus: et faciet
iuſtitiā pauperib⁹ ⁊ recte iudicabit. Et de ipſo pcedet ali⁹ O:
potentiſſim⁹:⁊ erunt ſub eo pugne inter paganos ⁊ Chriſtia-
nos:et ſanguis eorū grecorū effundetur et cor eius in manu
dñi:⁊ regnabit annis ſeptē. Et de ipſo naſo naſcet rex per O:
nomine:hic ſanguinarius:⁊ facinoroſus:⁊ ſine fide: ſine ope-
rib⁹ bonis:ſine veritate:⁊ per ipſum erit multa malicia ⁊ mul
ta ſanguinis effuſio/ atqȝ deſtructe eccleſie erūt in ipſius po-
teſtate. In aliis nāqȝ regionib⁹ tribulatiōes erūt multe ⁊ pre-
lia. Tunc exurget gēs aduerſus gētē in capadocia:⁊ pamphi-
liā captiuabūt in ipſius tempore eo ꝙ nō introierit per oſtiū
in ouile. Hic nāqȝ regnabit p annos.iiij. Et poſt eum ſurget
rex per H.noīe.et in dieb⁹ illis pugne multe erūt:ſamariā et
ſiriā expugnabit:et pētapolim captiuabit. Ipſe rex erit ex ge-
nere longobardorū. Tūc exurget rex ſalicus per C.nomen.et
expugnabit longobardos:et erūt prelia ⁊ pugne. Ipſe autem
ſalicus erit fortis ⁊ potēs et crudelis:⁊ dū viuet ſemper erit in
contētione et in tribulatione:⁊ paucis tēporib⁹ erit regnū ei⁹.

¶ Tunc ſurget rex de babilonia conciliabulū ſata
ne:et cuius poteſtate erit occiſio ſanctorum ⁊ erūt eccleſie de
ſtructe ⁊ inter paganos multa tribulatio et prelia erūt. Tūc
exurgēt agareni ⁊ captiuabūt Tarētum:Barim apuliā pulſa-
riū ⁊ multas ciuitates depredabuntur. Et volentes Romam
venire:nō eſt qui reſiſtat eis niſi deus deoꝝ ⁊ dñs dñorū. Tūc
veniētes armeni:per fidem diſperdēt.ita vt nō recuperētur ci
uitates quas depredabūt. Et occurrētes per ſipo ponēt foſſa-
ta iuxta oriētē:⁊ expugnabūt Romanos ⁊ obtinebūt pacē ali
quātiſper. Tūc ſurget rex generatus ſanguine grecorū ſuper
Hieroſolymam et edificabuntur quadraginta altaria in no-

mine domini. et tunc veniet plaga ſuper oẽs gẽtes paganoꝝ.
Et intrabit vir belligerator rex grecoꝝ Hierapolin ⁊ deſtruet
templa idolorum apotbalibam: ⁊ veniẽt locuſte ⁊ bruchus: et
comedent omnes arbores eorum: et fructus capadocie ac ci-
cilie et fame cruciabuntur. ⁊ poſtea non erit amplius.

¶ Et poſtea cõſurget rex alius ſalicus per E: no-
mẽ. vir fortis ⁊ belligerator. Hic S: ſi nolc vere regnat ꝙ vera
citer ſcias: ⁊ indignabũtur cõtra eũ multi vicini ⁊ parẽtes ⁊ in
dieb' illis denegabũt filiĳ patres: ⁊ patres filios. ⁊ tradet frater
fratrẽ in mortẽ: ⁊ pater filiũ: ⁊ frater cũ ſorore cõmiſcebitur: et
multa nephanda holm erũt in terra. Senes cũ virginib': cu-
babũt: ⁊ ſacerdotes mali cũ deceptis puellis. Sacerdotes pre
dicabũt ſicut apoſtolus dicit. Et ſemetipſos nõ predicabũt et
in peccatis morientur. Epiſcopi malefactorũ ſeptãtes erunt: ⁊
vendẽt ſuas ſacrationes. ita ꝙ ipſe probibuit et fiet iterũ effu
ſio ſanguinis in terra: et tẽpla ſanctorũ polluẽtur. Et erũt in
populo fornicationes immunde et ſodomiticum ſcelus: ita vt
viſio ipſoꝝ in cõtumeliã eis appareat. Et erunt hoies rapto-
res: mẽdoſi: cõtumelioſi: odiẽtes iuſtitiã ⁊ amãtes falſitatem.
Et iudices Romani immutabuntur. ſi hodie ad iudicandum
admittantur alio die propter pecuniã accipiendã immutabũ
tur. ſi hodie dimittatur: cras occidetur: cũ vno oculo loquun
tur bonũ: cũ altero malũ. Propter pecuniã omnes iudices iu
dicabũt falſa ⁊ nõ vera. Bona promittẽt ⁊ mala faciẽt. ⁊ nõ iu-
dicabũt rectũ ſed falſum. Et erũt in dieb' illis hoies rapaces
periuri ⁊ amãtes munera falſitatis. Et deſtruetur lex verita-
tis. Et dimittẽt proprias vxores ⁊ accipiẽt alias primis ſuis
commiſcebuntur. Et fiet terremotus per diuerſa loca: ⁊ inſu-
larũ ciuitates et regiones demerſione demergentur. Et erũt
per loca peſtilentie hominum. et terra ab inimicis deſolabi-
tur. et non preualebit conſolari eos vanitas priorum.

Et poſt hec ſurget rex ꝑ B nomine. ⁊ erũt ſub illo
bella multa: ⁊ regnabit duobus annis. Et poſt hũc ſurget rex
per A. nomine: ⁊ veniens obtinebit regnum aliquanto tẽpo-
re. et veniet Romam et captiuabit eam. et non mortificabit
animam eius deus in manus inimicorum illius in diebus vi
te ſue. ſed erit bonus et magnus. et faciet iuſtitiam pauperi-
bus: et ipſe longo tempore ⁊ ipſe de genere Longobardorum.
Poſt hunc ſurget alius rex per. B. nomine: et de ipſo. B. pro-
cedent. xĳ. B. et erit genere Longobardus / ⁊ regnabit per an
nos centum.

Digitized by Google

Tunc poſt eum ſurget rex per. E. nomē. ſalicus de Baiouuaria qui veniet cum furore. Tunc initium dolorū qua le nō fuerit ab initio mūdi. Et erunt in diebus ipſius pugne multe. et tribulationes multorum et ſanguinis effuſio. ⁊ terremotus ꝑ ciuitates ⁊ regiones. et terre multe captiuabunt. ⁊ nō erit qui reſiſtat inimicis. Quia tunc dominus iratus/ et nō erit qui eruat regnum de manu eius preter deū. Et Romani cōprehendentur. Nam romana ciuitas erit deſtructa ⁊ ad terram conuertet eam ꝙ nunꝗ fecit vllus rex. Nam et ipſa ciuitas Babilonia vocabitur. et hec erit ferreum regnum. erit in terra roma in perſecutione ⁊ gladio expugnabitur. Et erit deprehēſa in manu ipſius regis. Et erunt homines rapaces: cupidi: ⁊ tyranni. odiētes pauperes. opprimentes inſontes: ⁊ ſaluātes noxios. Et erunt iniuſti ⁊ nequiſſimi. ⁊ dominationes extremum captiuabuntur. Et nō eſt in manu eius q̄ pro eis reſiſtat / aut eruat eos ꝑpter maliciam eoꝝ ⁊ cupiditates. Et de ipſo rege audient Perſici Macedonū. et Greci. ⁊ adiungent ſe ⁊ facient fedus. Et cū illis venient Romam et apprehendent ipſum regem ſalicum. et amara morte eum perimēt ac concremabunt ⁊ vindicabunt Romam.

¶ Et tunc ſurget ignis de Gallia rex Grecorum cuius nomine et animo conſtans et ipſe Rex Francorum Grecorum et Romanorum. Hic erit ſtatura grandis. aſpectu decorus. vultu ſplendidus. atq; per ſingula lunamenta membrorum decenter compoſiter ornatus. et ipſius regnum centuꝫ. xū. annis dominabitur et ipſe vir precedet de bizantio Romanorū ⁊ Grecorum ⁊ habens ſcriptuꝫ in fronte. Vir iſte verevindicet regnū Chriſtianorum hiſmaheli deſtruet eos. ⁊ eruet regnū de iugo peſſimo Sarracenoruꝫ. Jn diebus illis nemo poterit regnare poſtea grecorum Sarracenorum. aſcendet per. vū. tēpora. ⁊ faciēt vniuerſa mala in toto orbe perimētq; pene totū regnū Sarracenorū. ⁊ ꝑcutiet eos. ⁊ erit poſt hec pax ⁊ in regnū chriſtianorū vſq; ad tēpus antichriſti. Jn diebus ergo illis erunt diuitie multe. et terra dabit abundanter fructum. ita vt tritici modius denario vno venundetur. Modiꝰ vini denario vno: modius olei denario vno venundet. Et ipſe rex ſcripturā habebit ante oculos dicentē. Rex francorū Grecorū ⁊ Romanorū. oē ſibi regnū vindicet chriſtianorū. omnes ergo inſulas et ciuitates paganorum deuaſtabit. et vniuerſa templa ydolorum deſtruet; et omnes paganos ad

baptiſmum prouocabit. ⁊ per oīa templa crux xp̄i erigetur. Tūc nāq; preueniet ethiopia ⁊ egyptus magnꝰ dare deo. Qui vero crucē dn̄i nō adorauerit, gladio punietur. Et cū cōpleti cētū. xx. anni fuerint iudei cōuertentur ad dn̄m ⁊ erit ab oībus ſepulchrū eius glorioſum. In diebus illis. ſaluabitur iuda. ⁊ iſrael habitabit cōfidenter. In illo tp̄e ſurget princeps iniquitatis de tribu Dan. q̄ vocabitur antichriſtus: hic erit filius perditiōis ⁊ caput ſupbie. ⁊ magiſter erroris plenitudo malitie q̄ ſubuertet orbē ⁊ faciet ꝓdigia ⁊ ſigna magna. per falſas ſimulationes. Deludet autem per artē magicam multos. ita vt ignem de celo mittere videatur: ⁊ minuentur anni ſicut mēſes: ⁊ mēſes ſicut ſeptimane: ⁊ ſeptimana ſicut dies. et dies ſicut hore. Exurgēt ab aquilone ſpurciſſime gētes. quas alexāder rex incluſit Gog videlicet et Magog Hec ſunt. xxij. regna quorū numerꝰ eſt ſicut arena maris. Cū aūt viderit Romanoꝝ rex. cōuocato exercitu debellabit eos atq; proſternet vſq; ad internictionē. Et poſt ea veniet Hieruſalem in golgota locū et ibi depoſito capitis diademate ⁊ oī regali habitu relinquet regnū deo patri ⁊ Jeſu Chriſto filio eius. ⁊ ponet coronā ſup crucē ſanctā ⁊ expandet manus ſuas ⁊ cum aſſumpta fuerit in celū crux ſancta ſimul cū corona regis: tunc veniet dominus Jeſus Chriſtus iudicare ſeculū per ignem et cum ceſſauerit imperiū Romanū: tūc reuelabitur manifeſte antichriſtus ⁊ ſedebit in domo dn̄i Hieruſalē: Regnāte autē eo. egredientur duo clariſſimi viri Helyas ⁊ Enoch ad annunciandū domini aduentum: ⁊ antichriſtus occidet eos. Et poſt tres dies ⁊ dimidium a domino reſuſcitabuntur. Tunc erit magna perſecutio. qualis nō fuit antea. nec poſtea ſubſequetur. Abbreuiabit aūt dn̄s dies illos non mēſura ſed numero: quo ſcriptuꝫ eſt: ordinatione tua perſeuerat dies. propter electos ſctōs occidetur ꝟtute dei antichriſtus in monte Oliueti a michaele quo extincto reſurgent mortui. Cumq; hec ſibylla ⁊ alia multa Romanis futura prediceret. quibus etiam ſignis ad iudicandum dominus venturus eſt vaticinando intonuit dicens.

Judicij ſignum tellus ſudore madeſcet.
De celo rex adueniet per ſecla futurus eſt.
Scilicet in carne preſens vt iudicet orbem.
Unde deum cernet incredulus atq; fidelis.
Celſum cum ſanctis cui iam termino in ipſo.
Sic anime cum carne aderunt quas iudicat ipſe.
Cum iacet incultus denſis in vepribꝰ orbis.
Deficient ſimulacra viri cunctam quoq; gazam.

Excuret [illegible] ignis pontumqꝫ polumqꝫ.
Inquirens tetri portas effringet auerni.
Sanctorum ſed enim cuncte lux ⁊ libera carni.
Tradetur ſontes eterna que flamma cremabit.
Occultos actus rete gens tunc quiſqꝫ loquetur.
Secreta atqꝫ deus reſerabit pectora luci.
Tunc erit et luctus: ſtridebunt dentibus omnes.
Eripitur ſolis iubar: et corus interit aſtris.
Voluetur celum lunaris ſplendor obibit.
Deficiet colles valles extollet ab imo.
Non erit in rebus hominum ſublime vel altum.
Nam equantur campia montes cerula ponti.
Omnia ceſſabunt tellus confracta peribit.
Sic quoqꝫ et pariter fontes torrentur fluminaqꝫ et igne.
Et tuba tum ſonitum. triſtem demittet ab alto.
Orbe gemens facinus miſerum varioſqꝫ labores.
Altare vniqꝫ chaos monſtrabit terra dehiſcens.
Et coram hic domino reges ſiſtentur ad vnum.
Decidet e celo igniſqꝫ ⁊ ſulphuris amnis.

¶ Tunc iudicabit deus ſecundū vnius cuiuſqꝫ opus: ⁊ impij in gehennam ignis eterni: iuſti autem premium vite eterne recipient ⁊ erit celum nouū ⁊ terra noua ⁊ vtraqꝫ in perpetuitate manebitur: ⁊ mare iā nō erit ⁊ regnabit deus in ſanctis ⁊ ipſi regnabūt cū ipſo in ſecula ſeculorum amen.

¶ Dicunt Sibillam vixiſſe. ccclxij. annis. Hec de Chriſti natiuitate paſſione et reſurrectione atqꝫ de ſecūdo eius aduentu ita dicta ſunt vere ſi quis in greco capita horum verſuum diſcernere voluerit inueniet his.

Nyos: theu ſother: id eſt Jeſus chriſtus filius dei ſaluator.

¶ In nobiliſſimo Francorū regno in Parrhiſiorum ciuitate inqꝫ diui Victoris libraria in aula magna in ſcanno vbi due ſunt littere. p. p. hāc inuenies propheriam.

¶ Diui aurelij Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi tractatus de antichriſto incipit.

TEmpus quidem quādo antichriſtus veniat: vel quando dies iudicij apparere incipiat Paulus in epiſtola ad Theſſalonicenſes dicens Rogamus vos per aduentum domini noſtri Jeſu Chriſti: manifeſtat eo loco vbi ait quoniaꝫ niſi venerit diſceſſio primuꝫ: ⁊ reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis ⁊ cetera. Scimus em̄ quoniam poſt

Digitized by Google

regnū grecorū: ſiue etiā poſt regnū perſarū: ex quibus vnum quodqꝫ ſuo tēpore magna gloria viguit ⁊ maxima potētia floruit: ad vltimum quoqꝫ poſt cetera regna regnū Romanorum cepit quod fortiſſimū omniū regnorū ſuperiorum fuit ⁊ oīa regna terrarū ſub dñatiōe ſua habuit: oēſqꝫ populorū nationes Romanis ſubiacuerūt: ⁊ eis ſub tributo ſeruierūt: inde ergo dicit apoſtolꝰ paulꝰ: antichriſtū nō antea in mūdū eēventurū. niſi venerit primū diſceſſio. hoc eſt niſi diſceſſerint oīa regna a Romano imperio. q̄ priꝰ ſubdita erāt. hoc aūt tēpus nōdū aduenit. qꝛ licet videamus Romanū imperiū ex maxima parte deſtructū. tamē q̄diu reges Francorū durauerint. q̄ romanū imperiū tenere debēt: romani dignitas ex toto nō peribit. qꝛ in rebꝰ ſuis ſtabit. quidā vero doctores nr̄i dicūt. q̄ vnus ex regibus Frācorū Romanū imperiū in integro tenebit. q̄ in nouiſſimo tp̄e erit. ⁊ ipſe erit maximꝰ. ⁊ oīm regnum vltimus q̄ poſtq̄ regnū ſuū feliciter gubernauerit ad vltimuꝫ hieroſolymā veniet. ⁊ ī mōte oliueti ſceptrū ⁊ coronā ſuā deponet. hic erit finis ⁊ cōſummatio Romanorū xp̄ianorūqꝫ īperij.

¶ Hoc in extremo noni libri ſolio diui Auguſtini ſancte eccleſie doctoris.

¶ Prophetia ſancti Seueri archiepiſcopi.

PRopter incohationem doni tertij reuiuiſcet ſciſma in eccl'ia dei. tūc erūt duo ſpōſi vnꝰ verus alter adulter. adulter vero videlicet pars diabolica q̄ eccleſia appellatur erit tāta ſtrages ⁊ ſanguinis effuſio quāta nunq̄ fuit ex q̄ gigantes fuerūt. ¶ Legitimus ſpōſus fugiet. ecce leo ſurget ⁊ aquila nigra veniēs ex liguria ⁊ quaſi fulgēs eradicabit nidos ſuos ſexarioribus pēnis ⁊ tūc incipiēt tribulationes ⁊ p̄lia terrena ⁊ marina ⁊ clamabit pax ⁊ nō inuenietur: blaſphemabit nomē dñi ⁊ nō erit rō ī terra vnuſquiſqꝫ opprimabitur potētiā ſuā. Ue tibi ciuitas gētiū ⁊ diuitiarū ī p̄cipio. Sꝫ gaudebis ī fine. Ue tibi ciuitas philoſophorū gaudeas. O terra a filiis Noe edificata qꝛ prefatū habebis gaudiū ⁊ totā dñaberis romādiolā. Ue tibi ciuitas philoſophorū ſubdita erit: Ue tibi lōbardie gēs turres etiā gaudiū tui dirimentur. ecce leo magnꝰ ⁊ gallicꝰ obuiabit aq̄le: ⁊ feriet caput eiꝰ eritq̄ bellū immēſuꝫ ⁊ mors valida vnus eorū amittet fugietqꝫ ī thuciā illic reaſſumet vires. ¶ Et romādiolā q̄ tūc caput italie erit ī eurola ciuitate coronā accipiet ecce p̄lia ⁊ mortalitates q̄ nō fuerūt ab origine mūdi neqꝫ erūt vſqꝫ ī finē qꝛ illic cōgregabūtur ab oī natiōi.

rum vicet: ⁊ ibit in elephantē. ⁊ ibi ponet ſedem anti
qu. . declarabitur: quia fiet poſtea vnus paſtor in eccleſia dei
recipiet vtrāq; eccleſiā cardinaliū cū maxima pace. ⁊ ꝑdictus
ſponſus de dignitate colūbinarū aſſumet. Tūc tēporanee ec-
cleſie ⁊ ciuitatis ⁊ dignitati colūbinarū in romādiola dabun-
tur ⁊ ſua operatiōe fiet cōcorditer pax et vnitas predictorum.
Et ꝑdict' rex diu regnabit in regno ſuo: ⁊ deponent oēs tyrā-
ni de eccl'ia dei ⁊ ſub noīe regꝭ gubernabunt oīa. ⁊ vniuerſitas
ſctōꝝ credet in eligēdū. tāꝙ verū ſpōſū ⁊ paſtorē ꝑdictū. Et
nō erit ampli' ſciſma vſq; ad tpa antixpi. Et fiet paſſagiū per
ꝑdictū regē ⁊ gētes armoꝝ quos ſecū ducet: ⁊ tūc fiet ꝙſi ꝯuerſio
gñalis ad fidē xpi ꝑ leonē magnū ⁊ regē ꝑdictū q tūc in romā
diola. ⁊ ſemper gaudebunt quia erunt amici ⁊ perpetui.

¶ Ex Rauena die prima Martij tempore gregorij primi.

¶ Pronoſticatio quedā mirabilis diuinit' partī̃

reuelata partim celeſti cōſtellatiōe premōſtrata ſuꝑ futuro ec
cleſie ſtatutā ſpirituali quā ſeculari / maxime ꝑ romanū iperiū
ꝑ regnū Frācie: ⁊ Hiſpanie: Anglie: Dacie. Ungarie. ⁊ Bohe-
mie: edita ꝑ ſanctā Brigidā de Suecia ⁊ ſibyllā Cretēſem et ꝑ
Reynardū heremicolā ⁊ ꝑ cirillū ⁊ abbatē Joachin: icipiēs ab
āno dñi. M.cccc.lxxxiiij. duratura ad ānū dñi. M.ccccc.lxvij.

QUiſquis adhuc libellū lector accedis: ⁊ limi
narē ei' paginā ꝓtēplaris: ſiſte precor parūper gra-
dū: ⁊ geminā a me monitionē libēs accipito. Pri' te
monitū velim: vt libellū hūc vel cōuiualib' cenis citādū. dum
tps poſtulat. tā ſidēter emas ꝓnūcies ꝙ libenter: ⁊ vulgares
homies ⁊ primores noua maxime futura audire memineris.
Deinde tecū ꝯuentū velim. vt hac lege ⁊ legas ⁊ cites ſubiecta
ne diuine ſapiētie. potētie. atq; clemētie preſcribas. q̄ fatatas
res pōt euertere; q ſola attingit ad finē in fine: fortiter ⁊ ſuaui
ter omnia diſponit. que mouet vt terreat. terret vt corrigat
corrigit vt ſaluet.

¶ Diuiſio libri.

OPus pſens in tres tractatus diuiditur.
Primus agit de aſtrologia. de celeſtibus conſtel-
lationibus et vaticinijs quedam cōmunia. Se-
cundus tractat futurum eccleſie ſtatum ſpirita-
lem ⁊ tēporalem quoad prelationes ⁊ dñia. Ter-
tius tractat de ſtatu annone et cōis populi iſtis temporibus.

¶ Primus tractatus habet decem capitula.

Digitized by Google

¶ Prefatio in opus ſubſequens pulchra.

¶ Capitulum primum.

Quanq̃ ſolus deꝰ in ſua poteſtate ſibi tē-
pora ꝛ momenta vt veritas ipſa teſtatur reſerua
uerit: preſcius quoqꝫ futurorū ſolꝰ ipſe ac nemo
oīm in hoc ſit mūdo cōſtitutus: q̄ diē poſſit cra
ſtinum polliceri: ꝛ in eadeꝫ certū q̄d futurū fore
predicere. Nihilominus tamē idem ipſe ac opti
mus deus ſua liberaliſſima bonitate: plurima in creaturas
ſuas trāſfudit dona. quibus ea que futura ac procul ſunt vide
re ꝛ preſcire permittit: preſcire inquam nō certo penitus. ſed
vt deus ipſe voluit coniecturali quodam ac diſcurſiuo iudi-
cio. Sic aues cantu et volatu aliaqꝫ animalis aliis modis tē-
pora ipſorum diſpoſitiones ac alia ſimilia priuſquaꝫ fiāt pre-
nunciant. Sic ſol ſero rubens. mane ſerenitatē aure indicat.
Mane vero ſi ruber: veſpertinas pluuias inſinuat: que omnia
per naturaꝫ rebus ipſis ex ordine a deo inditā fieri videmus.
nec deſunt autores qui de hmōi naturalibus ad plenum ſcri-
pſere. Nec obſtabit dictū Ariſto. qui ait. De futuris cōtingēti
bus nō eſt determinata veritas: q̄m ꝛ idē Ariſt. ait quod omne
futurum de neceſſitate veniet. Si veniet de neceſſitate aut etiā
aliūde oportebit eius cauſaꝫ ꝓcedere: vt plato voluit. Hāc aūt
cauſam preciſam ꝛ determinatā cōditor ipſe rerum oīm deus
ſolus perfecte nouit. Dedit tamē homini rationeꝫ: intellectū
ꝛ potentiā diſcurſiuā: quibus ex preteritis futura cōiecturare
poſſet. Dedit ꝛ ſcientiā ꝛ cognitionem aſtrorū: quibus plures
effectus ad quos aſtra inclināt adhuc futuras predicere valēt
Et vt cōplectar rē particularius: deus dedit homini triplicē
futura predicendi viam: quas vel ſingulas vel aliquas homo
ſtudioſus indagare vel aſſequi facile poterit. ¶ Prima via que
oīm eſt cōmunior cōſiſtit in longa vita: qua ꝑ lōgam experiē-
tiam rerū omniū magiſtram ex dudū preteritis per ſimilitu-
dinē ꝛ cōiecturam futura predicere homo poteſt: hāc ſciendi
viā habēt ſenes. ¶ Secunda via ex aſtris ſeu ſcientia aſtrorū
facile habetur Ptolomeo dicēte: ꝙ cauſas rerū rimaturis pri
mo celeſtia contēplāda ſunt corpora: mūdus em̄ iſte cōtinuis
eſt lationibus ſuperioribus. vt Ariſto. ait vt omnis virtꝰ eius.
i. mūdi. inde. i. a celeſtibus gubernet. Et iterū Ptolomeꝰ. Ho
mines per aſtra moribus ꝛ virtutibꝰ informātur: quandā em̄
nclinationē aſtra ipſa preſtāt corporibus humanis: neceſſita
tē vero prorſus nullā. ¶ Tertia eſt via reuelationū. Nā ꝛ ſi ſo-

Digitized by Google

..s patei futurorũ ſciẽtiaȝ in ſ... poſuit prãte:tñ nõnullis ea reuelare dignatus eſt:vel in ſpũ:vel in viſione:ꝛ quaſi in enigmate:vel p angelos palã miſſos:ac aliis quibuſdaȝ occultis modis q̃ futura ſunt certis hoi... s ingerit:vt futura vere prenũcient:vt hoc de Sybilla apud gẽtiles clare legim⁹:q̃ Romanis infallibiliter futura multa pdixit. Hec ipa tẽplũ eternitatis nõ caſurũ:niſi dũ virgo filiũ pareret dudũ anq̃ fieret vaticinata eſt ac inumera alia pdixit id nõ niſi in ſpũ a deo ſibi donato efficere potuit. Sic in veteri teſtamẽto ꝓphete futura prophetarũt:cuius infinita ſunt exẽpla. Ac poſtremo in hoc noſtri tpis nouo teſtamẽto ſanctiſſimo Joanni:dũ ſup pect⁹ dñi recũberet:ſecreta dei i fine ſcl'i vẽtura reuelata ſunt:omitto alios niſi vnicã Brigidã ipam cõmemoro:cuius reuelationes in ope ſubſequẽte nõnunq̃ ad forũ veniẽt. Cui aſſocietur quidã Reynardus Lolhardus:vt ſuis locis infra patebit. Predictas tres futura ſciẽdi vias autor preſentis operis:q̃ ſeſe innominabilẽ cõpellabit amplectetur:multaq; futuris tẽporũ curriculis aduẽtura probabili rõne demõſtrabit:non temere equidẽ nõ arrogãti ac tumido animo:ſed inſtar auiſamenti ꝛ exhortationis. Auiſando quippe admonẽdo ꝛ exhortãdo oẽs hoies ꝛ in primis ipos primates ꝛ pncipes populoꝝ:vt malis que haud ꝓcul timem⁹.remedia querãtẽr:minus eñi preuiſa iacula feriũt Caueant itaq; ꝓuideãt quãtũ poſſunt omni ſpiritui ne credãt:rara etenim eſt auis hoc tpe fides in mundo vbi añt fides nõ eſt ibi cõſiliũ eſſe aliqd haud poterit. Et dũ nihil cõſiliũ in terris inuenire poterim⁹.nõ reſtat aliud quaȝ apud ſuperos vt cõſiliũ ꝛ auxiliũ queram⁹. Imploremus itaq; atq; deuote orem⁹ oẽs piiſſimũ atq; miſericordiſſimũ deũ ac dñm nrm Jeſum chriſtũ:vt nobis p ſuã grãm cõdonare dignetur cõmiſſa nra:nos ad bonuȝ cõuertat:in trãquilla pace foueat ꝛ irã ſuã auertat a nobis:ſitq; ipſe ꝓ nobis:ꝛ contra nos eſſe poterit nemo. Jã ad opus ipſum aures aduertite.

Ptholomeus.

¶ Uir ſapiẽs dñabitur aſtris. aſtris q̃ inclinãt nõ neceſſitãt. vñ ꝛ iclinatiões eoꝝ pcaueri poſſunt vel mitigari rõne ꝛ ꝯſilio

Ariſtoteles.

¶ Entia nolũt male diſponi tantũ vn⁹ ergo princeps q̃ aſtris dedit poteſtateȝ influendi in iſta inferiora. i. Metheororum.

Sybilla.

¶ Nos ſumus in quos ſeculorũ fines deuenerũt. Uicina ſunt mala boni ſ elige quod bonum eſt:malum procul pelle

Br[illegible]ida.

¶ Confide in deum ꝛ fac b[illegible]ita[illegible]m: vt mala q[illegible] deus ſuis re uelauerat miſericorditer [illegible]ar.

L[illegible]ardus.

¶ Sis cautus: multis eſto [illegible]amiliaris ſed qđ ſi[illegible] vis: alios primus ſile.

¶ Quod reuelatio [illegible]mina non debet o[illegible]cultari: ſe[illegible] per maiores reuelari m[illegible]noribus.

Capitulum.ij.

QUi ſuũ defoc[illegible]aurũ vt libet reb⁹ abutit[illegible] aliena nõ cõtrec[illegible]t nec nemini iniuriã facit. Qui v[illegible]o ſciẽtiã ꝛ libros [illegible]ultat oĩbus iniurio[illegible] [illegible] nec olũ ſua recõdit: ſed [illegible] aliena ſubt[illegible] [illegible] ꝛ viuãt q̃ ſciẽtiã diligũt [illegible] ſeminãt: qm̃ diliḡ ẽ [illegible]b⁹ ſeminare eſt ſciẽtiã a mortuis ſuſcitare. Nõ ergo ſurgat inuid⁹ reprehẽſor emulus ac detractor: ſed ſtudeat cõpleat reſecet ſapiẽs lector. Nã eoꝝ q̃ ſunt ſub circulo lune quibuſdã datur ſciẽtia per doctrinã: aliĩs vo̾ p inſpirationẽ diuinã: ꝛ tamẽ ab vno ꝛ eodem ſpũ p̾cedit. Sermo igiṫ ac ſcriptũ meũ nõ ẽ ĩ pſuaſibilib⁹ hũane ſapiẽtie verbis. Sed in oſtẽſiõe ſpũs ꝛ v̾itatis: naturale eñ̃ eſt hoĩ veritatẽ intelligibilẽ p ſenſibiles effectus deprehẽdat. Vñ ſicut ductu naturales effect⁹ q̃ miracula dicunṫ in aliquã ſupra naturalẽ cognitionẽ credendorũ hõ adduciṫ. Vñ beatiſſim⁹ Ambro. dicit ꝙ oẽ verũ a quocũqꝫ dicaṫ: a ſpũ ſctõ eſt: ideo hõ annũciat vera: ꝯuis etiã ꝑuirtutẽ ꝑp̾ie nature qñqꝫ vera predicit. Utitur ergo eis almi potẽs de⁹ ad veritatis manifeſtationẽ: dũ vera miniſteria aſtrorũ interpretib⁹ reuelanṫ. Vñ inuẽtores ſciẽtiarũ multa ꝓ̾a in ſciẽtĩs p̾nũciauerũt: nõ niſi docti a ſpũſctõ q̃ eſt ſpũs oĩs veritatis. Reuelatio quodaꝫ ordine ꝑuenit ad inferiores p ſupiores. Vñ Joãnis .j. Boues arabãt ꝛ aſine paſcebanṫ: q̃ ꝛ vcꝫ minores hui⁹ mũdi q̃ ſignanṫ p aſinas debẽt in credẽdis adherere maiorib⁹ ſeu ſuperiorib⁹ celeſtib⁹ corpibus q̃ p boues ſinanṫ. Ego igiṫ ĩnominabilis timẽs irã demonis exurgẽs in rure: vt miſer ruth ſequẽs booꝫ ac meſſores: añ ceſſores philoſophos. aſtrorũ iudices in agro multaꝝ fatigationũ colligẽs grana ſpicaſqꝫ diuerſarũ ſcripturaꝝ aſtroꝝ iudicũ ſentẽtias atqꝫ experiẽtias: q̃d põderoſa cõ ĩñcto ſuperioꝝ planetaꝝ portẽdat: q̃d vc eclipſatio ac paſſio regis ſtellaꝝ huic mũdo p̾dicet iuſto aſtrorũ iudicio in preſens paginoliũ breui ſtilo cõpegi vt legẽtib⁹ patebit. Cui⁹ oſtẽſio durabit vſqꝫ ad annũ. M. CCCCC. lxvij. ſi nõ vacillarũt ocli.

...mo oꝝ q̄ ignorat bonꝰ eſt iudex dicit Ariſtoteles. Multarū rerū ſcientiaꝝ periti phiaꝫ ... oēs naturales plurimoſqꝫ voluūta ... ſup celeſtiū ... fluxibꝰ pricipiari ac dirigi affir ... Ariſtotele. Cū ex neceſſitate cōtiguꝰ ... ſuperioribꝰ lationibꝰ: vt ols ipſiꝰ virtꝰ ide guber ... Doleo ... ſuas ſtultitias dicēdo nō mordēdo: ... ſoliditas clareat. Et ſi aliquaꝝ reꝝ videāt ... ignari dicentes: quoꝝ neq̄ ... ſūt eē iudices. Vn̄ phoꝝ̄ ... princeps Ariſt. iū. Metaphy. inq̄t. Soluere vinculū ignorātī ... poſſibile. Sꝫ hi q̄ ſapiētū ſcripta itellectu ſereno viderūt ... poſſe tenꝰ me cōformabo: i dicēdo de pūū ... eclipſariō ꝛ magna. Sꝫ qꝛ i pluribꝰ doctrinas ꝛ diſciplinas docentibꝰ opinio inualuit: cōitatiqꝫ vulgi inducta eſt ſupſtitioſuꝫ ac temerariū eē credere aſtroꝝ̄ cōfigurationes: apparitiōes eclipſationū: cōiūctiōeſqꝫ planetarū eē cās guerrarū: amicitiarū: ſectarū: alterationū legum aliorūqꝫ libero arbitrio ſubiacere debētiū: naturaliū em̄ effectuū eē cās negare nō pn̄t q̄tidiana experiētia: vulgū magis q̄ nr̄i tpis phos ↄtinuo edocēte. Vana ē ḡ ꝛ ridiculoſa narratio de huiuſmodi euentibus: niſi manifeſtis ſuaſionibꝰ edocti in philoſophiam educantur et manifeſtentur.

¶ Virtꝰ diuinatiōis ꝛ bonoꝝ pbat rōnibꝰ ꝛ exēplis āntiq̄ꝝ. ca. iiij.

Nam narratā credulitatē nō eē ſupſtioſā. Sꝫ i aſtroꝝ ifluxibꝰ fundatā p̄ti oſtēſuꝫ ē. Cū diuinatio magnifica q̄dā res ſit ꝛ ſalutarꝭ. Cicerōe teſte ↄxīa deoꝝ vim q̄ nature mortali poſſet accidere: equū mihi ꝑſuaſi cōiūctiōis magne atqꝫ horrēde eclipſis ſolꝭ nō p̄teriri. Pronoſticū nouū ob vtilitatē nō mediocrē reip. expōere. Quis ei nō videt i optīa q̄q̄ republica plīmū diuinatiōes valuiſſe. Quis rex vnq̄ fuit ꝛ q̄s ppl's q̄ nō vteret̄ p̄dicatiōe diuīa: nihil vnq̄ Cicerōe teſte Romani totiꝰ orbis dn̄atores in bello ſine auſpicijs efficere conati ſūt. Nā Moyſes accepit tharbis filiā regis Ethiopū i ciuitate Saba: q̄ lie cit oclos ... dn̄ diſcedere vellet: fuit ei vir p̄itiſſimꝰ i aſtrꝭ. Sculpſit duas imagies i gēmis huiꝰ efficatie vt altera mēoriā: altera obliuionē ↄferret amori. Cūqꝫ paribꝰ anulis eas iſeruiſſet: alteꝝ ſcꝫ obliuiōis anulū vxori p̄buit: alterū ipſe detulit: vt ſine pari amore paribꝰ anulis inſignirent̄. Cepit ergo mulier amoris viri obliuiſci. Tādē liber in egyptū egreſſus eſt. Atheniēſes quoqꝫ olbꝰ ſemꝑ publicis ↄſilijs diuinos quoſdā vates quos mētis vocāt adhibuerūt.

Digitized by Google

¶ Adducuntur exempla multa veterum de virtute celeſtium corporum. Ca. v.

SAcerdotes ſoli quoqꝫ aſtrologi ⁊ pontifices eligebant in rerũ ſpiritualiũ adminiſtratione ⁊ beneficiis ſoli gaudebant. Uerum hec abolita ſunt. Nunc vero Mercurii infortunio ſola paupertas eis cõnaſcitur: per vitã indeſinenter coheret ⁊ cõmoritur. Nõne ⁊ lacedemonii regibus ſuis aſtrologum aſſeſſorẽ dederũt: eorũqꝫ publico conſilio aruſpicẽ intereſſe voluerũt. Nec quiſqꝫ rex perſarũ fieri potuit: qui nõ prius maiorum diſciplinam mathematicãqꝫ ſciẽtiam perceperit. Nõne Romulus augur auſpicato vrbẽ Romã cõdidit: regeſqꝫ ſequẽtes ⁊ conſules eodẽ ſacerdotio prediti rẽpublicam religionuꝫ autoritate rexerunt: quocirca ⁊ ſenatus imperabat: vt de principũ filiis ſex ſingulis hetrurie populis in hmõi diſciplinam traderẽtur: ne ars tanta ob tenuitatẽ hoim a religionis autoritate adduceret ad mercedẽ ⁊ queſtũ. Quotiens eñ romanorũ ſenatus Liuio teſte decereviros ad libros Sibylle ire iuſſit cũ portẽta aliqua in aere apparuerũt: que magna romano populo/pernicioſaqꝫ ſeditionis denunciabant. Nõne his magorũ/ſeu mathematicorũ reſpõſa cũ Sibylle verſib' cõgruebãt.

¶ Certitudo preteritorum ⁊ preſentium fidem facit futurorum. Capi. vi.

SEd quid externa additio ſuffragia ſunt: qui ſciũt me ſigillatim omnia que in hoc Reniuiſagio: necnõ alemãnie partibus per grãdia mala obuenerũt: inuidentib' nõnullis recte diuinatus ſum viginti quaſi annis iã trãſactis. Nõne quecũqꝫ in vaticiniis meis denunciaui euentus rei vera eſſe probauit. Sed hec miſſa facio ⁊ in preſentiarũ mihi ſat erit nullã reperiri gentẽ: neqꝫ tã humanã atqꝫ doctã neqꝫ tam inanẽ atqꝫ barbarã que nõ ſignificari futura: ⁊ a quibuſdã tẽpore immẽſo obſeruata: ⁊ in ſignificatione euẽtus animaduerſa intelligi prediciqꝫ poſſe cenſeat: ac rerũ futurarũ pñtationẽ ordinatiſſimo aſtrorũ curſu: atqꝫ rerũ viciſſitudine notatis cõprobaret. Qđ ſi aliqs tã rudis tã feris fuerit morib': quẽ tã ſacrilega obruſe mẽtis temeritas exagitet: vt ſurſuꝫ in celũ ſuſpiciẽs atqꝫ admirabilẽ illã diuini operis machinã intuẽs: neget mũdum hũc ſtellarũ lationib' ⁊ ptãtibus tãqꝫ ſummi dei iſtrumẽtis gubernari. Talis ꝑfecto ſi qs tã demẽs tã rigidus reperiat

numē deoꝝ maieſtatēq; ledit:talē ꝙ hoc pacto interpellabo.

¶Diuerſe hoīm opiniones de ſyderali influxu narrant.c.vij.

HEu miſer dictu queſo ſi aſtra nō influūt: cur modo ꝑ altū:mō per latū:mō per diuerſuʒ cernūtur. Cur nūc ſtatiua tarditate ſubſiſtunt nūc decedūt: nūc abſcondunt:nūc auſtri:nunc aquilonis regionibꝰ ſe iūgunt ſʒ de his ſatis neqꝫ cū his ⁊ talibꝰ diſputādū puto. verū nō aliter cū his agendū cenſeo:ꝙ cū illis qui ea q̄ omniū gētiū firmata ſunt conſenſu vt ignem eſſe calidum negare non formidant.

¶Quidā ergo nō credunt nec curant aliquid ſcire de futuris aſtrorum inſticia deridētes:hi beſtiales exiſtūt ⁊ tanq̄ brute ſe regunt omnia caſualiter facientes.

¶Quidā credunt ſed nō curāt ea ſcire:immo ſibi anxiū reputant talia ꝓcognoſcere tanq̄ neceſſario euenire habeāt.exiſtimant enī ꝙ cū ſint de neceſſitate ventura:anxiū eſt eis illa ſcire cū euitari nō poſſint.qḋ quidē ſtultū putare:⁊ apud philoſophicas diſciplinas ac increpatione digni fore cenſendi.

¶Quidā credunt ⁊ curant ſcire:ſʒ aſtronomorū cōſilia nō ſequūtur. ¶Aliꝗ enī aſtronomo:quaſdā bonas quaſdam malas enarrant influentias. Aſſumunt bonas ⁊ malas negligūt necītelligere volūt. ¶Aliꝗ ſemel iudicia legūt:prio in eis delectant deīde illa ꝓꝗciūt.Hi mutabilis ꝓpoſiti ſūt:nec prudētes dn̄r.

¶Quidā credunt ⁊ curant ea ſcire nitūturq; ea intelligere:vt obuiātibꝰ malis poſſint cōſulere ⁊ rebꝰ neceſſariꝗs ꝓuidere:hi prudētes dici merent:⁊ mala futura ſua prudētia pn̄t euitare: q̄bꝰ hoc pn̄s īdiciolū meū huic paginole manu ꝓpria ſubieci.

¶Flexis genibus cōpoſitis manibꝰ orator oratur ſequitur. ¶Oneris ſuſcepti immenſa difficultas ac rerum ſeſe offerentiū magnitudo ⁊ ꝓfunditas:necnō tēporis breuitas inuidorūq; multitudo me ammonet vt diuinū implorēʒ auxiliū rem enim ſupra vires meas aggreſſus ſum.

¶Oratio auditoris ad ſctām trinitatē explicatur.

Capitulum.viij.

BEnedicta ſit maieſtas glorioſa creatoris: qui ſua ꝓuidētia ſumma ab eterno ſingulis creaturis miſericorditer ꝓuidit:ſuā quoq; clementiā nobis iā tēporis oſtenſum ire volens admirabile ſignū in celo locari iuſſit aſtrorū virtutibꝰ ſua volūtate ſic iubēte:q̄ penitudine nō flectit.Ideo te deū creatorē ego indignꝰ ꝓcor:non vt ſermones meos verifices:ſʒ vt ī cognitionē ỽitatis ſignatoꝝ tuorū me dirigas.Ab eterno enī deꝰ ſuoꝝ ſignoꝝ verificationē de-

terminauit. vt dicit Grego. xij. moraliū in hec ꝟba. Nulla que in hoc mūdo hoībus fiunt abſqꝫ omnipotētis dei iudicio vel occulto eius cōſilio fiāt. Nā cūcta de⁹ ſecutura ꝓſpiciēs decreuit ante ſecula qualiter diſponant̄ ꝑ ſecula Statutū quidē eſt hominū quanta hūc ſequatur proſperitas: vel quanta feriat aduerſitas. Quod etiā voluit albertus magnus in ſuo ſpeculo dicens. Sed qꝛ dū extēderet deus celū: ſicut pellē formans librū vniuerſitatis noluit lr̄is eiuſdē deeſſe ex eis q̄ ſm̄ diuinā ꝓuidentiā in libro eternitatis ſunt ſcripta. Quare ſi aliqua dicēdorū cōtingāt errori meo non diuine volūtatis mutationi aſcribātur: ꝓpter infinitas em̄ in mundo diuerſitates: quātūcūꝗ etiā aſtra benigna ⁊ conformia fuerint incōmoda plurima ⁊ diuerſa oriuntur: celi enim rotūditas illa parit. Tu igit̄ oīm cōditor ⁊ moderator deus qui ſolē formaſti: ⁊ lunā: q̄ rapidos celi curſus ordineſqꝫ diſponis. Qui ꝑ dies ſingulos imēſaꝫ illā celi machinā eternis giris circūuoluēdo celeri atꝗ perhēni agitatiōe cōtorques. Quiqꝫ oīa ꝑpetua legis diſpoſitione infatigabili mobilitate ſuſtētas: q̄ ſolus īperator ac dn̄s cui tota numinū ptās ſeruit: ad te ſupplex cōfugio a te grana miſericordie tue peto. Te vnicū Booz adoro: expande palliuꝫ gratie tue ſupra me Ruth: qꝛ ꝓpinquus es: te inuoco: tibi ſupplex manus tendo: te trepida cū ſupplicatione veneror: vt numinis tui preſidio ſyderū tuorū venerabilia indicia curſuſqꝫ eorū efficaces influētias in digno ſeruo tuo Joanni lychtēberger explicādas reueles: mētēꝗ meā eterni tui ſplēdoris radio illuſtrādo in viā veritatis dirigas: ingeniū meū excita: linguā cōmoue: rectāꝗ ꝓnoſticandi formā mihi oſtende. Amen.

Qualitas: loc⁹ ⁊ tp̄s mirabil' ꝯſtellatiōis narrat̄. c. x.

INſignis quidē ⁊ valde aīaduertēda conſtellato pōderoſoꝝ planetarū Saturni ſcꝫ et Jouis: expaueſcēda ꝯiūctio futuras calamitates denūcians. Anno. M. cccc. lxxiiij. ꝑfecta. Nouēbris die. xxv. hora. vj. minut̄. iiij. poſt meridiē trāſacti ſ ꝫ cācri gradu ſuꝑ oriſontē horroſcopāte. Hoꝝ nāqꝫ planetaꝝ in vnū coit⁹ atqꝫ ꝯgreſſus raro admodū ⁊ niſi lōgioribus circūactis tꝑib⁹ ac multis ſiderū reuolutiōib⁹ cōtingere pōt: et fortioris ob hoc īfluētie dignoſcit̄. Cui⁹ q̄dē horrēde ꝯgreſſus ac metuēdi cōuēr⁹ deputatū ac ſtatutū ē: receptaculū horridū illō ac terrū atqꝫ oīm ſignoꝝ infeliciſſimū Scorpiōis domicilij. xxiij. ei⁹ gradu ac. xliij. minuto: in q̄ Martis ꝑſidi gaudet ſtella. ⁊ qō oīm maloꝝ cā exiſtet rigid⁹ ille Saturn⁹ maliuol⁹ e

ecctrici ſui eleuatiōe ac circuli ſui latitudinis in ſeptētrionē al titudine ⁊ ſublimitate Iouē benignū opp̄ſſit. Mars q̄z cōiū‑ ctiōis dn̄s ſūmo de celo minaci ferocitate deſpiciēs. regia i do mo ac regali ſigno ⁊ domicilio ꝓprio ↄſtitut⁹ ⁊ exaltat⁹ omnē ↄiūctiōis diſpoſitionē/⁊ gubernationē ſibi vēdicat. Juppiter itaq̄z benign⁹ Saturni ⁊ Martis ipugnatiōe ↄſtrict⁹ maligna q̄z ipoꝝ radiatiōe opp̄ſſus. violētie ipoꝝ reſiſtere nō poterit: neq̄z ob id hominib⁹ ſalutare ſue beniuolentie ⁊ cōſuetum pre ſidium conferre valebit.

¶Hui⁹ cōſtellatiōis duratio denotat̄. Capitulum.x.

Verū q2 ad pl'es annos hui⁹ ſeui quāq̄z pigri ↄgreſ ſus ſignificatiōes ſe extēdēt nō ab re duxim⁹ alias nōnullas hoc t̄pis īternallo īcidētes cōſtellatiōes ānotādas fore vt eq̄ oī pōderatiōe ac iuſta cōmix‑ tionis ratione ex omnibus quamquam diſſimili‑ bus cauſis: forma vna ⁊ vnus effectus extrahatur.

¶Acciderit etiā anno. M.cccc.lxxxv. Martij.xvj. horrēda ni miū ⁊ ſeua ſolis eclipſis. cui⁹ q̄dē teſtimoniū magne ↄiūctiōis ſignificationē ingreſſus eſt: magnoſq̄z effect⁹ ei⁹ peiores red‑ det. duaꝝ etiā maliuolarū ſtellarū Saturni.ſ.⁊ Martis cōiū‑ ctio vltima Nouēbris. in.ix. ſcorpiōis gradu. hora cōbuſtiōis lune imp̄fecta. In qua q̄dē Saturn⁹ maliuol⁹ oīs eleuatiōis mō Martē in ꝓprio opprimit domicilio: plura malicie teſti‑ monia adducēs p̄dictarū ↄſtellationū ſeuitatē poterēt adau ger. Verū altera beniuola ↄiūctio iouis benigni ⁊ Martis fe rocis in.xviij. ſcorpiōis gradu cōgreſſus nuper factus. Jouis q̄dē fortunio ipſi⁹ ſupra martē eleuatiōe iā dictaꝝ malignarū cōſtellationū moderabit malitiā. Nōnullarū ēt trāſacti: t̄pis magnaꝝ ↄiūctionū p̄fectiōes ⁊ directiōes. q̄rū ad hecvſq̄z t̄pa durare putat ſignificatiōes nō ab re annotādas arbitrat⁹ ſuꝫ.

¶Orbis nāq̄z magnas cognominatus a cōiunctione q̄ dilu‑ uiū p̄ceſſit gradatim ⁊ pedetētim p̄fectus ad.xv. leonis gradū xxi. minutū lēto ⁊ pigro/ſatis paſſu ſerpendo peruenit.

¶Regimē quoq̄z ⁊ orbis hui⁹ gubernatio diſtributiua qua‑ dā iuſtitia ad lunāvſq̄ deuoluta ipſius p̄trem aſſumpſit. gra dus quoq̄z directiōis appellat⁹ ad quintā partē libre deuect⁹ eā poſſidet: eius quoq̄z diuiſionem luna ſibi vendicat.

¶Mane ꝟo cōiūctiones q̄ chriſti ſaluatoris noſtri aduentū ſignificaſſe dicūtur aſcēdentis anni eiuſdē profectio ad.xiij. li bre gradū deuoluet̄. loci quoq̄z cōiunctionis p̄fectio ad.xix. arietis gradū deriuat⁹ ibidē recipit̄ gradus directiōis ab aſcē dēte ad.xij. ſcorpionis gradū peruenit: cui⁹ venus diuiſor eſt.

Digitized by Google

¶ Secūdus tractatus incipiēs a verſu ſaluatoris. Tu ſupplex ora ſcȝ pōtifex cū clero Tu ꝓtege ſcȝ ipator cū militibꝰ. Tuq̄ labora ſcȝ oppidanꝰ ⁊ ruſticꝰ.

AD officia huius ſeue cōiūctionis atq̄ horrende eclipſationis ipſarūq̄ ptātes explicādas accedere intēdo. Quicquid per oēm terrarū tractum mixtura ipſarū radiatio ꝙ equata cōparatione perficiet diffiniā: diuine tñ maieſtatꝭ iudicio nihil derogādo/ nec libero arbitrio: quouis pacto obuiātes detrahēdo. Et illud a me ſemper ꝓteſtatū eſſe volo: ꝙ ea q̄ futura denūciabo: ꝓ omipotētis dei clemētia ⁊ volūtate mutabilia eſſe cognoſcā. Sūt namq̄ Ptolomeo teſte magorum iudicia inter neceſſarium et contingens reponenda.

¶ Quō predicta cōſtellatio ⁊ eclipſis in eccleſiam Chriſti ⁊ eius caput ſummum pontificem influet. Ca.j.

SAnctiſſimus apoſtolus ducēs remū nauicule ſancti Petri: modernis tēporibus audiat. Cū totius orbis ſit dñs innocēs eſt ⁊ nō ſubiacet ſtellarū curſibus: neq̄ vllā in eis decernēdi poteſtatē habet. Sed fatum ſuū dei ſummi gubernatꝭ iudicio: q̄ hūc modernū ad btm̄ nauicule culmē ſuis optimis meritis euexit: clauēq̄ largitꝰ eſt: q̄ fatiuim ⁊ ordinē diſſoluere pōt. Cauſaꝝ ſupioꝝ ꝯnexionē atq̄ ſeriē facile reſerare: vȝ ōc q̄d tñ ſit deū ſupplex exoro booꝝ altiſſimū vt expādat palliū ſuū ſupra ipm̄ vt fauſtū electiōis diē ac felicē ītronizatiōis horā ei pſtare dignetꝭ: ꝙuis booꝝ nr̄ Jeſus a lege nature quā ī celeſtibus pr̄ cōſcripſerat excipi nolebat: nō ſ̄ excipiēdꝰ eſt hō a diuina volūtate quā ꝯiecturaľr aſtroꝝ īterpꝰs ex aſtris pſcire pōt.

¶ De fluctuatione eccleſie Chriſti et eius capitis ſub typo Ade: ⁊ Eue prothoparentum ex reuelatione abbatis Joachim. Capitulum.ij.

CJuitas ſupra mōtem poſita iuxta euāgelicam expoſitionē Mat.v. non pōt abſcondi his temporibus. Nam anteꝙ huius teterrime eclipſis influxus intereat: nōnulla periculoꝝ diſcrimina eccleſie dei ⁊ nauicule ſancti Petri imminere viderentur.

¶ Jſta nauicula heuvarꝭs hincinde agitata turbinibus fluctibus atq̄ ꝓcellis quaſſabitur: eius quoq̄ ſaluatio: aut intereū

di periculū velut inequalibus ponderibus vel equilibri poſi-
ta natabit. Et niſi benigniſſimus ac idē optimus deus eā cu-
ſtodierit. multa periculoꝝ diſcrimina ⁊ ex ſciſmate naufragiū
paſſura videbit. Scim⁹ tñ ꝙ nauicula ſcti petri nunꝗ̄ mergit
ꝗ̄ꝗ̄ multis procellis maris ⁊ tempeſtatibus fluctuet ⁊ iactet:
fluctuat ⁊ nunꝗ̄ mergitur illa nauis.

VIde Joachim ſupra Hieremiā dicit ſic de ipſa eccle
ſia. Eſt ⁊ alia ficus ꝗ̄ maledictiōe p̄uaricatiōis iam
aruit: latina ecclīa ſiue nauicula ſcti Petri: cui⁹ folia
tp̄alia de quib⁹ ꝯficit periſomata ad excuſandas ex
cuſatiōes in pctīs quib⁹ inhoneſtatē vite ſue. Tam
adā ſummi pōtificis ꝙ eua ecclīe ſubiectoꝝ operiāt. Et ī ligno
ecclīaſtice glīe miſerabilr ſe abſcōdāt. Sꝫ qꝛ patrimoniū Je-
ſu qđ ipſi pōtifices a principib⁹ chriſtianis: quaſi boni ⁊ mali
ſciētie lignū fuit: boni quoad ſuſtētationem vite: mali quoad
diſſipationē ⁊ libidinē vite ⁊ abuſum cupiētes gigātes fieri ſu
pra terram reipublice famoſiqꝫ viri per totam latitudinem
īperij chriſtiani: nō cōtēti lignis ſtipēdijs: alijſqꝫ quib⁹ vti li-
cebat. Uxores ſibi electarū plebeiū ope luxuriātiū copulando
ad ſuggeſtionē ſerpētis alterius: doctoꝝ ⁊ cardinaliū. Heu ti-
meo ne aliquoꝝ cōſilio futuroꝝ pu̾ſe viuētiū tā ſimplices et
infirmi ꝗ̄ fortes ⁊ ſcioli temere ꝯ̄ p̄ceptū dn̄i veniētes. fructū
tp̄aliū reipublice ꝗ̄ notant in ligno inflātis ſciētie ꝗ̄ nō edifi-
cat: ſꝫ deſtruit vſurpādo eñciant comin⁹ de ecclīaſtice dignita
tis ſede ⁊ fiāt ꝓfugi ſupra terrā: habitent in terra Cayn veſtiti
pellicijs cōfuſiōis ⁊ ruboris. Et Hieremias vbi ſupra dicit fu
turū eſt vt queadmodū iudei ꝯ̄ chriſtū ⁊ diſcipulos fremuerūt
Jta ⁊ nūc in ſpm̄ dn̄i ⁊ in ecclīaꝫ ſiue ei⁹ alūnos ſeuiāt falſi chri
ſtiani. Nā iuxta ſniaꝫ ſctē Brigide libro reuelationū ſuaꝝ. iiij.
vbi dr̄. ve ⁊ iterū ve qñ puer ſedebit in ſede lilij: orietꝰ tribula-
tio in ecclīa ſcti Petri. Potēs eſt deus ſuſcitare ⁊ Frācos ad-
uerſus eccleſiā. Cū eñ ecclīa romana deficiet quoad obedien
tiā: ⁊ pōtifices ex alemānis theſaurū extrahētes filios ⁊ filias
ad culmē dignitatis ſeclaris ꝓmouēt volēte mr̄e cū pullo: ad
errorē ducet pp̄ls chriſtian⁹: tūc finis. i. clamor ⁊ vlulat⁹ vni-
uerſe carnis venit ad dn̄m aſtroꝝ iudices exhortaturi diſcur-
rēt: vt annūciēt ne nauicula ſubmergat: qꝛ niſi dn̄s apparue-
rit. Petr⁹ dubitabit: qꝛ paſtores affligent ne xbū dei predicēt.
Hec agunt benigni Jouis oppſſiōe in domo Martis. Qđ p̄ns
eclipſatio cū reuolutiōe āni mūdi demōſtrabit. Ubi modern⁹
⁊ ſucceſſor prim⁹ excitabit mr̄eꝫ aqle aduerſus pricipes ꝟgis
Jpſeqꝫ ſeuiet in iouiſtas reniuiagij ſerioꝝ ⁊ maris occidēta-

Digitized by Google

lis: redimēdo pullū qđ heu a ſuis ppꝛijs indolis patiet. Unde multa mala inſurgēt ⁊ caput fidei vt arboꝛ ifructuoſa diſcedet a ſeculo: qui inobedientiam patietur magnam ibidem. Et vix vꝛbs Roma erit pꝛeſulibus amplius digna.

¶ Ex reuelatiōib' ſancte Bꝛigide ꝟginis ꝙ ex cōuētione alemānoꝝ cū Gallis eccl'ie pericula ⁊ ſciſmata iminebūt. Ca. iij.

VNde Bꝛigida lib. reuelationū. Sub aquila grandi q̄ ignē fouebit in pectoꝛe ꝯculcabit eccl'ia ⁊ vaſtabit. Nā potēs eſt de' Alemanos altos ꝓuocare ꝯ eccl'iaʒ q̄ mag' de hūana potētia ꝙ dei ꝯfidūt: iuſto iudicio hoſtilib' icurſib' ꝯculcabit nauicl'a Petri ⁊ cler' turbabit. Et ſic neceſſe eſt vt Petr' ſuccinct' effugiat: ne ſqualoꝛem publice ſeruitutis icurrat. Et ſic videat ipſa eccl'ia occidētalis: ne ſit tibi bacul' harūdinis potētia gallicana i q̄ ꝯfidit. cui ſi q̄s initit ꝑfoꝛat man' ei'. Dat itelligi quō alemāni ſcoꝛpiōiſte ꝯfederationē inibūt cū rege Frācie ſub quo eccl'ia crucē lamētatiōis hūeris ppꝛijs ꝓbabit eis flumē reni ⁊ in terra lune circa mare occidētale videbunt mala inaudita ſub nouello: q2 fulminabit ſniam anathematizatis in ſaturninos qū intrabit domū ppꝛiā: tūc Romani ceſpitabūt in fide: qđ heu in dieb' antiq̄s nō eſt auditū: ⁊ inſtabūt tp̄a periculoſa in eccleſia ſcti Petri: ⁊ inter fratres cardinales noua mala oꝛient in bꝛeui tp̄is ſpacio. Anno dn̄i. M. cccc. xcvj. ⁊ durabūt illa mala ānis multis. Vn̄ h̄ mala figurāt Judicū. xvj. p ſeptē crines Sāſonis q̄b' caput alemanice natiōis dʒ eē oꝛnatū. Hos crines conant abradere Gādauēſes Bꝛugēſes Flādrēſes Picardi zizanie nobiliſſimi tritici fidei: q̄ relictis regib' ac cōfederatis eoꝝ in quib' habebāt fiduciā apoſtabūt: ⁊ infideles in gregē dn̄icū adducere attētabūt. Vn̄ caput fidei crinib' ablatis id eſt poteſtatib' ac viribus ſuis debile efficitur vt Sanſon.

¶ Pꝛobat varijs exēplis cōcoꝛdie virtutem: ⁊ monet oēs pꝛincipes ⁊ terras ad Romani iperij honoꝛē. Ca. iiij.

NAture cōceſſuʒ eſt. O inuictiſſime imperatoꝛ. vt q̄ exiſtētiā tutari velint vnitatē amplecti maxime ſtudeant: rerū ꝑfecto vniuerſitas entis vnitatē appetit. Vn̄ grues volatu ſuo vnū ſequūtur ducē. Apes dū mellificāt ſibi ductoꝛē ꝑponūt Foꝛmice cū pꝛeuidēt pꝛeeūtis veſtiū ſeruāt. Exercit' milites imperatoꝛē colūt vnū. Recte ille ſapiēs philoſophoꝛum pꝛinceps Ariſtoteles ait. Pꝛincipatuū pluralitas mala. vn' ſit pꝛīceps a quo poteſtas/noꝛma/diſciplina fluit: manat: deriuat ois. Optima itaqʒ ratione ſuadeo oꝛbis reges potentatus et

Digitized by Google

mortales vniuersi catholica fide imbuti Romanorũ regem principum principẽ ⁊ monarcham colere. Nam conditor noster mundũ ingrediens honorauit imperium tempore sui aduentus p ipſum Ceſarẽ mũdum placauit: vt in ipſius dñi preſentia pax eſſet nr̃a. Igit̃ poſuit prodigia ſua.i. iudiciũ future reconciliationis ſupra terrã auferẽs bella vſq; ad fines terre ⁊ alibi. Orie͂t in diebus dñi abũdãtia pacis. Iterũ ſaluator nr̃ honorauit imperium mox vt natus fuit cẽſui ceſaris ſe ſubdẽdo: nõ ſolũ edit: ſed etiã dari p̄cepit dicẽs. Matthei.xxij. Reddite q̃ ſũt ceſaris ceſari. Tertio iterũ honorauit imperiũ. Egreſſurus de mũdo aiebãt apoſtoli domini. Ecce duo gladij hic. Dñs vt Lucas reſpõdit ſatis eſt. Quid ẽ dicere ſatis eſt. niſi ſufficit ⁊ nil deeſt. Proteſtat' ẽ dñs ſua ipſius voce ptãtem ſecularẽ ⁊ imperialẽ: q̃ illis duabus vigebãt i deo ſufficeret eis nihil deeſſe. Quarto dñs Romanũ imperiũ honorauit. Inſtãte eñ paſſiõis hora dũ pilatus iactaret ſe de poteſtate quã haberet dixit. Neſcis q: poteſtatẽ habeo crucifigere te ⁊c. Dñs vt dt Ioãnes r̃ndit. Nõ haberes vllã ptãtẽ aduerſũ me: niſi tibi datũ eẽt deſup: Qđ exponit̃ duob' modis. Uno mõ deſup.i. de celo. q: nulla ptãs niſi a deo. Aliomõ deſup.i.a Ceſare q̃ pilatũ preferrebat in preſidẽ. Uñ ſi hũc dimittis nõ eſt amicus ceſaris. Quare ſexto dñs Romanũ imperiũ honorat adhuc: q: ſtãte ⁊ durãte Romano iperio nõ veniet hõ pcti filius pditionis antichriſtus. Ammonet ergo Apl's impatorẽ ad Theſſaloñ.ij.cap̃. dicẽs Qui tenet teneat: q̃ verba Romanũ imperiũ deſignãt: quo deſtructo veniet antichriſtus. Uñ Fridericus q̃ Romanum imperium tenet: teneat de rege in regẽ donec penitus auferatur id eſt tolletur in medio: et reueletur ille antiquus: quem ſignare antichriſtum nullus ambiget.

¶ Narrat tribulationes ⁊ picula poſt tp̃s friderici tertij p annos viginti tres ⁊ dimidiũ futura.cap̃.v.

POſt ip̃ eñ fridericũ tertiũ intm̃ abũdabit iniqtas ⁊ ĩfidelitas vt nõ in errorẽ ducã ſi fieri põt electi reſpectu hui' tribulatiõis: maxie tp̃a priora ſub Friderico tertio videbũtur tp̃a pacis fuiſſe. Uñ ps. Orietur in dieb' dicit abũdãtia pacis: donec auferat̃ luna.i. romanũ impiũ. Et iterũ Apl's. Hoc aũt ſcitote q̃ i dieb' nouiſſimis inſtabũt tp̃a piculoſa. dicit inſtabũt.i. antea nõ fuerũt: ⁊ durabit tribulatio iſta annis vigĩti trib' cũ dimidio. Deũ ergo timete o Chriſtiani: ⁊ regẽ honorate Romanoꝝ. a q̃ ſnia q̃ diſceſſerit eccl'ie q̃dẽ vni

tate abdicatus tanq̄ ſciſmatic⁹ intereat neceſſe eſt. Maximū quidem ꝛ difficillimum onus inuictiſſime princeps vrānie decus aſſumpſiſſe videor qui dignitati ac magnitudini rerū. de quibus verba facturus ſum meū quidē ingeniū ac eloquētiā imparē ego cognoſco. Magnū nāq; ꝛ felix ingeniū ac celeſti virtute dotatū requirūt animū: ob motus ſtellarū hac noſtra tēpeſtate non ſatis eſſe cōpertos. tamen ob plurimas cōſtellatiōes futuras: quarū ad hec tēpora ſignificatio perdurat q̄ oēs huic cōiunctioni ac eclipſi contēporādet cōmiſcēde erūt. vt ex oibus etiā diſſimilibus cauſis admitabili quodā ordine cōtinuatis ac cōnexis inuicē vna formatur vn⁹ effect⁹ eliciatur.

❡ Redeūdo itaq; vn̄ digreſſus ſum ad imperatorē modernū ac regē quorū ſors difficilis erit quēadmodū videtur. Erunt nāq; odia magna temporibus eorū: cōtentiones: fraudes. deceptiones: magna erit blādi cupiditas inter nobiles. multiq; fient bellici apparatus: multi imperio rebelles erunt. Nam vna lite ſedata: alia e veſtigio eſurget.

❡ Ex reuelationib⁹ Brigide oſtēdit eccleſiā turbādā tp̄e maximiliani iperatoꝝ pfrācos: ꝛ deīde maximilianū regnaturū lōge ſub typo leonis ꝛ lilij. c. vj.

Unde in libro multarū tribulationum dicit Moab ꝛ amon duo filij Loth: qui nati ſunt de inceſtu duas generationes denotat. leonem ſilueſtrem: ꝛ liliū occidētale: in agrū virginis inſultādos tēporibus quibus aquila cum pullo volabit: ꝛ erit confederatio magna in orientis parte contra leoniſtas: ꝛ Baiorici merebunt.

❡ Cūn̄ Frāciſcus ꝛ Brigida canūt Surget rex pudic⁹ facie: multi dicūt hūc regē eſſe Fredericū terciū q: ſub eo cōculcabitur eccl'ia: clerusq; turbabit vbiq;. Iterū parati erūt quidā baioricos cōtra eccleſiā ꝓuocare: q̄ magis de tyrānica hūanitate cōfidūt q̄ de dei potētia Frācus in vincēdo germanos cedet multos. demū gall⁹ ſuccūbet ꝛ pudic⁹ facie regnabit vbiq;. Nidolū mr̄is aq̄le trās ab oriēte i occidētē monarchiā tenebit.

Unde in reuelationib⁹ Fr̄is Reynardi lolhardi ita dicit. Lupus. i. terra occidētalis aquilā eijciet tūc pull⁹ merebit: ꝛ ſui ꝓprij pellā ei⁹ dilacerabūt: ſedebitq; nud⁹ querēs adiutoriū/parū inueniēs. Aquila a ꝟgine fugata liliū excitabit volabit ad meridiē recuperādo amiſſa: vēiet miles i pectore ſignat⁹ trucidabit leonē luſtris duob⁹ pactis: tūc exurget aq̄ grādis ſic lucētes caſtigabit aq̄cole merebūt. Quis poterit r

ſiſtere cũ ptātē habebit ab excelſo. Tria regna cōportabit. ve ve plebs clamabit. Ipſa eſt illa aq̄la grādis q̄ dormiet annis adhuc quinq̃ refutata reſurget cũ lilio garrire icipiet ⁊ cōtre miſcere faciet: ⁊ alios mōtes ſupbiſſimos expādet allas ſuas ad predā: vngulas acuet in capturā: roſtrū aperiet vt deuoret. Ciuitates ⁊ caſtra alarum ſonitu perturbabit: ⁊ erit luct⁹ magnus ⁊ acerbus qualis non fuit a diebus antiquis ⁊ apertis. In aquicolis occidentalibus in terra virginis lilia vniuerſa ſedebit: nec vltra deiecta aut vilis poterit appellari eo qđ in circuitu eius vniuerſa lilia denudabit: quod ſol cũ leone merebit. Et gallo viuēte alter gall⁹ creabit ⁊ fauebit aq̄le.

¶ Dicit rebellionem germanie inferiores contra Maximilianum regem Romanorum factā prenũciatā eē vaticinijs cuiuſdā ſibylle ⁊ Reynardi monachi. c. vij.

VAde Sibylla chumea prophetico ſpiritu loquitur in vaticinio ſuo. poſt hec. i. poſt modicum temporis egredietur aquila de germanie rupibus: multis aſſociata griffonibus que irruens in ortum chriſmatis ſedentem in ſede paſtoris de quinto chriſmate fugabit in ſeptimum: ⁊ irruet antipatrem vorabit ipſum ⁊ nidum ſibi ablatum vendicabit: ⁊ per. x. luſtra tenebit: ⁊ non erit pax in terra virginali: ⁊ gens ſine capite regnabit annis illis depoſt adherebit aquile grandi figuram habemus Heſter capit. v. diceñ. Duo eunuchi regis q̄ ianitores erāt ⁊ in palatio primo limine reſidebant: voluerunt regē interficere qđ mardocheũ nō latuit. O maximiliane: iſti duo eunuchi ſunt infideles ſubditi tui qui fraude ⁊ malicie venenum geſtantes contra pudicā faciē tuam. vt fideles tuos ⁊ te interficiant. Studeas iſtis tēporibus te preſeruare vſq̃ ad annum etatis tue. xxxiiij. Videbis exaltationem nominis tui ab excelſo: ⁊ quia iſtis annis a proximis ⁊ ſubditis tuis patieris ſiniſtra plura.

DEuotus Reynardus in ſpiritu videns ſub rege Maximiliano tribulationes clerici ⁊ eccleſie ꝑrupit in hec verba libro ſuo multarum tribulationum dicēs Eſce erũt oēs volātib⁹ celi ⁊ beſtijs terre filij Alemanice iferioris ⁊ cordis virginis ac ſcorpionis: ⁊ cadēt ĩ ore gladij bicipitis nec vnus remanebit ex eis impugnis. Erit habi-

Digitized by Google

tatio occidentalium ac ſcorpionū deſerta. Euaginabit domi-
nus gladiū Martis extreme ac deſolationis ſupra picardos
flādrēſes circūiacentes: depoſt in bauoricos ſceptrū feretur. &
multi radij eccleſie obnubilētur ibidē in Alemānia ac Gallia:
quia aduentus dicti regis adueniet ſine ſignis cū dicet pax et
ſecuritas ſub regno verſantibus. tunc ſuperueniet eis repentin⁹
interitus. Unde in libro multarū tribulationū. Joachim di-
cit ad ruinā Hierico mūdi ſuperbie que imperiū denotat de-
ſolandum reges multi cōtra iſraelitas alemannos aduenient.
ſed expugnabūtur ꝓpter Maximilianū quia ſublime clipeū
eleuabit expectando auxilium non ſolum ab hominibus ſed
a deo et reſurget volando ad ardua.

¶ Quomodo eccleſia periclitabit varie in partibus germanie ſub electoribus imperij ex typo ſeptem angelorum. Capitulum. viij.

Joachim abbas ſupra Jeremiā dicit in vlci-
ſcendo principes doctores ſacri imperij ſunt iſti ſeptē
angeli ſupra phialas effundentes. quorū vnus in ter-
rā: alius in mare: tertius in fontes: quartus in ſolem: quin-
tus in ſedem beſtie: ſextus in flumen euphratem: ſeptimus in
aerem. Ecce qualiter vulnerandus erit tribulationibus an-
guſtijs populus Chriſtianus: ſpecialiter leuiticus populus:
totus clerus vt fiat quaſi vnus ex terre pauperib⁹ viliſſimis
et deſpectus & decore regio ac prelatione dignitate vidimus &
quātum glorificauerit ſe romana eccleſia prelaturis & digni-
tatibus: & in delitijs fuerit tm̄ dari ſibi debeant deiectiones a
gaudijs & tribulationes. ¶ Nam terra Brādēburgeū. iudaiza-
bit tā in xp̄ianis ꝙ̄ in iudeis: aurū pro deo colentes ſaturno
intrante domū martis. Anno dn̄i. M.cccccij. ¶ Mare miſnē-
ſium heu paganizabit in breui libertates eccleſiarum amittē-
tes aquis delitiarum ſe ſubijcientes. ¶ Fōs Colonieñſis phi-
loſophabit ad ardua doctricis ſcandens. ¶ Sol treuereū. re-
ligioſabit: vita lubrica: auferetur ab eis ꝑ dyaboli miniſtros:
dabitur genti Francigenarū vel laboricis ad tribulandum.
¶ Sedes Bohemorū hereticabit in Alemānia vt zizanie de-
nigrabunt triticū prelatorum renenſiū. ¶ Flumē palatinoꝝ
tyrannizabit adducēs alienos in propriā patriam quod heu
dolendū erit. ¶ Aer Maguntinus eccleſiaſticabit ſolis preci
bus placabit cuncti potentem ſed nō tēpora longa expoſitio-

Digitized by Google

ne non indiget maiori. qꝛ nulla coniunctio Jeſu ad belial: Jouis ad Saturnū: eccleſie ad tyrannos. Hi ſeptē phialas fundentes vt ſupra ciliadem vnā durabunt: ꝛ ipſorum ſequaces: ꝛ fiet nouus ordo in catholica eccleſia: niſi domin⁹ dederit os ꝛ ſapientiam poſtulantibus.

¶ Diſſentio eccleſie circa annū domini. M.cccc.xcij. per varias rebelliones oſtēditur preuiſa ꝛ prenunciata. Capitulum.ix.

Uicquid Hieremias de excidio ſinagoge quondā predixerat: nunc de occidentali ꝛ latina eccleſia que ꝛ Romanū imperiū premōſtrat nō fruſtra preſcribere. qꝛ ꝛ huic nihil eſt diſſimile ꝙ in eccleſijs Colonien. ꝛ Treueren. nō ſine gemitu p̄ſtolat: Nā ab anno. M.cccc.lxxxviij. vſqꝫ ad annū. M.cccc.xcix. mihi ſuſpecta ſunt tēpora ꝛ momenta in quo nouo ordine Samuelis ex orto preconibus Ophin et Phinees ſacerdotes et pontifices dn̄i quaſi a rege Babylōis a Romano principe capriuentur heu periclitabitur arca eccleſie. M.cccc.lxxxix. M.cccc.xcij. Heu hi ſummi pontifices corruent. Et quaſi alter Mardocheus ſub Aman in diſcrimine manebit agitata. Igitur neceſſe eſt ſiderū interpretes aſtroꝝ iudices celeſtes influxus ſcientes eccleſie ruinā predicere ad plangendum non ceſſent ne cleri paupertas arrideat et ſub nauicula intereat. O effuſores phialarū ſacri imperij notate verba ꝛ ſignate verborum myſteria. Si veritatē obticemur Chriſti miles nō eſſent Heu tanta erit in Alemānie partibus tribulatio ꝛ afflictio inter iouiſtas ꝙ portantes eccleſiaſticā tonſurā abſcondent eā: ꝛ ſe clericos eſſe negabūt. Eritqꝫ perfida diuiſio inter fratres cardinales. Eccleſie amittēt bōa tēporalia ſub radijs veſtris Inteſtina bella inter vos eſurgent: qꝛ dies dn̄i ſicut fur ita in nocte veniet ad cōcitandū animos veſtros. Uaria quoqꝫ portenta videbunt breuibus annis in aere: que impēdentes calamitates denunciabūt vobis. Accēdentur ignes in cordib⁹ veſtris. Heu qualis turbatio inter fratres eſurget electorū principes atrociſſimo aſpectu martis. Attendite viri prudentiſſimi dictū dn̄i dicentis. Oē regnum in ſe diuiſum deſolabitur. Eſtote ergo prudentes ne imperiū deſtruatur. ceſſante eñi ſacro imperio neceſſe eſt ſeculum cōſummari. Aſpicite aquilam quaſi deplumatā heu pennule ceciderūt ab alis ſuis ꝙ volare

nequit. Nã columba ala vna volare non poteſt. Sic Petri nauicula inter huius ſeculi procellas ⁊ turbines vno remo ducitur indirecte. et columba que tm̄ habet vnã alam. nũquid deſtũs terre ⁊ nõ ſolum auibus cadit in ruinã. Nullum ſiquidem animal monſtruoſum diutinã et ordinatam habet vitã. Oẽs ergo principes indubitanter qui ad hoc dant operam vt imperium deſtruatur q̄tũ ad hoc ſunt precurſores ⁊ nuncij antichriſti. Caueant ergo hi ſeptem principes electores et eorum miniſtri. ne peccatis ⁊ culpis eorũ exigentibus iuſto dei iudicio imperium ab ipſis auferatur. Nam neceſſe eſt vt ſcandala veniant. Ve autẽ illis per quos ſunt ventura. Et vere neceſſe eſt vt tantus ardor dominãdi ⁊ habendi. cor eorũ excitet qui nec facere volunt quod audiunt. neq; veritatem audire q̄ nouerunt. Ideo oculos habent ⁊ nõ vident ignorantes ꝙ principatus eorũ ſunt intoxicati veneno inſanabili. qd̓ non ſolum Bohemi. Poloni. verũetiam Daui. Anglici gaudent cum barbaricis nationibus. qd̓ altiſſimus auertat. Nam ille peſtifer quem puerorum comeſtorum fingunt poete. Saturnus Iouem benignum oppreſſit in hac teterrima eleuatione ſua.

¶ Exhortatio ad principes electores: vt pro vnitate eccleſie et manutentione imperij fortiter agãt,

Capitulum. x.

O Utinam germanie principes ad quos regnũ theutonie ad eligendum eſt trãſlatum ⁊ cõmiſſum ſaperent ⁊ intelligerent ⁊ nouiſſima prouiderent. Utinam ſaperent iuſtitiam et eã intelligerẽt. et regi Maximiliano quem dñs loco ſuo eis in ſignum iuſtitie poſuit. quẽ cõcorditer in frãkfordia elegerunt: reuererẽter tractarẽt ⁊ ei de miniſterio honoris debitũ exhiberent. Utinam exaltati ⁊ dilatati per Romanũ imperiũ magnitudinẽ honoris in eos collati intelligerent ⁊ non eſſent ingrati. Utinã iſti ſeptem ad quos pertinet ius ⁊ poteſtas eligendi regem: imperatorem poſtmodũ promouendum pericula que venient Romano imperio ſublato prouiderẽt: ⁊ huius regni quod dñs poſuit tanq̄ prodigiũ ſupra terrã nouiſſima prouiderent: ⁊ ſublationem pertimeſcerent: dum enim ſublatũ fuerit imperium tribulatio tanta veniet in mundum: ꝙ niſi dies illa tribulatiõis: vt in mattheo ⁊ Marco dicitur: fuiſſent abbreuiati: non fieret ſalua omnis caro.

Digitized by Google

H Ec condēnēda eſt principum germanorum ſecularis conuerſatio eis fluuium reni. ipſi enim ſacerdotium preſentant Samuelis. qui licet eſſet ſacerdos: tñ iudicis officiū exercuit. Ipſe regem elegit in iſrael: et ipſum conſecrauit. Preſules igitur Germanie non ſunt illius vicarij qui relicta ſyndone nudus aufugit. ſed ſunt ei' vicarij qui dixit. Domine paratus ſum et in vitam et in mortē tecū ire. et exemit gladium in tēpore tribulationis. et amputauit ſeruo principis auriculam. vt oſtenderet q caput libenter amputaſſet. Ergo licet ipſi aliqñ ad vocem ancille xpm negent. tñ frequenter reſurgunt fortiores. nihil eſt inordinatū in operibus creatoris. ſicut eſt tēpus pacis. ſic eſt tēpus belli. Sic etiam ſunt hoies ad pacē et ad bella ordinati. cōfidenter loquor ad viri prudētiſſimi germanie principes. ſi vos cū veſtris fidelib' Romano regi tanq aduocato eccleſie gerens alā ſiniſtrā colūbe nauicule Petri fideliter aſtaretis. vt anteceſſores veſtri cōſueuerunt. tūc abſqz dubio omnis poteſtas contraria eſſet parua. tunc non ſolum Italia. Longobardia. Bohemia. Grecia. ſed et Hiſpania cōtremiſceret cum barbaria. Sed viſo flore cantant aue. ad aquile cantum ſilent puto nullam admiſcuiſſe falſitatem petens cū humilitate veniam.

¶ Poſtea ſurget nouus princeps qui varias germanie terras bellis inuadet probat varijs figuris. Capitulum. xj.

O Alma mater eccleſia plange O virgo reniuiagij clama. vlulate paſtores et rectores reniuiagij. Lothoringi vveſtrani. Alſati. Svveui. Franci. Orientales regni gaudiū. Exue te veſtimento iocunditatis. o terra pginis induere cinere et cilicio. o thuringia. Haſſia. vveſter vvalt. vvedrauia. luctuz vnigeniti fac tibi dicendo. Populum enutriui et exaltaui. ipſe aūt ſpreuit me factus eſt mihi quaſi leo inſidians. ideo verſum eſt i luctū gaudiū meū. O plebs miſera huculqz in malicia preſentis exilij expoſita. q regulus nouus ſurrexit in te. nō gubernator. ſed deſolator fidelium. non conſolator ſed depredator ſpiritualiū. non protector ſed depreſſor orphanorum et viduarū in tota alta alemania. Nouus deſtructor. noua verges ſiue ruga germanie principibus videbitur accedere. ſic q cōis populus dicet vnus ſic ali' ſic radix peccati a ſcorpioniſtis exurget. peior Anthiocho qui tulit vaſa de tēplo dñi. Peior ioab omni doloſitate pleniſ-

Digitized by Google

ſimo. Peior acbab qui de vineis dñi ſabaoth faciet ortos bo-lerum. Peior apollinio que tulit ſpolia multa de templo dñi. Peior iude qui ſimulando pacē decipiet membra chriſti. Peior boloſernis crapulatus ſitiens ſanguinē humanum. Peior Sanſone: quē exequauit malicia mulierum. qđ neſcit eru beſcere ampli⁹. Hic patrimonij Jeſu dilapidator. Hic erit meretricū leonū amator. Hic erit draco pernicioſiſſim⁹ pſequēs ſponſam xpi in multis dioceſibus qui perturbabit terrā. ponet orbē deſertum: nō dormiet. ſed continue machinatur malum. cuius cōſiliū eſt cum impijs. ꝛ ſtabit cū cōſilio iniquoꝝ. ꝛ experimētaliter teſtificat. Nā domitian⁹ ꝛ diocletian⁹ erāt viri crudeliſſimi datianus maximilian⁹ erāt viri ſceleratiſſimi. Affricanus iulianus apoſtata erant deſperatiſſimi. nero adrianus erant viri defectuoſiſſimi quoꝝ nullus fecit tot et tanta pernicioſa. quantū hic radix pcti principiū fex in populo alemannico faciet non timebit deum. non parcet ſanctis. non formidat capita fidei. non veretur exterminare loca ſacra. non pudet eum cōmittere ſacrilegium. Heu quanta perficiet cōtra catholicā ordinationem vix lingua ſufficit enarrari. Uiri enim ſanguinū ꝛ doloſi non dimidiabunt dies ſuos: punieris a deo o radix peccati. Uere punieris a deo. nam hoc tibi ſignū erit. Aurum ſapientie tue obſcurabitur. qꝛ freneticabis. Rumor fame tue infatuabitur. mutabitur color tuus optimus. ꝛ diceris per totum mundū hereticus. nō vt pater tuus dux ſinceriſſimus. qꝛ omni doloſitate plen⁹. obmuteſcere ergo abominatio ne cogites quouis mō ſeminare zizaniā ſilueſtris leonis inter germanie principes ac imperium. anni tui ſicut humana ſunt tempora non eterna.

¶ Pax deinde futura ſignatur poſt perſecutionez iuſtorum ſicut ex paſſione Chriſti pylatus ꝛ herodes facti ſunt amici. Capitulum. xij.

Neceſſe eſt vt viuant hoīes ſecūdū ſpiritum vt detrahatur ad nihiluz ſuperbia carnis. Quia vero omnis homo carnaliter viuēs corrūpit p maliciam oēm terrā. neceſſe eſt vt ſupra veniat imperij catbaliſmus. vt intelligatur qđ dicit qđ ſupra ꝙ creditur oīa deuaſtabit. Inde ego diſperdā eos cū terra. In ſignū autem talis diluuij ac tante tribulationis ne talis vexatio pcedat vlteri⁹ ad alemānos inferiores. ponetur arcus in aere magnificū. qui inter dominū ꝛ hoīem federetur. Ciliarcus vir prudēs caſt⁹ moribus

et ſcientia cõpoſitus preuidens:ac intelligens.Currus dei.x. milibus angelorum ac multiplex milia in eo oſtendere. rotã defendere non tardabit ꝑcibus coactus.ꝗuis Baruth.iij.ca. vi.Fuerunt gygantes nominati q̃ ab initio fuerũt ſtatura magna ſcientes bellum.Hos non elegit deus:ſed o principes reuerendiſſimi cũ ſucceſſoribus veſtris videte vocationẽ veſtrã. quia non ſapiẽtes ſcdm carnẽ non potentes ⁊c. ſed qui ſtulti viſi ſunt mundo elegit deus vt confundat ſapientes. vt legit̃ i.Corinth.Non ergo armis. ſed precibus placate dñm et lex iſrael exultabit ei reni fluuium.Nã Mars feroci aſpectu aſpicit iouem oppreſſum.Hec corde recõdite. Et quia herodes ⁊ Pilatus facti ſunt amici propter innocẽtem Jeſum.qualis ergo confederatio Jeſu ad belial eccleſia ⁊ diaboli miniſtros. lupus cũ agno.vere doloſa.Diſparibus enĩ bobus nunq̃ trahit̃ bene curr⁹.Diuina ergo electio nõ elegit deos belli.neq; belligeros ſanguiſugas.Teſte Abacuc.ij.ca. Ve illis qui edificãt in ſyõ in ſanguinibus:neq; elegit de ſanguinibus vt patet in matre filiorũ zebedei.Quare dathan ⁊ abyron cõtra quos deſeuit ira dei.terra abſorbuit:quia poſt ſuperbiã ⁊ violentiam volebant accipere ſummũ ſacerdotiũ: Numeri.xvj. Si vis o princeps reuerendiſſime fratrẽ preuenire negando:prius illum preuenias obſequendo in leuando manus ad altiſſimũ. vinces tu lex Jſrael tecum:et dormiat arma victricia tua.alias titulum martis excitabis.⁊ ſuppeditabitur aquile grandi. quod Jouiſte merebunt.⁊ Mercurius gaudebit.

Docet dignitatem imperialẽ tranſlatã ad germaniam ſignatam olim ex trãſmiſſione baculi ſancti petri ad treueros ⁊ conſecrationem imperatoris pertinere ad epiſcopum Colonieñ. Cap.xiij.

Poſt mortẽ beatiſſimi materni i Alſatia in villa Elegia noĩe redierunt Eucharius ⁊ Valerius Romã ad ſanctum petrũ dicentes. Supplicamus vt aliũ nobis adiũgas loco Materni. Reſpondit Petrus. Non eſt faciendum ita:ſed vt manifeſtetur gloria dei corã gentibus. Accipite hunc baculũ meum ⁊ supponite illi dicentes. Precepit tibi Petrus apoſtolus vt in noĩe Jeſu chriſti exurgas:quod factũ eſt:qui.xl. diebus iacuit cadauer in ſepulchro:⁊ vixit ille matern⁹.xl. annis depoſt:⁊ dum populum Treuerenſem baptizaret: tãta ſimul

Digitized by Google

magnitudo confluxit:vt eos baptizari oporteret in riuulo q̄
ciuitatem irrigat:qui tunc belgis dicebatur. Et dum oleū ſan
ctum deficeret.miſſo celitus oleo.totus ille riuulus conſecra
tus oleo ſancto omnibus apparebat ⁊ appellatus oleuia vſq;
in hodiernū:quaſi olei via. Porro baculus eius cū quo reſu
ſcitatus fuerat poſt mortē ipſius in duas partes eſt diuiſus.
Cuius pars inferior cum corpore pontificis eſt penes Treue
reñ.ſuperior pars baculi apud Colonieñ.ea qua decet reuerē
tia reſeruatur. Et eſt cauſa quare Romanus pontifex baculū
non habet:quem bea··s Petrus ſpiritu prophetico tranſmi
ſit i vos germanos. Notate verba ⁊ ſignate myſteria vos ger
mani. Qui vos ſeparabit o treuerenſes a colonienſibus. fra
tres enim eſtis. Quid dignius baculo ſancti Petri. vbi roma
nus pontifex ſuſcitabat multitudinē gentiū ad fidem Chriſti
Quid per Petrū niſi ſacerdotium intelligimus:⁊ quid per ba
culū niſi paſtoralis autoritas:per quam ſuſcitatur ouis errās
ad ouile reducitur:per hunc baculum paſtor ſuſtentatur. dū
Romanorū rex ſummū pōtificē omni qua poteſt reuerentia ⁊
honore ſubleuat et exaltat:hunc baculum beatus Petrus Ro
manus ⁊ anthiocenus Epiſcopus per eucharijū tranſmiſit ad
Galliam belgicā. dum Romanus pōtifex per manus magnifi
ci Karoli Romanum imperiū de grecis tranſtulit in Germa
nos:longe anteq̄ id fieret. Petr⁹ ſpiritu prophetico in ſua miſ
ſione paſtoralis baculi partē inferiorem eccleſie Treuereñ.ſʒ
longiorē Colonienſi. Quia licet ciuitas Treuereñ. antiq̄tate
ſit longior Colonienſi.tamen inferior poteſtate ⁊ merito.

COlonia igitur ſuperiorem tenet partē ba
culi:q̄ʒ Colonieñ.epiſcopus non ſolū Romanorū
regem eligere habet:ſed electum pre omnibus aliis
principibus tenetur ⁊ debet conſecrare. In hoc Ro
mani pontificis precurrens officiū:qui regē electum canoni
ce in imperatorem conſecrat romanorum. Manifeſtū eſt er
go q̄ non ſolū humana ſolertia ex neceſſariis ⁊ rationabilib⁹
cauſis fuit inſtitutū immo diuina prefiguratiōe preſignatū.
Sed de hoc non eſt vobis gloriādum:ſed quantum vos oſten
ditis reprehenſibiles.tantomagis vos ab imperatoris obſe
quio facitis alienos. Quid Eſaie dicitur.xxii.audiatis. Hec di
cit dñs exercituum. Vade ⁊ ingredere ad eum qui habitat in
tabernaculo ad ſobnam prepoſitū templi.⁊ dices ei. quid tu
hic:aut quaſi quis hic q̄r excidiſti tibi hic ſepulchrum.excidi
ſti tibi in excelſo memoriale.diligenter impetra tabernaculū

Digitized by Google

ſibi.ecce dñs aſportari te faciet ſicut aſportatur gallus galliſnatius.Heu ſi amicitia non eſt inter vos fratres quomõ erit inter extraneos. Tempus adeſt ꝙ heu mala plura inaudita circũquaqꝫ e veſtigio ſurgere debent.

¶ Tyranni vaſtabunt epiſcopatum Treueren. et Colonienſem.vacabit ſedes apoſtoli capre tribulatione ſub typo vrſi ⁊ lupi. Capitulum.xiiij.

O Uiri prudentiſſimi ſub baculo ſancti Petri attẽdite queſo reynardus lolbardus in quadã viſiõe ita videns tribulationes cleri in eccleſijs ſancti Petri prorupit in hec verba.Poſt hoc certabant duo fratres habentes vnum baculum in ambabus manibus.Unus rubeã crucẽ inferius geſtabat.Alter nigrã crucẽ ſuperius:⁊ tot⁹ clerus triſtabatur.Acceſſerũt lupus ⁊ vrſus rapientes baculum. Steterunt fratres contriſtati timendum ꝙ tẽpus adſit. Datur intelligi quomodo ex ducatu gelrie eſurgẽt noua mala lilium intromittetur:⁊ vrſus cruciens eccleſiam Colonienſem De poſt ad Treueros aſcendet lupus aduerſarius eccleſie: vt rapiat ſubſtantiã eius.Unde figuratur Geñ.xlj.vbi legitur.Alie ſeptem boues egrediebant de fluuio:fede conſecteqꝫ macie et paſcebantur in ipſa annis ripa in locis vberrimis:deuorauerũtqꝫ eas quorũ mira ſpecies ⁊ habitudo corporũ erat. Dat intelligi quomodo ſeptẽ nequã deprimẽt terram.Treuerenſem emergent vt euoluẽt.Et dicuntur fede.quia eccleſiam cũ clero maculabunt.deformantes cõuerſationes honeſtas.Et ſunt confecte macie quia exhaurient pinguedinem religioſorũ ⁊ prelatorũ:paſcunturqꝫ in ripa annis continue fluentes. O moſella fluens in regnũ placa creatorem. Et poſt tribulationes plurimas fugabis tu o crux rubea vt fidelis iſrael. Illos ſeptem nequam vt figurat Deuterono.vij.ca.dicens:Iſrael de terra ſancta:ſeptem gẽtes fugauerũt. Gerſeos:Amoreos:Eueos:Etheos:Chananeos.Iebuzeos:⁊ Phereſcos:Depoſt manebit ĩ pace loc⁹ tu⁹ o crux ſancta baculuſqꝫ euchariſti.

D Atur intelligi poſt inteſtina bella incepta inter dños reuerendiſſimos Treuereñ.⁊ Colonieñ. venient vrſi ſilueſtres.ac lupi interfectoriales.Secularitas tribulabit eos ſub Maximiliano vel Francigena:⁊ illa tribulatio ſimulabitur tribulationi que fuerat tẽpore Machabeorũ:in qua tribulatione ſummũ ſacerdotium fuerat occupatum a yecone:Menelao:Liſiniaco:⁊ Archimo.Et ipſis tri-

bulationibus finitis: chriſtus princeps pacis naſcebatur in carne. ⁊ Octauianus a populo romano recepit mūdi monarchiam. Et ſic ſummū ſacerdotiū vacabit per mortē olim Macha. ſic ſub iſto Maximiliano vacabit heu ſedes Romana: vt credo per annū cū dimidio: vt habet. v. ⁊. vj. c. libri cirilli. In quo tpe tribulatio magna erit ⁊ reſurget nouus ordo ⁊ noua reſtauratio in eccleſia: ⁊ multi pſeudo pontifices erunt ante reformationē in Italia ⁊ Romania. vñ Sibylla erithrea clariſſima prophetiſſa ſentiēs aduentū pulli poſt matrem aquile: ⁊ pſeudo pontificū qui erunt eius tēpore dicit. Poſt hec veniet altera aquila que ignem fouebit in gremio ſponſe chriſti: et erunt tres adulteri: vnuſq; legitimus qui alios vorabit: ⁊ erunt tria noīa blaſphemie cantus abominatio aſcendentis in conſpectu altiſſimi ⁊ finis eius interitus.

¶ Dicit tres pontifices falſos per papā deponēdos propter vitia ⁊ erroneas predicationes eorū. Capitulum. xv.

Sibylla Cretenſis ſic loquitur de aquila et lilio ⁊ pſeudo pontificibus: erit in inſidijs ſpōſe agni depauperās cultū eius ⁊ erūt ſponſi tres adulteri: vnuſq; legitimus in cantu debilis: qui alios vorabit. Deinde cantabit gallus optima fiet reſtauratio in ea. Et fulminabit ipſe legitim⁹ papa ſententiam in tres alemannos prelatos tanq̄ inobedientes ⁊ rebelles ſpōſe agni. Datur intelligi. Erūt tres adulteri pſeudo pōtifices epiſcopi ſimul orta diſcordia inter illos. Unus canonice ⁊ legitime electus a papa: in cantu debilis dum adulteris reſiſtere nequit. Unus adulter alios vorabit vt expellat et interficiat tria noīa blaſphemie predicantes hereſim cōcitauimus populū contra clerum: cuius cantus abominatio: quia ſimoniaca labe reſperſus erit quouſq; pes vn⁹ ⁊ ſex digiti numerentur: finis eius interitus caſualis. Unde propheta. Diſperdam noīa idolorū de terra. i. eccleſia. Cātabit gallus. i. verus papa: optima fiet reſtauratio erroribus extirpatis: et ſub ipſo aquila finientur tribulationes cleri: q2 poſt ipſum imperiū deſtruetur. Illud attēdite o religioſi Treuereñ. ⁊ vos philoſophi Colonieñ. ne lupi rapaces introeant in ouile veſtrū. Fratres enim eſtis: ne alij accipiant coronas veſtras. Temporib⁹ enim veſtris exurgent noua inaudita in eccleſijs veſtris que almi potens auertat.

Digitized by Google

¶ Quomodo illo in tempore religiões multe la-xabuntur a primitiuo feruore ſue inſtitutionis ex reuelationibus Joach[illegible]. Capitulũ.xvi.

MUlta mala cadẽt his annis ĩ religioſos ac deum colentes. multa nāqꝫ inter ſe diſcrimi-na ſimulantes: iurgia exercebunt. Ipſorum caſti tas iuſtitia/pietas/parcimonia/ſobrietas ⁊c. di-minutionẽ paſſura videtur propter Martẽ con-iunctionis magne: diſpoſitorem in ipſorum domo. Unde in-ter ipſos rixe contentiones: odia cũ liuore orientur Ad plura nõ ad oĩa vitia precipites erunt. Stupra: adulteria exercẽtes: latenter: ⁊ ſimilia. Unde in libro lamentationũ Hieremie p-phete dicit Joachĩ. Certe vita contẽplatiua: olĩ in veteri lege viguit ſub Helia ⁊ Heliſeo ⁊ filiis prophetarũ in filiis iſrael: Sed qꝛ torrẽs carith deficit in eis gratia ſpiritualis propter errores nefarie Jeſabelis: vita ipſa migrauit ad grecos: ſub Paulo primo heremita: Antonio ⁊ aliis heremitis. Inter eos quoqꝫ reperti ſunt hereſiarche ⁊ falſi religioſi vtriuſqꝫ ſexus: qui qꝛ fornicati ſunt a deo ſuo vita ipſa ceſſauit. O viri euãge-lici monaſticã vitã ducentes attendite: ex quo fractum eſt ca-piſterium ſupra menſam ⁊ regula monaſtica eſt diuiſa: nõ po-teſt niti ieiuniis ſed deliciis epuliſqꝫ vacare. Eatenus expul-ſa eſt ſpiritualis veſtra religio. ⁊ dabit̃ gelus ⁊ gebelinis. Hic et Eſaias. Egeni ⁊ pauperes querunt aquas ⁊ nõ ſunt: lingua eorum ſiti aruit: proinde dabo in ſupinis montiũ flumina: et in medio camporũ fontes. Datur intelligi quomodo abbatie monaſteria ⁊ prelature ſubiicientur tẽporalibus: ⁊ metebunt vbi non ſeminauerunt: colligent vbi non ſparſerũt: Unde tu-lerunt inde aurum meũ in iram ⁊ doctrinã a monaſteriis: fe-cerunt inde Baal locũ Martie principes ſeculares. Aurũ eſt etiam diuina ſcriptura: quam ex decretorum ⁊ aliorũ compo ſitionibus auferunt: ⁊ in decretales ⁊ auaras ſentẽtias doctri naſqꝫ trãſfundunt ipſi religioſi. Sic neceſſe eſt vt lingua ſim-plicis ſiti areat auaricie: quã libra ⁊ proſiua doctrina euange lica non irrigat. Hec eſt illa ſitis ⁊ ſiccitas areſacta cupiditas de qua dicitur. Samaritana hydropica biberit ſuperuenien-tem aliam non extinguit. Montes ſunt prelatiꝛ magni abba tes in ſeculo ſua gymnaſia erigentes. Supini colles: viri reli-gioſi: priores prepoſiti. Sed cãpi ſunt fideles ſimplices: oẽs ergo ſitientes venite ad aquas. Heu circũquaqꝫ monaſteria

depauperabunt. Ipſi ſeculares ſunt iſti eq̄ varii coloris ⁊ fortes ad diſcurrendum vias monaſteriorū: ⁊ terram deſignatī in Moyſe ⁊ Helia: quoꝝ vnus pharaonē ⁊ ei⁹ exercitū deicit in mari rubro. Alter Achab cū Jezabele ⁊ ſacerdotibus Baal: zelo diuino peremit. Sicut ordo Tēplariorū interiit. ſic Benedictum: Anthonite: Carthuſienſes amittēt plura: cū Bernarditis: premonſtratenſibus ac aliis: et fere oīs religio merebit ſubſiliade preſenti benigniſſimi Jouis oppreſſione O viri euangelici rogare Booz dominum meſſis: vt expandat pallium gratie ſue ſupra vos: q꞉ ꝓpinqui eſtis mihi indulgēdo.

¶ Narratur origo francorū ⁊ futurus eorum ſtat⁹ deſcribitur ſub ꝓprietatibus bonis ⁊ malis galli. Capitulum. xvij.

Collegi ex dictis antiquorū galliā traxiſſe nemen in galla grece quod eſt lac latine: eo qđ nitidiores ſunt hiſpaniolis ac ceteris: videtur quod non incongrue gallia dicatur etiam propter proprietates galli que ſunt triplices.

Nam primus gallus dicitur malus: q꞉ ē ſuperb⁹: clamoroſus: luxurioſus: inconſtans pronus ad lites: pronus ad pacem. Unde gallici qui has ꝓprietates habent: ſciant ſe vel clam aut palā de via gallicorum genere traxiſſe originē. Proprietates galli boni ſunt iſte. Pulcher ī corpore: pulchrior plumatus q̄ deplumatus audax: hilaris: amatiuus et liberalis. Iſte qui ita fuerit de nobili proſapia gallorum traxit originem: vel conſuetudo mutauit in eis naturā viliorem. Porro he ſunt proprietates galli optimi: circūſpectus euigilans ſeipſum aliis: poſt excitans gallinas id eſt ſubditos bene regens ⁊ fecundans: granum ex palleis eliciens: proximis cō diuidens. Iſte gallus eſt ſpiritualis prelatus in eccleſia.

Notandum a Priamo vſq꞉ ad Faramundum: ⁊ a faramundo vſq꞉ ad Heldericum oēs reges et principes gallicorum fuerunt gentiles ⁊ pagani. Hic Heldericus cognouit ancillas ⁊ vxores eatenus expulſus ad Thuringiam ad Baſamū regem confugit: ⁊ coniugē eius Vaſtuā illicito coitu cognouit: que genuit clodoueum de adulterio gentilium: quē ſic procreatum Remigius baptizauit. Ex iſto clodoueo oēs reges Francie chriſtiani fuerunt. Et prim⁹ Karolus qui dicebatur marcellus ex adulterio natus fuit ex

patre Pipino ⁊ Alpaida matre: qui Karolus expulſis filijs legitimis patri ſui Drogente ⁊ Gymnaldo ſucceſſit patri in regno. Erat tyrannus: multas clero ⁊ eccleſie inferens inſidias Hic fuit de malo gallo. Cum moreretur idem Karolus: papa ſomnium habuit in vrbe: ꝙ Karolus marcellus francorū rex mortuus eſſet in Treueri. ⁊ cū corpore ⁊ aīa duceretur in infernū. Miſit ergo papa nuncios ad epiſcopum Treuereñ. q̄ apto monumēto ſerpentem inuenerūt mire magnitudinis: corpore non inuēto. Et dicitur in libro regum francorum ꝙ de karlingis. i. de ſtirpe regis karoli franci ſuſcitabitur imperator in nouiſſimis nole. P. qui erit princeps: ⁊ monarcha totius europe reformabit eccleſias ⁊ clerum: poſt illum nullus amplius imperabit. Ergo manifeſtū eſt ꝙ ſicut Romana eccleſia dei ſit regnū romanū: ⁊ ſimiliter regnū dei. De quo regno illud dicit̃ qḋ Jeſus dixit diſcipulis ſuis. Uobis inquiēs datum eſt noſſe myſterium regni dei. Illis aūt qui foris ſunt in parabolis vt videntes videant. Si eñ opa que myſtice fiūt in hoc regno dei: palam cunctis dicerentur. nō ſolum carnales ⁊ ſuperbi non intelligerent. quinimmo ipſi potius veritatem peruerterent in deriſum.

¶ Uaticinium ſancte Brigide virginis ſub ſimilitudine lilij creſcentis in agro occidentali.

¶ Capitulum. xviij.

Brigida de ſvvetia in reuelatione ſua dicit. Egredietur lilium ex agro occidentali: erit creſcens in mile milia in terra virginali: recuperabit amiſſa odore ſuo rigabit venenoſa ⁊ erit fortior cedro. O iuuenis in terra lilij: attēde ꝙ noua teſta capit inueterata ſapit. Impinge tabule cordis tui que huc uſqꝫ raſa: queſo clementer vt regibus congruit. Corrige conſcientiā tuam ſtudeas an ſis de gallo bono vel malo. Nā de bono gallo antiquum ppheticū inuenitur ita. Aquile grandi ſociabitur liliū ⁊ mouebitur ab occidente in orientem cōtra leonem. Leo carebit auxilio: ⁊ decipietur a lilio: fragrabit lilium in alemannia. vnde laus ſua vltima volabit ſub aquila.

¶ Quedam proſpera regno Francie predicuntur et tria lilia myſtice chriſtianiſſimi regni exponunt.

Capitulum. xix.

Digitized by Google

DE laudibus lilij ita ſubinfertur. O Frā
cia terra nobilis: qui talem fers florē: qui arbo-
rem areſactam iam annis multis tranſactis: ſo-
la odoris appēſione vireſcere faciet. ⁊ amore cha
ritatis inflammabit aquilam orientalē volādo
ad arua alis duabus fulgens in montib⁹ chriſtianitatis. Il
lud eſt lilium odoriferum. Unde apes fidelium in eccleſia ſu-
gent mel affectionis ac deſiderij. Rebelles ſugent venenum
lamentationis in agro virginali ⁊ liliū cū aureolis ſtabit il-
leſum. Illud lilium afficient puellule ſcorpionis alemannice
nationis appendere fertis feſtiuitatū. Unde lugubriter luge-
bunt. O iuuenis in terra lilij attende ne dicatur. Ve terre/in
qua rex puer. Cū tu ſis ille qui agrū ſapphyreum fers ſub ce-
lo trib⁹ aureis lilijs inſitū quid te docebūt. Nam primū liliū
predicat te ⁊ ſucceſſorem eſſe: ⁊ miniſtrū altaris vicarij chri-
ſti manum ſiniſtrā tenentis in epiſtolis vniuerſarum natio-
nū. Secundū lilium predicat te ⁊ tuos eſſe colūnā chriſtiani-
tatis in parte occidētali ab iſto lapide marmoreo: qui abſci-
ſus eſt de monte ſine manibus. Tertiū lilium predicat te eſſe
aduocatū ſponſe xpi gerens aureolam lilij in capite optimi
odoris. Ergo vocitaris chriſtianiſſim⁹ inter oēs reges. O cā-
dor lilij micans in eccleſia: quod lilium angel⁹ infixit. Remi-
gius francoꝝ apoſtolus vnxit Dionyſius demonſtrauit. Lu-
douicus exaltauit. Frācia nutriuit. Gallia decorauit. Attende
nam ſi de malo gallo ꝓceſſiſti: ſcias illud ſub regimine tuo.

¶ Quod proſperitas magna regem frācie exaltabit: ⁊ admouendum grauamina eccleſie ꝓuocabit. Capitulum. xx.

POtens eſt deus ⁊ frācos ſuſcitare ad-
uerſus eccleſiam: quo eam humiliabunt. Heu
ille qui eſt of infamia: famoſiqꝫ ſceleris macu
lat⁹ felicibus ſemper auſpicijs ⁊ maximis ho
norū cumulis cruento adhuc gladio tyranni-
ca cupiditate ac Martiali ſeueritate ad cul-
mē extollet regni: iuxta ſtatum vniuſcuiuſqꝫ.
Ut heu heu bohemorū hereſiarche felicitas exaltata eſt ⁊ ſpi
ritualitas ſuffocata. Illum vero quē virtutum adornant inſi-
gnia ſalutiferi Iouis paſſione maxis erūnarū calamitatib⁹
precipitem celeritate oppoſitū: lugubricam immatura faciet
morte perire. Ut tempore Karoli nouiſſimi regis Frācie: co-

Digitized by Google

mes de armignac: ⁊ Ludouicus delphinus. Heu in alta Alemānia contra catholicā ordinationem cruentis gladijs: incēdijs ac rapidis vultibus exercuerunt. Sic ſub nouello innocenti. quem puerū vereor vocitare. Heu varia orientur incōmoda tam: in clero ꝙ in populo: nō verentur ſui extermināre loca ſancta. O puer attende an bonus gallus ſis: iſta te informabunt: an chriſtianiſſimus ſis. nam ſi de bono gallo traxiſti originē: quare columnas regni tui non erigis: non aliis tuis excitas: eiſq; grana bone fame ac honoris oſtendas: ſcꝫ ſacerdotium: regnum ac ſtudiū parrhiſienſe. His ſiquidē tribus colūnis tanꝙ tribus virtutibus: videlicet vitali/naturali/ac aīali: liliū viuificat: augmentatur atq; regit: ⁊ tanꝙ fundamento pariete ⁊ tecto. Idem regnū tuū quaſi materialiter perficitur: hoc autem ſcias ꝙ in diebus tuis inſtabunt tēpora periculoſa: que prius non fuerunt: peiora ꝙ ſub Puſella. Nam proprij tui aduerſum te ſurgent: vt folia lilij diſtirpent: ⁊ liliū in agro virginis areſaciet: ⁊ ſic malus gallus male perdetur. Ergo princeps apoſtoloꝝ te ⁊ tuos docuit dicens. Deū timete: ⁊ regem honorate Romanorum. Cetera in libro verborum huius interpretationis ſunt ſcripta. Vale.

¶ Aduerſitates magne rex Bohemie cōtra eccleſiam ſuſcitabit armis ⁊ erroribus ⁊ tandem turpiter peribit. Capitulum.xxj.

IMaginandum ⁊ firmiter credendum eſt ꝙ noſtra demerita peccata ⁊ heu varie preceptoꝝ dei tranſgreſſiones: ⁊ ſine dubio irrefrenata cupiditas ſeu concupiſcentia: que nō contenta debitis luminibus proprijs iniquo curſu ſibi vendicat aliena. Que noſtris nunc tēporibus heu valde multipliciter/⁊ intrepide a nonnullis vtriuſq; ſtatus tā ſpiritualium ꝙ ſecularium exercetur hominibus: ita ꝙ Chriſti militās ſpōſa non videtur a capite vſq; ad plātam pedis: tanta peccatoꝝ vulnera per oīa noſtra membra tanꝙ habuiſſe: quāta his tēporibus ſuſtinet ſine fallo. Nō eīn aſtra neq; eclipſatiōes nos torquent. Sed peccata ⁊ heu facinora que facim⁹ numero carentia. triſticias. merores. mortes. morbos. famem. guerras. heu ⁊ ꝙ plura alia impedimenta ſupra nos euocant et dolores. ¶ Heu Beelphegor hereſiarcha Bohemorū regulus venenoſus/qui ſe pro rege Bohemie gerit: Romane eccleſie: ac orthodoxe fidei hoſtis acerrimus: per hāc ſeuam eclipſatio-

Digitized by Google

nem ſponſe chriſti turbationes plurimas: noualiaqꝫ affert.
Heu egregioſqꝫ viros interficiet. O iuuenis ad bella ductus
per tuos quomodo audes viuere in ſtatu: in quo mori nō au-
des: neſcis ꝙ ſepelieris ſepultura aſinina. Progenitores tui vi-
ri catholici: viri famoſi. Quid tu gloriaris de doctoribus tuis
excōmunicatis. Verū eſt tu colligis conuentū cū ſtraminibꝰ:
arenam cū lapidibus: argillam cū cinere: de quibus nullum
murū conſtrues. Tu pelles mortuas vis conſulere: id eſt do-
ctos: hereticos: qui neſciunt quid dicunt. Sequere paulū: q̄
non eſt miſſus ad legem: ſed ad Ananiā: ſi non hunc: vade ad
Herodē: qui clā didicit a magis vbi chriſtus naſceretur. Ui-
deas ne deprederis volens colligere aurū aurichalcū in ma-
nu tua inueniatur: tamē dominaberis: ſed cito adimplebitur
tempus regiminis tui. Cū enim in etate tenera fuiſti: ſicut a
parentibus ducebaris: ſic feciſti. Iā vbi ratio ſenſui cepit do-
minari: excutere queſo que ſunt paruuli. Qualem queſtioneꝫ
cum lupis: ꝛ cornupetis habes. O virus inſanabile: tua pom
pa vt rex eccleſiam damnat: ſpiritū ſanctum blaſphemat: ani-
mā cum ſubditis cruciat. Doleo vere ꝛ iterū doleo. Nam qui
viderit te plāget: ꝛ lugebit ſuper te virum doloris ꝛ dicet. Ec-
ce homo qui preualuit in vanitate ſua. Si enim Cham ma-
ledictus eſt: eo ꝙ verenda patris ſunt nō operuit: multo am-
pliore condemnatione dignus exiſtis: qui patribus legatiōe
dei: ſiue gentibus contumeliā infers: agnoſce tamen ſtellarū
influxus: ſicut radium ſolarē deſcendere ſupra aurum et ſter-
cus. Vere turpiter ſubibis. Corrige ꝛ emenda vitam tuam: et
idolum tuum excōmunicatum: anathematizatū: a patria ex-
pulſum: vt viperam fuge: intoxicabit alam tuam ſine fallo: et
poſt te veniet qui eccleſiam Pragēnſem adducet ad matrem
fidelium: et erit noua reformatio in Bohemia.

❧ Reges vngarie multa pro manutentione eccle-ſie facturi in rebus bellicis ſtrenue predicuntur.

Capitulum.xxij.

HEu inuidi et ſola auaricia principum ꝛ gu-
bernatorum multos infatuauit multoſqꝫ ſeduxit:
et ꝙplures iugulauit. Qui totam ſubſtātiā corpus
proprium ꝛ ſubditorum cauſa fidei dedit in perpe-
tuam memoriam. Hec memoria veneno inuidie/
veneno auaricie deletur: lapis angularis vnitatis ſcinditur:
glorioſus vngarorum rex ꝛc. mediocriter diſponetur: qꝛ re-

Digitized by Google

trogradationem patietur. Si in laudē tuā o Matthia aliq̄d dictauero: minus erit quodcūq3 dixero. Nā opera ſumme magnitudinis tue nō pōt explicari lingua carnis ſed tūc eam ſcī laudē verius explebim⁹: quū hoc nos explere nō poſſe cognoſcimus. Tunc facū dius loquimur: cum ab his obſtūpeſcendo reficimus. Ad narrādum magnifica opera tua habeo defectū in calamo/ totum conſtantinopolitanum imperiū predicat: tota eccleſia collaudat: tu ſolus clypeum crucis xp̄i aduerſus Thurcum erexiſti. Tantus enim ſplendor in laude tua. tanta in magnitudine. tū conciliū dignitas. vt hec a virtute donata. quibus viues tempora longa. inuictus cetera a fortuna commodata eſſe videntur. Depoſt domuiſti plures gētes inhumanos vvienenſes. claros auſtrales extraxiſti caudam pauonis cepiſti ciuitates et oppida. Flagellū dei fuiſti permiſſiue cetera omitto. Sed tantum ea viciſti que naturam ꝛ conditionem habebant vt vinci poſſent: nulla enim tanta vis que non ferri viribus debilitari frangiq3 poſſet. ac animū vincere: iracūdiā cohibere: victoriam tēperare. iuſticiam colere: fidem ſeruare pacem proſequi. rectos fouere. ꝛ quod omnib⁹ his maius eſt deum timere. imperatorē honorare. mandataq3 eius ſeruare nouiſti: nihil enim eſt operis manifeſtum: quod nō aliquando deficiat. ꝛ conſumat vetuſtas. Dicente ſapientiſſimo Salomone. Omnia orta occidūt et ſeneſcunt. Beatus igitur populus tuus viri tui: vt ait regina Saba ad ſalomonem ꝛ beati ſerui tui qui ſtant corā te. Domabis ꝛ aliā gentē vbi famā et laudem acquires vltimā. Sed poſt te exurget maior te flagellum longiturniter percutiens canes infideliſſimos. Hec arguuntur ex domino terre tue: ꝛ gens ſagitaria regnabit tempora longa in chriſticolis tuis ꝛ regnū vngarorum dabitur et reſeruabitur alteri qui erit pius et multū miſericors quo ad eccleſiam. Ipſeq3 reformabit eccleſiam Pragenſem et ſancte Sophie templū conſtantinopolitanū. Scādetq3 ad ardua inter catholicos. ſed non de ſanguine matthie ſed de rupibus. ſ. orietur. et exiet Rex ſinceriſſimus.

ℭ Ex eclipſatione predicta varia proſpera et aduerſa comiti Palatino predicuntur ex imperatore et rege francie.

Capitulum. xxiij.

Digitized by Google

VIctat iuris naturalis eq̄tas: ꝓbat hoc re/
cte rationis ꝑſpicacitas. Atteſtantur hoc annales
qd̕ principū geſta ꝯuenit cōſcribere: ne obliuio ma
ter erroris īteruenia. Cōgruit itaqꝫ ſepi⁹ cōſpice/
re eadē quaten⁹ ex eis eluceſcat: vñ bon⁹ cōmēdet̃
ꝛ mal⁹ vituperetur: vt ſicut tāq̄ ex relucēti ſpeculo valeāt ex/
tergere ſordes criminū: ꝛ īmaculatū laudare dñm liber. Igit̃
hui⁹ comitis Palatini intueri ſue exaltatiōis initiū. vt pateat
q̄ honeſtū fuerat ſue cōuerſatiōis p̄icipiū. Nā ſplēdor pater/
ne glorie ꝛ cādor lucis eterne clare fundens ex ethere theſau/
ros ſue gratie ī ipꝫ comitē palatinū tā morū q̄ ſapiētia. Duos
eñi micātes radios largifluos ꝑ lacteū circulū ſue clementie.
Sic q̄ p̄e multis p̄icipib⁹ quaſi colūna nubis cādida regio/
nalib⁹ ſic diuinit⁹ miſſa eis fluuiū reni. Hic comes Palatin⁹
nō eſt idolatra: ſed ver⁹ dei ꝛ xp̄iane religionis cultor: ꝛ teſtis
optim⁹. Quid aūt huic iuſto: pio: clemēti principi p̄ſens ecli/
pſatio portendat audiat dominus meus benigno fauore.

¶ Vari⁹ ſtat⁹ comitat⁹ palatini p̄noſtice deſcribit̃ ex ruptiōe federū ꝛ offenſiōe imꝑatoris. Ca. xxiiij.

SEuiſſima et valde horrēda hui⁹ eclipſis
erūt portēta ꝛ lōge ſeuiora q̄ ab holm memoria
habita aut viſa fuerint. adeo vt admulgatiōe ſi/
gnificatiōis ei⁹ me ꝓpemodū horror deterruit.
lōge nāqꝫ malicia ꝛ ſeuitate eclipſim illā p̄cellit.
q̄ maiores noſtri Martini pōtificis t̄pe fuiſſe narrāt regib⁹
q̄dē ꝛ p̄ncipib⁹ minime ꝓfutura. ſed plurimū noxia. Ex quo
eñi in ſigno regali ꝛ capite fuerit zodiaci maximā regibus et
dominātib⁹ iacturā inducit. Et cōtra eos vario infortuniorū
genere craſſabitur: plurimis q̄dē ipſoꝝ repētinū ꝛ inſperatuꝫ
mortis decernit exitiū. O dux ſinceriſſime fortunā īfluxā a ce
leſtib⁹ noli amittere. Tu imitaberis domeſticos tibi cōtrariā
res. Regē liliū excitabis. Aq̄lā dormiētē ꝓuocabis. Leonē ſil/
ueſtrē aduerſus eccleſiā inſurgere ꝛ garrire facies. Tu in altiſ
ſimo cacumine ſcale tue Criſtis. Aſpectū amicabilē arripuiſti.
A leōculis honorē ꝑcepiſti. Indolos p̄paraſti. Leōculos do/
muiſti. Attēde q̄d dicatur. Qui ſe exiſtimat ſtare: videat ne ca/
dat. Heu qd̕ lilia ī agris tuis ſuccreſcēt. Nā ſubditi tui ꝑ hanc
ſeuiſſimā eclipſationē ab inimicis aut emulis opprimentur.
Etiā a ſubditis ꝛ familiarib⁹ dominādi cauſa patiētur īſidias.
Similimodo ciuitatib⁹ ꝛ villulis tuis gubernatorib⁹ ꝛ p̄ſidi/

Digitized by Google

bus; crudeli ſemꝑ feritate pñs eclipſis obſiſtet: variiſqꝫ peri[c]li tabūtur inſidiis. Alios nāqꝫ ex honorib' ꝛ amminiſtratiōib' ſuis cū dignitatis iactura deponet. Alios ſub pꝛīcipatu turbulentis ſeditionib' oppꝛeſſos populariū manib' diſſipatos taliter īterimēt: vt mortis eoꝝ autores nec inueniri poſſint nec dici. Et vt ī ſumma dicā cūctis pꝛincipib' baiozicā terrā tenētibus: ac ibidē regnātib' funeſte calamitatis decernit p̄ſens eclipſis incommoda.

O Princeps illuſtriſſime q̄ leonē geris ī capite coronatū liberū omni īpedimēto. Attēde vt p̄ncipibus cōgruit clemēter. Nā iuxta dictū p̄ncipis aſtrologie Ptolomei. Uir ſapiēs ꝓdominatur aſtroꝝ īfluxibus: p̄ſens eclipſatio ꝑdicit tibi et tuis fortunas varias. Nam tibi ꝛ tuis leonculis montenſibus maximo glorie conferentur īſignia: aut tu vel de ſanguine tuo vnus erit equitum dux: aut peditum ducens exercitum: aut nauale cōmittetur imperium: aut aliter vt cumqꝫ appꝛime equo vect' militares exercebis armaturas: vite neciſqꝫ poteſtatem acquires. Aduentum tuum ciuitates et caſtra ſemper perhoꝛreſcent: et niſi eclipſis contra operaretur proceſſu tempoꝛis omnis felicitatis ſubſtantia tibi ꝛ tuis accederet verum fatidica hec eclipſis in pꝛecipitium et male moꝛtis exitium ducet: niſi pꝛudēter vigilaueris. Quia ab aquila leo montenſis patietur ve et lamentum. Ergo princeps illuſtriſſime neceſſe eſt vt ſiderum interpꝛetes aſtroꝝ iudices ſcientes celeſtes influxus ruinam principum ac infoꝛtunia non ceſſent pꝛedicere: vt cognoſcas vnum ſolum principem in celeſtib' dñare.

¶ Moꝛtalitates per gladium et decollationes et ſanguinum effuſiones: quas celū ꝛ ſtelle influūt ꝛ indicēt. Spero ſapiētes tui o dux recolēde: amicabiles quoqꝫ ꝯfederatiōes cauſa q̄etatis ꝛ honeſtatis ītromittēt: influxus enī celeſtes aliquoꝛum mētes hoīm mulcebit. Uel īſidie placabūtur. difficile enī erit oꝛtas inſidias poſſe ad bella et ſanguinum effuſiones deuenire: niſi particularis reuolutio potenter id impellat. Si quos vero moꝛi contingat: quicunqꝫ dictarū moꝛtalitatū alicui de radice geminoꝛum: vt infra patebit erunt. Itaque erunt anni plures ſubintrantes ciliadem pꝛeſentem pacifici et pꝛoſperi et ſatis fertiles compaſſione iam ad multos pꝛeteritos annos ꝛc. Patet etiam foꝛtunam pꝛoſperam arriſum ire his quoꝛum radix eſt ſagittarius. Hi ſunt qui iuſticiam: honeſtatem: et pulchꝛitudinem roboꝛatas lege nature ꝑ fundamēto habēt: occaſione cuius cōmotiones intricatiōes faciēt ī vſur-

Paris per geminos:q̄ iuſticie honeſtati paci vtilitati deroga-
re videtur ⁊ timebitur difficultas magna ſub principatu tuo
que tamen ſine laudabili terminabitur. Maius tamen
periculum quod tibi vel tuis o ſinceriſſime princeps im-
minebit:in mancipatione nouitatū. In tuis itineribus con-
tinget et in montibus ad loca aliena cauſa bellādi. In pactis
vero et cōpromiſſionibus federibus et ordinationibus tuis
pluſq̄ bellis ad exercituū motibus proficient ſine fallo. Leo
ergo in montibus ſecurus dormiet:et in ſpeluncis venatores
eū veſtigia eius nō ꝯſiderare pn̄t:niſi ingreſſu ⁊ deſcēſu. Hec
corde reconde ⁊ in terris et oppidis tuis:hec ſignificata con-
tingent ⁊ ſurgent ſub tuis nouitates cū quadam decentia et
pulchritudine. Et quecunq̄ȝ dicta ſunt per me de tua potenti
ſerenitate. Intelligi etiā debent de ſtatu et officio et artifico:
circa populares tuos ⁊c. petent cū humilitate veniā. Sed de
ſanguine tuo eſurget maior in regimine celi rotunditas illa
parit. Confederatio tua funiculus tuus rumpetur fides con-
federatio frangetur tibi. Aduerſum te excitabit aquila beſtias
regni:proximi tui exurgent ⁊ leonculi parū dabunt fugam ⁊
metuebunt. Illa arguuntur ex ſole domo carū in proprijs in-
dolis patientur leonculi radio ſolari:oriente ac radiante ſole
cetere ſtelle leoniſte obfuſcabunt ⁊ ſicut luna vr̄a a ſole incēdi
ſtis ſic eclipſatiōes:paſſiōes: deiectiōes:patiemini tp̄a lōga.

¶ Deſcribitur ſtatus imperij futurus ex viſione Dañ. de arbore:et varie pugne inter fideles et infideles quibuſdam notulis breuiter referuntur.

Capitulum. xxv.

DAnielis ſecundo legitur poſt viſionem
regis reſpōdit Dañ. Porro q͛ vidiſti partē pedū
teſteam partem ferream. Sicut ferrum non po-
teſt miſceri teſte:ſic erunt ſub romano imperio
diſcordie inter catholicos ⁊ infideliſſimos thur
cos:pars ſolidabitur ſub emperio conſtantinopolitano:pars
altera contereretur. ſ. Trapeſſundorū imperium: tunc ſuſcita-
bit deus regnū celi quod ſtabit ineternum.

¶ Ottomānus prius theucer omniū theucroꝝ gubernatorū
primus extitit imperator bellicoſiſſimus:hic miſcuit ferrum
in chriſtianos:ſemꝑ cū prutenis/Polonis/Tartaris/Ruthe
nis/guerriſans:hincinde ſtrenu᷒ et cōtra fideles chriſtianos

Digitized by Google

ſm oſſi vicinatu ſemp̄ vbiq̄. Aureū caput ſtatue chriſtiane re-
ligionis intoxicans. Ergo inter oēs priores gubernatores:
capitaneos: ⁊ rectores thurcoꝝ: ab eiſdē ſic eſt cognominatus
et connumeratus.

¶ Thamarlinus xp̄ian⁹ maxim⁹ ⁊ antiq̄ſſimus Rex atq̄ for-
tiſſimus olim alanoꝝ: armenoꝝq̄: immo ⁊ tartaroꝝ maio-
ris ⁊ minoris. Capadocieq̄ dn̄s metuendiſſimus. Semp̄ cō
tra oēs thurcos inimicus exiſtens hoſtiliſſimus. nā ſine lege
⁊ naturali māſione vti veſptiliores oēs thurci in multis ter-
ris degebāt: ⁊ ſub viliſſimo inceſſu eos cogebat apparere. Tūc
aurū verſum eſt in ſtareā: ⁊ mutatus fuit color optimus.

¶ Ciramus ſecundus.

¶ Orchanes depoſt chriſtianā religionē intoxicare volēs ve-
nena infidelitatis tādem in Sleſia a magnis polanoꝝ prin-
cipibus iuxta oppidū Nauimark: vna cū ſuis cōmilitonib⁹
et thurcoꝝ coadulatorib⁹ numero. xlviij. militū thurcoꝝ. pau
ciſq̄ euadētib⁹ dei cū adiutorio: ſeuiſſime eſt interfectus.

¶ Amorathes terti⁹ plurimas terras ⁊ prouincias Tartarie
maioris ⁊ minoris iuxta Taffam: mareq̄ pōticū. Helleſpōtū
Euximū vi gladio ⁊ igne ſibi ſtrēnuiſſime ſubiecerat: ſic q̄ im
perator Trabeſundoꝝ ⁊ Thamarlinus rex alanoꝝ ac armeno
rum ꝑpter metū non poterāt reſiſtere ire ipſius heu/ quantū
paſſum eſt aurū ⁊ ſtatua religionis chriſtiane.

¶ Pozaytes quart⁹ regul⁹ venenoſus inſequēs xp̄ianos tan-
dem a Thamarlino rege maximoq̄ metuēdiſſimo alanoꝝ ar
menorūq̄ principe capt⁹ ⁊ ꝓſtrat⁹ fuit in bello q̄ Thamarli-
nus rex ſemp̄ ipſis thurcis infinita maximaq̄ dāna ⁊ mala/
die noctuq̄ gladio ⁊ igne intulit. vt dracol⁹ de molda ⁊ vvala
chia. pariterq̄ ſemp̄ ſtrenuiſſime in et cōtra oēs maledictos
thurcos: oēs ſuos militariſſimos ⁊ egregialiſſimes hoſtiliſſi
moſq̄ act⁹ ſine intermiſſione exercēs: vt veriſſim⁹ Chriſti at
leta mileſq̄ fortis ſemp̄ dimicabat. ne ſtatu a Nabuchodono
ſor celeſtis regis religio caderet. ¶ Calapinus q̄ntus impe-
rator Chriſtianiſſimū Sigiſmūdū in cāpo philadelphie ꝓpe
Schileach diriſſime gladio cōuicerat. multiſq̄ xp̄ianoꝝ com
militonib⁹ eq̄tib⁹ ⁊ peditib⁹ ibidem a thurcis heu miſerrime
ꝓſtratis. ⁊ Sigiſmūdū cū quatuor ſuis cōmilitonib⁹ fugatis
vix euaſis ꝑ hoc obtinuit heu Thurcoꝝ imꝑator Calapin⁹ Tra
peſundarū imperiū ⁊ plura alia munitiſſima loca ac ciuitatū
illius imperij ſibi vi gladio ⁊ igne potēter ſubiecerat q̄ tn̄ per
Eugeniū ⁊ Sigiſmūdū ſubtiliſſime ad gremiū eccleſie fuerūt
reportata. ¶ Salamānus ſext⁹ heu plurimas ꝓuincias ⁊ ter-

Digitized by Google

ras alanie ⁊ armenie tā̄ maioris ꝙ minoris ī ⁊ cōtra potētiſſi
mū̄ Thamarilinū̄ regē̄ ꝑ oīa ⁊ nigromōtana loca cōtinuo de
bellās. Tādē̄ ille impator thurcoꝝ ad oīa ei⁹ vota ibidē loca
opulentiſſima ſummaꝝ ciuitatū̄ ⁊ inclytoꝝ oppidoꝝ vi et gla-
dio ſicut ſuū̄ obtētū̄ habuit abſq́ʒ aliqua reſiſtētia Thamarli-
ni q̄ heu vna cū̄ īperio ſuo ſtrēnuiſſimo Salamāno thurcorū̄
imperatori fact⁹ eſt ſeruus ⁊ tributari⁹. ¶ Orchanes ſeptim⁹
plurimas optimas ciuitates ⁊ caſtra ꝓuīcias ac terras a chri
ſtianis hinc inde ī diuerſis regnis ⁊ ꝑcipue ab īperio Trabe-
ſundarū̄ extorſit a ſupra ⁊ infra etiā̄ maris pontici ⁊ euxini ac
brachij ſancti Georgij vi gladio ⁊ igne vbiq́ʒ potētiſſime obti-
nuit. ¶ Moyſes octauus ipſuʒ orchonē̄ īterfecit ne regnaret
Tandē̄ Moyſes accepit imperiū̄ ⁊ multas ꝓuincias ac terras
Aſie maioris ⁊ minoris. ac Tartarie maioris ⁊ minoris ⁊ infe
rioris maris pōtici. ⁊ maris maioris de Sala. ſic vndecunq́ʒ
gladio ⁊ vi ſibi crudeliſſime ſubiecit. ¶ Machometes nouus
in Sogliana ī Gordiana in Sarracenīaq́ʒ aq̄lonari ī Alania
maiori belligeriſſima ī cāpo tenuſterij ⁊ īfertiliſſima capado-
cia. plurimas die nocteq́ʒ ꝓuincias vrbes ⁊ terras optimas
gladio ⁊ igne obtinuit ac ſubegit: tributariaſq́ʒ īperio Trape
ſundarum heu nūc ſuo ⁊ multas alias terras ſibi potētiſſime
ſubiugauit. O quāta paſſa eſt ſtatua aurea quaſi aurichalcata
et cuprefacta ſancta religio xpiana. ¶ Amorathes frater Ma
chometi obtinuit īperiū̄ thurcoꝝ. Hic Ladiſlaum regē̄ Polo-
nie deuotiſſimū̄ cardinalē̄ Julianū̄ ſancti angeli circa Phila-
delphiā̄ vna cū̄. lxviij. milibus viris electis hominū̄ robuſtiſſi
morum xpianoꝝ viroꝝ gladioq́ʒ diriſſime proſtrauit ſic ꝙ niſi
xxxvj. euaſere. Et dn̄s Joannes Reſchoffʒ miles ⁊ contra Ca-
crouieñ. atteſtatur q̄ interfuit anno. M. cccc. lx. ille thurcus
imperiū̄ Trabeſundarū̄ / teſpaliā̄ / Peloponēſemq́ʒ regna di-
riſſime ⁊ vrbes optimas ſeuiſſime obtinuit. ¶ Machometes
vndecimus thurcoꝝ imperator: gladio ⁊ igne obtinuit Cōſtā
tinopolim / Muſeū̄ / Boſnā̄ / thaſſaʒ / Chiraſondā̄ / Romaniā̄
maiorē̄ / totā̄ Aſiam minorem / Hiſtriā̄ traceam / Greciāq́ʒ to-
tam Croatiā̄ / Ciliam / Schlauoniā̄ ⁊ Dalmatiam / abſq́ʒ vlla
reſiſtentia ſacri imperij aut principiū̄ toti⁹ Germanie alte vel
baſſe: dempto fideliſſimo Matthia vngaroꝝ rege. qui vſq́ʒ in
hodiernū̄ ſemꝑ a thurcis in omnib⁹ ꝓuincijs ſuis eſt damna
tus gladio ⁊ igne. q̄ ⁊ chriſtianiſſimus meretur dici inter oēs
catholicos. qꝛ aurū̄ capitis deſcendit ad ferrū̄ pedis ſtatue et
iam ad lutū̄ declinauit. ¶ Marnetus duodecimus gladio et
igne proch dolor obtinuit Sermam. Ratiam / Theodoriam /

Theodonam. Riſſiā albā et rubeam. Padaleam. Ualachiam maiorem et minorē. Burgariā. Ciputiā. vvurzlaudiā. Moldam. Corinthū. Ephesum ⁊ Schuteriz. ¶ Dogloſius habēs duos filios Danoꝝ ⁊ Zerodū plura maiora regna dīs ſuis fauentibus ⁊ infinitis peccatis noſtris exigētibus. ⁊ magis q̄ omnes priores imperatores thurcorū a cunctis chriſtianis pretendit ſeuiſſimo gladio obtinere. Nam ille dogloſius cum multis chriſtianoꝝ campiductoribus gubernatoribus: primicerijs ⁊ capitaneis exquiſitiſſimis: Rhodū: Ciciliā: Calabriā: Apuliā terrā laboris. i. abrotz: Campaniā: Sardiniam: Corſicā: maioricā ⁊ minoricā. Ceteraqz omnia alia loca inſularia totius maris mediterranei vbiqz giratim et circū circa immaniſſimo: ſeuiſſimoqz gladio et igne hincinde oēs Chriſtianos occupabit pculdubio et dirimet.

¶ Predicit pſecutio grauis eccl'ie a barbaris excitāda q ab hiſpanis ⁊ vngaris deuicētur ⁊ liberatio Cōſtātinopolis ⁊ īteſtina bella ſub. M. Cap.xxvj.

Vnde reinardus lolhardus in reuelatione ſua dicit Ueniet depoſt Dogloſij heres q̄ ſe gloriat de ſaray ſtirpe genitū. Sed eſt de agar: ⁊ agareni appellatur ſucceſſores ſui hi nō edificabūt domos: ſed tanq̄ ferales boies p vaſtas ſolitudines euagantes in tētorijs habitant: de predis et rapina viuētes. Et inter chriſtianos ſeptētrionales ⁊ occidētales oēm beſtiaruz rabiē ſupgradiētur: et manſueti Chriſtiani ab eis cōterentur Unde Methodius. Futurū eſt vt adhuc ſemel in Alemannie partibus cōgregati agareni exeant de deſertis: ⁊ obtinebunt orbē terre in terra lune p octo annoꝝ ſpacia: et vocabitur via illoꝝ via agernitie. Nā ciuitates ⁊ regna ſubuertent. In locis ſacratis ſacerdotes interficient. Ibidē cū mulierib' dormiēt et de ſacris vaſis bibēt: et ad ſepulchra ſanctoꝝ iumenta ligabunt p nequitia xpianoꝝ q̄ tunc erunt et apud aureū pomuz aggripinenſe interibunt ⁊ delentur. Cunctis heu xpianorum principū reſiſtētijs alienatis ⁊ ſemotis dēpto hyſpanoꝝ prīcipe inuictiſſimo q̄ hūc Dogloſij ſucceſſorē necabit: qz eleuatio Saturni ſupra Iouē adhuc nō hz finē. Et ſuccūbet thurcoruz eleuatio adducentur regna ⁊ principatus ad eccleſiam: quia ſagitarij filij id eſt hyſpanioli vel vngarij preualebunt ceteris catholicis: ⁊ fugabunt maliciam ſaturninam thurcinam predictorum infortunioꝝ ſqualore deterſo: ac illi maligni thurci fugati a ſagitarinis ſub ciliadeꝑſenti: ſub monarcha Mari-

Digitized by Google

miliano vel primogenito Archalingis purum ac nitidum fe-
licitatis tempus accidet. Tunc nāq; omni ſopita malitia leti-
tpis Juppiter ille beniuolus decernit gaudia. Et ꝙ ſaturni
malicia ꝑpetrauerat diſcrimine ſalutari Jouis remedio corri-
get. Tranquila namq; felicitatis commoda cum maxima vi-
te leticia decernit. Sicq; malorum omniū veſtigio deterſo e
thurſis vndiq; extirpatis tranſmaria boles videntur volare
et muſce. Eccleſia ſancte ſophie reſumet vires fortiſſimas tūc
proſperū omne Felicitatis tēpus accedet. Leo ſilueſtris ad-
ducetur licio ſirico ad matrez fideliū: eritq; noua reformatio
durans tempora longa. Et non audietur nomen imperato-
ris thurcorum amplius iter catholicos: ꝙ ſi non cōſenſerint
principes germanie cum aquila grandi: inteſtina bella inter
ſe incēdentes. Veniet heres Dogloſij ramus quintuſdecim⁹
thurcorum: deuaſtabit Poloniam Miſiam Thurigiaz Waſiā
Prutenum Et intrabit Picardiam Brabantiam Flādriam.
et apud aureum pomū agripinenſe: iuxta vaticinium. Merli-
ni interficietur. Hec corde recondite o fideles.

De tempore quo euenient hec mala ſupra notata va-
rias autorū inuenio ſententias. Nam ⁊ ſi oēs ꝑ di-
ſtantiā eclipſis ab aſcendēte hoc inueſtigare cognā-
tur. Alij tñ ꝑ horas diſtantie. Alij per ſigna id inqui-
runt: qui tamen inter ſe adhuc diuerſitatē non mo-
dicam recipiunt. Alij aūt pro qualibet hora aut ſigno: mēſem
accipiendū iubent. Alij vero non minoris auctoritatis: vt Ha-
ly ⁊ Ptolomeus pro qualibet hora diſtantie ab aſcendente an-
nū vnū accipiendum cenſent. primo igitur maiores mutādo
erūt hec mala. M.cccc.xcvj. ⁊ eſurgent anno. xcviij. xcix. ccccc.
videbuntur inaudita in hoc ſeculo.

Status et diſpoſitio perfidorum iudeorum nar ratur qualiter ſub his temporibus ſe habebunt. Capitulum. xxvij.

Iſte peſtifer quē Saturnum vereor voci-
tare. Anno. M.cccc.lxxxviij. intrabit domuncu-
las proprias videlicet capricornū ⁊ aquarius. In
quibus quinq; annis malicioſe ſe oſtendet: pro-
funda mala excogitando aduerſus legē iſrael ex-
altādo peſtifero venenatos atq; turpiſſimos iudeos in diuer-
ſis climatibus. Eruntq; principum rectores medici artiſte:
conſiliarij. vnde ipſis ſubſtantia accedet grandeua: amabunt

et magnatib' ꝓpter eleuationē ſaturni in hac coniunctione.
Sz ipſis tutoribus accidēt plura ſiniſtra multaqz incōmoda
tꝑib' elapſis: cū ſaturn' iungetur cornib' arietis. Vñ dñs ad
Ezechielē ꝓphetā. Sumite gladiū radentē pilos ⁊ duces illū
ꝑ caput ⁊ barbā ⁊ tertiā partē piloꝝ cōbures igne ī medio coꝝ
Tertiā partē cōcides gladio: ⁊ tertiā partē diſꝑges ī uētū. Hec
eñi ſupra p̄ncipes ⁊ vrbes tutores ſaturinoꝝ. Tertia pars coꝝ
ſame morietur: ⁊ peſtis in medio coꝝ: ⁊ tertia pars gladio in-
teribit inanē vētū diſperget ⁊ diuulgabit penā illoꝝ: hec faciā
in furore meo: nec parcet eis oculus me': o plebs miſera huc-
uſqz ī miſeria poſita: q̄s te ſeduxit: quis te īfatuauit q̄s execa-
uit te? Nūq̄d ſola auaritia: vt Jeſū denegares: ⁊ aliū meſſiā ex-
pectares: audite o īſēſati miſeriqz ꝓfugi ſaturnini. Nūq̄d terri
bilia accidētia cōmiſcebant̄ ſumme paci bonitati propheti ʒa-
tis ſuꝑ iudeā hieruſalē ꝑ Eſaiā ca. xx. dicentē: ⁊ cōſtabūt gla-
dios ſuos in vomeres ⁊ lanceas ſuas ī falces: nō euelabit gēs
cōtra gentē gladiū: neqz exercebūtur vltra ad preliū: cū ea eñi
pace tꝑe natiuitat꜋ dñi noſtri Jeſu chriſti herodes pueros oc
cidit: vnctio ⁊ ſceptrū a ꝑſidia veſtra ſublata ſunt: ⁊ plura alia
que bonitati ⁊ paci nil derogari vident̄. Vñ audi q̄d ꝓpheti ʒa
uit ille eximi' Ezechiel in lege veſtra. Nūquid dñs dicit. Trā-
ſi ꝑ mediā ciuitatē ⁊ ſigna thau ſupra frontes viroꝝ gemētiū ⁊
dolentiū de abominationib' quas faciunt iſti. Et iterū. Trā-
ſite vos ſex viri per ciuitatē ſequentem eum ⁊ ꝑcutite omnem
virū ſuper quē nō videritis thau: nemini parcet oculus veſter
⁊ a ſanctuario meo incipite. i. ſub viris eccleſiaſticis ac prela-
tis ſidei: o principes electores imperiī vos eſtis iſti ſex viri qui
trucidabūt iſtā venenoſam radicē de alemānia. Unde Ezechi
el. Aquila grādis magnarū alarū id eſt habens in alemannia
oriētē ⁊ occidētē longo mēbroꝝ ductu. id eſt poſtq̄ ſaturnus
obumbrauerit cornua arietis ī domo Martis plena pluuiīs.
id eſt principibus ⁊ coadiutorio magno ⁊ varietate citatū: ve
niet ad libanū imperiī afferet medulā cedri ſubſtātiā iudeoꝝ:
⁊ ſummitatē frōdiū iudeoꝝ trāſportabit ad terrā ſuā ⁊c. O in-
ſenſati q̄d Jacob patriarcha ꝓpheti ʒauit de vobis. nunquid
aiebat? Nō auferet̄ ſceptrū de iuda oſtēdite ſceptrū: oſtēdite re
gē. Audite o ceci q̄d Daniel dicat ca. ſuo. x. Poſt hoc. i. poſt tē-
pli deſtructionē in Hierl̄m naſcet̄ Chriſtus iuſticia ſempiter
na. ⁊ purgabit̄ viſio ⁊ ꝓphetizato. ⁊ vnget̄ ſanct' ſanctoꝝ. De
quo in pſalmo dauid dicit. Propterea vnxit te deus deus tu'
olco leticie. Nunq̄d verus Meſſias Jeſus officiuz imꝑatoris
impleuit cenſum dari precepit ceſari. Nunq̄d officiū regis im-

pleuit cū veſtri rabidi parentes eum coronauerūt. Nūquid of-
ficiū iudicis impleuit. cū adulterā abſoluit de manibꝰ veſtris.
Nunquid officiū legatoris īpleuit cū p̄cepta dedit. Nunq̄d offi
ciū Pape īpleuit cū Petro claues dedit ⁊ ſupra cathedrā Moy
ſi vbi ſedebatis qđ dixerūt audiri precepit. Nunq̄d officiū apo
ſtoli ip̄e Jeſus verꝰ meſſias adīpleuit cū apoſtolos ordinauit
in p̄ſbyteros. Nunq̄d officiū ſacerdotꝭ īpleuit cū vos rabidi eū
obtuliſtis ī arā crucis. Nunq̄d officiū dei īpleuit: cū multa mi
racula vobis oſtēdit. Nunq̄d religioſorū officiū īpleuit cū ſū-
me pauꝑ ⁊ obediēs fuit. Nunq̄d penitētis officiū impleuit cuȝ
xl. dies ieiunauit. Nunq̄d martyrū officiū īpleuit cū eū cruci
affixiſtis. Nūquid cōfeſſoris officiū īpleuit cū vobis p̄dicauit
doctrinā ſanā quā intelligere noluiſtis. Nunq̄d virgo ꝑmāſit
a virgine natꝰ. virgo in euū manet. Vñ veſter meſſias quē fin-
gitis venturū tot tātaqȝ vobis faciet. Quid verꝰ Meſſias vobis
dixit. Multa bona oſ̄di vobis ꝓpter que vultis me occidere.
quotidie apud vos erā docēs ī tēplo. o ſcelus o crudele nefas
q̄ obedire cōtēnitis fidei: venient dies ī breui: in q̄bꝰ dicetis te-
ſtimoniū hoīm accepimꝰ. teſtimoniū aūt dei maius eſt. oēs q̄
veſtris venis adheſerūt: eternis penis aſſociabūtur. Et extir-
pabitꝰ radix ſaturninā ex alemānia. dabitiſqȝ fugā vt ꝓfugi ad
trāſmarina. Effudit dñs miſericordias ſuas copioſe ſupra vos
miſericors poſt placationē. Sȝ aiſtis. hic ē heres venite occi-
damus eū ⁊ habebimꝰ hereditatē eiꝰ: ⁊ apprehēſuȝ eū occidi-
ſtis ꝓpterea diſꝑſit dñs vos obduratos in vniuerſum mūdū.
vt iā nō habetis prophetas. regē. ſacerdotes. altare. neqȝ ſa-
crificiū. neqȝ vnctionē: ſed eſtis contēptibiles toti mūdo. ⁊ in
deſolatione ꝑpetua. Dañ. ca. ix. vſqȝ ad conſummationē et fi-
nem perſeuerabit deſolatio veſtra. Et iterum audite o miſeri
qui Amos propheta dixit. ij. cap. Supra tribus ſceleribꝰ iſra-
el cōuertam vel transferam et ſupra quartum non cōuertam
eos qui vendiderant iuſtum pro argento. Primum ſcelus iu-
deorū fuit venditio Joſeph a fratribus ſuis. Secundum fuit
adoratio vituli in oreb. Tertium ſcelus fuit occiſio propheta-
rum. vt dicitur in lib. hebraico qui dicitur Jehomat ca. vj. de
Eſaia. Quartum ſcelus fuit venditio Jeſu. Jdeo dixit Mala-
chias cap. j. Non eſt mihi voluntas in vobis nec ſacrificium
veſtrum recipiam. quoniā ab ortu ſolis vſqȝ ad occaſum eius
magnum eſt nomen meum in gentibus. i. chriſticolis. Unde
Moyſes Deutrono. xxviij. Erunt gentes in capite/ et popu-
lus incredulus in cauda. i. in fine mundi. pauci iudei conuer-
tentur ad fidem videntes ſe eſſe illuſos per antichriſtū. Jdeo

Eſaie.lxix.capit.dicitur Interficiet te populũ incredulũ. de
iſrael vocabit ſeruos ſuos nomine.i. gentes chriſtianas. Et
hoc de perfidis iudeis ſufficiant.

¶ Varijs exemplis monſtratur vis ⁊ influentia corporum celeſtiũ in iſta inferiora ideoq̃ notãda.

Capitulum.xxviij.

CRedendũ eſt vtiq̃ apud omnes in viuen-
tibus produci ſemen/cui maxima virtus cõnaſci-
tur mirifica cõmixtione ſummi creatoris prouidẽ-
tia.Gen.j.Germinet terra herbam virentem ⁊ faci-
entẽ ſemen.ita vt granũ vnũ centuplũ ꝓducat.Nu
ce.viij.⁊ ex nucleo minimo in milleſies millecuplo maior.ar-
bor gignitur.In his quoq̃ infinite ꝑ ſuccedentiũ ſpiritũ gi-
gnitiuorũ:quẽadmodũ ⁊ in ſpermatibus aĩalium:nemo ſane
mentis dubitet virtutes cõtineri.Creſcunt ⁊ gemme virtute
aſtrorũ agentiũ.in terra partes eius alterando.ſoluendo.ſe-
gregando.⁊ purificando.ſuis virtutibus preparant ſpiritum
vi ſeminali ſimilẽ immittẽdo:vnde coagulant̃ et infiguntur.
ficq̃ fiendis virtus ⁊ natura inhibetur ⁊ connaſcitur q̃ maxi-
ma apparuit apud philoſophos:⁊ adhuc apparẽt cõſtellatio-
nibus ſuis debite adaptatis.vt virtus topaſij deſcendit ab al
pheta ſapphyri ab albaroch.vt hermes tradit in ſuo de.xv.la-
pidibus.Sic ⁊ metallorũ muneris a formis celeſtib' virtutes
preſtant̃ operationibus naturalib' multis ſibi inuicẽ ſuccedẽ-
tibus:ad quarũ inſtar philoſophi achimiã ordinauerũt i opa-
tionib' ſuis naturã poſſe tenus imitãdo q̃ corpa primũ calci-
nãt:deinde ſoluũt elemẽta ſegregãt.vt ſpiritũ ſublimatũ fere
a ꝓprietatib' elemẽtarib' abſolutũ recipere poſſunt quẽ fingẽ-
do cõſtituũt.put tradit Geber cui ſimilis vt viuẽtiũ ſimilib'
maxima virt' ineſt purificandi metalla.corũq̃ materiã alte-
rãdi.ac in aliud gen'.iuxta ei' ꝑparationẽ trãſmutãdi. harũ
rerũ cõmemorationẽ feci.qm̃ ſimilis ꝓceſſus fit ex aſtrorũ in-
fluxib'.Intellecto itaq̃ ordine ⁊ modo quo celeſtiũ virtus in-
fundit̃ ãpli' cõtẽplari oportet.Qm̃ ſicut gẽme.herbe ⁊ ſemina
⁊ alie rũs virtutes hñt occultas.ſenſu nõ ꝑceptibiles immo i-
tellectu nr̃o imerſo incõprehẽſibiles. dicẽte Alkindo. Cũ em̃
oĩs hũana ꝯditio ex ſẽſu oriat̃.quare rerũ ꝓprietates ꝙ pluri-
me quas ſenſus nõ cõprehẽdit de eis ⁊ earum conditionibus
nõ fit ſcientia in ratiõe.Iſte em̃ virtutes ſeminũ diuerſitates
mẽbrorũ organorũ:cõplexionum figurarũ: colorũ: oĩmq̃ qua

litatum occultarū ⁊ magnifeſtarū iuxta diuerſarum ſpecierū conditiones efficiunt. Sic gēme ⁊ herbe ſimiliter et virtutes corporis aīalis incōprehenſibili proprietate mirādos ac prodigioſos effect⁹ opat᷑. Sic ex iſta ꝓdigioſa cōſtellatiōe naſcet᷑ ꝓpheta in anno. M.cccc.xcvj. vel circiter vt ſequitur.

¶ Dicitur ſanctus ⁊ doctus propheta mittēdus qui emergētibus multis erroribus circa fidē feruēter predicabit. Capitulum.xxix.

Cum multe ſecte orientur et aliarū rerum culture in breuib⁹ annis ſub iſtis prenotatis tēporibus. Tunc vir ſapiens orator cum ad annos peruenerit diſcretionis. Impetus celeſtes perpēdēs cōmotiones in populo cupiens facere. Hic populū hortat᷑ ꝑſuadet ⁊ variis geſtis aīos eoꝝ corroborat et inclinationes ⁊ impetus cōfirmat vtilitates populi ⁊ dāna et cetera prenūcians. Vñ inter ſe confortantur ⁊ cōfederationes ⁊ pacta ineūt: qͥbus in agibilibus ſuis ſe gerūt iuxta influxus qualitatē. Dicit em̄ Ariſto. ii. de gñatione. In habētibus ſimbolū facilior eſt tranſitus. Impetu ergo in populo exiſtēti ꝑſuaſio ipſius in idipſum efficaciſſima ⁊ motus fortiſſimi erunt Vñ ſuſcitatur ⁊ gignit᷑ animus populi ⁊ furit in ſua affectiōe. Carbones em̄ ſufflantur flatu ſola ſcintilla preexiſtenti incenduntur. Quare ſuſcitare habet talis propheta amicitias ⁊ ſeditiones tripudia ⁊ bella ⁊ alia ſecundū ꝙ aſtrorū influx⁹ populū impellit: hic quoqꝫ vir ſi notitiā aſtrorū vel coniecturalē futurorū cognitionē aut imaginē ſciētiā habuerit: populum ſuis orationibus preſagiis ⁊ ꝓdigiis ſic inducet ⁊ obūbrabit: vt ipſum ꝓphetā enūciēt legib⁹ quoqꝫ ſuis tanꝙ diuinis adherere ſtudebūt timore ⁊ amore ſcutiēte: ⁊ ſi facta volūt maxime ꝓmouebūt ſuaqꝫ ſtrata gēmata dirigent cū glorificatione ſcđm habitudinē applicationū aſtroꝝ tales impet⁹ faciētiū. Hac via multe tūc orient᷑ ſecte ī mūdo ⁊ alienarū rerū culture ꝑ nouos prophetas ⁊ deificantur hoīes. Vt in hiſtoria tripartita lib. vij. legit᷑ ſic. Quia vero ꝓpriū paganorū eſt hoīes ſumma felicitate deificare. Et poſt pauca ibidē dr. Cilicē vero tertiūdecimū deū adrianū appellauerūt. Ita ⁊ malis agibilib⁹ et obſeruationibus mūdi mutationes fiunt varie iuxta rei qualitatem. ſub iſto propheta noue orientur leges: ⁊ abrogantur veteres. Viri docti iuriſte deprauabuntur. Mercurij felicitas amittet᷑ in pluribus regnis. Mala moneta exurget vbiqꝫ: vñ

Digitized by Google

populus vndiq; exactionatur: ſic ꝙ tumultus magnus exur-
get in populo chriſtiano. rebelliſantes cōtra magnates. Inſi-
die multe latēter orient̄ l pegris ac itinere arreptorib⁹. Mul-
tiq; rabidi holes ſic ꝙ timor ac tremor in populo videbit̄ que
antea nō fuit audita. Ex iſtis nouis inclinationib⁹ exurgent:
ſequunturq; magne alterationes aeris annis iſtis.

¶ Rex quidā nouus dicit̄ generādus magn⁹ q̄ no- uas leges ⁊ cōſtitutiones promulgabit. Cap. xxx.

Oportebit condere nouas leges propter hu-
manā neceſſitatē ⁊ euidentē vtilitatē ei⁹. ⁊ aliqñ ali-
qua priuilegia ⁊ leges abrogare: cū. ff. lex dicat. In re-
bus nouis cōquirēdis euidēs eſſe vtilitas debet: vt recedatur
ab eo iure qd̄ tādiu equū viſū eſt. Hac via vna iuris portio cō-
ſtituit̄. qua ſcz neceſſitas cōſtituit. oriunt̄ tūc ex neceſſitate q̄-
dā inclinationes ⁊ mores noui q̄b⁹ aſſueſcūt ⁊ tacitus fit con-
ſenſus. qm̄ eoꝝ obiectū ꝓpter ſenſualitatis īperiū videt̄ bonū
qualecūq; etiā fuerit. Et inde lex oriet̄ dicēte lege. ff. ea que lō-
ga cōſuetudine approbata ſunt. ac ꝑ annos plurimos obſer-
uata. velut tacita ciuiū cōuētione. nō minus ꝙ ea que ſcripta
ſunt iura ſeruātur. ergo oē ius aut cōſēſus fecit. aut neceſſitas
cōſtituit aut firmauit. In oībus eīm legibus cōſenſus populi
eſt neceſſarius. populus aūt ſenſualitatē plurimū ſequit̄ que
impellit̄ a celeſtib⁹. Adiutoriū ergo in celeſtibus legiſlatorem
habere oportet. vt populus ſuo iudicio cōſentiat. Alioquin le-
giſlator optimus ſimile faceret ei q̄ vulpes domauit. ipſiſq;
in paſcuis cuſtodē gallū prefecit. Et cōfirmatur hoc in lege di-
geſtoꝝ Inueterata cōſuetudo ꝓ lege nō cuſtoditur. niſi ſit mo-
ribus vtentiū conſtituta. Nā cū ipſe leges nulla alia ex cauſa
nos teneant. ꝙ cū iudicio populi recepte ſunt merito. et ea q̄
ſine vllo ſcripto populus tenet. nā nihil itereſt vtrū ſuffragio
populus voluntatē ſuā declaret. an rebus ipſis ⁊ ſacris. quare
rectiſſime etiā illō receptū eſt vt leges. nō ſolū ſuffragio legiſla-
toris. ſed etiā tacito conſenſu oīm per diſſuetudinē abrogant̄.
hoc figuratū ē nobis Hiere. ij. duo mala fecit ppl's me⁹ dereli-
querūt me fontē aque viue ⁊ foderūt ſibi ciſternas diſſipatas
q̄ aquas cōtinere nō valebāt. Dat̄ intelligi. Fōs aque viue eſt
ſacra ſcriptura in qua cōtinet̄ aqua viua. Sz ciſterna nō valēs
cōtinere aquas. eſt ius ciuile ⁊ canonū q̄ hodie aquas ſapien-
tie continent. cras non continebunt. q2 cras abrogata erunt.
et ſic non ſunt de lege diuina. de qua Dauid in pſalmo. cxviij.

Digitized by Google

Juſticia tua iuſticia ineternū ⁊ lex tua veritas. Terrena etiam
eſt ſcientia iuris ciuilis ⁊ decretuꝫ ⁊ ſicut terra aqua cōmixta
impedit ne clare p eā videat. Ita terrenitas multos vtriuſqꝫ
iuriſpitos impedit ne recte iudicent. quod nō fit in lege diui-
na ⁊ ſacra ſcriptura. Vñ hiere. ij. Quid tibi vis o iuriſta in vi-
ta egypti. Cōſtat igit diligēter conſiderāti eo ꝙ moribus ho-
minū leges adaptantur leges eſſe mutabiles nō erit aūt mu-
tatio vel inſtitutio niſi impetu aut cōſenſu exiſtente in popu-
lo neq̄unt ergo fieri leges ⁊ cōtinuari aut abrogari niſi iuxta
aſtrorū applicationes: tales impetus vt premittitur cauſan-
tes naturaliū em̄ effectū ſup celeſtia corpora cauſas eſſe et ecli
pſes illa ſignificare nemo ſane mentis dubitabit.

¶ Alius ꝓpheta dicit naſcitur⁹ mire ſciētie ⁊ ſcti-
tatis oraculis oſtēdi: q ꝓp̄o dabit reſpōſa. ca. xxxi.

Aliū prophetā minorem quadā ſcriptura
rum interpretatione fulgentē ac quadam diuinita
tis auctoritate reſponſa proferentē: qui mortaliuꝫ
animas ad terram delapſas: ſue ſubijciet dictioni
prodigioſa hec cōſtellatio naſciturū portendit. naꝫ
aſtrologi prophetas minores appellare ſolent qui mutationē
aliquam in lege faciunt aut nouas cerimonias inducūt diui-
naſqꝫ ſcientias ⁊ auctoritates ſtudioſis interpretationib⁹ ex-
ponentes: quoꝝ ſententie tanq̄ diuina / quedā iudicia ⁊ docu
menta ab hoībus approbātur. verū tales alios pſeudo vt ma-
chometū: alios veridicos eſſe cōtingit quales diuinū Franci-
ſcum ⁊ ſanctū Dominicū fuiſſe conſtat. Qualis autē hic erit in
poſterum liquebit. Et ꝙꝙ concluſionē hanc confitendam eſ-
ſe arbitror ab oībus qui aſtrologiam calleant. vt tamē clarior
parūper videatur ꝓ eius aſſertione diſgrediar: pauliſper inſi
gnes quaſdā mutare triplicis cōiunctionis longo iam tēpo-
ris interuallo ⁊ multis intercedentibus annis peractas expo
nam. Quarū vna quidē ī aquea triplicitate anno ſalutis. M.
ccc. lxv. in. viij. ſcorpionis gradu perfecta fuit: due vero prece-
tes eā atqꝫ itidē due ſeq̄entes ipſam in area triplicitate. in
gemini ſcꝫ ⁊ aquario facte ſunt. Tertia vero poſt ipſam q̄ fuit
anno gratie. M. cccc. xxv. rurſus ad aqueā triplicitatē in. xiij.
ſcorpionis gradu rediit. ⁊ vſqꝫ ī pñtē diē ī hac triplicitate per-
manſit. Jā itaqꝫ ſatis patere puto prophete natiuitatem ⁊ ge
nituram expectandam fore.

¶ Surget monach⁹ quidā griſeus fallax hypocri-

ta qui falſis ſignis multos ſeducet ⁊ ſanguinem ef-
fundet.

Capitulum.xxxij.

DIco ꝙ in patria ſcorpioni ſubiecta naſcet̃
ꝓpheta:prius tñ portentis quibuſdã ac oſtẽtis nõ-
nullis ⁊ prodigiis in aere viſis.verum quo in mũdi
parte ſeptẽtrione.ſ.an meridie.tã varie ſunt doctiſ-
ſimorꝝ hoim tanꝙ diſcrepãtes autorũ ſentẽtie vt recte ſibi nõ-
uicẽ cõtrarie videant̃ eſſe Albumazar aquatiqua ſigna meri-
dionalẽ terre plagã oſtentare cenſet.Cõmuni tñ autorũ ſentẽ
tia ſeptẽtrionalẽ ſignificat.Quicq̃d tñ ſit Meſſa hala teſte: gi
gnetur in regione actiuis qualitatibꝰ tꝑata:in qua q̃tã aeris
moderatio caloris ⁊ frigoris mixta rẽperie cũctas incolas ſa-
ſalubri vegetatiõe ſuſtẽtat.Emigrabit idẽ ꝓpheta ꝓpriã pa-
triã ⁊ ſigna faciet in regionibꝰ leoni atqꝫ aquario ſubiectis.
Nã albumazare teſte manifeſtabit miracula ſua in regionibꝰ
quarto aſpectu ſignificatis.Id quoqꝫ oĩm autorꝝ firmatũ eſt
conſenſu: quod ⁊ illud ſaluatoris noſtri atteſtari videt̃. Nullꝰ
ꝓpheta acceptus in patria ꝓpria.Verũ qꝛ cõiũctio illa.in aſcẽ
dente anni atqꝫ in ſigno fixo ꝑficiet̃ nõ niſi poſt cõplemẽtum
reuolutionis vniꝰ ꝓiectionẽ/natiuitas hec ꝑclara expectãda
erit:die ditaqꝫ:ꝙ circa annũ.xix.a cõiunctione prima lucis hu
ius mundi veſtigia ꝓpheta ingrediet̃. Tp̃s vero ꝑdicationis
eius durabit.xix.annos iuxta annos ſolis minores. De habi
tu ⁊ veſtibus eius.Si albumazarem ſequi velimus ad rubedi
nem ⁊ ſplendorem erunt tendentes ex marte in decima ⁊ ſole
eius domino indicatione ſumpta.Verum illos imitando qui
coniunctionis figurã attendendã cenſent ex ioue/luna/ ⁊ ca-
pite draconis ſignificatione accepta/ erunt veſtes eius ad al-
bedinem religioſorum more decliuus: nouamqꝫ religionem
inſtituet.

SIgna eius quibus cognoſcetur hec ſunt ⁊ erunt/
notulas nigras in corpore habebit/ ⁊ fuſtis va-
rictatibus aut maculis in dextro hypocondrio
iguine ⁊ femore dedecorarum corpus habebit ex
parte fortune in dextro celi: atqꝫ in decima ab
horoſcopo collocata verũ aſcẽdẽte vtriuſqꝫ effeminatiõe erũt
ad poſteriorẽ corpis partẽ magis declinãtes:aliud q̃ſi i pecto-
re ſignũ preferet ex ſigni parte:in ſexto leonis gradu reperta.

Teſte formico hic propheta erit dijs ⁊ demonibus terribilis.
ſigna multa et prodigia faciet:ei⁹ quoq3 aduētū praui demo
num ſpūs fugiēt taliq3 morbo laborātes hoīes:nō vi verboꝝ
ſed ſola ſui oſtenſione liberabit: ex ꝑte tm̄ regni in.xj. cōiun•
ctione. Antonio de mōte vlmo autore nō ſemꝑ opere exeq̄tur
ea q̄ alijs faciēda ſuadebit.nā preclarū habebit ingeniū: mul
tarūq3 rerū ſcientiā ac maximā ſapiētiā:in hipocriſi tm̄ men•
daciū ſepe loq̄tur:⁊ cauterizatā habebit cōſcientiā atq3 ſcor•
pionis inſtar huius cōiunctionis ac eclipſationis domicilij
martis virus/⁊ venenū in cauda recluſum aliquotiēs effun•
det. Erit quoq3 multi ſanguinis effuſionis cauſa: et q2 mors
eius extitit ſignificator:apparet ꝙ cōfirmare velit chaldeorū
fidē/ Meſſaba teſte ꝙꝙ itaq3 ſigna multa ⁊ ꝓdigia dederit:iu
xta tm̄ ſalutiferā Chriſti doctrinā miſericordie ei adherēdum
erit.immo de illis eē videtur quos xp̄s futuros annūciauit/
quēadmodū ſacris litteris a ſaluatore noſtro ꝓdictū reperitur
Mat.xxiiij. Si q̄s vobis dixerit ecce hic eſt xp̄s aut illis noli
te credere:ſurgēt eñ pſeudo xp̄i et pſeudo ꝓphete ⁊ dabunt ſi
gna magna ⁊ ꝓdigia.ita vt in errorē ducātur ſi fieri poſſit ⁊c.
electi. Ecce ꝓdixi vobis. Si igitur dixerint vobis:ecce in deſer
to eſt nolite exire:ecce in penetralib⁹ eſt nolite credere: hic eſt
dominus noſter Jeſus chriſtus.

Surget ali⁹ quaſi qdā Antichriſt⁹ qui falſitate ſignorū et doctrine eccleſie prelatos et pricipes ſe• ducet. Capitulum.xxxiij.

Oſt hec ali⁹ propheta ſurget in terra leo
nis:⁊ in romana curia ꝓdicabit mirabilia. Appa
rebit ſanct⁹ ⁊ timorat⁹:ſub ſpecie ſanctitatis vitā
chriſtianā examinare faciet:multos ꝯburet igne
In corde ſuo habebit ſpiritū malignū radicatus
q̄ cū ſub quadā hypocriſi ad ſummū pōtificē du
cet licētiā rogitādo. Epiſcopos prelatos ac principes ſancti
tate ficta decipiet:⁊ ad errorē magnū deducet. Etiā ſapiētiſſi•
mos errare faciet.multiq3 famoſi viri in Jtalia:in Longobar
dia:in alta alemānia decipientur. Hic vir erit maior in popu
lo ꝙ vnꝙ aliquis a principio eccleſie honoratus fuit: et voci•
tabitur antichriſtus mixtus in populo pontifices ipſum ho•
norabunt ſed turpiter interficietur: et homines ad ſcanda•
lum ducētur. O ſi ſcirēt viri euāgelici eccleſiarū rectores hui⁹
viri aduentū quomodo pugnarēt aduerſus eum.et quantam

paterentur perſecutionē placarent dn̄m: qm̄ flagellum furo-
ris dn̄i in filios peſtilentes erit. clamarent vtiq3 ⁊ cognoſce-
rent creatorem: clamabit verus papa ⁊ fiet reſtauratio noua
bona eccleſia poſt illum. Et ideo ſi eccleſia debeat renouari:
oportet vt deſtruatur per hūc prophetam que diſſoluta ſunt ⁊
in peccatis prohibentur.

¶ Narratur futura quedam rite reformatio inter Chriſtianos in imitatiōe veſtiū. capitulū.xxxiiij.

V Nde quidā ſeruus noīe theleſphorus p̄ preſbytero in lib. ꝓphetiarum quē ſcripſit anto nius theodorus: tempore quo erat dux ianue. in quo libro ſpecialiter cōtinentur omnia que fu tura ſunt de regimine eccleſie: ⁊ qualiter debeat renouari ſicut deus longo tēpore reuelauit ſer uo ſuo Joachin abbati. ⁊ ſancto cirillo ep̄o ſupra argenteā ta bulā per angelum dei ipſis delatā: in qua per ordinē ſcripta erant facta eccleſie vſq3 in finem.

¶ Imperator romaӡ armata manu ingrediēs gra ues perſecutiones in clerū exercebit. Capitu.xxxv.

C Ontinentur inſuper in eodem libro Ci rili q̄ anteq̄ eccl'ia renouetur: de' permittet vocā te papatu oriri maxima ſciſmata inter imperato rem alemānū: q̄ de ſua cōfiſus potentia intendet ordinare ac cōſtituere papā: ⁊ romanos ac italos que reſiſtere conabunt aquile grandi. q̄ aquila furore incenſa non ſolū alemāno ſed de omni genere gentes peſſimas quas poterit aſſociabit ad ſuū exercitum armata manu intrabit ro mam oēs eccleſie prelatos ſeu religioſos ⁊ ciues capiet ⁊ tru cidabit ⁊ multos interimet varijs ſupplicijs. Unde faciēt abra ſi coronas ſuas: alij dabunt fugam ad ſiluas ⁊ montes. Tan dem extirpatis ⁊ eradicatis vepꝛib' ⁊ ſpinis malorū hoim ve niet vir ſanctus placabit ipſam aquilam cum eccleſiam.

¶ Uir quidā ſanctus in papā cōſecrabitur: qui to tam eccleſiā breui tempore mirabiliter reformabit Deinde tres alij ſurgent ſcti viri qui cōfirmabunt dicta ei⁹ ⁊ totā eccleſiā reformabunt. capitu. xxxvj.

OE poſt exurget quidã vir ſolitarius magna ſanctitate perſpicuus: ſicut Joachin in lib. ꝯcordie dicit. Uir magna ſanctitate in romana ſede ſublimatus vt apl'icus. per illum faciet de' ſtãta miracula ꝙ oĩs homo reuerebit illum. nec quiſꝗ̃ audebit cõtraire ſuis cõſtitutionib'. Dõnabit plura bñficia ac reddit' ei ſtatuet clericos vt viuãt d   de cimis et oblationibus. Interdicet pompas veſtium: omnia inhoneſta: choꝛeas: cantilenas. Et vt mulieres honeſtiſſime incedant ſine auro ⁊ gemmis ⁊ mandabit pꝛedicare euãgelia. Stabit in papatu longo tẽpoꝛe: hic vir ſanctiſſimus feliciter migrabit ad dominum.

Subſequẽter cõfeſtim deus ſuſcitabit alios tres viros ſanctiſſimos: vnũ poſt alium in virtutibus ⁊ miraculis conſimiles: qui facta ⁊ dicta anteceſſoꝛis cõfirmãt Sub quoꝛuꝫ regimine ſtatus eccleſie recreſcet. Et hi appellabuntur paſtoꝛes angelici.

Tertius liber de ſtatu vulgi.

REſtat nunc de tertio vt de vulgi ſtatu aliqua dicantur. heu multe nãqꝫ inter pꝛiuatos homines rixe ⁊ cõtentiones erunt: interfectiones accuſationes: vincula: carceres: damnationes: odia. ac ſeditionũ turbulenta certamina veterumqꝫ cauſarum ſopitas excitabunt ſimultates. varia quoqꝫ funeſte calamitatis diſcrimina patiẽtur que tamen in diuerſis varietatem recipient: iuxta climatum differentias.

Uarias eſſe ex vulgo ſeditiones monendas in Ungaria: bohemia Bauaria in quib' multi inopinatis moꝛtib' peribũt. Capitulũ pꝛimũ.

Iſti pꝛincipatus erunt inquieti et turbulenti inimiciſſimi pacis ⁊ quietis clamoſis ⁊ funeroſis contẽtionibus plebis animos inflãmantes. In teſtina ac domeſtica furioſa mẽtis cupiditate ſemper deſiderabunt: plurimuꝫ tñ illoꝝ mala moꝛte ꝑentes vite mun' ſplebũt ac fulminis ictu repẽtino moꝛtiꝫ opprimentur cc caſu: aut eq̃ calcitrãtiꝫ ipetu: aut equo deiecti miſeria coꝛpis iacturã moꝛientur. Aut ſcop'lis periclitati: aut mari fluminibuſue ſubmerſi peribunt: aut alterius nouelle ⁊ inaudite repentine

...mortis patientur exitium nonnullis orbitatem hec mõſtruo-
...a eclipſis atq; coniunctio iudicet.

¶ Status Alſatiorum ſirenorum gallicorũ Cim-
...rorum deſcribitur. Capitulum.ij.

Plures habebunt aduerſarios quos tñ
...ẽs videbũt vario diſcrimine oppreſſos: ⁊ circa
venereos cultus incõtinentes erũt. rixabũt mu-
lieres cũ viris ſuis: ⁊ ecõuerſo difficiles habebũt
...uptias inhoneſtas ⁊ indecẽtes. aut enim dege-
nerẽ viduã aut adulterã cognitam: aut ſterilem:
...it graui feditate deformen: aut publice meretrices videbun-
...r in illis partibus: aut apoſtatã ſacerdotẽ: vel religioſum ac-
...pient mulieres ibidẽ aut vir aginẽ thori copulatione aſſo-
...ibit: ⁊ inter cõiugatos maligne turbationes videbuntur.

¶ Status vrbiũ Romani imperij enarrat. Ca.iij.

Remuli erũt corde trepidãtibuſq; veſti-
...gns imminentiũ culminũ metuent ruinas. mar-
...tis tñ ferocitatẽ perſentiẽt. maxime q.xij. gradũ
ſignatorẽ habuerit. viui plurimi ex eis exurent.
...vel aquis mergẽtur. aut patibulis ſuſpẽdent. A
...uis ⁊ ancillulis eo⁊ mala ꝑcipiẽt iaudita. ſubaſ amittẽtes.

¶ Frãconie: Nigreſilue ⁊ Rhenane terre deſcribi-
...r. Capitulum.iiij.

Illis partib⁹ euenient glorie inſignia ac
tripudia: ipſis aduenient ſubſtãtia magna. Erũt
q; proni ad bella: appodiabunt: fortiores ac ani-
moſiores erũt ceteris ad tps depoſt amittẽt plu-
ra ⁊ ipſarũ dominia. aut ex dignitate: officijs: et
...miniſtrationibus cũ honoris iactura deponent. ⁊ multi i
terris caſum ab alto ſentient et precipitium.

Moſelle terre ⁊ Treuero⁊ futurus ſtatus pre-
...itur. Capitulum.v.

Altarũ ſciẽtia⁊ ſecreta iueſtigatiõe aſſidua
ꝑquirẽtes: ſubtiliq; artificio pollẽtes i iſtis locꝭ. Sꝫ
multi dignitatis iacturã patient. ⁊ co⁊ dñia ſiue pre-

lationes ſi habuerint amittēt. Et ſi malignos aliquos homi
nes omnia negocia proſpero euentu cōplere faciet. Tandē ta
men in precipitiū ⁊ male mortis exitium dabit. niſi claris ali
quibus ſtellis regali maieſtatis radicatione prefulgidis pro
tecti fuerint.

¶ Francie: Picardie: ⁊ vicinarum terrarum euen-
tus narrantur. Capitulum. vj.

Cum miſeris calamitatibus mortis patiē
tur incōmoda: fient imbecilles ⁊ debiles: epilētici
quoqꝫ caduce mētis vitio laborātes: abſcōſi labo-
ris tormēta patienꝫ: multi paralytici: multi lepro
ſi: exulcerata maculariū labe poſſeſſi. acerbos ocu-
loꝝ labores ⁊ dolores īdicāt: cū morte turpiſſima m̄lti pibūt.

¶ Saxonie: Haſie. Thurigie ſtat⁹ deſcribiꝫ. c. vij.

Multos miſeros ac pauperes faciet p̄ns con
ſtellatio aſſidua dānorum incurſione: miſero pauper
tatis onere ac egeſtate grauatos. laborioſis ſemꝑ cō-
uerſationibus attritos. vt ſic tēpora longa pānis male pendē
tibus quaſi nudi incedāt. Et ipſa lucra in his partib⁹ cū ma-
ximis laboribus ⁊ periculis deferentur: ex aquis aut ex nau-
fragijs miſera periculorum diſcrimina patientur: ⁊ miſeras
mortes. Turbulentis etiam ſeditionibus populuꝫ exagitabūt
ac latrocinantem manum ſanguinis profuſione cruentabūt:
et impatientes multum erunt.

¶ Predicta conſtellatio quid mulieribus pregnā
tibus portendat. Capi. viij.

Auditores precolēdi: ne tedium ingerā
auribus veſtris ꝓtractione ſermonis quam con
gruum duxi: vertere etiā ſtilū meū ad illas a qui
bus totū ſolatium virorū: totū gaudium cōiuuā
tium. totūve ornamentū domorum: quas quaſi
ſtellas preclariſſimas in maiorib⁹ gaudijs fulgentib⁹ aſpectu
lis dn̄s adornauit. ꝓ illis intercedere tenemur: vt almipotēs
velit auertere indignationē ſuā ab ipſis. Hec inquā ſeua con-
ſtellatio pregnantibus ac parturientibus miſerabiles caſus
a bortus iudicet: ⁊ infantiū ⁊ embrionū decernit maxima di-
ſcrimina. difficiles part⁹ ac laborioſos preſagit. cū magno cla
more ac ſummo dolore puerpere partus edi faciet / varioſqꝫ
lugubres infortuniorū caſus ac funeſte calamitatis incōmo-

Digitized by Google

da: puerperis ac natis ille malignus ſaturnus incidit. Aliis
mater in ipſo partu cõſtituta nõdum enixa morietur. Alii nõ
dum corporis formatione cõpleta in maternis viſcerib⁹ pre-
morientur. Aliis vero lugubrem infortunii ac flebilem demon-
ſtrat caſum: vt impedimẽto partu intra matris viſcera lania
tis mẽbris diſcipantur: vt ſic artuatis viſceribus miſeris lace
rationibus mẽbra omnia crudelis artificii chirurgici preſi-
dio preferantur. Alium in primis vite cunabulis cõſtitutum
inter initia vagientis infantie fugientis anime deſeret vita.
Alter puer adhuc iam pubeſcentis etatis mortis repentino
caſu ſubtrahetur: multaqꝫ ⁊ alia huiuſmodi periculorũ diſcri
mina ⁊ calamitate puerperis ⁊ nouiter natis. Saturni vitio
expectanda erunt.

Conſtellatio hec multas nationes ad monſtro ſas libidines prouocabit. Capita.ix.

Et notandũ ꝙ hec ſeua cõſtellatio quin
tam domũ ab horoſcopo q̃ voluptatũ eſt cõtami
nat: cõſueta deſideria ⁊ natura inditas ⁊ innatas
voluptates peruertet: turpiũqꝫ libidinum mali-
gno fomite/ ac nefaria mentis cupiditate/ omni
cum intẽperantia attentos cultores ⁊ ſtudioſos efficiet petu
lantes: laſciuos / prauiſqꝫ ſemper deſideriis ac vitioſis volu-
ptatibus implicatos. vino ⁊ epulis crapuloſa ſaturitate dedi
tos. ⁊ circa venereos actus illecebri amoris incẽdio impuros
ſordidos. fetidos. ⁊ impudicos. O quot prepoſtere libidinis
inſtinctu puerorũ amoribus et amplexibus abſorptos faciet
Italos. quot itidẽ gallicos: quot impudici amoris vitia ſuſti-
nentes:: cũ effeminati corporis mollicie impuros faciet cyne
dos. quot abſconſa ⁊ loca ſordida ſectantes impudicos faciet
ganeas. quot turpiũ libidinũ queſtu miſeros faciet lenones.
quot illiciti amoris cupiditate accenſos ſolicitus faciet adul
teros: quot inceſtu furoris ardore poſſeſſos. ſacrilegos faciet
inceſtuoſos. nũc fornicationes. tũc ſtupra. tunc adulteria. tũc
inceſtus. tũc nefarias animi cupiditates: quos amor ĩpulſus
exagitat inceſtu libidinis deſiderio graui feditate explebunt
vitiis plurimum incũbẽtes. et in brutorum amorẽ vitã ducẽtes.

Religioſe perſone ex hac conſtellatione in tur- pem venerem ſoluentur. Capitulum.x.

Mulieres quoqꝫ ex venere in quinta col-
locata moles delicatas voluptuoſas efficiet. In
ſtar ſardanapoli epicureá vitá ducétes: difficilli
mũqꝫ erit ad cõtinétiá ꝛ frugalitaté eas traduci
ſed ꝓſtrato corpore venũdato pudore ad oém li
bidiné exequendá paratas promptas immo ſolicitas reddet.
Ex quo etiá laudéꝫ gloriá pretextarũqꝫ inſignia ꝛ honoré po
pulari iudicio conſequentur. Ad idem quoqꝫ impuritatis vi
tiũ ex marte in tertia ſacras quidé virgines ꝛ religioſas com
pellet. ꝗ corpus ſuũ lenocinio pulchritudinis excoléres odo-
ribus vnguentis aromatibus/luxurioſa cupiditate erũt inté
te. Sicqꝫ pudicitie caſtitate poſt habita omnis impuritas vi
tia ſuſtinebunt.

¶ Predicta poſſe fieri naturali rõne ꝓbant. ca. xj.

Omniũ eniꝫ operationũ naturaliũ anima
liũ ꝛ vitaliũ principia ſunt virtutes a corporib' de-
pédentes. dicére Auicé. Ois em̃ virtus operationis
exiſtit principiũ: neqꝫ aliqua operatio ꝓuenit. niſi
ex virtute. poſtea ſubiũgit: vitalis virtus eſt ꝗ ipſuꝫ
eſſe cõſeruat qui ſenſus eſt. motus vehiculũ exiſtit ꝛ ipſuꝫ red
dit aptũ ad ipſarũ impreſſiones recipiendũ/ cũ ad cerebrum
peruenit. ꝛ facit ipſum potenté dádi vitá vbicũqꝫ expanditur
Et hui' quidé virtutis ꝛ operationis ei' ſedes prorſus eſt cor.
Corde ergo exiſtéte principio ad alterata/in ipſo alterabunt
ſingula depédentia ab alteratis. ꝛ cũ omni virtutũ inſtrumé
tũ ſit ſpũs in corde genitus. cuius potétia in ſingulis mébris
et organis iuxta ſui ꝓprietaté fiunt operationes neceſſe erit
ipſo ſpũ alterato alterari: ꝛ diuerſificari operationes ab ipſis
ſpiritibus ꝓueniétes. Cuius ſimile dicit Auicéna canone. iij.
c. de melancholia. Ná ſpũs animalis cõtinuus eſt ſpiritui vi-
tali: ꝛ ex ſubſtátia ipſi': quare cõplexione ei' corrupta corrum
pit ꝛ cõplexioné cerebri: ꝛ cõicat ei melancholiá. Sic ergo ſpi
ritib' corporis mutatis ſm ꝙ fuit alteratio: orit diſcraſia. et
inde egritudo mortalis: vel ſalubris currés curſu ſui aſtri de-
terminátis ei' acuitaté ꝛ motũ. Unde in quibuſdá peſtiléntijs
cretica determinatio peſtiléntie in quarta determinabat. Alte
rátur vero ſpũs illi ex aere inſpirato neceſſario ꝑ cordis ꝛ ſuo
rũ ſpirituũ euétatione dicente Auicen. Aer. eſt elementũ no-
ſtrorũ corporũ ꝛ ſpirituũ ꝛ ꝓpter hoc ꝙ eſt elementũ: eſt etiá eué
tatio noſtris aduenies ſpiritib'. ꝛ eſt cauſa meliorationis eo
rum nõ tm̃ vt elementũ: ſed vt faciés. Quare cum aer ſit com-

Digitized by Google

mixtus ſubtiliſſimis ſubſtantiis ꝟtute celeſti minutis tanꝙ viſeminali aſtroꝝ ſpiritib' vitalib' cōmiſcentur: ⁊ eos alterant eiſqꝫ incorporanť ⁊ dilatať eoꝝ virtus. ⁊ operanť operationes ſuoꝝ aſtroꝝ in ꝑdiſpoſitis ad hoc: ſicut operanť ſemina ſuis virtutib'. De hac via alteratiōis loquiť Auicen. canone. iiij. de febre peſtilētiali in hunc modū. Et qn̄ virtutes agētes celeſtes ⁊ terreſtres patiētes faciūt humiditatē aeri: expellūtur fumi: ⁊ vapores ad ip̄m diſpergūtur ⁊ putreſiūt cū caliditate debili: ⁊ aer in hūc modū infectus veniēs ad cor corrūpit cōplexionē ſp̄us q̄ eſt in ipſo. Et principiū hoꝝ omniū ex formis celi eſt q̄ faciūt neceſſariū eſſe illud. Cōſtat itaqꝫ ex dictis ꝙ tēporib' aduenientib' in quibus magne virtutis applicationes aſtroꝝ fiunt: cuius ſignū in celo ⁊ aere apparet/magne ſequuntur alterationes aeris ⁊ aliorum elementorum.

¶ Celeſtiū īflux' mltꝫ poſſe ānis durare ꝓbať. c. xij.

Longiſſimo quoqꝫ tēpore poſt aſtroꝝ cōfigurationes/⁊ eclipſationū apparitiōes ip̄is oīno ceſſantib' effect' ꝯtinuari ac fortificari ꝯſueuerūt Qm̄ vi ꝑmittiť in aīalib' oīm oꝑationū fundamētū eſt ex corde ⁊ ſuis ſpiritib' tāꝙ ex principio: ad quoꝝ impetuoſam alterationē: vt dictū eſt oīs ſp̄us virtutū alteranť. Alterati ſunt ḡ ſp̄us gigniti ad ſiſ̄itudinē ꝓprietatū ꝟtutū celeſtiū: vn̄ gn̄abiť indiuiduū radicit' in ſe hn̄s ꝓprietates influxus celeſtis tāꝙ naturā ſibi inditā. Et talis ꝯñr fit ꝓceſſus in ſucceſſorib' ſ̄m fortitudinē ⁊ habitudinē cōfiguratiōis aſtroꝝ. Cognitio etiā aīalis forꝫ alteratiōes alterare hꝫ ferū nullo alio nobis cognito interueniēti. Qđ cōſiderabat Jacob nō recepturꝰ ꝓ ſua mercede de gregib' ouiū ſoceri Laban: niſi varias ⁊ ſparſo vellere. Gen̄. xxix. Ponebat ḡ virgas populeas ⁊ ex parte decorticauit in canalib' ante oculos arietū ⁊ ouiū vt in earū cōtēplatione cōciperēt. Factūqꝫ eſt vt parerēt maculoſa ⁊ varia/⁊ diuerſo colore diſperſa. Idē etiā atteſtať Auicē. can̄. i. ſen̄. ij. dicēs. Et eſt etiā cū corp' patiť ꝓpter affectiones aīales plerūqꝫ imprimūt naturales diſpoſitiones. quare accidit vt puer ei ſimuleť: cui' formā imagīata fuit mater cū fuit cōcept'. ⁊ vt ſit ei' color ꝓpinqu' colori ei' quē vidit cum fuit caſus ſpermatis. Quare imperibus exiſtentibus in vulgo et imaginationib' et eſtimationi h' diuerſis ſpiritib' etiā gignitiuis alteratis generabunť īdiuidua participātia in ſiſ̄ib' tāꝙ ī naturꝫ ꝓpriis. Hac via creſcūt ꝯſuetudies ⁊ mores/oriunť

leges cõtinuantur secte. Simili quoq; modo cõſuetudines ꝛ ppꝛietates regionales oꝛte durant. Illis enim continuãtur ꝛ perficiũtur effectus ꝛ ſignificationes omniũ applicationum aſtroꝛũ: donec ad finẽ periodi in aſtris pꝛefigurate iuxta pro pꝛietatẽ ſuã perueniãt. Aut donec altera applicationi mutatiua aut deſtructiua rerũ dictarũ ſuperueniat anteq̃ periodus per cõſtellationem pꝛefigurata cõpleatur: vñ effectus tales lõgiſſimo tẽpoꝛe continuari poſſunt vt apparet in multis ſectis. Talia ergo euenire nõ eſt ſuperſtitioſum credere. Nam maioꝛ cõiunctio fuit in ſcoꝛpione ſub imagine eridiani ꝛ nouam ſectam inuenerunt hereſiarche bohemoꝛum. Wicleff. Hiero. Huſſo. ꝛ Rockzenzana. Sed pñs ſub imagine terribili incẽſi per quã Romanã eccleſiam intelligim⁹ heu paſſurã cũ clero innumerabili. Depoſt adueniet vna de aquario per quã romanum imperiũ ceſſabit ſub imagine alpheras. Et depoſt in imagine aquale per quã imperiũ ſcindetur in. x. partes. Alia veniet cõiunctio in libꝛa ſub qua naſcet̃ ex tribu Dan puer q̃ faciet multa mala. Omĩ ergo rei facte periodus ſtatuta eſt q̃uis plurimi legiſlatoꝛes ſtatuto et regnoꝛum perpetuitatem intendant: ſed celum illud non patitur.

¶ De diſpoſitiõe annone p̃dictoꝝ tẽpoꝝ. ca. xiij.

Albumazar nãq; tracta. 6. differentia. 8. ex eleuatione Saturni ſupꝛa Iouẽ frugũ infert deſtructiõe pꝛe aeris nimia ſiccitate: et pauca humiditate. Sed vt ipſe Antonius ca. x. et. Haly teſtãtur cum Mars fuerit coniunctionis diſpoſitoꝛ multas pluuias cũ dãno denũciat. Ex quib⁹ ſibĩnuicem aduerſantib⁹ equa ponderatione ac debita cõmixtionis rõne habita aeris tẽperamentũ in paſſiuis qualitatib⁹ inferri foꝛte licebit. Ego aũt dico talem ſignatoꝛem: tẽperantiam fieri nõ poſſe vtriq; nãq; domũ inferetur ex ſignatoꝛum malitia: dico ergo q̃ aeris qualitati dãnoſe erũt tã ſiccitate ſuperflua tã humiditate exuberante. Erũt nãq; pluuie multe in tẽpoꝛibus nõ oppoꝛtunis: ꝛ ceſſabunt atq; deficient cũ vtiles foꝛẽt. Martis nãq; humiditas ad germinandũ minime eſt conueniens: imo impetuoſa ſuffocatiua. Imbꝛes nãq; p̃ducit nymbos/ p̃cellas/ turbines/ tẽpeſtates nociuas floꝛibus ꝛ arboꝛibus herbis ꝛ frugibus. Sed iouis ꝛ veneris maxime amicabili humiditate vegetabilia aluntur/ augeſcũt/ pubeſcunt/ ꝛ maturitatẽ aſſequunt̃. His itaq; atq; aliis plurimis teſtimoniis facile inferri poterit frumẽtarie rei penuria. Martis etiã vi-

Digitized by Google

tio ab armigeris annona intercipitur. Saturni quoqȝ radio aſcēdente anno inficient. aliis male diſponetur: aliis fraudulenta cupiditate ſubtrahetur. decreuit etiam ventos peſtiferos inducentes morbos terras viciantes et ſteriles reddētes: nanes impedientes et durabunt tempora longa hec mala.

Climata quedā infecta ſpecialiter deſignant loco ꝛ tēpore ſub multis notulis ſubiectis. Ca.xiiij.

Quod quidā inſcij dicunt: ꝙ cōſtellatio ſolū agit vniuerſaliter ꝛ nō particulariter. Quibus dictū philoſophi eſt reſpondendū ꝙ vniuerſalia nō exiſtūt niſi in particularib⁹. ꝛ deſtructis particularibus vniuerſalia non exiſterēt. Judex aſtrorum pōt particulari ſcire ſua iudicia ſcdm modum ꝛ ſententiam Haly ptolomei dicētiū. Signū aſcendētis alicuius ordinationis ſiue inthroniſationis principis vel climatis indicat fortitudinē vł debilitatē pricipis vł ſubditoꝝ ei⁹ vł terre.

Anno dñi. M.cccc.xcij. et. M.cccc.xciij. cōmeſtibilia erunt incōpetēti ꝛ bono precio in alemānia ſuperiori. ꝛ in Francia anglia gallia timore mortis ambulabūt gētes annis iſtis de locis ad loca: ꝛ magnates patiētur altercationes magnas in terra meridionali. In occidēte vō multa damna inferētur hominibus. Judei multū fortunētur ꝛ exaltētur. Thurci armabūt ſe aduerſus legē iſrael. Lites ꝛ bella excitabuntur. Ciues in vrbibus tremebūt tremore magno mors magnatū ſuperueniet/ ꝛ triſtabunt magnates. Noua mala a laicis leoni ſubiectis exurgēt. quia iuppiter opponit ſe Saturno in domo regia: ꝛ ille peſtifer intrabit domū Martis principis animaliū ꝛ leoniſte patient. Et illa mala iteꝝ reuenient anno. M.ccccc.xxj. M.ccccc.xxiij. q2 ſol bis eclipſabit. ꝛ luna ter/ iſtis annis.

Anno dñi. M.cccc.xciiij. ꝛ. M.cccc.xcv. veniet fames ꝗuis bene icipiet annus in inſcio in parte ſeptētrionali. In aquis oīa cara erunt. veſtimēta boni precij: aer turbulentus: multe pluuie. In occidente plurima mala multa cū ſanguinis effuſione. Uidebuntur mala multa inter ſpūales. Exurgent inſidie: controuerſie: pecora in bono foro. Tonitrua ꝛ coruſcationes videbunt in ſeptentrione Dacia Weſtphalia Friſia cū ſaxonibus ſeptētrionalib⁹ patientur controuerſias ꝛ mulieres clamabūt in celū vidētes anguſtias plurimas ꝛ maritorū interitū. piſces morient in aquis. Sed terra meridiana ſtabit competenter cum terra orientali.

Depoſt anno. M.cccc.xcvj. ꝛ. M.cccc.xcvij. Jlle peſtifer ſa-

turnus Polorū bohemorū Ungarorū regna c adiacētibus dominijs:lana erit cara:oues morientur ⁊ peco: ⁊metallū ca• rū cū ferro.ſurgent armati ad pugnandū omn ꝫ malicia ar• matorū excogitabitur:oēs ferrarij fabrilia ſciēt :s:ac martia lia exercentes florebunt multi lupi faciētes dāj na alalib' ac bolbus aduenient latrones/fures homicide vid būtur infer• re plura dāpna ⁊ effuſio ſanguinis in oriēte.Et uaſi nulla ſ des i oriēte pcipieť ſꝫ i occidētali pte fertilitas : nagnat eq̄ ca ri erūt ꝓpter lites in eadē terra:⁊ ſpūales quaſ caſtigati am bulant hincinde:ſtatus laicorum exultabit.

¶ Anno.M.cccc.xcviij.M.ccccxcix.⁊.M.ccccc vēiet ſceptrū malicie ad Thuringos/Maſſoues/Saxones/Fr ancones : et ad circa iacentes cariſtiā ſentient:partes iſte cu n pluuia ma gna durās eſtatis tēpore tēpora longa.Inter co natos exur gent bella magna ⁊ inaudita tam in clero q̄ in populo alter• catio magna aialia cara:oues ⁊ boues morientur . Siligo et vina patientur de aeris frigiditate:mulieres orn abunt ſe ad peccādū in multis locis.In partu male habebūt. Agricole ve xabuntur a Martialibus ac ſuis ſuperioribus.

¶ Anno dn̄i.M.cccccj.et.M.cccccij. vrbes partiū alemānie portabunt in multis locis crucem lamentationis: heu peſtis magna reueniet in obediētia magna Romane eccleſie videbi tur in vulgo.Mercatores artifices male habebūt.Juriſte le• gū doctores triſtabunť.Exurget noua lex:nouus ordo: vete• ra abrogātur.In gallia ac locis marinis bella multa:confidē tia ſocietas bona pietas in cōi populo extingueť. Diluuia ve niēt nociua:cōmeſtibilia cara in vrbibus multis erūt: ⁊ mul• ti ciues depauperabunť:gubernatores ⁊ magnates detrunca būtur capitib' ꝓpter diſſuetudines:pēnata animalia amabū tur.Et heu multa mala excogitabunt ciues in vrbib' multat alia noua mala orientur eis fluuium reni in alemānia alta: ⁊ vnus dominabitur multis.

¶ Depoſt anno.M.ccccciij.⁊.M.cccccliij.in mare ⁊ in flumi nib' mercimonia magna erūt:aialia amabunť copia fluctuū Sed aque damnificabūt plures : pluuie multe : et porci cari erūt:auena multa.Uina nō maturare poſſunt ꝓpter ſoli' ca• rentiā ⁊ in occidēte multa mala cū cariſtia exurgent.Natura• rū fortuna verſus orientalē:⁊ meridiē bona.Eſtas nō bona. Fenū multū:⁊ multi leproſi erunt et infirmi plures videbun tur circa pectoralia pati.

¶ Depoſt anno.M.cccccv.⁊.M.cccccvj.⁊.M.cccccvij.veniet eſtus ⁊ calor q̄ multe aque areſcēt in riuulis ⁊ pecora morienť

in locis mõtuoſis ꝓpter defectū aquarū. In multis locis in•
cēdetur terra ⁊ vret ꝓpter caloris abūdantiā. veniet mors ad
piſces ⁊ cancros in multis locis ⁊ veneficētur. Et ſerpentium
gña morientur: venient latrones ad predandū vbiq; peregri•
nos ac fideles gradientes trans cāpos: ⁊ multi ſuſpēdētur fu
res in patibulis. multiq; detrūcabuntur capitibus. Diuites
deſcēdent: pauperes aſcēdent in diuitijs: ⁊ videbuntur multa
noua in aere in Auſtria: Italia: ⁊ circūquaq; in orientis par•
te. Et videbuntur muſcevolātes in aere: dampna inferentes
in multis locis. Bella multa inter magnates exurgēt: aer in•
ficietur veneno inſanabili. Incēdia multa videbūtur circun•
quaq; ac multi terrores: leoniſte patientur dampna. In gem
mis et metalis falſitas magna exurget.
¶ Depoſt āno. M.cccccviij. ⁊. M.cccccix. ⁊. M.cccccx. veniet
ſceptrum diſcordie iterū ad partes reni in Alemāniam virgi•
nes neglecto virginitatis flore incipient varia ꝑficere mani•
feſte. heu nō manifeſtāda holb' ardore luxurie nō erubeſcen
tes Heu begutte moniales apoſtatabūt intm̄ et Sodomitici
laborabunt. qđ nota erūt in multis locis ⁊ ꝓfuge erūt in ter•
ris: heu artifices/ſcriptores varia excogitātes vexabūtur et
depauperabunt multi ſubtiles viri: heu colica illicita paſſio•
nis in vētriculis mulierū exurgēt: ac febrilis calor dñabit in
mltis locis partiū reni ⁊ circa Magūtiā eueſtigio exurget tri
bulatio magna tā in clero ꝙ̄ in populo qualis nō fuit per tpa
lōga. Illa arguunt ex peſtifero Saturno intrāte domū Mer
curij ⁊ ipſo exeūte punget ſtimulo tribulationis.
¶ Depoſt anno. M.cccccxj. ⁊. Mil.cccccxij. veniet tribulatio
iſta ad Sūt gaudiū: Alſatiā: ad meridionalē plagā: in galliā:
Longobardiā: Delphinatū: Hiſpaniā: ⁊ circūquaq; Cōmeſti•
bilia erūt cara: timor magn' exurget: bella lites/incēdia/ in•
ter cōiugatos odia rixe orient. Mulieres triūphabūt viros vi
ſis oculis: incōtinētia ardor inficiet plures italos ac lōgobar
dos (qđ veret calam' me' notare) morientur. Multi ex fluxu
ſanguinis in iſtis locis. Scādala mutabunt i honores. praui
holes amabunt a magnatis. Homines iuſti ⁊ pij vexabuntur.
Clauſtralium religioſitas in multis locis extinguetur/it erūt
homines ſine iugo viuentes ⁊ omni vitio ſe exercentes.
¶ Depoſt volabit influxus celeſtis ad maritima loca ad ſeptē
trionē. Angliā/ Nor vegiam/ Daciā/ ⁊ ad pullos galline vbi
tāta effuſio ſanguis aduenit iter nobiles ⁊ armatos q̄lis non
fuit ātea. Ubi iterfectorialis neq̄tia. Martis excitabis theu•

Digitized by Google

tonicos et altos: quos ſcorpioniſtas vocitamus: ꝙ multi
ipſis corruent in excidium. iſtis tēporibus om̄is malicioſ
u:bitur: ⁊ quaſi auerſa fide hoīes ibidē viuere incipient. H
mulieres patientur plura ſiniſtra. Aer nebuloſus infectus
riſtia magna: multe effuſiones ſanguinum. In Bauaria ex
get vel a Bauaris nouus Mars inferens damna tam hoīb
ꝙ eccleſijs. Illa arguūtur Scorpio participat in bauaria a
multi canes rabidi ac lupi ⁊ ſues videbuntur cari. In merid
fortunas varias experimētur: hoīes in aquis ⁊ inter nauale
bella multa. Et ſi viri prudētes non aſſentient illis abuſio
bus veniet tribulatio magna: tā in cariſtia ꝙ in effuſione ſa
guinis: ⁊ durabunt hec mala in iſtis locis tempora longa.
¶ De poſt ī Ungaria / Bohemia / Morauia / ac Polonia / M
ſia: ⁊ circūiacentes veniet tribulatio magna tūc in occiden
bona fortunia videbūtur. Sed orientales patienꝩ incōmod
multa. Sceptrū totius infortunij aſcēdet ad eos ⁊ credo eccl
ſiā Pragenſem cū imperio cōſtantinopolitano illis tēporib
adduci ad matrē fideliū ratione illius tribulationis q: mult
mouētur cōtra eos tā leones ꝙ auicule ac beſtie ex meridie e
ſeptentrione: et a terra virginali eritꝗ vna noua reſtauratio
inter Iouiſtas et eccleſiarum rectores.
¶ Depoſt annis quaſi quinꝗ rediet fames ⁊ frigora tēpora.
Hyems lōga ad Lothoringiā / Calabriā / Lutcelburg. Eyſtiā
Moſellam: ⁊ ad occidentalē plagā cū peſte repētina ⁊ pecora
morientur. veniet tāta frigiditas ꝙ aues morienꝩ ſub tectulis
vel in ſiluis: ⁊ beſtie in ſiluis fame morientur. Aque multe tēpo
re eſtatis exurgent inter ruſticos ⁊ ignobiles vna ꝯfederatio
ꝯtra nobiles ⁊ potētes: noualia denūciantes populo ꝙ antea
non ſunt audita: ⁊ multi potētes cadent de ſublime. Et inter
electores imperij exurget altricatio inaudita: heu eccleſie pa
tietur: clerus turbabiꝩ in multis locis patriū reni ac occidē
te principes attētabunt. Plura caſtra ſuis poteſtatib' ſubijce
re occulte. Heu traditio magna: nulla fides ī magnatis. Exur
get vn' nouus reformans plura in eccleſia Coloniēſi treuerē
ſi Magūtinēſi poſt longā diſcordiam: ſed merebunt perſone
eccleſiaſtice q: amittēt multa beneficia ⁊ cōtēptabūtur in mo
dicis: nō vt tēpore Siluestri olim ꝙ eccleſiā ditauit honorib'
⁊ diuitijs: ſed vt ſupra patuit de eccleſia. petens cū humilitate
veniam: nullam admiſcuiſſe falſitatem.
¶ Depoſt ſtabit Renus ⁊ eccleſiaſtica perſona in bona pace:
et ſceptrum diſcordie auferetur ab eis: eritq; noua reforma-

Digitized by Google

tio:noua lex:nouū regnum:honeſtatio cōuerſatio tam in cle
ro ꝙ̄ in populo:⁊ ſoli maritimi triſtabūtur annis quinqꝫ : et
theucer occupabit circūiacētes vltimis annis regiminis ſui
in occidētis parte nō longe ab aurea aggripina interficietur
⁊ imperiū Trabe ſundarū per cruciferos reducet ad patrimo
niū crucifixi Theutoniciqꝫ Jouiſti ac milites crucis reporta
bunt. Pruſſiam cū adiacentibꝰ regionibus ad ꝑpria. ⁊ Polo-
ni : Ruthenı patiētur caſum in ſubſtantia ac rerū amiſſione:
in terris ſuis. Ipſeqꝫ Saturnus cū Marte vexabit vltione di
uina recalcitrantes eccleſie ac militibꝰ ſuis cū arripuerit cau
dam piſciū ⁊ cornua arietis reuolutione prima iam facta : et
merebūt theucriſte cū diſperſis a grege chriſtiana ⁊ tūc recre
ſcet eccleſia in ſtatum charitatis eterne Anglici : Britannici:
cum maritimis occidentalibus patientur in regnis coꝝ mul
ta diſcrimina et vexationes plurimas.

¶ Depoſt Romani. Neapolitani et maritimi meridianales
vſqꝫ ad galliciā gerebunt bella multa inter ſe. Ibi erit fames
cū lite:⁊ vnus nouus rex turbabit plures terras:domiabitur
a mare meridionali vſqꝫ ad occidētale mare:cui obediūt mul
te beſtie ac aues Tyrānica obediētia vrbs Romana cū preſu-
le digniſſimo ſedebunt in luctu ⁊ gemitu cōdolētes vicinita-
ti. Effundetur ſanguis innoxius in iſtis terris. Alemāni gau
debūt. quia nouā inſtitutionē inuenerūt:⁊ duo cornua regna
bunt in alemannia. populus ſine capite eliget ſibi principē:
q̄ diſciplinabit intantū gladio ⁊ incēdio ꝙ admiratione di-
gnū exiſtet. Et populus dure ceruis Romano regno ſubiiciet
⁊ tunc ſtabit imperium ſiue regnum in pace vſqꝫ ad annum.
M.ccccc.lxxvj. ſed interim varias paſſiones ſuſtinebit ratio-
nes omitto propter odientes.

¶ Admonitio ad lectores librorū preſentiū. Ca.xv.

Quos lectores auditoreſqꝫ qui hoc meū opu
ſculū vel legitis vel auditis equo ſuſcipe animo:beni
gna fouete aure:que emendatione digna ſunt huma
niter corrigite ac dentē ſiniſtre mordicantibus oro re-
primite. nihil enim rebꝰ in humanis perfectum eſt:vt et opu-
ſculum hoccine pluribus in locis oſtēdit. Neqꝫ ego mihi per-
fectus intm̄ videor vt quicūqꝫ etiā triū lrarū opellū ex me fa-
cere auſim. Sꝫ cōfiſus in prudētia atqꝫ hūanitate olm bono
rū doctorūqꝫ viroꝝ p̄ſentē ꝓuinciā aggreſſus vt vel reipu. cō
ſulet:vl q̄buſcūqꝫ principibꝰ ⁊ aliis bōis viris priuatis eo ma
la ad q̄ ſaltē ſtelle inclināt. innoteſcat in fine vt eis cōſilio ac
forti animo ac deniqꝫ p̄cibꝰ ad ſummū deū porrectis obuiet.

b uod ſi vtiq₃ op₃ deus ita eueniri fortaſſis pp   r pctā noſtra noluerit patiēte clipeo muniti:₇ qd nō pter op   tonē:ſ₃ cū ra   ₁₁ qli cognitiōe eueniūt min' ledāt minuſq₃ n   umēti iſcrāt. ſi quoq₃ aliq ua ſuſtinenda dñs noſter nobis   dinauit ea in penā ₇ ſatiſſactionē pctōꝝ noſtroꝝ cū humili   te ₇ patiētia feramus vt retributionē a dño ac pmiū vite   erne p mercede recipiam'. quā q̄dē vitā ſēpiternā nob vl'   oſt pſga vl' aduerſa largiri digne dñs nr̄ Jeſus xp̄s i ſcl'a ſcl'o   bñdict'. am̄.

¶ Laus ſummo regi dicatur vocibus oris.
Quod iam nō ceſſat merces condigna laboris.

¶ Datū in vico vmbroſo ſubtus quercū Carpē   ali. Anno domini. M.cccc.lxxxviij. Kalēdas Aprilis p pegri   nū Ruth i nemorib' latitātē. Cuius oculi caligauerūt. ſtilus   tremet ſenio oppreſſus. Ualeant qui recto animo emendant.   Ualeantq₃ vt valere fas qui oblatrare non ceſſant.

¶ Ut ſin' i te o lector ſupra merita tua bñficiā ha   ec hos vetuſtiſſimi poete piſdariꝙſus ₇ huiuſce libri. ₇ reliq   p vaticinioꝝ iterpꝫ. ¶ Nemo venturā potuit deoꝝ noſce fortū   ā: qm̄ futuri Cecamēs nobis. hocq₃ multa pter optatū tulit i   e caſus. Triſtia ₇ rurſus miſeris ſubactā. Extulit rebus ppere voluptas: Nūc pluit ₇ clar': nūc iuppiter ethere ſurgit. Deſperādū eſt vinis: fata viā iuenient. nō eſt noſce veſtrum tpa atq₃ momenta.

¶ Impſſum eſt pñs pſagioꝝ op' ac diligēti reuiſiōe caſtigatū Rome. M.ccccc.xxiiij.

¶ Incipit principium malorum.

¶ Hanc pphetiā cū figuris breuitatis cā omiſſis. Anno. M. vel circiter ꝯſcriptā. Reperies in nobiliſſimo galloꝝ regno apud Parrhiſios. in ſcti victoris libraria: in aula ingreſſus ₇ in ſcāno bis tribus elementis. K. K. K. obſignato.

¶ Ipocriſia abundabit.

G En' neq̄ vrſa catulos paſcēs ₇ in v. Roma ſceptri ꝯturbat nouā ₇ in. xxxvj. anno miſer ambulabit. primus finis fere habēs. v. oculos a figuris. N. modus eſt. Erea aūt ciuitas barbaros ante recipe: cū ante viderit vrſam mſez canū miſerabiliter luge in altitudine celi: ₇ adeo ꝯſeq̄ris auxiliū m'tos decipis miſera neq̄ſſima ſub aliena pelle vnica N

visum falsam cõuerti:intra abscōdis deceptionē:mutas faciē tē.sicut aūt bn̄ manes.caneo nutris nouos: vt habeas istes ī medio tēpestatū.Sꝫ ⁊ ħꝛit' manifestabit cogitatiões. Serpēs aūt oēs ꝯsumit velociter cū his quos lactas ⁊ letaris penaliter:⁊ man' expādis q̄uis pedes ꝯuertas sicut abiciēs teipsuꝫ extra rex:sꝫ oñs ypocrisim tuā oñdet.Quid mali faciēs o tu hn̄s faciē canis admixtā alieno morsu quō tu ferēs: q̄d mūdo apis os ad pusillos.quō eructabit v̄bū bonū ciuitati.

¶ Decime dissipabuntur in effusione sanguinis.

SEcundus est fili⁹. Alia fera volans serpens ad meridiē ictus nigro⁊ niger tot'priuat' lumine a coruis manifestās tps⁊ figuras literalib' q̄ succedūt paterno fini existēs serpēs miser destructor vrse. O quō ex esca misero⁊ coruorū existēs eni gen' abominabile co⁊ ab ore̅re miserabilr̄ turbabis teipm̄ simul ⁊ ciuitatē tuā gētiū dabis in tpe meti.

¶ Penitentia:vestigia Simonis magi tenebit.

DUplicum tertium ⁊.A.auis eques crucifera. Auis ⁊ equus coringet sic multū velox sic prōptus⁊ lasciu' principiū habēs vnitatē ⁊ finē vnitati duplicivocatiōis prime vni' recurue figure numero⁊ extremū:sicut in tpe boni anni venit dies in qua tenebit in medietatē crucite figure multū magus q̄dē rex volucrū sol'.A.recipipiēs principiuꝫ a meridie in quo explebit cornuto die. Radiāte stella.polli vesperē⁊ prōpt'i mlr̄ū:⁊velox exūs ad bella parat'. O gen'bic:ā cū hn̄s audit' nobis inclinatos ⁊ igni sine frenis. O amice sꝫ vltima syllaba vel lucrabitur te in locis irriguis propter spem cadens in te principatum. Et finis cornu est.

¶ Confusio error concitabitur.

ISte col⁹ quart⁹ ab vrsa currēs gladi⁹ ⁊ hō mouēs incisiōe rose cū fterabit̄.sicut rosa incidēs rosaꝫ annis mot' trib':⁊ eni tertia lr̄a ⁊ tertiū elemētū signat man' et fals illa prima lr̄a incidūt rosam.la.M. mise⁊ elemētū illud videt. recipiēs eni pncipiū vt inciderē florē nō miserebit̄ tu q̄uis in pncipatu maneas. Uide eni iste icipit colligere rosaꝫ ante ferēs in hoīb' habens finē in quo letare multū frustra.

¶ Elatio pauptas obediētia castitas: tēperator: cāstrimargie ⁊ ypocrisarum destructio.

UIde ite⁊ alienū existētis modū falcē magnā ⁊ rosaꝫ quā fert tertiū ante duplicatū primū elementum

diuerſa ſunt iter coniuncta faci fere quatuor menſium l'e ſcri bo principatui ante oēs quē cōſumpſiſti gladio templa ydolorum poſt paululum reſuſcitabo ante tres annos minime viuens ſenex valde in infernū duab' tribulationib' in medio.

¶ Inciſio ypocriſis ī abominatione erit.

VAcca autē quintū ex filijs vrſe paſcens figura manifeſtat locū ⁊ modū vnde aduenieus ſolus manifeſtat mihi amicus primas enim habes virtutū aliorū plus et diſpenſas circa amicos propterea inueniſti finem dulciſſimū ſolus ſublimaueris a gloria: ⁊ mortuo r linquens potentiſſime potentias. Sicut enim imbrez bene inuenies potentias.

¶ Occiſio filij balae ſectabunt.

ALia vrſa ſecunda paſcens catulos ⁊ in omnibus illa p̄terq̄ in vmbra tantū ſcripta natura temporum natiuitas abortiua. In vltima eñi ſcribit vltime iubilolares ante vtrumq; coronis manifeſtant diuiſiones totius penitentie.

¶ Poteſtas cenobia ad locum priſtinū redibunt.

HEu miſera ſuſtinens paſſiones ciuitas: miſerabile vt appareat lumen: mox tenebit circa paruū tēpus. Cedet eñi in te effuſio ſanguinū vndenarij incipiētes nō deficiēt ⁊ quinq; principatus a monarchia tua draconē confringēt q̄ occidit Zybin fruſtratim laniabūt mēbra illi' non ceſa ⁊ ad pugnā inteſtina excitata innumerabilē multitudinē cedēs gladio ad miliaria ſex ſeptē numerata ⁊ oīs implicitus fornicatiōe ⁊ cede maculatus: adultor raptor iniuſt' ſodomita videbunt vltimum lumen ante oculos.

¶ Bona gratia ſimonia ceſſabit.

VUlpianā figuraſti amicitiā patientē ſenſu refrenas ſicut multū ſenex ⁊ canus habet ſenſum. Veniens aūt duppliciter reuolucrēs ſepties volūtas cū dimiſiſti cōfringendos adinuicē ⁊ effuſiones vallis ſanguinū effundēdas tu propter victoriam expendiſti manus bene gratioſe et brauium accepiſti in fine ſceptri.

¶ Poteſtas vnitas erit.

VE tibi ciuitas ſepticolis quando. R. littera laudabiliter in menibus tuis. tūc appropinquabit caſus ⁊ deſtra

ctio tuorum potentium et iudicantiũ iuſticiam qui habet di-
gitos ſuos falcatos qui eſt falx: deſertitudinis et in altiſſimo blaſphemabit. que in. M. R. T. cum in. M. inſachios ſincopam cedis ſanguis. Joannes bona gratia conſtantinus pauperis. vide autẽ tu qui ſancta conſideras et ſancta ferens ſup humerũ ne puluis tuus fiat opprobrium in barba profunda iuſte incidet et maxime vituperaberis. Itẽ conſiliariꝰ mortis pontifex cuius nomen. Jor. i. p. m. l. n. i. vſq3 ad veſperam mane dies duo milia. ccc. et nominabitur ſacrificium.

Bona oratio theſaurꝰ pauperibꝰ erogabitur.

Et reuelabitur vnctus qui habent pnomen menachin petrã habitans: 2 eyã venit mihi aliene luctus relinquens: et victũ triſtẽ: et viuens incentiuus et gemebundus: congregans bona diſſipans omne brauium iniquitatis iniuſtificatum: quando maior ſtella apparebit nigra: nudus. Item vade in inferiora terre.

Bona intentio caritas habundabit.

Mortuus nũc et oblitus aſpectu nouerũt multi q̃uis nullus iſtud videat: ſicut ab ebrietate manifeſtatus ex inſperato ſceptra tenebit iſtiꝰ imperiũ ſtilus. N. manifeſtus i celo conuertꝰ pco inuiſibilis ter clamabit maxime ite cũ feſtinantia ad occidentem ſepticolis inuenietis virum habitatorem: amicum meum: ferte iuſtũ in regias domos: caluum manſuetum: mitem mentis acutiſſimum ad videndum futura precipue. Iter habebit ſepticos imperium.

Prebono oratio: concordia erit.

Ecce item homo de primo genere abſcõdito: intrantes ſimul numeri annos: nudus venit de petra tenebroſa 2 ſecundam ſplendentem incipit vitam: ymago ſancte vite veriſſima tantum ſolide ſolidus duplicatorum annorum introit mortuus petram.

Bona occaſio. venientiũ ſacra ceſſabunt.

Recipe donum ne pigriteris ſenex ſed recipiens potentiſſime: penſa de fine et ad bonum dirige ſeptrigenã alia quidem non metuens. tempus etenim deſuper iſtum recepiſti ſolu3 tribus auro-

ris circundati annuo denario ſtelle cōplete beneficiū ſacra: ſi qđ admireris annūciatione recipis reliquiſti. placite plana altercationem ſequere vacationem ad preſentem gloriam bene finiſti dicit principis bono fine comple vniuerſam creaturam ⁊ habitationes ambula: celeſte enim in te pricipium bonorum ⁊ finis.

¶ Reuerentia deuotio augmentabitur.

BOna vita inueniſti ab ingloriatione a virtute autē accepiſti pluſq̄ a fortuna: ſed nequaq̄ virtuoſe lucraberis gratiam. Inuidia cū contingens iudicia tibi nocentiam vt priuaberis a ſorde deſuper. Ue ciuitas ſanguinū vniuerſa mendacij dilaceratione plena: non recedet a te rapina. Uox flagelli: et vox impetrote et equi frementis.

¶ Explicit principium malorum.

¶ Hanc prophetiam cum figuris breuiatis cauſa omiſſis. Anno milleſimo centeſimo aut circiter ſcriptā. Reperies in nobiliſſimo gallorū regno videlicet in Cluniacenſi abbatia: quā habet ſacrarum litterarum doctor Frater Jacobus Brutin.

¶ Stellas congregabit vt luceant in firmamento celi.

AScēde calue vt amplius decalueris qui nō vereris decaluarie ſponſam vt comam vrſe nutrias. vade paſce columbam granis puriſſimis/a fera peſſima cōculcandis. ſed caue ne fatua pietate deluſus: a infecta quibus vrſam paſcis columbe prepares/vt tao infecta grauiter infirmetur tarde ⁊ difficili curatura.

¶ Clauibus claudet ⁊ non aperiet.

POſt lunam aſcendit mars: citiens ſanguinem baptiſmale. aſcendit autē de turri ad altiſſimum ſolium ſolis. qui ſolem clariſſimum offuſcabit cū cruce ⁊ lilio aquilam cruciabit. non edificabis in templum: qꝛ vir ſanguinum es. zelo immoderato virtute ſimulata denigrans et diſſipans ſuperflua ſolis coertans pacem/deuorans vniuerſa.

¶ Uiri fortis medie orbabuntur.

Digitized by Google

HEc eſt auis nigerrima coꝛuim generis coꝛde nigri.nemoꝛis opera diſſipans: ſubito moꝛiturus. In terra petroſa cum videbis fructum pluri͂marum ad veſcendum ſuauem. Tūc caue: quacūqꝫ enim hoꝛa comederis moꝛte moꝛieris: ſerpentem nutriet nigrū: qui ſibi moꝛtis initium miniſtrabit.

¶ Moꝛiens bibet de calice ire dei.

A Minimo ad maximum gradum aſcendiſti miſer: ⁊ de celo ſtellato regnans planeta deſcēdiſti in baratrum vanitatis. primam ſponſam viduatam relinquens. Heu heu impudens et inutilis princeps qui es tam circa nutrimentum veneris occupatus ⁊ terram benedictans nō cogitas tua in parte negligentia perdituram cum hec audis irremediabiliter luge. Erit enim tunc tribulatio qualis nō fuit ab initio vſqꝫ tūc Quadrate viues: ⁊ ſubito in babilonia moꝛieris. vbi moꝛs eſt. ſed aliqua bona inuenta ſunt in te. Cede igitur maioꝛi ⁊ melioꝛi te: qꝛ deus trāſcludit regnū tuum. In oriente erit cōmotio. et poſt commotionem ignis deuoꝛans vniuerſa.

¶ Voce vulpina det pꝛincipatum.

BEnedictus qui venit in nomine domini celeſtium contemplatoꝛ: qui ſimplex educt' de terra tenebꝛoſa aſcendit ⁊ deſcendit. Nā vox gemina ⁊ vulpina ipſius voꝛabit pꝛincipatum ⁊ tribulatus peregre moꝛietur O quantum dolet ſponſa de caſu ſponſi legitimi ad deuoꝛandum leoni traditura. O ſimplex homo ſponſam dimittis truculenti canis latratibus tribulādam. Cogita nomen tuum: et pꝛima opera fac: vt recipiaris i partibus orientis.

¶ Fraudulenter intraſti: potenter regnaſti: et gemens moꝛieris.

ECce homo de ſcariotis ꝓgenie occultū pꝛincipium habens quo agnus ruit neronice regnans: moꝛiens deſolatus: abbꝛeuiabūtur dies illi. qui totum mundū tyrannus terribilis cōturbabit: gallum fert: aquilam deplumat: columbe

cominatur:gallus et aquila eius ſuperfluā auferēt: poteſtatē columba non timebit:ramum oliue portans ⁊ in petre foraminibus nidificans:cuius ſecuritas eſt in angelo teſtamenti. Quid tantum affectas babilone principatum quē diu obtinere nō poteris:contra iuſtū inſurget ⁊ ipm vinculis alligabit

¶Stolam ſuam in agni ſanguine dealbabit.

Alta aſcendet duplici honore preuentus amator crucifixi:cultor pacis altus ingenio.ueruntamen que cogitat nō implebit:alta corruēt infima ſublimabit:ornabit celum:nemora ſuos videntur:extendes manus ad pauperes: viduas deſponſabit.Et tunc caue ſpera nobilis ⁊ nigra:ne impedia ris a vento aquilonis in tribulatione cum cruce te defende

Lupus habitabit cum agno et pariter albabūtur.

Ad honores aſcendit duplices homo iſte:veniens de centro nubiloſo : concordans diſcordantes:lunam reuoluens: nouaculum in manu geſtās : ad ſuperflua extirpanda:carnes comedet aſſas et bibet vinum mirratum:pauper ingrediens:alta cōſiderans:in ſimīs condeſcendens.

¶Mobilis immobilis fiet et plura vaſtabit.

Vide hic mulieres babilonice ſpōſum fugientem ſponſam ſuam ei abbominabilem quaſi viduatam relinquens:nomen habens diſſonum crudelis :iniuſtus:immundus:virtute carēs:appetens vanitatem:immoderate claues relaxans curſor gladiator congregans et corrumpens: lucidiſſima ſtella perdet fulgorem contra ſolem tenebroſum ſinalit pugnatura lunā ꝯſeq̄r:ſol orto corruet excela obſcurabit.

¶Contra columbam hec imago turpiſſima clericorum pugnabit.

De infimo genere aſcende cruenta beſtia prima et nouiſſima que filium innoxium crudeliter deuorauit.vnus es et parem non inuenies ad innoxium ſanguinem effundendum.Idcirco tēpore quo ſurget pſeudo ꝓpheta ⁊ ſeducet multos:quia inuenīunt te mala tua:agnum mitiſſimum : plagis

crudeliſſimis vulnerantem:ponens os tuum in xp̃s domini obfuſcans ſtellas celi:malitia tua tibi opprobrium miniſtrabit qui es ſolo nomine gratioſus.

¶ Sex lucidabit planetas et vnus finaliter ipſi⁹ fulgorem excedet.

De ſuburbanis mõtuoſis ꝛ ſolidis de terra candida vir aſcendet actus faciẽs ſingulares: ſtellas in parte lucidabit ꝛ obſcurabit ſed excelſa non auferet:que predicta beſtia conſtruxerat : ſed remanebit agnus grauiter vulneratus:pauca ſparget : et multa congregabit egenus morietur:et ꝓpria ſepultura carebit:eorum per ſequetur columbam regulabit:totus ſuus totus alienus:ſpõſas multas:viduatas relinquet.

¶ Duros corporis ſuſtinebit dolores.

Accipe ſupplãtator excelſos honores arbor inutilis et infructuoſa quid cogitas te facturũ ingentia cum ſis mente et corpore debilis: implere que cogitas non valebis:quia modicum vigilabis:cito dormies et non ſurges in tribulatione:vlues q̃uis parum.

¶ Iſte ſolus clare aperiet librum ſcriptum digito dei viui.

Ab alta vocaris. O princeps mẽte canus qd agonizas:ſurge et eſto robuſtus:interfice neronem ꝛ eris ſecurus:ſana vulneratum:accipe flagellũ interfice muſcas:eijce vendentes de templo: doctrinam illuminatam aſſume:annuncia iuſtum:vita circunciſos:dirige columbam:reprime ſitibundos.

¶ Flores rubei aquam odoriferam diſtillabunt.

Obſcuratũ eſt aurũ mutatus eſt color optimus rubigo te conſumet:dulce principium inueniſti:ſed finem tribulantem.

¶ Ue primum abijt et ecce ve: ſed fugiamus a facie eius clam in fortitudine:quia iam incipiunt vltimum cruciatus. Ha ha vbi eſt lucifer:quo abierunt ſtelle : curram⁹ et non aſpiciamus retro:q2 ab aquilone pandetur omne malum. Obſecro domine mitte quem miſſurus es.

¶ Terribilis es. et quid reſiſtet tibi.

HEc eſt fera vltima aſpectu terribilis. Tunc fugient aues et reptilia nihil tantummodo remanebit. O fera crudelis vniuerſa conſumens: infernus te expectat.

INuitus aſſumẽs ſanguis te obfuſcabit: q̃ cogitas nõ explebis de radice nigri pricipis es aſſumptꝰ. Recogita q̃ fecit et que feciſti. Deinceps partem facies vi columbam gementem deſpicis: ac ſanctos et litteratos non ipſius ſponſos facis: miſeria te conſumet: in ſenectutem non deuenies. Stellas clarentes non rubiginabis: indignos exaltabis. Recogita miſer quod breuiter morieris: et tribulate viues: bellorum finis nondum adeſt. Jmbecilles et inferos indignos deo nõ placentes totum habitantes ſponſe deſponſabis manus ponent ad impia quibus forte dei priuaberis.

CRudelis eſſe ſoles: ſi reſpueris te iuuabo. Stellas errantes tecum habeas nec ipſas permittas ꝑ girum celi rigare: colũba per te nutrietur grano indigens nutritiuo: non aſpicias ad mundana: non effundas ſanguinem vt cepiſti florẽ: conſolidabis equum album: non aſcendens ſedens in terram caldeorum: bonum finem aſſequere: et principium pugnitiuũ: infernꝰ te expectat ſi columbe gemitus non auditur clamat vltra naturam: clamat et contra naturam: eius vox miſerabilis celos infeſtat. Amen.

Deo gratias.

De angelico paſtoꝛe:⁊ eius bonitate et virtute et operibus ſanctis qui apparebit finitis tribulationibus pie pꝛophetatis in ſua pꝛoſpitate ⁊ operibus virtuoſis.

Viſo ⁊ pꝛenotato per quos ⁊ qualiter Ro. eccľie ꝑlati ⁊ cler' tribulari ⁊ ꝯculcari debeāt diuerſimode vſq; ad tpa ſupꝛadicti Frederici tertij:que tpa tribulationum durare debēt vſq; ad annos dñi. M.ccccc.xx. quibus tēpoꝛibus apparebunt nou' papa/⁊ nouus imperatoꝛ. Reſtat videre qualis ſummus pontifex ſuccedat vero ſummo pontifici:⁊ quādo ſuccedet. Et reſpondendo ſm pꝛophetas. Pꝛimo dico ꝙ pōtifex hic nominādus creabitur viuo ſupꝛadicto Frederico/vel poſt ⁊ durante eius perſecutione contra eccleſiam ⁊ pꝛincipes ſeculares. Item ſecundū omnes pꝛophetas iſte nouus papa erit ſanctiſſimus/⁊ gratiſſimus deo ⁊ hominibus miracula in vita ⁊ in moꝛte faciens de quo ſummo pōtifice multi pꝛophete optima loquunť: de quo pꝛimo dicit Merlinus in reuelatione ſua/quā habuit de ſummis pontificibus:vt infra/Letatus ſum in his que dicta ſunt mihi. Poſt tribulationem longinquā chꝛiſticolarum ⁊ poſt effuſionē nimiam ſanguinis innoxij pꝛoſperitas dñi veniet ad deſolatam gentem paſtoꝛ egregius in ſolio ſedebit cuſtodit' ab angelis/ qui multa faciet. Hic mitis/hic ſine macula qui cuncta rectificabit/⁊ ſtatum eccleſie/ ⁊ dominium tempoꝛale per ſuos et alienos laicos diſperſum/⁊ ſeparatum cum manſuetudine redimet paterno amoꝛe ſtellas venerabitur:et ſolem timebit qꝛ erit eius conſcientia in manu domini. Pꝛeualebit omnem poteſtatem/regnum Hieruſalem Pentapolis recuperabit. Un' paſtoꝛ orientali/⁊ ocidētali eccleſie dominari incipiet:⁊ fides vna vigebit. Tanta erit virtus benigni paſtoꝛis/ ꝙ montium cacumina incuruabuntur:quaſi nihil habēs/ ⁊ oīa poſſidēs. Hic vir ſanctus religioſoꝝ coꝛnua conteret ſuperbia/⁊ omnes erunt ad ſtatum pꝛimitiue eccleſie:ita ꝙ paſtoꝛ vnus/lex vna/ dominus vnus/verus/⁊ modeſtus/deum timens. Orthodoxa fides regnabit in chꝛiſticolis. Ille verus iudeoꝝ deus dominus Chꝛiſtus Jeſus cūcta pꝛoſperabit:⁊ oꝛdinabit vltra ꝙ̄ mens humana poterit compꝛehendere; quia ſummus dñs et

verus medicus pꝛeter vulnam tribuet mellifluam medicinã. O vir bone cum monſtrũ tibi apparuerit in aere circa oꝛientales partes pꝛeparatum iter inuenies: quia poſt ter tribꝰ tẽpoꝛibꝰ reddes deo aiam. Hec Merlinus Joachim in libꝛo ſupꝛadicto de floꝛe de ſummis pontificibus vocat hunc papam paſtoꝛem angelicum: et de ipſo multa optima dicit. inter que ponit hec. Celi enarrant gloꝛiã dei ⁊ ⁊ gaudia fideliũ animos iocundabũt quia dignabitur dominꝰ cũ fidelibus ſuis grãm facere ⁊ electos ſuos ad cenam agni puidi inuitabit. vbi erit melodia ⁊ cantus cũ iubilatione pſalterĩ: et tanta erit ipſius virtuoſa bonitas ꝙ impetus fluuium faciet aduerſum retrogradum puenire. Montium cacumina flectẽtur ad eius aſpectum. Mare vnda carebit eius bonitate: tunc reſurgent moꝛtui: tunc eleuabuntur altaria: tunc operientur eccleſie diſcooperte: tunc gratioſus Rex de poſteritate pipini veniet peregre ad videndũ claritatem gloꝛioſi paſtoꝛis cuius nomẽ incipiet per p. qui paſtoꝛ vt exiſtimo in tempoꝛalibus ſede vaccante hactenus milliflue collocabit dictũ regẽ: quẽ ſibi in adiutoꝛium cõuocabit: quem Merlinus vocat dicet: ſciendũ ꝙ duo capita habebit oꝛientale/⁊ occidẽtale: hic paſtoꝛ baliſtas ⁊ arcus conteret ⁊ baliſtarioꝛũ artẽ diſperget: ac electos domini letificabit. hic angelicus paſtoꝛ de tẽpoꝛalibus nihil ſe intromittet: ſed baculo ſuo regiones viſitabit ⁊ terras. Ita ꝙ pꝛocurante ſollicite paſtoꝛe ſupꝛadicto et exercendo domino tempoꝛali inter latinam ⁊ grecam eccleſiam fiet vnio imperpetuum duratura ex grecis vt eſtimo tempoꝛe angelici paſtoris aliqui ex ipſis incomplices ſacri ſoliũ aſſumentur: vt vnio ſit in omnibus roboꝛata ſacrum paſtoꝛem pꝛedictum eſtimo quod pꝛetermittere non intendo in pꝛincipio ſui dominũ ad partes gallie ſub generoſi potẽtia regis applicabit ⁊ añꝙ firmus ſedeat in ſolio ſacroſancto pugne ⁊ cõtẽtiones erũt innumere/vt poſſit totaliter doloſitas ⁊ nequitia deſolari ⁊ partes oẽs ſoliũ aboleri: ſꝫ diuina fauẽte clementia cuncta fidelibus reſpondebunt ad votum vt dicere poſſint dño gloꝛioſum cantũ qui paſtoꝛ non ſolum paſtoꝛ: ſed rectificatoꝛ poteſt dici. Poteſt iterum dici ꝙ multa cõpꝛehendet qui ⁊ maris inſulas circũdabit viam ſicco pede calcandã ab europa: aſiam. Statuet ita quod oꝛientales nunꝙ cũ occidentalibus diſcoꝛdabũt. Babilonica vꝛbs caput ⁊ frenũ mundi. Roma ad nihilũ fere deueniet in tempoꝛalibus: ſed in ſpiritualibus quod pax remãſerit nimio grande: quid plura ⁊ qualiter meverboſum oſtendo. In illo tẽpoꝛe veniet dies pacis. Ita quod angelicꝰ hymnꝰ

Digitized by Google

cantare poterit dulci cantu: q2 pax ⁊ tranquillitas ad gentem diſperſam deueniet: per me ⁊ alios diutius prophetante. Ita ꝙ in ſex ⁊ dimidia poſt.vj.partes temporum animam dño cõſignabit: miraculis reſplendebit in morte: ⁊ ꝙ finis eius ſit in prouincia ſicca inter flumen ⁊ lacũ ⁊ planicie iuxta montes et hec de angelico paſtore ſufficiant. Hec Joan. in libro de flore.

Dādalus autem in libro intitulato de oroſcopo de reuelatione ſummorum pontificum de hoc angelico paſtore ſic dicit. Ecce phonorario: ecce ſummũ conſilium. ecce ſaturni tonſoris conſolatio: vere hic dicitur ſolis preco ⁊ nuncius lapidis precioſi dicti. latentis. et dicetur. Bñedictum ſit nomen domini qui poſuit te ſolis horoſcopum in ſolio ſuo ſacro. Hic aureã metalla ſagitta feriet: rẽpublicam promouebit. Hec ⁊ alia bona breuitatis cauſa omiſſa dicit Dādalus in ſupradicto libro.

Rabanus autẽ in reuelatione diuina: quam habuit de hoc angelico paſtore ⁊ aliis ſummis pontificibus ſic dicit. Et reuelabitur vnctus a deo qui habet prenomen monachi: ⁊ nomen p litteram. p. petram habitans. Eya veni mihi aliene luct⁹ relinquens mundum ⁊ victũ agreſtem habebis. Et viues mortuus ⁊ gemebundus diſſipans anime brauium iniquitatis: ⁊ iuſtificans: quando maior ſtella apparebit tibi nigra: nudus interim vade ad inferiora terre. Iſte pauper ⁊ nudus electus a deo ſuadente iniquo paſtore ponetur in carcere arctiſſimo.

¶ Iſte autem qui ſtat vinctus ante cũ: mundanũ ſtatum colligendum ⁊ delendũ eſſe eo incarcerato denunciat: plãgit quaſi mortuus nõ videtur: ⁊ oblitus aſpectus eius nouerũt eũ multi: ꝙuis iſtum nullus videat quaſi ab ebrietate manifeſtatus conuectus eſt a celo preco inuiſibilis apparebit: vox clamabit maxime/ite cũ feſtinantia ad occidentẽ/⁊ ſepticoles inuenietis vir habitationẽ amicũ meum foreſtũ non in domo regia caluũ ad videndũ futura precipue: ⁊ ita habebit ſepticolũ imperium manſuetum mente: ⁊ alte mentis acutiſſimum.

¶ Hanc propheciã antiquitus ſcriptam reperies in clariſſimo gallorum regno apud Parrhiſios in diui Victoris libraria aula ingreſſus: in ſcãno bis trib⁹ litteris. g. g. g. obſignato/⁊ in libro abbatis Joachi. ¶ Pape ãno. Chriſti. M. c. liiij.

Martinus. ij. Adrianus. iij. ſtephan⁹. v. Formoſus. j. Bonifacius. vj. Stephanus. vj. Roman⁹. j. Theodorus. ij. Joannes. ix. Benedictus. iiij. Iſti octo pontifices ſummi ſucceſſiue ſequẽtes breui tempore ſederũt neſcio aliquid notabile de ipſis dicere: quia non niſi ſcanda

Digitized by Google

ioſa de ipſis repperi propter inauditam in ſancta ſede apoſtolica contentionē: vnus cōtra aliū et ſimiliter cōtra ſe mutuo.

Tempus effeminatum incepit circa annos domini. M.l. quo fides chriſtiana valde cepit deficere et declinare a priſtina virilitate: vt patet in prophetia ſancte Hildegardis: et in multis regionibus chriſtianitatis nec ſacramenta: nec eccleſiaſtici ritus ſeruabātur: augurijs et maleficijs intēdentes: et erat ſacerdos ſicut popul9 ſed miſericors dominus contra hec mala iterū plures apoſtolicos viros ſuſcitauit: qui hanc ariditatē bonis exemplis et predicationibus irrigarent domino cooperante: et ſermonem cōfirmante: ſequentibus ſignis: et multi ordines maximo feruore ſuccreuerunt vt periculoſum tempus illuſtrarent. de quibus poſt conſequenter fit mentio. Et qr iam ſepe huiuſmodi reformationes facte fuerunt preter ſpē: et ſequētibus future ſunt. ideo fatuum eſt determinare q Antichriſtus tūc: vel tunc veniet ppter malitiam tēporis: quod pleriqꝫ attētauerūt quod omnes fefellit ſua opinio: euangelica deriſit ſanctio: et ipſa tēporis approbauit experientia.

¶ Anno chriſti.M.c.xliiij.

¶ Viſiones tōdali facte ſunt in Hibernia horribiles.

¶ Et viſiones ſancte Eliſabet.

¶ Et viſiones ſancte Hildegardis virginis et pphetie plurime fuerunt apud treuerim.

¶ Et viſiōes ſancte Alpiadis virgo ſanctiſſima: et multas habuit reuelationes.

¶ Anno xpi.M.c.lxxxiiij. abbas Joachin fuit: q plurima pdixit et ſcripſit. Sciſcitantibus etiam principibus an ire deberent ad terram ſanctā: reſpondit: non: quia tempus nondum aduenisset.

¶ Circa hec tempora leguntur miracula glorioſa: et plurime reuelationes facte ſunt de iniquis mercantijs et vſuris: et in vita ſancte Marie de oegines fit mentio.

¶ Clemens.iiij. ſanctus fuit: et pphetico ſpiritu predixit hoſtes eccleſie tanqꝫ fumus perituros et multa predixit.

¶ Spiritus Guidonis multa reuelauit i ciuitate Alexij circa Romam: de hoc pulcher liber eſt ſcriptus.

¶ Hec in cronica dicta mater ſeu mare hiſtoriar ū

Digitized by Google

¶ Mirabile in libro ī medio rupis ſolide a iudeo inuento in ciuitate Toletañ. in quo de triplici mundo ſcribebatur: ⁊ ī tertio de filio dei naſcituro ex virgine Maria: ⁊ qñō pro ſalute hominum pati debebat.

Mirabile accidit in regno caſtelle ciuitate Toleti circa annū domini milleſimum.ccxliii. imperante Frederico ſecundo qui fuit nonageſimus ſecundus imperator: et ſedente in cathedra Petri Honorio papa et regnante in predicto regno rege Fernando: tunc iudeus quidam comminuendo vnā rupem pro vinea amplienda: in medio lapidis inuenit concauitatem vnam nullam penitus dimenſionem habentem neqꝫ ciſſuram: ⁊ in concauitate illa repperit vnū librū quaſi folia lignea habentē: qui liber tribus linguis ſcriptus eſt: videlicet Hebraice Grece et latine. tantū de littera habebat quantum vnū Pſalterium et loquebatur de triplici mundo ab adā vſqꝫ ad Antichriſtū: proprietates hominū cuiuſqꝫ mundi exprimendo principiū vero tertij mundi poſuit in Chriſto ſic in tertio mundo filius dei naſcetur ex virgine Maria et pro ſalute hominum patietur: quod legens Judeus ſtatim cū tota domo ſua baptiſatus eſt erat in libro ſcriptū ꝙ tempore Fernandi regis caſtelle debebat liber inueniri. Simile inuenies in Conſtantini ſexte.

¶ Hec in cronica Martiniana.

Tacui et ſemper ſilui nūc autem propter euētus mirabilis quos audiui ⁊ vidiſci ac diligēs inquiſiui ſciſcitando: et vt tutius loquar peragratis multis ac diuerſis partibꝰ mūdi tā vltra: quā citra mare: ac etiā reuolutis multis: ac diuerſis voluminibus: tam ſacre ꝙ alioꝝ philoſophorum Poetarum Pſeudorum: ac multorum doctorum actorumqꝫ famoſiſſimorum ſcripture: vbi et quibus animum et deſiderium meū ſatis contingentius ſaturaui de quibus mirabilibus ⁊ ſtupendiſſimis in mundo exiſtentibꝰ circa finē: et maxime in partibus galliarum quidaꝫ Sirus duꝫ eſſem in Gadzis ſubtꝰ quadrinis ciuitatis Soldani.

Et quidam caldeus dum eſſem in Phheboch ſaladin caldeicum iuxta montem Tobar per interpretem meum expoſuerunt et dixerunt circa videlicet annū dñi milleſimū treceteſimū ſe repperiſſe ſecundū ꝙ ipſi veraciter de

claraũerunt que ſequuntur et hi tres et multi alij doctores et ſacre theologie magiſtri: cum quibus poſtea ſum loquutus.

Ego ioannes de vatiguerro vt i vna ſen-tentia concordemus quoniam ab anno domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo vſq; ad annum eiuſdem domini milleſimum quingẽteſimum .xxv. multa mala euenient in mundo: ⁊ tanta ac alia ꝙ ex quo mundus incepit eſſe in ipſo nõ fuit tanta turbatio ſicut erit: nec tot mala et tam ſtupendiſſima. tam que admiratione digna.

Iam anno domini mileſimo quingenteſimo ſecundo erit initiũ omnium dolorum. qm̃ in ipſo veniet quedã mortalitas et peſtis vniuerſum mundũ mirabiliter vexabit ⁊ affliget. Ita ꝙ circa media pars fere hominum morietur ⁊ hoc infra ſexaginta quinq; menſes qr tantũ durabit peſtis et vltra: licet regnando vadat modo ibi modo alibi.

Insuper anno dñi milleſimo quingẽteſimo ter.io erũt multe diſpoſitiões ad malum in futurũ in quibus annis generabũtur ꝓditiones ⁊ cõſpiratiões peſſime. Sed i ipſis annis nõ oẽs deducẽtur ad effectũ: ſ; ſint aliq̃ qui conſeruabuntur vſq; ad tempora.

Preterea circa annum domini milleſimũ q̃ngẽteſimũ quartũ vel vltra: maior ⁊ ſublimior princeps rex toti⁹ occidẽtis mirabiliter fugabit et deducetur in ꝑlio ac tot⁹ fere nobilis ei⁹ exercitus mirabiliter occidetur ⁊ potiſſime erit turpiſſima ſtrages et lamentabilis proſtratio ⁊ occiſio multorũ magnorũ dominorũ ac potentũ. Ita ꝙ non remanebit ꝓpter hoc negociũ: q̃nimmo anteꝙ̃ in gallos ſit pax: talis vel peior prior euẽtus turpiſſime ⁊ mirabiliter ꝑ plures vices eueniet. Quarũ i vna idẽ princeps nobiliſſim⁹: captiuabitur a ſuis inimicis euẽtu lamentabili ⁊ affligetur dolore ꝓpter ſuos. Aq̃la volabit ꝑ mũdũ ⁊ ſubijciet ſibi multas natiões: quot circa annum dñi milleſimũ q̃ngenteſimũ decimũ ſeptimũ vel vltra. trib⁹ coronis in ſignũ victorie ⁊ virtutis coronabitur. Sz poſtea nidũ ſuũ intrabit: nec ſe euolabit de eo: donec celũ traſcẽdat glorioſe: pulli ſui adinuicẽ ꝑliabũtur ⁊ preda ſua alter alterũ ſpoliabit: ⁊ tũc incipiẽt duplicari in occidẽte mala ⁊ do-

loꝛes. Quoniam anno domini milleſimo quingenteſimo de-
cimo vel vltra tractabitur peſſima ꝓditio ꝓpter regem fran-
coꝛum captiuum. Maioꝛ pars fere occidentis deſtructur
ab inimicis: quapꝛopter terra mouebitur in multis locis mi
rabiliter ⁊ foꝛtiter: et gloꝛia Francoꝝ vertetur in oppꝛobriū
et confuſionem. Quoniam lilium nobili coꝛona priuabitur ⁊
ſpoliabitur et dabit alteri cui non eſt. humiliabiturq;
vſq; ad cōfuſionē: et multi dicent. pax. pax. pax. et nō erit pax
et tunc clare apparebunt ꝓditiones iudiciales conſpiratio-
nes cōfederationeſq;: plebeium in audita ciuitatūq;: ⁊ erit in
mundo tāta diſtantia q̄ nullus nullo modo poſſet cogitare.
¶ Et anteq̄ veniat mundus ad annum dn̄i milleſimū quin-
gēteſimū ſextūdecimū regnū Frācoꝝ in omni parte ipſi' in-
uadetur: ſpoliabitur et remanebit fere deſtructum / et adni-
chilatum: quoniam gubernatoꝛes ipſius regni erunt ita exce
cati: q̄ neſcirent in ſe inuenire defenſoꝛem: et manus ⁊ ira do
mini erit contra ipſos in furoꝛe / ac contra omnes maioꝛes ⁊
potentioꝛes totius regni predicti.

Ciuitates terribiliſſime et potentiſſime ca
pientur: et pꝛeliabūtur. Signa magna et multa in
coꝛpoꝛibus ſupꝛa celeſtibus apparebunt que predi
cta et multa alia ſubſequentia demonſtrabunt. Et
quoniam ſtatus mundi diuino iudicio bn̄ cito mu
tabitur. Ideo ſerui repleti omni dolo ſuperbia et furoꝛe con-
tra dominos ſuos ꝓpꝛios ſe rebellabunt: et fere omnes nobi
les quotquot ſunt: occidentur et eӣcientur crudeliſſime a ſuis
dignitatibus / et dominationibus: quia vulgus faciet ſibi re-
gem ex mera voluntate. Nec impoꝛtabitur aliquid ab ipſo im
mo erit mirabilis et moꝛdax pꝛoſtratio / et occiſio regū: ducū:
ac baronū: ⁊ tota terra ꝑdabitur ⁊ ſpoliabitur a pꝛedonib' ac
latronibus / q̄ multiplicabūtur / ⁊ ꝑualebunt totā terrā potiſ-
ſime galliarū deuaſtabūt. Et hoc circa annū dn̄i. M. D. xviij.
modicū an̄ vel poſt vn' ab altero conuincet. Multe ciuitates
cōmouebūtur: ⁊ nouas cōſtitutiōes faciēt: ꝓpter quas in fine
remanebūt regnabūt: ſ; relinquētur deſolate. Caſtra foꝛtiſſi-
ma capiētur furabūtur ⁊ deſtruētur: ⁊ multe vidue oꝛbate re-
linquētur: vnuſq̄ſq; a pꝛimo ſuo ſe cuſtodiat: q2 vir a vicino
ſuo i latrocinӣs peſſimis ſpoliabit ⁊ occidet. Nulluſq; fidē ſer
uabit pꝛimo: ſ; poti' vn' alteru; ꝓditioſe decipiet: reipublice
cōmodū ⁊ bonū totaliter ſilebūtur: nec erūt: ſ; ꝑtialitas ⁊ ſin
gularitas erūt i vigoꝛe. Uindictā dn̄i gn̄aliter ⁊ ſpecialiter erit
tūc ſup oēs manifeſte: qm̄ Thurci ⁊ Alani multas inſulas chri-

ſtianoꝛū deſtruēt. Gꝛeci regnū latinoꝝ inuadēt ipſumqꝫ totū ſpoliabūt. Armenia Frigida/Dacia/nouargia triſtiſſime debellabuntur ab inimicis ſuis: ⁊ irrecuꝑabiliter ⁊ ſeuiſſime deuaſtare ⁊ ſpoliare erūt. Multe ciuitates ⁊ caſtra ſuꝑ Padū et Thiberum Rodanū Ronum ⁊ Ligerim ſubuertētur ꝑpter nimias aquarū vndatiōes ⁊ motū terre. Regna cipꝛi: Sardinie Arrelateñ. Uirine terribiliter ⁊ viliſſime deuaſtabunt: ſpoliabunt ⁊ fere deſtruent. Inter arragonēſes ⁊ Hiſpanos erit turbatio ⁊ diſſentio magna ⁊ adiuicē pꝛeliabunt: nec erit pax inter eos donec vnū regnū ipſoꝛū ſit penitus deſtructū. Gaſcōis aūt ſuoꝝ interitū. Caue a A: P: Uaſconia cōiunctus eſt enim cū A: Anteqꝫ perueniat mūdus ad ānū dñi. M.ccccc.xxv. vniuerſalis eccleſia ⁊ totus mundus dolebit de ſpoliatione de vaſtatione: ⁊ captione nobiliſſime ⁊ famoſiſſime ciuitatis que eſt caput ⁊ domina toti⁹ regni Frācoꝝ. Oīs eccleſia ꝑ vniuerſum oꝛbem lamētabiliter ⁊ doloꝛoſiſſime ꝑſequet: ſpoliabit ⁊ priuabit oīb⁹ tēpoꝛalib⁹ ſuis nec erit tā magn⁹ l vniuerſali: eccl'ia cui nō ſufficiat ſi remāſerit ⁊ reſeruauerit ſibi vita. Nā eccleſie maculabūt ⁊ fedabunt oēs: ⁊ ſilebit oīs religio ꝑpter timoꝛē et furoꝛē ire peſſime feruētis. ¶ Mulieres ſacre ⁊ ſancte derelictis monaſterijs fugiēt hinc ⁊ inde maculate ⁊ violate. Paſtores eccleſie ⁊ maioꝛes expulſi ⁊ electi a ſuis dignitatibus ⁊ p̄laturis percutientur crudeliter fugient. ⁊ remanebunt oues et ſubiecti ſine paſtoꝛe ⁊ ductoꝛe diſperſi. Generalis gubernatoꝛ totius eccleſie mutabit locum ſuum et erit eidem gubernatori bonum: et fratribus ſuis qui ſecum erunt ſi locum refugij poſſint inuenire vbi ſolum cum ſuis poſſint quiſqꝫ panem doloꝛis manducare in hac valle lachꝛymarum. Nam omnis malicia hominum contra vniuerſalem eccleſiam cōuertetur: et de facto non erit deffenſoꝛ per vigintiquinqꝫ menſes ⁊ amplius. quoniam nec papa nec imperatoꝛ in Roma nec rectoꝛ in Francia erit per terminum dictum. ¶ Nullus in mundo reputabit niſi qui pꝛon⁹ fuerit ad malū ⁊ ad vindictā. Heu pꝛotinus doloꝛ tyꝛannoꝛū olm ⁊ infidelium imperatoꝛū ⁊ principū qui perſequentur eccleſiā ſanctā. Malicia eñi illoꝝ ⁊ ipietas ac vādaloꝝ crudelis inhumanitas nihil erūt reſpectu nouiſſimo futurarū tribulationū ⁊ peſtilētiarū doloꝛū q̄ ſancte eccl'ie veniēt ī bꝛeui. Nā ſancte eccleſie altaria diruētur ⁊ pauimenta ſacra fedabuntur: ac monaſteria poluta ⁊ ſpoliata deſtruentur. Quia manus ⁊ ira dñi ad vindictam erit contra mūdū propter multitudinem ⁊ aſſiduitatem peccatoꝛū oīa elemēta alterabuntur pꝛopter qđ eſt neceſſarium totum ſtatum ſe-

Digitized by Google

euli mutari. Naȝ terra mirabiliter timore mouebitur in locis
multis/ ⁊ viuos abſorbebit: multe ciuitates ⁊ caſtra ⁊ ville for
tiſſime corruent ⁊ ſubuertentur ꝓpter terre motum: fruct⁹ ter
re minuabuntur: ⁊ humor non erit in radicibus. Semina pu
treſcent in agris ⁊ ſuperueniens germē fructum nō habebit.
Mare clamabit ⁊ ſibillabit contra mundum: ⁊ multos ac mul
tas naues in ſeipſo deglutiet: aer fedabitur ⁊ corrūpetur pro-
pter maliciam ⁊ iniquitatem hoīm. Celū ſigna plurima ⁊ ſtu
pendiſſima demonſtrabit: ⁊ obſcurabitur ſol ⁊ multis ſangui
neus apparebit. Due lune ſimul ⁊ ſemel apparebunt per quat
tuor horas vel circa: iuxta quas videbuntur plurima mirabi-
lia ⁊ admiratione digna. Stelle multe adinuicem preliabun
tur qđ ſignū deſtructionis ⁊ occiſionis erit fere oīm hoīm na
turalis. Curſus aeris fere in oībus mutabitur et peruertetur
propter peſtilentiales infirmitates: mortalitates/ diuerſe et
ſubitanee erunt tam in hominibus ꝙ etiā in animalib⁹ vni-
uerſis: ⁊ inenarrabilis peſtis: fames crudeliſſima ⁊ mirabilis
tanta ⁊ talis erit per vniuerſum orbem ⁊ potiſſime in partib⁹
occidentis ꝙ a mundi principio vſq; nunc nunꝙ audita fuit
talis: nobilium pompa flebit: peribit etiam ſcientia ⁊ diſcipli
na: ⁊ breuiter totus ſtatus clericorū ſubiacebit. Lotoringia lu
gebit ſpoliata: ⁊ Campania a vicinis ſuis auxilium implora-
bit cui non dabitur: ſed ſpoliabitur ⁊ predabitur: ⁊ remanebit
doloroſiſſime deuaſtata ybernia/ ⁊ Scicilia/ Britānia cā inua-
dent ⁊ eam deuaſtabunt. Quibus erit in adiutorium circūcir
ca annum dñi. M.cccc.xv. modicū ante vel poſt. Iuuenis ca
priuatus qui recuperabit coronā Lilij ⁊ dominabitur per vni-
uerſum orbem: fundatus deſtruet filios bruti/ et inſulam: ita
ꝙ non erit vlterius memoria eorum: ⁊ ſic perpetuo remane-
bunt: et hoc de tribulationibus ante reparationem chriſtia-
nitatis. Sed poſt tot ⁊ tantas tribulationes ⁊ miſerias in mū
do vniuerſo ne creature dei remaneant quaſi totaliter deſpe-
rate. Aſſumetur per voluntatem dei vnus papa qui erit de re
liquijs perſecutionibus eccleſie: ⁊ hic vir ſanctiſſim⁹: ⁊ in om-
ni perfectione perfectus. Hic autem per ſanctos angelos co-
ronabitur ⁊ introducetur in ſanctā ſedem per fratres ſuos q̄
ſecum erunt de reliquijs perſecutionis eccleſie et fuge. ¶ Iſte
reformabit vniuerſum mundū in melius per ſuam ſanctita-
tem: ⁊ ad priſtinum modū viuendi ſcđm formā diſcipulorum
chriſti reducet omnes viros eccleſiaſticos: ⁊ oēs ipſum time-
būt propter ſuas virtutes ſanctiſſimas: ⁊ predicabit vtiq; nu-

dis pedibus. Nec timebit potentiā principum ex quo multos ab erroribus ⁊ vita ſua mala ad ſanctam ſedem reducet: infi‐deles conuertet ⁊ quaſi omnes: ſed precipue iudeos.

¶ Dñs autem cardinalis habebit ſecum vnū imperatorē vi‐rū ſanctiſſimū qui erit de reliquis ſanctiſſimi ſanguinis Frā‐corum regum: et erit ſibi in adiutorium: ⁊ in oībus obediens ad reformandum in melius vniuerſum orbē. Sub iſtis autē papa ⁊ imperatore reformabitur oīs orbis: q̄m ira dei quieſcet. et ſic erit vna lex: vna fides: vnum baptiſma: vna vita: et erunt oēs vnanimes ⁊ inuicem ſe amantes: durabitq; pax per mul‐tos annos. Sed poſtq̄ ſeculum in melius fuerit reformatum Iterum multa ſigna in celo apparebunt ⁊ malicia hominum euigilabitur ad mala priſtina/⁊ ad malicias peſſimas homi‐nes reuertentur ⁊ deteriora mala facient in mundo quā ma‐la priora fuerint propter quod deus finem mundi adducet et accelerabit. ¶ Et ſic eſt finis.

¶ Hanc propphetiam antiquitus ſcriptam repe‐ries in clariſſimo gallorū regno quā habet quidā preſbyter noīe Guillermus bauge in dioceſi Turo‐neñ. in parrochia de Hoban.

¶ De abbate Joachim viro ſingulari.

LUcio tertio in papatu ſucceſſit Urbanus tertius anno dñi. M.clxxxv. qui fuit in numero pō‐tificū. clxxix. ⁊ ſedit annis tribus. Qui cū audiſſet Hieruſalē captā a Saracenis ⁊ Chriſtianos de illis partib' oriētis expulſos cū interitu plurimorū adeo indoluit q̄ pre dolore infirmat' eſt: ex qua infirmitate migrauit ad do‐minum: circa illud tempus: vt refert Uincē. ſpe. hiſt. Aſtrolo‐gi. Orientales ⁊ occidentales ſcz. Judei Sarraceni ⁊ etiā Chri‐ſtiani miſerūt litteras per diuerſas mūdi partes predicentes ⁊ abſq; dubio aſſerentes in ſeptēbri futurā validiorū ventorū tēpeſtatem ac terremotum ⁊ mortalitatē hoim ſeditiōes etiā et diſcordias regnorum mutationes ⁊ alia multa cōminātes in hunc modum. Sed aliter fore q̄ diuinando predixerāt ma‐nifeſte probauit euentus ſubſequens rerum. Et non multum talium iudicis inherendum eſt. tamen q̄ difficile eſt determi‐nare inuenire influx' corporū celeſtium ad iſta inferiora cor‐pora ⁊ huius ars mathematice que heretica habetur ſe imme‐cet. tamen quia cauſa prima que eſt deus plus influit in effe‐

Digitized by Google

ctum cauſe ſecunde ꝙ iſta cauſa ſecunda.

EO tẽpoꝛe abbas Joachin de Calabꝛie
partibus venit ad iſtum vꝛbanũ papã moꝛantẽ
tunc apud veronã: de quo Joachim fertur ꝙ cuꝫ
pꝛius nõ multũ ab homine doctoꝛe didiciſſet, do
mum intelligentie diuinitus accepit a deo vt fa-
cunde ac diſcrete quaſlibet ſcrpturarũ difficultates vel obſcu-
ritates edonaret. Dicebat itaqꝫ myſteria quedã apocalipſis
hactenus latuiſſe: ſed nunc in ſpiritu ꝓpbetie clareſcere: ſicut
ex opuſculo quod ſcripſit legentibus liquet. Dicit enĩ ꝙ ſicut
ſcripture veteris teſtamenti quinqꝫ etatũ ſeculi ab Adã ſcili-
cet vſqꝫ ad Chꝛiſtum decurſarum hiſtoꝛias continet. Sic li-
ber Apocalipſis etatis ſexte a Chꝛiſto ſcꝫ inchoãte decurſum
exponit. Ipſamqꝫ etatem ſextam in ſex etatulas diſpertitam
caſqꝫ ſingulas ſingulis huius libꝛi periodin ſatis cõgrue de-
ſignatas. Dixit quoqꝫ hec reuelata in fine etatule quĩte. atqꝫ
in pꝛoximo ſuccedere ſextam. In qua ſcꝫ tribulationes vari-
as: multipliceſqꝫ pꝛeſſuras peribet emerſuras: ſicut in aper-
tione ſigilli. et in ſexto libꝛi periodo vbi de ruina babylonis
agitur patenter oſtenditur. Id vero in libello eius pꝛe ceteris
notabile et expectatum habetur ꝙ mundi diffinit terminum
infra duas generationes que ſecundũ ipſum faciunt annos.
lx. arbitratur implẽdum: fert quoqꝫ multa ſcripſiſſe: libꝛoſqꝫ
ſuos domino pape coꝛrigendos obtuliſſe. Nam ⁊ in quibuſdã
erraſſe dicitur. Et tamen ei multa de futuris reſerata fuiſſe re
feruntur. Unde ⁊ poſtea duobus regibus Francie. ſ. et Anglie
in itinere tranſmarino apud meſſanam ſicilie vꝛbem hyemã-
tibus: idem abbas vocatus dicit. Nondum liberationis Hie-
ruſalem adueniſſe tempus. Super his autem que ſcripſit de
futuris tẽpoꝛibꝰ nos rerũ incertarũ pꝛeſagium relinquere cõ
uenit iudicio poſteroꝛum. hec Uincen. Sed adde quod dicit
Choꝛin. iiij. ꝙ quicũqꝫ locuti ſunt de fine mundi determinan
do certum tẽpus. huius rei inuẽti ſunt falſi loqui. ⁊ deinceps
etiã inuenientur hoc determinantes. vñ Aug. de ciui. dei ſup
illud Ac. j. quod Chꝛiſtus dixit apoſtolis. Non eſt veſtrum noſ
ſe tempoꝛa vel momẽta que pater poſuit in ſua poteſtate: in-
quit. hic reſoluit digitos omniũ de hac re calculantium ⁊ eos
quieſcere iubet. Idem ioachim in expoſitione ſuper Hieremi
am. vt refert Uincentius ſpec. hiſto. libꝛo. xxxij. ca. cvij. ſic ait.
ab anno domini. M. cc. et deinceps tempoꝛa mihi ſuſpecta
ſunt ⁊ momẽta in quo nouo oꝛdine Samuelis ex oꝛto Ophni

et phinees ſacerdotes ꝛ pontifices dei a Romane reipu
principe captiuentur. Capiatur archa eccleſie hely quo
eſt ſummus pontifex corruat: ꝛ quaſi alter Mardocheu
amam ſub diſcrimine maneat agagita: ipſam autem ru
eccleſie tales neceſſe eſt predicare ac plangere: quibus ꝛ
taria paupertas arrideat ꝛ doctrine ſpiritualis ac vite
tas in future tribulationis aculeis eron obſiſtat. Tales
doctores ꝛ tales prophete mittendi ſunt qui non ſolum
riores homines. ſed etiam ipſos pontifices ꝛ prelatos
rent ꝛ non palpent. Reuelandi nimirum in proximo ſun
ctores ꝛ predicatores fideles qui terrena carnaliaqꝫ cor
plaga percutiant: ꝛ elatis ac tumidis magiſtris ſilentium
ſtudiis ponant. Et licet ille ordo futurus ad obedientia
oriturus. tamen a prophetis eſt prenuntiatus. et in apo
cis viris tertii temporis eccleſiaſtici curſus a deo cognit
electus in valua ſpiritualis eccleſie ac perfecte doctrine ſ
ficandus. ac ſi alius Beniamin filius non tam doloris ſ
na ꝙ dextre. ſ. exulationis in gloria tales i proximo pariet ge
neralis eccleſia iam ſeneſcens. Tales Rachel plorabit filios a
rege impudenti facie. ac ſi altero Herode occidendos. qui p
pterea dicti ſunt doloris filii. quia contritis eis ſpiritualis re
ligio preanguſtia temporis non potuit conſolari. Sed tamen
et ipſi filii dextere dicuntur. quia in eis ꝛ pro eis mater eccle
ſia premitur. inde de eis ꝛ cum eis eterna patria iocundatur.
Hi ſunt fideles in doctrina ſpirituales in vita obedientes in
preſſura. Formatus eſt ergo ordo iſte ad inſtar Hieremie in ec
cleſia generali ſanctificatus in obſeruantia regulari. ne quiſ
eum devite merito reprehendat. Puto etiam ꝙ ſicut olim de
patres elegit ſenes ſecundo apoſtolos iuniores ita ꝛ nunc ter
tio pueros ad litteram eligat propter eos quibꝰ veteravitue
runt ad predicandū. ſ. euangelium regni prelatus adulteran
tibus verbū dei. Et ſicut olim per Moyſē ꝛ Joſue dñs Chana
neos Iſraelitis ſubiecit. ac per Paulū ꝛ Barnabam idolatras
ſtrauit. Sic etiā nunc ꝑ duos ordines futuros in illis ꝯſigna
tos gentes incredulas ſubigat ꝛ conuertat. Hec Joachin.
¶ Hec inuenies in tertia parte hiſtorialis venerabilis domi
ni Anthonini.

¶ De beata Katherina de ſenis de tertio ordine predicatorū de dono prophetie quo claruit.

Digitized by Google

Tempore Gregorio.xj.anno:videlicet dñi.M.
ccclxxx.cū virgo ſacra eſſet in ciuitate piſana et Raymō.
ſepe ſat⁹ cū ea:diuulgatū eſt ibi de rebellione ciuitatis peruſi
ne contra ſummū pontificē: et aliarū pluriū ciuitatū Italie:
quod cū coram virgini retuliſſent.multū dolēs de tanta irreue
rentia et inobedientia chriſtianorū ad eccleſiam ſanctā qui
etiam contemptui haberent eccleſiaſticas cenſuras cōdoluit
et ipſa ſubdidit tamen non incipiatis fletū veſtrum tam cito
q: nimis habebitis flere. Iſtud enim quod modo videtis eſt
lac et mel reſpectu ſubſequētium:ꝛ ille que maiora poſſumus
mala videre:ꝙ xp̄icolas omnē deuotionem ꝛ reuerentiam er
ga eccleſiam perdidiſſe:ꝛ excommunicationes nil timere. Nō
reſtat eis niſi fidem abnegare. Tunc illa ait pater hoc modo
faciunt layci et cito videbitis ꝙ deterius facient clerici: ꝛ fra•
ter:o me miſerum nunquid etiam clerici Romano pontifici
rebellabunt:et illa bene videbitis vos.quando voluerit ipſo
rum prauos mores corrigere facient tantum tunc ſcandalū
vniuerſale toti eccleſie dei ꝙ tanꝙ peſtis heretica ipſam inui
det et contribulabit ad quod frater ille:et habebimus nouā
hereſim nouos hereticos o mater:et illa non erit ꝓprie here•
ſis:ſed quaſi hereſis et quedam diuiſio eccleſie et totius chri•
ſtianitatis.Itaq꜇ paretis vos ad patientiam: quia oportebit
vos iſta videre:quod cum tunc appareret:poſt breue tēpus pa•
tuit veritas ꝓphetie eius cum.ſ.mortuo Gregorio.xj.et crea•
to Urbano.vj.ſciſma ſecutum eſt.Cum vero virgo Romā ꝓ•
fectura eſſet iam ichoato ſciſmate eiq꜇ frater ille diceret im•
pletum iam eſſe ꝙ predixerat.Reſpondit ipſa.Sicut dixi vo•
bis tūc quod illud erat vt mel ꝛ lac.ita dico vobis quod illud
quod videtis nunc eſt vt ludus puerorū reſpectu futurorum.ꝛ
precipue in patria Romana et regione circūiacente quid rei
poſtmodum probauit euentus ꝓpter grauia bella poſtꝙ añt
illa dixerat.Ego curioſus factus ad inueſtigandum de futu•
ris poſt illam conquaſſationem.interrogaui eam ex quo ma
nifeſte innotuerat futura ſibi diuinitus reuelari obſecro ait
preclariſſima mater:quid poſt hec mala futurum eſt in eccle•
ſia dei:et illa his tribulationibus et anguſtijs modo imperce
ptibili hominibus purgauit deus eccleſiam ſuam ſanctam et
ſuſcitabit ſpiritum electorum ſuorū:ſequeturq꜇ poſt hec tā•
ta reformatio eccleſie ſancte dei et renouatio ſanctorum pa•
ſtorū ꝙ.ſ.ex ſolo cogitatu exultat ſpiritus meus in domino.
Et ſicut alias pluries vobis dixi:ſponſa que nunc eſt tota de•

formis atq3 pannoſa. tunc erit pulcherrimis monilibus pre-
cioſis ornata. Cunctiq3 fideles gaudebunt tam ſanctis paſto
ribus decoratos: ⁊ populi etiam infideles bono xpi odore tra
cti ad ouile catholicū reuertentur ⁊ conuertentur ad verū pa
ſtorem ⁊ epiſcopum animarū ſuarū: agite igitur gratias deo:
qui poſt hanc tempeſtatē dabit eccleſie ſue gratia tempus ſe-
renum: his dictis conticuit ꝙ iſta ſancta virgo predixit tem
pora tribulationis ⁊ ſciſmaticis videmus euenisse: quod autē
de bonis paſtoribus ⁊ reformatione eccleſie ab ipſa prenun-
ciatum eſt nondū aduenit nec quando euenire deberet tem-
pus prefixit. vt poſſit de falſitate redargui: qđ propterea dictū
eſt qꝛ ei calumniantur quidā aſſerentes ipſum abrenunciaſſe
paſſagium ad terram ſanctam: ꝙ non eſt impletum: quaſi nō
fuerit vera ꝓphetiſſa ſꝫ falſa. Sꝫ aſſerit ipſe Raymū. hocverus
non eſſe ꝙ prenunciauerit paſſagiū futurū: ſed zelo ſuccenſa
fidei: acceſſit vſq3 ad auinionem ad Grego. xi. ſuadens ei dictū
tranſitum ad recuperandam terram ſanctam: multaq3 alia
prenunciauit: que ſicut predixerat euenerunt.
¶ Hec inuenies in tertia parte hiſtorialis venerabilis domi-
ni Anthonij.

¶ Ex prenoſticis beati vincentij in antiquo viter-bij reperto.

Cum videbis primum bouem in eccleſia dei mugire tunc incipiet eccleſia dei claudicare: cū autem tria alia ſigna videbis aquilam coniū-ctam cum ſerpente ⁊ ſecūdum bouem mugire in eccleſia dei ⁊ ſerpentē tempora erunt tribulatio-num. ¶ Nam vocabitur ab occidente per ſecundum bouem ⁊ ſerpentem tandem rex magni nominis qui regna aſſiriorum deſolabitur ⁊ parta preda in parte dimiſſa tandem vix tutus remeabit ad ſuos quo facto ſurget per adulter qui ipſos ſer-pentes in latebras ſuas impellet. Ve tunc ciciliam atq3 ligu-riam habitantibus: nam videbunt quod euitare nequibunt. ¶ Tandē diuina permiſſione: ſecundus bos mugitū admit-tet ⁊ erit quaſi ſciſma in eccleſia dei ⁊ duo pontifices vnus ele ctus ſciſmaticus qui verū pontificem exulare arcebit apud ve neros ⁊ eccleſiam dei vi occupabitur: tunc intrabunt italiam tres potentiſſimi exercitus: vnus ab occidente: alter ab orien te: tertius ab aquilone qui inuicē cōfligēt ⁊ erit tanta ſangui-nis effuſio quāta ab origine mūdi in italiā viſa fuit. ¶ Et aq-la regē adulterū capiet ⁊ abſq3 vi et metu oīa ſubiacebunt ex

Digitized by Google

parebunt⁊ erit noua in vrbe reformatio.⁊ ve.ve.tunc tonſurã deferentibus machinatorum ſecta ceſſabit.

¶Extracta ex libro antiquiſſimo lib. Thome de aquino ſcri‑pto in quarta pecorina qui liber eſt in libraria ſancte Marie nouelle florẽ.ordinis ꝑdicatorũ in.xij. Bancho. dicte libra‑rie in manum dexteram eundo in locum ſiue loco.

¶De ſancto vincentio.

Glorioſus confeſſor vincentius in mundo vita ⁊ doctrinis refulſit circa annos dñi.M.cccc. et vltra:Migrauit aũt ex hoc ſeculo nequã anno. M.ccccxviij.ſedem petri tenente martino.v. im‑perante autem ſigiſmundo:ſanctorum autẽ catha logo abſcript⁹ fuit a calixto.iij.papa anno.M.ccccl.v.hic igiẽ vincẽ.ex ciuitate valentia antiqua nobiliq; familia ferrariorꝫ oriundus:a catholicis fuit parentibus procreatus/fuerunt ſi quidẽ parentes eius deuoti ⁊ moribus decorati/ predicabat autem ſepe de finali iudicio:⁊aduentu antichriſti/ ⁊ ita terri‑biliter vt omnes in terrorẽ nimiuꝫ conuertere et peccatores ita horrerent vt quaſi cũ holbus illius temporis dicerent mõ tibus.Cadite ſuper nos:⁊ collibus cooperite nos ⁊ abſcondi‑te nos a facie agni ⁊ ita venturi.Reperitur autem quedã epi‑ſtola eius in qua videtur dicere expreſſe antichriſtũ:iã eſſe in mundo:cum tamen ab eo tempore quo ita ſcripſit vel predica uit tranſierint iã anni.xl.⁊ vltra nec dum apparet veniſſe.Et ſecundum cõmunem ſententiã doctoruꝫ/ ſicut ⁊ chriſtus/ ita antichriſtus verus.xxxiij.annorꝫ ſpacio finiet vitam ſuam/ et tribus annis cum dimidio vel circa erit predicatio ⁊ executio poteſtatis ⁊ malicie eius.Et ſic videtur non vera determina‑tio ſeu predicatio eius de antichriſto: ad quod dicendũ: ꝙ ea que circa hoc ſcripſit ⁊ predicauit ſi ſua verba ſunt/opinatiue ⁊ non aſſertiue/dixit nõ quidem mendaciũ:dicendo ad terrẽ dum populos:qð pernicioſum eſſet:nec de⁹ eget noſtro men‑dacio:vt ait apoſtolus:ad Ro.ſed pro vt ſibi videbatur ex te‑ſtimonijs ſcripturarum ſcðm ſigna data ſeu reuelatione ſibi facta ſeu ab alijs ei relicta que reuelationes aliquando nõ ad plenum intelliguntur.⁊ ſi intelligantur plene: ſicut aliquan‑do tempus determinate datum hominibus ad penitentiam deus abbreuiat:propter qð ait Salomon in prouerbijs:dies peccatorum breuiabuntur.Sicut qñ dictum fuit anno quin‑gẽteſimo Noe abbreuiati ſunt anni ⁊ ſublati de numero viginti anni propter abuſum temporis dati: nam ſexcenteſimo vite

noe anno: diluuiū fuit ira ⁊ ſpacium vite abbreuiatū pro pre
demerita hominum prolongatur: vt patet in Ezechia: cui ad
diti ſunt. xv. anni ad vitam ſuam: nouit inquit ambro. deu
mutare ſententiam. ſ. cōminatiuam: ſi tu noueris mutare d
lictum de pe. diſt. j. Reuelauit xp̄s pluribus ſe ad iudiciū ven
turum. nec vltra dilaturū ⁊ tamen precibus pie matris eiu
poſtea diſtulit vt tempore beati dn̄ici: nec ſolus beatus vince
tius: ſed ⁊ Grego. Papa in omelia ſuper id euangelium. Eri
ſigna in ſole ⁊c. videbatur vicinū expectare iudicium ex mu
tis ſignis per Chriſtū in euangelio datis vt ibi patet: ⁊ tame
tranſierunt anni pluſq̄ octingen[illegible]a Gregorio vſq3 nunc qu
ſcriberet vel predicaret: aduentus antichriſti et finis mun
cito erit ⁊ bene cito: non propter hoc determinabat tempu
iſtud: ſed ſub illo cito poteſt cōprehendi tempus modicum
multum. Nā cum deus dixit per aggeū ꝓphetam ⁊ adhuc v
modicū ⁊ ego mouebo celum ⁊ terrā: ⁊ veniet deſideratus c
ctis gentibus ⁊c. qđ de xp̄o intelligitur ⁊ tn̄ illud modicū fu
ſpacium quadringentorum annorum. et vltra qn̄ xp̄s ven
Sed in canon̄. j. Joh. dr antichriſtus venit: ⁊ id filioli: noui
ma hora eſt: ⁊ in apoca. tēpus prope eſt: ecce venio cito: ⁊ Th
ſaloniceñ. ⁊ pe Pauli expectabant q̄ citius finem mūdi qu
apoſtolus admonuit: vt non terrerentur: vel mouerentu
ſuo ſēſu quaſi inſtaret dies dn̄i. Nō ergo ꝓpter hoc calūnia
vel minus verax eſtimandus eſt: qui vir fuit doctrina et v
apoſtolicus.

¶ Hec lucnies in tertia parte hiſtorialis venerabi
d mini Anthonini.

Tatutū eſt autē inter tartaros infidel
⁊ a cingiſchā primo eorum dn̄o confirmatum
quicūq3 in ſuperbiā erectus auctoritate prop
ſine principium electione voluerit imperato
ſe: occidat ſine vlla miſeratione. propter hoc ⁊
de principibus nomine cīngā nepos ipſius cingiſcham o
ſus eſt ante electionem ipſius q2 regnare volebat nō elec
aliud quoq3 ſtatutum habent: q̄ omnem terram ſibi debe
ſubiugare nec cum aliqua gente pacem habere: niſi ſubda
eis quouſq3 veniat tempus interfectionis ipſorū annis. lx
debent pugnare. ⁊. xviii. Tn̄ modo regnare poſt hec vt ipſ
cunt ab alia ratione debent vinci: vt vaticinatum eſt eis ne
unt tamen que illa ſit: ⁊ qui euadere poterunt legē illā ten
debēt quā tenēt illi q̄ bello eos deuincēt. ipſi nāq3 tartari

uinationibus augurijs: aruſpicijs: veneficijs: ⁊ incãtationibus multũ intendunt: ⁊ cũ illis a demonibus reſpõdeat deus ſibi loqui credunt: eſt etiam ſtatutum cingiſcham illi⁹ primi quod per millenarios centenarios ac decanos eorum exercitus debeat ordinari.

¶ Hec inuenies in tertia parte hiſtorialis venerabilis domini Anthonini.

¶ Ex libro catalogi finis ſeu caltaldi finij vndecimi capitis de italia.

Cum roma vacce pignis fecundos mugitus audire incepit. lãgueſcere diſcidijs ac bellis exordietur Italia. emulatiões em̃ ⁊ odia erũt inter ſuum ſerpentem alatũ. liliferũq; leonum. Ve tibi aemulia. Ve tibi picenũ vitulus em̃ vacce contra bos cornupetabit: tunc naſcetur inter lilia princeps pulcherrimus cui nomen noui inter reges erit cũ animi noſſq; paritas equa cũ gente ſua ⁊ corporis eximia pceritas. Hunc vniuerſus orbis parebit. cũ quercus elata ceciderit. ⁊ ſpinoſum aprũ cõcuſſerit. felices anni eius ab occidente in ortũ ſolis: ab ortu ſolis in plagã frigidã: ⁊ a ſeptemtrione in auſtrũ feruidũ. Superabit em̃ atq; pſtrabit vndiq; inimicos ſuos. O alpha ⁊ o. Uaca pinguis iuncta colubro regem ducet monſtruoſum in regnũ mutabile qui preeſſe expoſitus. vix euadet. breui moriturus. Exurge ſpinoſe aper. leones aſſume ſocios: ⁊ diſperſis anguibus tortuoſum colubrum capies. Leonẽ elatũ in preda capies. decipies. ac diminues. cũ ſubtus elate quercus vmbra ad bella proceſſeris Ve tibi leo pinguis. Ve tibi ligurgia. ve tibi flandria ſanguinea. ve tibi inſubria: cũ degener anguſculus tua prata intrauerit. vt flores demoliantur. ve loci curſu receſſurus. Sciſma inceptũ delebitur cũ quercus gloria infelici decidet ⁊ ſpinoſum aprum a magno aliam relatũ ſuſceperit atq; pcuſſerit. Heu heu plange infelix babilõ ſacerdotale baratrũ qm̃ dies afflictionis in te veniant. vt veluti matura ſeges in tuis iniquitatibus trituram patiaris. reges venient aduerſum te ex quattuor plagis terre: ⁊ cõgregabunt ſanctos dei. vt ne ſint in iudicio. ⁊ eligãt angelũ teſtamenti qui cõciliet ⁊ cõuertat ad dñm corda diſſidentiũ ⁊ paſcat gregẽ paſcue dñi. Sagita italie in ortũ ſolis penetrans eliminabit inde oẽm immũdiciã ⁊ veri ſaluatoris plãtauit vineã florido principe cui nomẽ nouũ. Cui oẽs pplĩ colla ſubmittant: ⁊ oriẽtalis corona dabitur cuſtodienda.

Surget rex ex natione illuſtriſſimi lilũ habens frontē lon gam ſupercilia alta: oculos longos: naſeũ aquileũ: ꝛ cõ‑ gregabit exercitũ magnũ et oẽs tyrannos regni ſui deſtruet. et morte percutiet eos: fugiẽtes in montibus: et cauernis ab ſcondentes a facie ei9. Nã vt ſponſa ſponſe erit iuſticia aſſocia ta cũ eo vſq3 ad. xl. annũ deducet bellũ xpianis ſubiugãdo an glicos: inſulanos: hiſpanos: arragones . lumbardos italicos et reges xpiani ei ſubñcient. Romã/ florentiam deſtruet/ igne cõburet poteritq3 ſal ſeminari ſup terrã illã ſupremoſq3 cleri cos q ſedē Petri inuaſerunt morte eos percutiet: eodẽq3 an‑ no duplicem coronã obtinebit: poſtmodũ mare tranſiens cũ exercitu magno intrabit greciaʒ et rex grecoꝝ nominabitur. Culcos hypreos: turcos: barbareos illi ſubiugabit regno: illi ſubmittet faciendo editum quicũq3 crucifixũ nõ adorauerit morte morietur: et non erit qui poſſit ei reſiſtere q2 brachiũ ſan ctum a dño ſemp cũ eo erit ꝛ dominiũ vniuerſe terre poſſide‑ bit: his factis ſanctorũ requies xpianorũ vocabitur. Hieroſo limam aſcendens ad montē oliueti orans ad patrem et depo nens coronam a capite ſuo atq3 agens gloriam et honorē pa tri et filio et ſpirituiſancto cum magno terre motu et ſignis mirabilibus ibi emittet ſpiritum.

¶ Reuelatio de tribulationibus noſtrorum temporum: de reformatione vniuerſe dei eccleſie autore deo et de conuerſione Turcorum et infidelium ad fidem noſtram cito et velociter: oſtenſa Florentie: Hieronymo de ferraria: hoc tempore viuenti. Seruo ieſu Chriſti minimo.

¶ Hieronimus Beniuenius ciuis Florẽtinus accepte veritati fidelis aſtipulator ad librum.

I Liber intrepide ad ludibria ad ſibila et ad vipereos te preparans morſus. Sʒ quibus armis pugnaturus: iuſticie. Quenam ſunt. Scutum fidei/ lorica ſimplicitatis/ et fulgurans ſermonis domini gladi9 ſane ſic opus eſt. Nam (vt tuus dicere conſueuit auctor) vtinam tot veritas haberet defenſores/ quot impugnatores / et qui eã defendunt ipſius amore veritatis ducerentur / atq3 vtinam

Digitized by Google

prime veritatis. Rurſus ob hanc libenter vitam exponerent
Sed enim paucos habet veritas defenſores/ pauciores vero
propter ſeipſam tantum. Adhuc pauciores ꝑpter ſupremam.
Sed pauciſſimos: qui ipſius zelo vitam exponant. Atq; equi
dem memini/ et mecum preſentes plurimi pariter meminere
imo quis in hac vrbe id neſcit. Illũ ſepe declamantẽ in popu-
lo aliquot annos predixiſſe. tepiditatẽ in futura eccleſie reno
uatione contra veritatem acerrime pugnaturam/ grauiuſq;
certamen hoc futurũ: ꝙ olim martyrũ fuerit cum tyrannis/ ⁊
hereticorũ cõtra fideles. Quoniã aduerſus dupliciter inſtru-
ctam poteſtatẽ. ſ. ſpirituali ⁊ mundano gladio dimicãdũ eſſet
vbi vir iuſtus intra duos parietes coartat᷒ alterũ ex abundã
tiori cautione circũſpecte cõſcientie veneratur et timet nec ta
men idcirco vult a veritate deſiſtere. Alterũ ꝑpter vite pericu
lum licet min᷒ exiſtimet: tamẽ ꝙdiu homo carneus eſt: nõ po
teſt nõ cõmoueri. Similiter aiebat cõtra duplicẽ ſapientiam
id eſt eccleſiaſticã ⁊ ſecularem et contra duplicẽ malignitatẽ
apertam ſcz ⁊ occultã propter tepidos ⁊ hypocritas rem gerẽ
dam fore cũ quibus modo pugnat. Memẽto inꝙ ꝙ ab exor-
dio rerũ veritati perpetuũ bellũ ab impiis indictũ ſit. Quo-
ne ſalubrior extitit maiori cõflictu certauit. Sic euangelice ve
ritati ſuper oẽs alias ꝑ ignẽ et aquã fuit tranſeundum: ſed de
victoria ſemꝑ certa ⁊ ſecura: licet multis interdũ acceptis vul
nerib᷒: poſtremo glorioſius de hoſte triumphauit. Tu quoq;
inſerta hic veritas contra tepidos alacriter pugnato. Nec eo-
rum poteſtatẽ: ſapientiam: maliciam ve formidato. His enĩ
quibus pregeris armis tuta es/ et deus tecũ incedit. Confun
dentur ergo perſecutores tui: et tu leta et indefeſſa gloriabe-
ris. Que enim in te certa fide et ſumma ſpe modo credentes
probant ea breui: increduli iſti ac tepidi euentu ipſo: ſed cum
ſuo ingenti dedecore atq; multo quaſi tormento fateri cogen
tur. Sed iam quinquenniũ illorũ in te conat᷒ omnes experta
es: nec tamen ſuccubuiſti: ſed magis aucta: lateq; ꝑ ora ⁊ cor-
da hominũ diffuſa inualuiſti. Gaude igit̃ ⁊ letare: q2 ꝙto plu-
res habes aduerſarios. tanto a deo ꝓficiſci certior ⁊ ſalubrior
probaris. Nuſꝙ enim vehementior tartareus ille draco ꝑ im
menſa ſinuoſus volumina: arrectis criſtis: tumenti gutture:
ardentibus: oculis horrẽdo hiatu peſtifera venena prorſus ef
fundit: et collectis virib᷒ toto impetu inſurgit: ꝙ vbi anima-
rum plurimã ineſſe videt ſalutem. Veritas autẽ (vt ait zero-
babel) manet ⁊ conualeſcit in eternum et viuit: et obtinet in
ſecula ſeculorum. Sicut ſcriptum eſt. Labiũ veritatis firmũ

erit in perpetuum. Sed iam liber properans valeto.

¶ Deo gratias.

¶ Compendium reuelationum inutilis ſerui Je-ſu chriſti fratris Hieronymi de Ferraria ordinis predicatorum.

ET ſi multo tempore diuerſimode per di-
uinam inſpirationē plura futura predixi tamen
animo reuoluens ſententiam ſaluatoris noſtri ie-
ſu chriſti dicentis Matthei ſeptimo. Nolite ſan-
ctum dare canibus: nec mittatis margaritas ve-
ſtras ante porcos: ne forte conculcēt eas pedib'
ſuis et canes conuerſi diſrūpant vos: ſemp fui in dicēdo par-
cior. Nec vlterius pgreſſus ſum q̄ expedire ſaluti hominū vi-
deretur. Propterea pauce admodū concluſiones noſtre fue-
runt: quis exhortationes / perſuaſiones ⁊ probationes ad ea-
rum credulitatem inducendā plurime fuerint. Nunq̄ tamen
viſionum modū / ac multitudinē: et alias multas reuelatiōes
aperui cū nec inſpiraret hoc mihi ſpiritus ſanctus nec neceſ-
ſarium ad ſalutem arbitrarer nec demum ad eas ſuſcipiēdas
hominū mentes diſpoſitas iudicarem. Nunc autē ad ſcribē-
dum quedā futura a me publice predicata: preſertim potiora:
et maioris pōderis neceſſitas impulit: tum qz multi: qui me
ex pulpito pronunciante ea deſcribere conati ſunt: non inte-
gram veritatē: ſed conciſſam: et plerumqz multis falſitatibus
admixtam: non ſufficiente ſcilicet calamo celeritati lingue an-
notarunt: tum qz nonnulli aut non ſano intellectu: aut ſini-
ſtra interpretatione ⁊ malignitate addendo / ſubtrahendo ſe-
pe deprauando dicta mea in vulgus ſparſerūt: itaqz breui cō-
pendio quecunqz de rebus futuris a me hacten' publice pre-
dicata ſunt colligere conabor omittens vniuſcuiuſqz harum
reuelationum ſpecialem modum et ſacre ſcripture probatio-
nes: quas dū predicarem adhibui. Viſionē tamē quā in octa-
ua die annūciationis beate Marie virginis publice predica-
ui: quoniam imperfecte et corrupte a pleriſq; excepta eſt: ⁊ ad
diuerſas italie partes deſtinata. his ad plenum inſerā. Et hoc
potiſſimū me ad ſcribendū excitauit. Nam propter honorem
dei pati: neqz poſſum neqz debeo vt eius myſteria ludibrio
ſiant aut pphanētur. Preſertim aſſerentibus multis hec non

noſtra a nonnullis mendoſe et cum diuerſis erroribus colle-
cta:ab impreſſoribus eſſe publicanda. Ne vero quoquo mo-
do viciari et detorqueri queant:⁊ vt eq̄ cunctis pateant:vtra-
qꝫ ligua latina ſcilicet et vernacula edere curaui. Obſecro au-
tem omnes ad quos compendium hoc peruenerit:vt ſi hacte
nus aliquid aliud ꝙ quod in eodem continetur: a me p̄nun-
ciatum fuiſſe relatum fuerit:minime credant. Amici enim il-
li noſtri:tepidi ſcilicet ⁊ huius ſeculi ſapientes: multa contra
me in vrbe Florentia ⁊ plura foris mendaciter confingentes
ea:mihi aſcripſerunt. Scio nihilominus non defuturos: qui
rurſus ſcripta hec ſenſu vario interpretabuntur: iuxta illud
Danielis.xii. Plurimi pertranſibunt:et multiplex erit ſcien-
tia:id eſt opinio. Quinetiam a pleriſqꝫ irridebuntur. Spero
tamen puros lectores et ſimplices corde ipſa veritate eos il-
luſtrante:multum ex hac lectione profecturos. Quia ſcriptuꝫ
eſt. Cum ſimplicibus ſermocinatio eius. Et iterum abſcondi-
ſti hec a ſapientibus:et prudentibus et reuelaſti ea paruulis.
Verum priuſꝙ aggrediar narrationem eorum q̄ ſum dictu-
rus:videtur neceſſarium ad ipſorum intelligentiam modum
propheticarum reuelationum breuiter declarare: vt vnuſ-
quiſqꝫ intelligere poſſit quomodo prophete ea que populis
predicant:a deo doceantur. Igitur quia ſcriptum eſt.primo
libro regum.ix. Qui propheta dicitur hodie: vocabatur olim
videns. Ille propheta proprie dicitur:qui res a naturali co-
gnitione cuiuſcunqꝫ creature remotas videt. Quamꝙ media-
te lumine prophetie:etiam alia multa ab humana cognitio-
ne non diſtantia propheta percipit:ipſum namqꝫ lumen quē-
admodum ad diuina:ſic etiam multo magis ad humana per
tingere poteſt. A cognitione autem naturali cuiuſlibet creatu
re procul recedunt futura contingentia:maxime que a libero
arbitrio dependent:que in ſeipſis neqꝫ ab hominibus :neqꝫ
ab alia creatura ſciri poſſunt. Soli eniꝫ trinitati tempus om
ne complectenti preſentia ſunt. Rurſus a creatura rationali
vel intellectuali in eorum cauſis cognoſci nequeunt. Cū eniꝫ
ipſe cauſe indifferentes ſunt ad producendos/vel non ad pro
ducendos eiuſmodi effectus contingentes: non poteſt crea-
tus intellectus diſcernere:in quam partem ipſe cauſe inclina
ture ſunt. Quamobrem omnes diuinatorie artes: quarum
princeps Aſtronomia iudicialis habetur a diuinis ſcripturis
et ab eccleſiaſticis canonibus damnate ſunt. Cognoſce-
re ſiquidem contingentia futura ſapientie diuine propri-
um eſt: coram qua omnia preterita preſentia et futura ſimul

aſtant:ſicut ſcriptū eſt. Omnia ſunt nuda ⁊ aperta oculis ei⁹.
Non poſſunt igitur futura contingentia aliquo lumine natu-
rali perpendi:verum ſolus deus in eternitate ſui luminis ca
nouit:et ab eo ſolo accipiunt illi:quibus ipſe reuelare digna-
tur. In huiuſmodi autē reuelatione duo facit. Primo. Quod-
dam lumen ſupernaturale ꝓphete infundit: quod eſt quedaꝫ
participatio ſue eternitatis. Ex quo in reuelationibus idem
ꝓpheta duo diſcernit.i.⁊ ꝙ ipſa reuelata vera ſunt et ꝙ a deo
proueniunt. Tante vero efficacie eſt hoc lumen:ꝙ de duobus
predictis ita certū facit prophetā:ſicut lumē naturale certos
reddit philoſophos de veritate primorū principiorū:⁊ quam
libet hominem: ꝙ bis duo ſunt quattuor. Secūdo diſtincte
ꝓponit ꝓphete:quicquid illum cognoſcere et prenunciare in
tendit:et hoc multimode efficit:ſicut ſcriptum eſt. Oſee.xii.ca
pitulo. Locutus ſum ſuper ꝓphetas:et ego viſionē multipli-
caui:et in manu ꝓphetarū aſſimilatus ſum. Interdum abſqꝫ
imaginaria viſione intellectū ꝓphete inſpirat q̇d prenūciare
debeat:quomodo Salomoni ſapientiā infudit. Et taliter Da
uid ꝓphetauit. Interdū in imaginatione diuerſas figuras et
imaginarias viſiones imprimit:que ſignificāt id quod intel-
ligere et prenunciare ad ꝓphetam ſpectat:ipſe auteꝫ ꝓpheta
ex virtute eiuſdem luminis aperte intelligit ſignificationes
eiuſcemodi viſionum. Aliter propheta dici non poſſet. Unde
Danielis.x.capitulo ſcriptū eſt:intelligentia opus eſt in viſio
ne. Sepe autem in talibus viſionibus intrinſecus ꝓnunciari
diuerſa verba percipit a diuerſis perſonis menti ſue oblatis:
que verba ex eodē lumine a deo per miniſteria angeloꝝ for-
mari nouit. Nonnunq̄ vero exterioribꝫ ſenſibus ꝑcipue ocu-
lis:ſignificatiua manifeſtandarū rerū deus ꝓponit.vt Danie
lis.v.capitulo legitur de manu: q̄ in pariete ante oculos Bal
thaſaris regis inſcripſit. Mane. Techel. Phares. Que oculis
corporis. Daniel quoqꝫ vidit ⁊ interno lumine interpretatus
eſt. Notandum eſt autē quod has exteriores apparitiōes nec-
non imaginarias:deus angelico miniſterio efficit: vt inquit
ſanctus Dionyſius in libro de Celeſti hierarchia:qꝛ quicquid
a deo eſt:ordinate ꝓcedit iuxta illud Apoſtoli. Que a deo ſunt
ordinata ſunt. Ordo autē diuine ſapientie eſt diſponere infi-
ma per media:et media per ſuprema. Cum igitur inter deum
et homines angeli mediū ſint:ab ipſo deo illuminationes pro
phetice per angelicos ſpirit⁹ ſubminiſtrantur qui non tantū
ad diuerſas apparitiones interius fantaſiam illuſtrant ⁊ cō-

mouent:ſed etiam intrinſecus pphetas alloquuntur. Quib⁹
etiam ſepenumero exterius ſe in humana figura exhibent fu
tura prenunciantes et de multis peragendis eos inſtruentes
et per lumen ſupradictum:prophete aperte cognoſcũt eas ap
paritiones eſſe angelorum: et ea que ndem angeli loquuntur
eſſe vera ⁊ a ſapientia diuina emanare. His trib⁹ modis quã
doq; vno quandoq; alio:nos futura habuimus ⁊ cognouim⁹
Quoquot tamen eorum modo ea ad me peruenerint: ſemper
ſupradicto lumine illuſtrante veriſſima et certiſſima fuiſſe in
tellexi. Proſpiciens itaq; omnipotens de⁹ Italie peccata pre
ſertim in principibus tam eccleſiaſticis ꝙ ſecularibus multi
plicari:nec ea diutius ferre valens:ſtatuit eccleſiam ſuam in
genti flagello expiare. Et quoniam (vt inquit Amos ppheta)
non faciet dominus deus verbum:niſi reuelauerit ſecretũ
ſuum ad ſeruos ſuos prophetas:voluit propter electorum ſuo
rum ſalutem id flagellum in Italia prenunciatum iri: vt pre
moniti ad tolerantiam ſeſe firmius prepararent. Cumq; flo
rentia/ veluti cor in homine:in medio Italie ſita ſit:eam ad
huiuſmodi preconium ſuſcipiendum eligere:deus ipſe digna
tus eſt:vt inde illud per ceteras Italie partes (quemadmodũ
in preſentia videmus impletum) late diffundatur. Me itaq;
inter alios ſeruos ſuos indignum et inutilem ad hoc miniſte
riam eligens florentiam ex mandato patrum meorum veni
re curaui Anno domini. M.cccc.lxxxix. quoquidem anno ca
lendis Auguſti die dominico cepi in tẽplo noſtro ſancti Mar
ci publice librum Apocalipſis interpretari. Et per totum eun
dem annum Florentino populo predicãs tria continue pro
poſui. Primum renouationem eccleſie his temporibus futu
ram. Secundum grande flagellum vniuerſe Italie ante talẽ
renouationem deum illaturum eſſe. Tertium hec duo cito fu
tura. Has vero tres concluſiones probabilibus argumentis
et diuinarũ ſcripturarum figuris: atq; aliis ſimilitudinibus
ſeu parabolis ex his formatis que modo in eccleſia fiunt:p
bare ac perſuadere laboraui:huiuſmodi tantum rationibus
interim inſiſtens ⁊ diſſimulans me etiam alio modo horum
cognitionem a deo accepiſſe:qm̃ ad ſuſcipiendũ archanũ mi
nus idonea tunc animorum diſpoſitio videbatur. Succeſſiue
ſequentibus annis paratiores ad credendum mentes perpẽ
dens:nonnunꝙ viſionem aliquã in medium adduxi:nõ ape
riens eam eſſe propheticã viſionẽ:ſed tantũ in morẽ parabo
le illã populo ppones. Demũ magnã cõtradictionẽ ⁊ irriſio
nem omnifariam conditionis hominum cõſpiciens:plerũq;

Digitized by Google

ex puſillanimitate ab his deſiſtere et alia predicare firmiter
ſtatuebā: nec poterā. Quicquid enim lectionis: ⁊ ſtudij a pri-
re cepto declinabat: tediū ſuggerebat: ⁊ quotienſcunqꝫ cogita
bam vel etiam conabar alia predicare: vſqꝫ a deo deſipiebam
vt mihimet ipſi diſplicerem. Ex quo memini predicantē me
florētie ī tēplo ſācte reparate. Anno dñi. M. cccc. xc. ↄſtituiſſe
cōpoſitū iam ſermonem ſecunde dominice quadrageſimalis
ſuper huiuſmodi viſionibus ſupprimere et de cetero a talibꝰ
abſtinere. Teſtis eſt autem deus: ꝙ totum diem ſabbati ante-
cedentem et integram noctem proximam vſqꝫ in lucē inſom
nes protraxi: adeoqꝫ omnis mihi precluſus aditus et queuis
doctrina preter hanc ſubtracta fuit: vt alio prorſus me verte-
re nequiuerim. Et diluculo tandeꝫ longa vigilia feſſo: ⁊ oran
ti mihi dictum fuit. Demens nonne vides deum velle: vt ta-
lia in hunc modum annuncies. Quamobrem eodē mane ter-
rificam predicationem egi. Notum eſt quoqꝫ aſſiduis audito
ribus meis: ſcripture a me expoſite q̄ apte ſemper conditio-
ni preſentium temporum conuenerint. Et inter alia vnum il
lud ſummo ingenio et doctrina viros in admirationem ad-
duxit: videlicet ꝙ cum ab anno milleſimo quadringenteſimo
nonageſimo primo vſqꝫ ad nonageſimum quartum per om-
nes ſaluatoris aduentus et quadrageſimas: vna duntaxat ex
cepta bononie conceſſa ſuper Geneſim predicationes conti-
nuas ſuſcepiſſem: ſemper a relicto puncto vltimo lectionis ſi-
ne aduentus: ſiue quadrageſime precedentis incohoando pro
cedens: nunq̄ attingere potui capitulum diluuij niſi poſtq̄
tribulationes hee initium habuerunt: itaqꝫ paucis diebus
exiſtimandi mihi myſterium fabricationis arce. Noe me expe
diturum: tot et tanta circa eiuſmodi fabricam ſe quotidie ob
tulerunt: vt totum aduentum et quadrageſimaꝫ nonageſimi
quarti anni in eo myſterio et fabricatione conſumpſerim. Et
volente ducenteqꝫ deo deſinens vbi legitur Cenacula ⁊ Tri-
ſtega facies in ea: rurſus Septembri proximo in feſto ſancti
Matthei Apoſtoli ſequentem textuꝫ. j. Ecce ego adducam a-
quas diluuij ſuper terram proſecutus ſum. Cumqꝫ iam om-
nibus conſtaret Regem Galliarum cum copijs ſuis Italiam
ingreſſum eſſe: propoſitio in initio ſermonis eiuſdē verbis vi
delicet. Ecce ego adducā aquas diluuij ſuper terrā ſubito ple
riqꝫ attoniti facti ſunt hanc Geneſis partitionem occulto dei
inſtinctu ſucceſſiue ꝓ tempoꝝ oportunitate ſum miniſtrataꝫ
fuiſſe: inter quos aderat comes Joannes mirandulanus vir
temporibꝰ noſtris ingenio ⁊ multiplici doctrina ſingularis:

qui ad ea verba inhorruiſſe ⁊ diriguiſſe ſibi comas poſtea mihi retulit. Ut igitur ad rē redeam: in illis primis annis futura hec argumentis tantum ſcripturarū rationibus et variis parabolis ꝓpter indiſpoſitionē populi prenunciabā. Deinde inſuper in vere cepi oſtendere hec futura alio lumine: quā ſola ſcripturarū intelligentia a me haberi. Demū rē clarius adhuc apperire aggreſſus ſum. verba mihi diuinitus inſpirata iam ad verbū ſincere pferens: inter q̄ ſepe repetebā. Hec dicit dominus deus. Gladius domini ſuper terrā cito ⁊ velociter. Itemq; alias: hec dicit domin' deus. Gaudete et exultate iuſti: verūtamen parate animas veſtras ad tentationē lectione meditatione: ⁊ oratione: ⁊ liberabimini a morte ſecunda. Et vos o ſerui nequā qui in ſordibus eſtis: ſordeſcite adhuc. Uenter veſter impleatur mero: renes veſtri diſſoluantur luxuria: ⁊ man' veſtre ſanguine pauperū polluantur: hec enim eſt pars veſtra et hec ſors. Sed ſcitote q; corpora veſtra ⁊ anime veſtre in manu mea ſunt ⁊ poſt breue tempus corpora veſtra flagellis conterentur: animas autē veſtras igni perpetuo tradā. Que verba non ex ſacris decerpta ſcripturis (vt aliq̄ arbitrabātur) ſed e celo nouiſſime tunc prodierunt. Et quoniam in viſione vna multa eiuſmodi verba de celo miſſa continentur: quorum partē tunc palā feci: contecta nihilomin' viſiōne ab incredulis irridere: ſolā; hanc modo deſcribendā neceſſe putaui: vt intelligatur quo ordine verba illa a me tūc publice pronūciata emanarint. Uidi itaq; anno milleſimo quadringenteſimo ⁊ nonageſimoſecundo nocte precedente vltimam meā declamationē aduentus domini in templo ſancte reparate manū in celo cū enſe cui inſcriptū erat. Gladius dn̄i ſuper terrā cito ⁊ velociter. Sup manū autē inerat: vera et iuſta ſunt iudicia domini. Ipſius vero manus brachium egredi videbatur a tribus in vna luce faciebus. quarum prima ait Iniquitas ſanctuarū mei clamat ad me de terra. Secūda reſpondit. Uiſitabo ergo in virga iniquitates eorum. ⁊ in verberibus peccata eorū. Tertia ſubiungit. Miſericordiam meam non diſpergam ab eo: neq; nocebo in veritate mea et miſerebor pauperi et inopi. Rurſus prima inquit. Oblitus eſt populus meus mandatorum meorum diebus innumeris. Secunda reſpondit. Conteram ergo et confringā et non miſerebor Tertia ſubiūgit. Memor ero ambulātiū i p̄ceptis meis. Deinde vox igēs ex trib' facieb' ſup vniuerſo orbe ſimul ſtonuit dicēs. Audite oēs habitatores terre. Hec dicit dn̄s. Ego dn̄s loquor i zelo ſācto meo. Ecce dies veniēt ⁊ gladiū meū euagina-

ho ſuper vos. Cōuertimini ergo ad me anteꝗ̄ compleatur fu-
ror meus. Tunc enim anguſtia ſuperueniente requiretis pa-
cem ⁊ non veniet. His finitis verbis: totus conſpectui meo or
bis infinuari viſus eſt. Tum multitudo angeloꝝ e celo in ter-
ram in albus deſcendebat: innumeras ſtollas candidas in hu
meris et cruces rubeas in manibus geſtantiū. Hiqꝫ vniuer-
ſum orbē perluſtrantes. ſingulis hominibus candidā veſtem
⁊ crucem proferebant. aliqui oblatū munus ſuſcipiebant ⁊ in
duebantur. Alii qui reſpuebant: nec tñ aliis quo minus accipe
rent impedimento erant. Nōnulli vero ⁊ aſpernabant̄ ipſi: et
ceteros pro viribus ſuſcipere prohibebant. Hi poſtremi erāt
tepidi ⁊ humana ſapientia tumidi: qui ⁊ deridebāt ipſi: ⁊ aliis
ne acciperent ſuadere conabantur. Poſt hec manus illa en-
ſem verſus terrā inclinauit. Moxqꝫ denſis nubibus aer obdu
ci viſus eſt: cōpluēs gladios ⁊ grandines horiſonis tonitruis
⁊ ſagittas ⁊ ignes. ⁊ in terra bella peſtis/fames/ et innumere
tribulationes exorte ſunt. Conſpiciebam vero angelos ꝑ me-
dios populos gradientes: ⁊ pocula limpidi meri ipſis candi
datis ⁊ cruciferis propinātes. Quo hauſto illi dicebant. Quā
dulcia faucibus noſtris eloquia tua dñe. Reſidentē de hinc fe
rem in fundo calicis ĩdē angeli ingerebant aliis. Qui ab eius
potu ſe auertentes videbantur penitentiam appetere: nec illā
conſequi poterant dicentes. Quare obliuiſceris noſtri domi-
ne. Volentesqꝫ oculorū aciem in deum intendere: tribulatio-
nis grauedine prepediebantur. Tanꝗ̄ enim ebrii erant. Quo-
rū cor mediis e pectoribus euelli videbatur: querensqꝫ huma
narum voluptatū ſolatium non inueniebat: propterea velut
amentes ⁊ excordes agebantur. Poſt hec vehementiſſimā vo-
cem ex tribus illis faciebus ſic audiui dicentem. Audite ergo
verbum domini. Propterea expectaui vos: vt miſerear veſtri.
Venite igitur ad me: quia benignus ⁊ miſericors ſum: faciens
miſericordiam omnibus qui inuocant me. Quod ſi nolueri-
tis. auertam oculos meos a vobis in perpetuum. Inde ad iu-
ſtos vox illa ſe dirigens dixit. Vos autem gaudete iuſti ⁊ exul-
tate: qꝛ cū pertranſierit breuis ira mea: pctōꝝ ꝯfringā cornua
et exultabuntur cornua iuſti. Statimqꝫ viſio euanuit: dictūqꝫ
hoc ad me peruenit. Fili ſi peccatores haberent oculos: vide-
rent vtiqꝫ ꝙ grauis ⁊ dura ſit hec peſtis et acutus gladius.
Pro dura vero peſte et acuto gladio ſignificabat ſpiritus lo-
quens: prauorum prelatorum regimen ⁊ predicatores huma
ne philoſophie: qui nec ingrediuntur ipſi regnum celorum:
nec alios īgredi ſinūt. Ex q̄ iudicabat eccliaꝫ adeo corruiſſe

Digitized by Google

ꝙ hoꝝ ſpiritualis impugnatio lõge ſit grauioꝛ ꝙ̃ alie coꝛpo rales tribulationes, quecũqꝫ ipſi eccleſie accidere poſſint. Jdõ ab eodẽ ſpũ mihi dictũ ẽ: vt exhoꝛtarer ꝛ rogarẽ pplos ad obſecrãdũ deũ/ vt ſuũ timoꝛẽ in terrã immitteret renouaretqꝫ amoꝛẽ: ꝛ memoꝛiã beneficioꝝ. ꝛ paſſiõis vnigeniti ſui in coꝛdib' humanis: ꝛ bonos paſtoꝛes ac diuini v̈bi p̃cones eccleſie daret: qui gregẽ ſuũ: nõ ſeipſos paſcerent. Poſt iſta v̈o deo pariter inſpirãte predixi quedã trãſiturũ alpes in Jtaliã ſilẽꝫ Cyꝛo: de quo ita ſcribit Eſaias. Hec dicit dñs Chꝛiſto meo Cyꝛo: cui' appꝛehẽdi dexterã vt ſubijciã ante faciẽ ei' gẽtes ꝛ doꝛſa regũ v̈tã: ꝛ apiã corã eo ianuas ꝛ poꝛte nõ claudẽt. Ego añ ibo ꝛ glioſos terre hũiliabo. poꝛtas ereas ɔterã: ꝛ vectes ferreos ɔfrigã: ꝛ dabo tibi theſauros abſcõditos: ꝛ archana ſecretoꝝ: vt ſcias q2 ego dñs q̃ voco nomẽ tuũ de' Jſrl' ppt' ſuũ meũ Jacob ꝛ iſrael electũ meũ. Dixi quoqꝫ ne Jtalia arcib' ꝛ ppugnaculis ſuis fideret: qm̃ abſqꝫ vlla difficultate ab illo expugnarẽtur. Floꝛẽtinis etiã predixi p̃ſertim innuẽs qui tũc gubernabãt: ipſos electuros eſſe cõſiliũ ac deliberationẽ ſue ſaluti atqꝫ vtilitati cõtrariã: ꝛ ꝙ infirmioꝛi ꝛ q̃ ſuperãdus eſſet adhererent: ꝙqꝫ tanq̃ temulenti oẽ cõſilium pꝛoꝛſus amitterẽt. Que cũ iã maxime vicina ceruicib' coꝝ impẽderẽt: etiam tũc minime credebant: me ſepe atteſtãte ꝙ ab humana ſapiẽtia fallerẽtur. Omitto piuata ꝛ ſingularia a me p̃dicta: q̃ ad euitãdũ ſcãdalũ publice aperire fas nõ fuit. Sed aliquib' familiariũ meoꝝ tũ p̄didi veluti pꝛefinitũ tẽpus moꝛtis innocẽtij octaui ꝛ Laurẽtij medicis reuolutionẽ quoqꝫ floꝛentini regiminis ſeu ſtatus pꝛedixi futurã: cũ pꝛimũ rex Francoꝛuꝫ piſas aduẽtaſſet: ꝛ hmõi plura pꝛefatus ſum. Que ſi mõ recenſere vellẽ: qm̃ tũc vulgo nõ innotuerũt: foꝛſitan nũc minime crederent. Appꝛopinquãte inſuper rege Francoꝝ ꝛ reuolutione Floꝛẽtini ſtatus imminẽte: lꝫ ſuper ciuitate Floꝛẽtie enſis mihi apparuiſſet et multa in ipſa ciuitate cruoꝛis effuſio tñ mecũ reuoluens: ꝙ deus eã potiſſimũ in qua hec pꝛenũciarẽtur elegiſſet: cepi vehemẽter ſperare ꝓpheciã hãc ſine cõditione nõ eſſe: ꝙqꝫ ſi penitẽtia populus duceret indulgentiſſimus deus ſaltẽ iudicij partẽ deliniret. Kalẽdis igit' nouẽbꝛis id eſt ſanctoꝝ omniũ ſolẽnitate ꝛ duobus pꝛimis diebus voci ꝛ lateri nõ peperci: ꝛ (vt omni populo notũ eſt) tantũ ex pulpito declamaui: ꝙ infirmioꝛ coꝛpoꝛe factus pene langui. Tũc ſoluẽda tantũ pane ꝛ aqua ieiunia: ꝛ frequentes ad deũ oꝛationes vniuerſo populo indixi: ſepe altius exclamans verba ab eodẽ fonte hauſta: ex quo alia deriuauerunt. ſ. o Jtalia pꝛo

pter pctã tua venient tibi aduerſa.o florentia pter pctã tua
venient tibi aduerſa. O clerica pter te orta eſt hec tẽpeſtas.
Illud ſepius repetẽs:quod Italia euerteretur ⁊ roma preſer-
tim:exclamans pariter ⁊ dicẽs hec ab eodem ſpiritu reuelata
mihi verba.:O nobiles.O ſapientes.O plebei.Manus domi
ni valida ſuper vos:cui nec potentia:nec ſapiẽtia:nec fuga re
ſiſtere poterit. Propterea expectauit vos dñs: vt miſereatur
veſtri.Cõuertimini ergo ad dominum deum veſtrum in to-
to corde veſtro:quia benignus ⁊ miſericors eſt. Qđ ſi voluer-
tis:aduertet oculos ſuos a vobis imperpetuum. Poſt hec ad
ueniẽte chriſtianiſſimo Francorũ rege rogatus fui a magni-
ficis dominis Florentinis.vt ad illius maieſtatẽ cum nõnul
lis eorũ ciuibus legationem ſuſcipere vellem. In quo patres
ordinis noſtri et alios ciues mature conſulens.ab omnibus
vnanimiter ad profectionem hanc adhortatus fui. Ad quod
onus ſubeundum nõ tantũ eorum omniũ perſuaſiones. quã
tum charitatis iura me coegerunt.Profectus itaq; cum dele
ctis legatis piſas coram regia maieſtate/ que deus ante pre-
monuit in hũc mundũ expoſui vernacula lingua. Omnipo-
tens deus/in cuius manu omnis poteſtas ⁊ regnum eſt Chri
ſtianiſſime rex/⁊ magne miniſter diuine iuſtitie infinitã ſuã
bonitatem ſuis creaturis impartitur:⁊communicat duobus
modis ſcz p miam;⁊ iuſticiã: p mias quidẽ ad ſuũ amorẽ creatu
rã attrahendo ⁊ conuertendo:per iuſticiã vero creaturã ipſaz
ſepe pro demeritis a ſe repellendo.Qui duo modi ita conne-
xi ſunt:vt in omnibus operibus ⁊ creaturis ei⁹ ſemper ſimul
gradiantur.Sicut ſcriptum eſt.Uniuerſe vie domini miſeri-
cordia ⁊ veritas.In dãnatos quidem iuſtitiam exercet: dum
iis peccatoruz penam infligit.Miſericordiam quoq; eiſdem
adhibet:quoniam citra condignum plectit: ⁊ mitiuſq̃ puniẽ
di ſunt/punit.Beatus vero miſericordiã preſtat:quibus abũ
dantiorem donat gloriã:q̃ eorum opera mereantur ad labo-
res.Juſtitiam pariter ſeruat in cõmunicãda eis gloria iuxta
maiora/vel minora acte vite merita.Et quia mediũ ſapit na
turã extremorũ:quod de beatis ⁊ de damnatis diximus. Ex
aliis pariter creaturis cõiectare facile licet:id eſt miam/⁊ iu-
ſtitiã ſeſe vſq;quaq; cõcomitari:q̃uis diuerſas cõditiões ⁊ di
uerſos ſortiãtur effectus.Ad miam enĩ ptinet patiẽter tole-
rare peccata:longanimiter peccatores ad penitentiam expe-
ctare:eos ſuauiter aduocare ⁊ dulciter allectos ad ſe trahere:
tractos vero complecti:clementer indulgere benigne iuſtifi-
care.Large in gratia magnificare ⁊ copioſe theſauris infinitis

celeſtis glorie cumulare. Ad iuſtitiã attinet poſtq̃ peccatores patienter pertulerit: longanimiter expectauerit: ſuauiter / ſepiuſq̃ vocauerit: vbi penitus hec ille contempſerit. Eundem gratia priuare: virtutibus deſtituere: lucem ſubtrahere: intellectum obtenebrare: et ſinere illũ in quoduis precipitium peccatorum ruere: vtq̃ in malum illi omnia cooperẽtur permittere. Deniq̃ eterno ipſum ſupplicio apud inferos punire. Cũ igit̃ immenſa dei bonitas hominũ amatrix grauia italie pctã patiẽtiſſime tolerauerit: et longanimiter iã tot annos ad penitẽtiã expectauerit: ſuauiterq̃ / et ſepiſſime p̱ plures ſeruos ſuos vocauerit. Illa ecõuerſo nec aures adhibere: nec paſtoris ſui vocẽ agnoſcere nec peccatorum ſuorum penitentia duci voluerit quin potius patiẽtia dei in ſuperbiã abuſa ſit: et ſcelera quotidie multiplicauerit: atq̃ aggrauauerit minime agnoſcẽdo vel penſando dei beneficia immo ſacrũ baptiſma / et xp̄i ſanguinem contẽnẽdo meretriciã inſuper faciẽ et adamatiuã frontẽ preferendo ſtatuit ſumm⁹ / atq̃ optimus deus iuſtitie curſu procedẽs in illã iudiciũ exercere. Verũ q̃ (vt prediximus) mĩa et iuſtitia in operibus diuinis omnibus ſemp̱ vna incedũt: adeo immẽſa fuit dei bonitas: vt ad faciẽdũ pplo ſuo cũ iuſtitia miſericordiã: vni ſuo inutili inter alios ſeruo hoc aperuerit ſacramentum: ſcʒ quẽadmodũ intẽdebat eccleſiã ſuã mediãte graui flagello in melius reformare. Quod ſacramentum hic inutilis ſeruus inſpiratiõe et viſu diuino (iã quartus agit̃ annus) in ciuitate florentie cepit predicare. Ex quo nũq̃ in hũc vſq̃ diem deſtitit altis preconiis populum ad penitentiam excitare. Teſtis eſt vniuerſa ciuitas. Teſtes ſunt nobiles et ignobiles: et vtriuſq̃ ſexus tã iuniores / q̃ ſeniores: ciues quoq̃ et agricole / ex quorum numero pauci credebãt aliqui minime: aliqui etiã irridebant. Sed deus qui mẽtiri nequit quecũq̃ hactenus eo iubẽte prenunciata ſunt vſq̃ in preſentem horã ſuccedere ad vnguẽ fecit: vt mortales nõ ambigãt cetera q̃ ex predictis adimplẽda reſtant pari euẽtu procuidubio ſequutura. Quod aũt ita euenerit: ſuprãſcripti auditores etiã teſtes ſunt. Et is idẽ ſeruus inutilis nũq̃ tue corone nomẽ protulerit: voluntate dei nõdũ id ſibi p̱mittẽte: ea tñ erat: quã ipſe predicando circũſcribebat: ac latenter indicabat: cuiuſq̃ aduentus demũ expectabatur. Itaq̃ tandem aduenisti o rex: aduenisti miniſter dei: aduenisti miniſter iuſtitie / et felix vſq̃quaq̃ ſuccedat aduentus tuus. Nos te iocundo corde / et hilari fronte ſuſcipimus. Aduentus iſte tuus corda nr̃a letiora reddidit: mẽtes exhilarauit. omnesq̃ ſeruos Chriſti / et iuſtitie cultores

rēs/ac ſancte vite zelatores gaudio affecit:ſperant enim ꝙ te
miniſtro ſuperbos deus deprimet:humiles extollet: vicia ꝓ-
ſternet:ꝟtutes magnificabit obliqua diriget:vetuſta renoua-
bit:⁊ quicquid informe eſt reformabit.Accede ergo letus/ ſe-
curus ⁊ triūphās.Qm̄ quidē is te mittit : qui ſuper ligno cru-
cis ꝓ noſtra ſalute triūphauit.Nihilominus rex chriſtianiſſi-
me attētis aurib⁹ accipe verba mea ⁊ ea cordi applica.Seru⁹
inutilis cui hoc reuelatū fuit ſacramentū:ex pte dei:id eſt ſan
ctiſſime trinitatis/patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti:⁊ ſaluatoris no-
ſtri Jeſu Chriſti veri dei filij dei et veri hoīs regis regum dn̄i
dominantiū:atqꝫ etiā ex parte toti⁹ regie celeſtis te ab eo miſ
ſum exhortat̄ ⁊ admonet:vt ad ipſius imitationē vbiqꝫ miſe-
ricordiam impendas . Maxime autē in ſua ciuitate Floren-
tie.Que licet graui laboret pctōrum mole . Habet tn̄ multos
vtriuſqꝫ ſexus dei ſeruos tā ſeculares ꝙ̄ religioſos quoꝝ grā
debes ciuitatē ipſam cōſeruare:vt equiore animo deū tibi ꝓ-
pitiū ⁊ fautorē in hac expeditione tua valeant exorare.Idem
ſeruus inutilis ex parte dei te exhortat̄ ⁊ admonet:vt oī dili-
gētia adhibita tuearis ⁊ defendas innocentes ⁊ viduas ac pu
pillos ⁊ oēs miſeratione dignos potiſſimū pudicitiā maxime
ſponſarū Chriſti in monaſterijs:ne tua cauſa exaggerent̄ pctā
que ſi tua culpa multiplicarētur:conceſſum tibi ex alto vali-
dum potentie tue robur infirmū redderetur.Itē ex parte dei
te hortatur ⁊ admonet ad offenſas libēti animo relaxandas:
hoc eſt ſi a populo florentino:aut ab alijs te quicquā erratum
eſt clementer indulgeas : ignorātia em̄ id factū eſt:qꝛ te a deo
miſſum neſcierūt.Memēto itaqꝫ tui ſaluatoris: qui in cruce
pēdens crucifixoribus ſuis clemēter indulſit. Que o rex ſi ſal
uaueris:regnū tuū tēporaneum deus augebit:victoriā vbiqꝫ
locoꝝ tibi preſtabit.poſtremo regnū immortale tibi conferet
ipſe qui ſolus btūs eſt ⁊ potēs rex regū ⁊ dn̄s dominantiū.
Qui ſolus habet immortalitatē ⁊ lucem habitat inacceſſibilē
quā nullus hominū vidit:ſed nec videri pōt cui eſt honor ⁊ im
perium ꝑ infinita ſecula ſeculorū amen.His dictis mandata
populi florētini abſolui:que hic nō eſt opus inſerere.Interea
immutatus eſt ſtatus florētinus.Ego itaqꝫ in vrbē reuerſus
cepi iterū predicare:vt orationibus ⁊ iugi penitētie ab omni
bus intenderetur.Et certe ꝙ̄ apertiſſime conſtat diuinā mi-
ſericordiā a maximis periculis populū florentinū liberaſſe:vl-
terius in predicando verbo ſalutari perſiſtens dixi ꝙ adhuc
tranſeūda plura periculoſa vada Florētinis ſupereſſent: ꝙqꝫ
alijs tribulationib⁹ quaterētur:⁊ tota Italia ꝑcipue euertere

tur: non aperiendo tamen vn.ꝑ a quibus: quando et quo-
modo. Nullumqȝ remedium preſulibus eccleſie ꝛ principibus
Italie: preter ſolam penitētiam relictum eſſe. Quibus non pe
cuniarum aceruí: non militum acies: non munitiſſima loca ꝛ
arces profuture eſſent. Quāuis enim theſaurū infinitū innu-
merūqȝ ꝛ validiſſimū exercitū: muros ferreos ꝛ adamātinas
arces poſſiderent: nō modo nō ſufficiant: ſed vilium more fe-
minarū in fugā cōuertentur: qm̄ a deo excecabūtur: ꝛ robore
ſimul atqȝ cōſilio priuabūtur. Sicut in Job ſcriptū. Adducit
cōſiliarios in ſtultū finē: ꝛ iudices in ſtuporem. Baltheum re
gum diſſoluit ꝛ precingit fune renes eorū. Subiūxi quoqȝ (qꝛ
vnicus tonſor ad corradendā vniuerſam Italiā nō ſufficeret)
ꝙ ꝛ alij ſuperuenirent. Et ita ꝓculdubio erit plura demum
in eādem ſententiā: licet interdum diuerſis verbis prenūcia-
ui. Hoc inſuper addito ꝙ Turci ꝛ Mauri tēporib' noſtris ad
chriſtianū cultū cōuertent̄: dicēs. Sūt multi de his ſtātibus
qui hec videbunt. Cuius rei illuminatio multū ante id tpis
ad me ꝑuenit. Cum em̄ anno. M.cccc.lxxxij. per quadrageſi-
mā predicarē in tēplo ſancti Laurētij Florētie: vidi in nocte
diei veneris ſancte cruces duas. Prima quidem erat nigra in
medio rome: tāgens vertice celū. ꝛ per vniuerſam terram bra
chia tendens. Cui inſcripta erāt hec verba. Crux ire dei. Qua
viſa ſtatim conſpexi rapidis nubibus turbatū aera calegare:
ventiſqȝ: fulgurib': ſagittis: grandinib' ignibus ꝛ enſib' oīa
miſceri ꝛ innumerā hominū multitudinē perimi: ita vt reli-
quie eorū in terris modice ſupereſſent. Poſtmodum vidi ſere
num ꝛ limpidum tp̄s ſuccedere. Crucemqȝ auream in medio
Hieruſalē ad ꝓceritatē prioris a deo fulgidā vt totū orbem il
luſtraret ꝛ nouis floribus ac leticia compleret: inſcriptūqȝ ſic
habebat. Crux mīe dei. Nec mora oēs terraꝝ natiōes vtriuſqȝ
ſexus ad eā adorandā ꝛ amplectendā vndiqȝ cōfluebant. In
huiuſmodi ꝓpoſitū plures alias viſiones multo clariores ſu
ſcepi: ſicut etiā in alijs rebus a me prenūciatis ꝑſertim circa
eccleſie renouationē ꝛ flagellū: multis viſiōibus ꝛ certiſſimis
illuſtrationibus per diuerſa tēpora cōfirmatus ſum. Preter-
ea ciuitatem florentiā in melius eſſe reformandā. ꝛ hanc eſſe
dei voluntatē: ꝛ ciues florentinos neceſſario ita facturos eſſe
predixi. Ex quo ciuitatē ipſam glorioſiorem/potentiorem: et
opulentiorē: ꝙ̄ hacten' fuerit futurā eſſe ex parte dei pariter
predixi. Idqȝ propoſitū diuine volūtatis fuiſſe: res ipſa ꝓba
uit. Quoniam eiuſmodi reformatio cum maximam haberet
contradictionē: eo ꝙ mori ꝛ cōſuetudini ciuitati penitus alie

na cuilibet videret:ſortita eſt effectuz quod humano iudicio
impoſſibile credebat. Hec autē cōtradictio ⁊ mēs mala multo
rū retardāde publice ⁊ cōmunis pacis cā fuit: ⁊ gratias nobis
diuinitus ꝓmiſſas ſuſpēdi fecit. Cui⁹ rei cā populū ad oratio
nes ⁊ ieiunia excitaui. Quibus mēte ꝓ̄ptiſſima atq₃ deuota
multiplicatis:tandē pax ipſa impetrata fuit. Et appellatio a
ſex fabis dñorum ad conſiliū generale: quā ego ꝑ firmiori ſe
curitate ciuiū ⁊ ſtabilitate vniuerſe ciuitatis perſuaſeram:re
cto ordine ⁊ validis ſtatutis ſancita fuit. Inde meliori ſpe ſuc
cedente:inſtantiſſimis deū oratiōibus reconciliandū ꝓcura
ui:vt reſtituerētur gratie Florētinis olim ꝓmiſſe quēadmo
dū in ſubſcripto ſermones octaue diei feſti Annunciationis
beate Marie declarabitur. Quē ſicut ꝑdicauimus:ita deſcri
pſimus videlicet in hūc modū. ❡ Benedictus de⁹ ⁊ pater dñi
noſtri Ieſu Chriſti pater miſericordiarū ⁊ de⁹ toti⁹ cōſolatio
nis:q̄ ꝯſolat nos in oī tribulatiōe nr̄a:vt poſſim⁹ ⁊ ipi ꝯſolari
eos:q̄ ī oī ꝑſſura sūt ꝑ exhortationē q̄ exhortamur ⁊ ipi a deo.

FIdes viua cū iugi oratione ⁊ lōganimi patiētia:dile
ctiſſimi in chriſto Ieſu tāti eſt apud deū meriti:vt ni
hil ſit tā magnū quin ab ipſo per eā impetret. Quod
nō ſolū ꝓbat autoritas noui ⁊ veteris teſtamēti:nec
non antiquoꝝ patrū noſtroꝝ experiētia. Sed nos quoq₃ his
periculoſis tꝑib⁹ ⁊ cōprobauim⁹: ⁊ manu ſepe (vt ita loquar)
attrectauimus. Ubi his trib⁹ armis nō ſine miraculo ⁊ maxi
mis periculis ciuitati noſtre Florētine ⁊ populo vniuerſo im
minētibus:ſepe liberati ſumus. Cū etiā ipſi⁹ ciuitatis refor
mationē ⁊ pacē ⁊ plura alia ꝑter humane ſapiētie opinionez:
⁊ cōmunē fere omniū exiſtimationē in ſumma cōtradictione
obtinuerimus. Nec immerito quidē tres hee virtutes ſimul
iuncte digne ſunt:vt a deo in rebus magnis ⁊ excedētibus cō
munē alioꝝ operū ipſius curſum exaudiātur. Primo q₂ fides
eſt virt⁹ in res altiſſimas q̄ naturali rōne ꝓbari nō poſſunt:
extēdens ⁊ firmās intellectū. Eadēq₃ inter alias virtutes pe
culiariter inni titur oīpotentie diuine. Quā omnipotentiam
ipſa fides nō dubitat oīa poſſe:propter quā fidē nō tantū ſen
ſum ⁊ imaginationē vir fidelis:ſed etiā rationem naturalem
omittēs ⁊ ſimplici corde deo credens/res eximias ſupra cur
ſum naturalē oēmq₃ potentiam creatā ⁊ quāuis ſenſum ⁊ ima
ginationē ⁊ ſapientiā humanā excedentes:impetrare meret.
Secundo quia cum deus ſit primus rerū ſpiritualiū ⁊ corpo
ralium motor:omnis noſtra cogitatio ⁊ bonavolūtas ab ipo
prius q̄ꝫ a nobis mouet:dicēte apoſtolo. Non ſumus ſufficiē

tes aliquid cogitare a nobis tanq̃ ex nobis Cum ergo quę-uis cauſa naturalis ⁊ quilibet motor intēdat ad finē preordi-natū ⁊ ꝓpter quā mouet: perducere effectū: multomagis cau ſa cauſarū deus ſumme bonus mouens animos iuſtoꝝ ad de ſiderandū: ſperandū ⁊ petendū a ſe res magnas: p̄ſertim cō-muni ſaluti eccleſie cōferentes iuxta illud apl'i. Spiritus po-ſtulat ꝓ nobis gemitibus: inenarrabilibus: hm̄oi deſiderius ſpē ſimul ⁊ petitionē ad portū perducet optatū. Non ergo mi randū eſt ſi per cōtinuā orationē: ingēria fides impetrat: cuꝫ maxime per ſacra eloquia totiens ⁊ tā immobiliter petitiōes noſtras deus exaudire pollicitus: etiā importune nos orare docuerit. preterea cū mentis triſticia in tribulationib' plura mala operet: velut irā: odiū: indignationē: et alia opa iniuſta ecōtrario patiētia ipſam triſtitiā repellens aut ſaltē Chriſti intuitu deliniēs: ſuū poſſeſſorē multis retrahit a pctīs ⁊ in vir tutibus cōfirmat. Un̄ ſcriptū eſt. patiētia perfectū op' habet Homo itaqꝫ hui' ſeculi aduerſa ꝓpter diuinū amorem equo animo ferēs ⁊ cōſolari: ⁊ voti compos fieri ab ipſo deo ꝓme-retur. Unde ait apoſtolus. Tribulatio patientiā operat̄: pa-tientia autem probationem: probatio vero ſpem: ſpes autem non confundit: quia charitas diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpiritum ſanctum: qui datus eſt nobis. Poſtq̃ ergo tot tribulationes patienter tulimus aſſiduis precibus cum effi-caci fide inſiſtentes nemo admiretur: ſi ab eo qui non ex ac-cidenti dono/ſed per eſſentiam bonus eſt: res arduas ⁊ com-munem noſtri temporis curſum excedentes conſecuti ſum'. Quas diſtincte / et ordinate narrabimus charitatibus ve-ſtris: prius rogantes vt elimata penitus humana ſapien-tia in ſimplicitate pure fidei purgatas nobis aures prebea-tis. Cum ego dilectiſſimi ciues veſtre ciuitatis ſtatum/ et re-gimen mutationi propinquum cernerem: conſyderans ꝙ nō ſine graui diſcrimine et ſanguinis effuſione tanta mutatio fieri poterat: niſi diuina pietas propter bonorum penitentiā ieiunia/et orationes opitulata fuiſſet inſtitui deo inſpirante aſſiduis declamationibus ad penitentiam populum exhorta ri ob impetrandam ab ip̄o deo miſericordiam. Quod die ſan cti Mattheí apoſtoli vigeſimoprimo ſeptembris anno. M. cccc.lxxxiiii. totis viribus aggreſſus ad confeſſionem ieiunia et orationes populum excitaui. Quibus libenter ab eodē per actis dei bonitas iuſtitiam vertit in miſericordiam. Et no-no die nouembris ſtatus / et regimen ciuitatis ſine cruore/ alioue ſcandalo/diuino miraculo mutatum eſt.

Cum autē o popule florentine nouā regēdi formā ſumptu-
rus eſſes te in tēplo maiori non adhibitis mulieribus corã
magnificis dñis/et vniuerſis magiſtratibus conuocaui. vbi
poſtquam plurima de recto vrbiū regimine iuxta traditiões
pħorum ⁊ ſacrorum theologorum differētium declaraui ꝙ eſ
ſet naturale regimē ipſius populi Florentini. Hinc ſequenti-
bus diebus a p̄dicatione nō deſiſtēs quatuor faciēda ꝓpoſui.

Primum diuinū timorē obſeruãdum: ſecundū rei publice
cõmune bonum priuatis ⁊ proprijs rebus preferēdum: tertiū
cõmunem/⁊ integram pacē ineundam cuꝫ ijs qui pauloante
gubernacula ciuitatis adminiſtrauerāt. Addens appellatio-
nem a ſex fabis dñorum/ne quiſpiã in futurū hoc medio prin
cipatum in ciuitate ſibi vendicare poſſet. Quartū vt cõſilium
amplum/⁊ generale more veneto conſtitueretur: vt ciuitatis
beneficia vniuerſo populo non priuato cuiquã accepta refer-
rētur, ne ea via elatior quis fieri poſſet. Que quatuor monita
eſſe voluntatis dei: vt adimplerētur aſſerui: qui conſtituerat
vt ſub hac regēdi forma ppls Florētinus in poſterū guberna
retur. Et addidi neminē huic eius volūtati impedimento fu
turum: quia fabas albas deus cõuerſurus eſſet in nigras: id
eſt eū mutaturū eſſe corda contradicētium: ⁊ effecturum / vt
qui firmiter decreuerant cõtradicendo in conſilio ſuū nega-
re ſuffragiū: idem conſentiendo preberent. Atqꝫ ita prorſus
euenit: vt omnibꝫ in vrbe veſtra palam eſt: multis ex his/qui
in principio cõtradixerant: talem mutationē ſe expertos fuiſ
ſe publice confitentibus. Non ſolū autē auctoritate diuine vo
lūtatis iſta quatuor p̄dicta populo ſuaſi. Sed ea validis etiã
argumentis comprobaui: ⁊ demonſtraui nullam aliam ad-
miniſtrationis formam tibi popule Florentine profuturam.
Quam ſi ſuſciperes: tã tibi ex parte dei pollicebar ciuitatē tuã
glorioſiorem ſolito tam ſpirituali ꝙ temporali regimine / ac
ſtatu: potentioremqꝫ ⁊ opulentiorem futuram.

Uerū propter incredulitatē: ſtulticiam ⁊ maliciã multoruꝫ
qui iam creato conſilio generali ſe paciē appellationi predi
ctis oppoſuerãt diuinis moniti cõteptis ad iracundiã deus
ꝓuocatus eſt: qui ſuam ita dexterã ſubtraxit vt eiuſmodi pro
miſſiones ab eo gratias tibi Florentia factas hac de cauſa re
uocatas atqꝫ irritas fore vererer. Nihilominus immenſa dei
bonitate conſyderata: ſupradictis orationibus ⁊ ieiunijs poſt
aliquot tēporis interuallum non ſine ingenti omniū admi-
ratione (vt prediximus) ⁊ pax ⁊ appellatio ſuperius cõmemo
rate locū obtinuerūt. Qđ mecū reuoluēs cogitaui ꝓmiſſiões

diuinas culpa potius noſtra ad tp̄s ſubtractas fuiſſe ꝙ amiſ
ſas. Quãobrẽ inſtauratis orationibus veſtris ad eaſdẽ gr̃as
recuperãdas: me veſtro nomine apud ſummũ deum legatio
nem ſumpturũ obtuli. Demũ poſt cõtinuas orationes/ ⁊ ieiu
nia nõ preſumẽs adhuc immediate ad ſublimẽ infinite maie
ſtatis thronũ accedere ſub qua curuãtur qui portant orbem
glorioſam virginẽ dei matrẽ in ei' annũciationis die: qui no
bis eſt anni principiũ a diui obſecrans: vt ꝓpter huiuſmodi
ſolẽnitatis exultationẽ dignaretur apud ſanctiſſimã trinita
tẽ aduocationis ꝑ nobis munus ſuſcipere. Ipſa v̄o humaniſ
ſime id ſuſcepit: letũqꝫ hoc nouũ eodeꝫ die tibi popule mi in
ſancto Marco noſtro predicãs attuli. Inſuper per dies octa
ue feſti eiuſdẽ perſiſtentibus nobis in orationibus nunciaui
vobis me accepiſſe: ꝙ in vltimo die octaue ipſius celebritatis
gratia reſponſa darentur: exhortãdo vt ceptã orationẽ ⁊ rectã
vite inſtitutionem perficere ſtuderetis: quo ꝓmiſſiones ille
om̄i gratia vſquequaqꝫ redundarẽt. Nocte igitur preueniẽte
diẽ ſupremũ octaue profecturus ad reſpõſum optatum acci
piendũ cogitaui. mihi idoneis comitibus ⁊ congruis veſtib'
opus eſſe. Conſyderanti autẽ mihi quas ⁊ quales comites eli
gerẽ plures ſe mulieres obtulerũt: inter quas prima operam
ſuã ꝓhia pollicebatur iactans grandẽ ſapientiã tãte legatiõi
in tã excelſo loco cõuenire. Rhetorica quoqꝫ ſe ingerẽs ſum
mã eloquentiã in hac re cõmendabat. Quibus ego/ et reliq̃s
humane ſapientie filiabus reſpõdi: ꝙ earũ cognitio cũ a ſen
ſibus incipiat: nõ ſupergreditur res ſenſibiles: per quas ſi in
aliqualẽ dei notitiaꝫ deueniunt: adeo exigua eſt: vt nulla fere
exiſtimãda ſit. Tribus em̄ velis obducitur ſcilicet velo accidẽ
tiũ: ex quibus in ſubſtantie corporee notitiã ipſe inducũtur.
Subſtantia v̄o corporea ſecundum affert velum: per quã im
perfecte ab intellectu noſtro deprehẽſam in conſyderationẽ
anime ⁊ ſpiritualium rerũ ſuccedimus. Tertiũ velũ eſt ipſius
anime ſubſtãtia: ⁊ ſpũaliũ rerũ/ per quas multo imperfectus
rebus corporeis cognitas intellectus noſter in cognitionem
dei cetera omnia in infinitum excedẽtis aſcẽdere nitit̃. Pro
pterea ex naturali diſcurſu dei cognitio valde debilis acquirit
tur. Beatorũ v̄o cognitio facie ad faciẽ deum intuentiuꝫ: per
quẽ ordine oppoſito ꝓhie creaturas oẽs ſpeculant̃: perfectior
incõparabiliter/ ⁊ maior eſt naturali. Uerum inter has gemi
nas cognitiones media verſatur fides: preſtantior ꝓhie cogni
tione/ ⁊ inferior ꝙ ſit noticia beatorũ. Qm̄ aũt quẽadmoduꝫ
res cognoſcim': ita ⁊ illa nominamus: nimiũ deſpecte/ ⁊ pue

riles phia ⁊ rethorica ex lumine rationis naturalis penden⸗
tes apud diuinā maieſtatē/⁊ apud bīōs haberētur. Quare et
phiam ⁊ rhetoricā/⁊ reliquas ſapiētias humanas tanq̄ huic
legationi munus idoneas explodi:elegiq; fidei et ſapiētie et
eloquentie diuinarū ſcripturarū ſimplicitatē: intus exterius
q;/totis me viribus omnibuſq; modis induēs eā ſc; in cre⸗
dēdo/intelligēdo/ loquēdo/eundo/cōſpiciēdo/ ⁊ veſtiendo:
⁊ oīa demum ſimpliciter faciendo. Ruminabā em̄ diligenter
illud Salomonis dicētis. Qui ambulat ſimpliciter: ambulat
cōfidenter. Et cu; ſimplicibus ſermocinatio eius. Aſſumpta
igitur ſimplicitate comite adhibitis pariter fide/oratione/ ⁊
patiētia:ad paradiſi limina iter direximus. Dn̄a vero ſimpli
citas pulcherrimū ⁊ precioſum munus opertū geſtabat: ma
ieſtati ſuperne offerēdum:cuius myſteriū inferius declarabi
mus. ¶ Ingreſſis igitur nobis viā:ecce humani generis cal⸗
lidus tētator mētiens grauē annis ⁊ plixa barba heremitam
obuiā factus mihi propior acceſſit:⁊ habita ſalutatiōe ſic ait.
Fili mi multū iam tēporis vicinam hanc heremū (qua tran⸗
ſis) penitentie gratia colui. Modo autē reuelante ſpiritu ſan
cto intellexi tuarū predicationū fructum rectāq; tuam erga
deum ⁊ ſalutē animarum intentionem. Simul tn̄ reuelatum
fuit te ſimplicitate quadam in errorem duci. Nam ob populū
a viciis ad virtutes reuocandum multas tribulationes pre⸗
dixiſti:⁊ multa quoq; bona ſimulāter pollicitus es. Quod mi
nime licet. Deus enim cū ſit veritas: vult ſuos predicatores
eſſe omni veritate repletos. Cui ego reſpondi. Non parū iſta
verba pater admiror. Spiritus em̄ ſanctus nō niſi vera reue
lat. Quod aūt mihi obiicis/falſum eſt. Tali ſiquidē ſimulatio
ne nunq̄ viſus ſum:nec adeo ſum ignarus vt neſciā deū qui eſt
ſimpliciſſime nature ſimplicitatē ipſa; ſumme diligere ⁊ odiſ
ſe duplicitate; qm̄ ea quoquo modo ſiue in vbo ſiue in opere
mēdacium eſt. Unde ſcriptū eſt. Perdes omnes qui loquunt
mēdacium. Nec ſunt faciēda mala vt veniant bona. Sentien
tibus maxime doctoribus ſacris:omne mendatiū a predica⸗
tore de induſtria in pulpito platu;:mortale pctm̄ eſſe. Neque
cōuenire in vnū poteſt:vt per mendatia fructum predicando
pepererim. Fructus em̄ ipſe me ſimulatione caruiſſe oſtēdit:
immo vt ſepe corā omni populo teſtatus ſum nunc quoq; te⸗
ſtor ⁊ in animā meam iuro: q̄ ſi vnq̄ ſimulationem predica⸗
tiōibus meis inſerui:me deus deleat de libro vite. Hec itaq;
inſpiratio tua a ſpiritu ſancto procedere non potuit.
¶ Tentator autem tunc ſubiunxit. Si ergo nō ſimulas cum

Digitized by Google

inſueta ac inaudita ꝓnūcies:pleriſq; videtur te a melācolli-
co ſpiritu ad hec excogitanda⁊ proferenda moueri:vel ex ſom
nis/aut vehementi imaginatione hec tibi imprimi. Cui ego
minime inquam pater talem in corde meo ſpiritum ſentio.
Sed ſummā leticiam ⁊ lumen quoddā non naturale:⁊ phan-
taſmatum nō naturalium repreſentationē. Cū enim multus
tēporis philoſophie ſtudijs impēderim: ſatis intelligo quā-
tum naturale lumē rationis. ⁊ vis phantaſie ſe extendat. Et
ſcio qꝺ ipſa non attingit ea que ad me perueniūt maxime fu-
tura cōtingentia. tum ꝑpter ſummū (quē ſemper in dicendo
ſeruaui) ordinem: tum ꝑpter cognitionē ⁊ omnimodam con
ſonantiā in interpretādis ſacris ſcripturis ad preſentis tēpo
ris propoſitū. ſine vlla earum depratiatione aut violentia ex
torſione ſeu diſſonantia: vt auditoribus meis liquido cōſtat.
Que quilibet mediocris ingenij ſic non poſſe a ſpiritu melan
colico aut a ſomnijs vel ab imaginatione vehementi prouenī
re. ¶ Rurſus ille. Ergo aliqua cōſtellatio in horoſcopo nata
lis ſui ⁊ cuiuſpiā planete vel ſtelle fixe influxus ad meditanda
ꝓferenda ⁊ preſagiēda huiuſmodi futura te inclinat. Cur ego
Pater extreme demētie eſt credere ꝙ celeſtis influxus faciat
preſcire futura. dicente Philoſopho. De futuris contingen-
tibus non eſt determinata veritas. Et ꝙ de talibus non eſt
ſcientia neq; ars. Nullus etiam precipuus philoſophus gre-
cus. aut latinus antiquus. aut modernus reperitur. qui
aſtronomiam hanc diuinatoriam ſectatus ſit licet nonnulli
quedam ſcripta ab alijs edita. Alberto magno falſo attri-
buant. vt ſuis erroribus auctoritatem adhibeant. Quod ſi di
ligenter ars hec conſideretur (ſi tamen artem appellare fas
eſt) nullius fundamenti nulliuſq; probationis in aſſertioni-
bus ſuis cognoſcetur. Ego vero ſi iſtis operam darē. fatuas
et aniles fabulas me ſectari. potius ꝙ rem alicuius ponde-
ris: vel ſcientie putarem. Ea enim facilitate qua irrationabi-
liter affirmantur. negari ab omnibus poſſunt. et niſi nos
temporis anguſtia coerceret. oſtenderem ſuperſtitionem
hanc incipidorum et ſtolicidorum. non acutorum et inge-
nioſorum hominum eſſe. Sed nobis chriſtianum dogma
profitentibus in preſentia ſufficere debet. ꝙ in multis ſa-
cre ſcripture locis ipſa re probatur. inter que Eſaye capitulo
quadrageſimoſeptimo ſpiritusſanctus contra Babyloniam
loquēs ſic ait. Sapiētia tua ⁊ ſciētia tua hec decepit te. ⁊ infra
ſtent ⁊ ſaluent te augures celi: qui contemplabantur ſydera ⁊

ſupputabant menſes:vt ex eis annūcia[illegible]nt ventura tibi.Ec-
ce facti ſunt quaſi ſtipula.ignis combuſſit eos non liberabūt
animam ſuam de manu flamme.Et Hieremie capitulo.x.Iu
xta vias gentium nolite dicere: et a ſignis celi nolite metue-
re que gentes timent:quia leges populorum vane ſunt.Et
breuiter ſacri codices indicant cognitionem futurorum con
tingentiu;proprietatis tantū eſſe diuine.Solus igitur deus
hec nouit:⁊ illi quibus ipſe reuelare dignatur:Unde quadra-
geſimo primo capitulo.Eſaias ait.Annunciate que ventura
ſunt in futurum:⁊ ſciemus quia dīj eſtis vos.Ideo harum ſu
perſtitioſorum diuinatoriarum obſeruatores: quoniā quod
diuinitatis eſt proprium ſibi falſo vſurpant: grauiter peccāt.
Hinc eſt ꝙ doctores ſacri omnes et ſacri canones: huiuſmo-
di artem deteſtantur.Quapropter quicumqȝ aſtronomiam
hanc diuinatoriam proſequuntur non ſolum ſtulti et he-
betis ingenīj nulliuſqȝ iudicīj homines:ſed etiam impro-
bi chriſtiani ſunt.Preterea celum non niſi mediantibus cau-
ſis inferioribus pro diſpoſitione materie operatur.Nō enim
exempli gratia illius iuris eſt ex ſemine oliue vt poſſit produ
cere vitē.Quāuis ergo celū in partē hoīs ſenſibilē īfluat;nō
tamen eā ad alia phantaſmata ꝙ que talis patiatur natura:
diſponere poteſt.Ego vero pater iam diu naturā meam ſciēs
multo preſtant: oīa phantaſmata ſis que natura preſtare po-
teſt:in ipſa mea ſenſibili parte cognoſco.Inſuper celum im-
mediate in intellectum operari nequit:quia corporeum non
agit in incorporeum.Non ergo celum poteſt influere lumen
quod ego in me preter naturale ſentio.Preterea celum ⁊ na-
tura non fabricant artis opus.Neqȝ enim veſtes aut domos
aut ſimilia conſtruunt.Quia ergo voces ſignificatiue ⁊ verbo
rum ſententiarūqȝ ſeries:ad artem et rationē pertinent cum
ego eas ſepe interius exteriuſqȝ tam latino quā familiari ſer-
mone acceperim: non poſſunt ea que hoc modo audiui et pre
dicaui a celo vel a natura prouenire.

¶ Tentator tunc ait.Ego hoc demonis opera ⁊ potentia fie-
ri poſſet.Potens enī eſt demon ea que ſunt artis effingere: et
aliquid ſupra naturaȝ corporeā efficere.Ideo diabo[illegible]ca frau
de certe circumuenitis.Reſpondi.

Sacras ego ſcripturas pr̄ [illegible]ctorū hacten' vitas eorumqȝ do
ctrinas ab initio ad finē ꝑcurri.Quib' ſufficiēter intellexi cō
ditiōes oēs diabolicaꝝ necnō diuinarū apparitionū.Nec ſo-
lū doctrina ſȝ experiētia teneo: quātū inuicē differāt;lōgoqȝ
[illegible]e cōprobaui has nr̄as viſiōes nō poſſe:vllomodo a demone

ꝑuenire eo maxime:q2 res a me intellecte et ꝑnũciate multo certiores apd me sunt ꝙ prima sciẽtiarũ principia apd phos habeant. Vñ manifestũ est tãte certitudinis lumẽ a diabolo nullaten' deriuare poſſe. Preterea nõ põt ipſe diabolus ſcire futura cõtingẽtia. Que aũt a me iã multos annos cognita et ꝑdicta ſunt vẽtura:ita vidi ⁊ video ꝯtinue ſuccedere vt neuñ quidẽ tota ꝑtereat:necvnꝙ in minimo fuerim defraudatus. Inſuper virtutũ inimic' diabol' eſt. Atq3 id nõ eſt credẽdũ cũ ex ꝑdicatiõib' meis tm̃ germinare fructũ videar q̃ ſe ſubtraxiſſet:aut ſaltẽ aperte me decepiſſet:vt de cetero mihi nulla fides adhiberet:immo q̃ de me ⁊ de aliis ꝑdicatorib' concepta eſt:penit' aboleret. Itẽ in ciuitate Florẽtia in qua multũ tẽporis ꝑdicatiõib' elaboraui:oẽs vel fere oẽs recte ac pie viuẽtes hãc noſtrã doctrinã ſequũtur. Qui ꝟo iniqui manifeſte ſciũtur nec chriſtianã normã ſeruãt:ipſi infeſti eã ꝓſequunt: ſtuduerũtq3 variis modis ⁊ multis argutiis ſinceros homies auertere:⁊ me infamẽ reddere:quin etiã vita priuare. Nihilominus ſemꝑ doctrina hec habuit icremẽtũ ſemperq3 vberiores fructus ꝓtulit ita vt aſſidue augeri diſcipulorũ noſtrorũ numerus:aduerſariorũ vero minui cõſpiciat: ſimulq3 opera noſtra inualeſcere/ aduerſariorũ autẽ debiliora fieri ⁊ penit' corruere:itaq3 pater nequaꝙ hec demonis doctrina aut op' eſt:ſ3 chriſti:q̃ in ſummis aduerſitatib' ſemꝑ doctrinã ⁊ opera ſua voluit augeri. Tentator rurſus ait. Ut libet fili mi: loq̃re mihi tñ nũꝙ ꝑſuaſum erit ꝙ mortaliũ queꝙ xp̃s poſt ſuã in celũ aſcẽſionẽ allocutus fuerit. Rñdi. Ualde aberras pater cõtra diuine ſcripture teſtimoniũ. Nã in multis locis legit illũ poſt aſcẽſionẽ ſuã pluribus apparuiſſe ⁊ inter alios Paule apl̃o vt in prima epiſtola ad corinthios Paul' idez affirmat. Hoc etem̃ pacto ſanctorũ hiſtorie mẽtirent:⁊ ſanctus Franciſcus ſe regulã a chriſto accepiſſe ꝓfeſſus:decepiſſet mũdum Sic ⁊ plures alii ſancti qui colloquiũ cũ xp̃o habuiſſe affirmarũt. Preterea ſi ꝑ pctõribus crucifixus eſt chriſtus: quid mirãdũ eſt:ſi ipſemet aut ãgeli ei' ob eccleſie ſcẽvtilitatẽ pctõrẽ alloquant. Adhuc ſi quotidie xp̃s innumaraliũ ſacerdotũ prauoꝝ miniſteria ⁊ tractationẽ in altaris ſacramẽto nõ refugit: cur indignũ cenſesꝙ pctõres alloquatur. Sed tãtis tenebris hoies modo cecutiunt vt qḋ in cõſpectu dei facillimũ eſt: impoſſibile eis videat:nec maiora admirat/ſed rariora. Maius quippe eſt iuſtificare pctõrẽ ⁊ ipſum per gratiã inhabitare:ꝙ eundẽ aliqui:illud tñ nõ admirantur et credunt. hoc vero: id eſt allocutionem credere non poſſunt. ¶ Tẽtator inquit. Fa

teor priſcis tēporibus chriſtum multos allocutum. Hac autē tēpeſtate cū ingens ſcripturarū ⁊ doctorū copia abūde ſuppe tat nō eſt hoc neceſſariū ad ſalutē. Reſpondi. Sacre ſcripture ⁊ doctores per ſe maxime ſufficiūt ad erudiēdos hoīes in viā ſalutis inſtructiōe exteriori. Nihilominus niſi quis internū gratie lumē habuerit. pax vtilitatis ex catholica doctrina cō ſequet: ideo neceſſe eſt interi⁹ a deo lumine gratie perfundi: qđ lumē cōmune eſt oībus orthodoxe viuere volentib⁹. Sed ṗter id ſepe neceſſariū eſt ſpecificū magis ⁊ particulare lumen hīs ṗſertim: qui alios illuminare debent: maxime ꝑpter ſin gularia ⁊ circūſtantias infinitas ex diuerſitate tēporum: ⁊ cō ditione hominū: ⁊ varietate ſtatuū: ꝑpter quas ſepiſſime am bigitur: quid in preſenti vel in futuro faciēdum vel determi nandum ſit. Et niſi quis ſpāliter diuinitus illuſtretur: non pōt ex ſcripturis ⁊ doctoribus quid magis tūc conducat cer tior fieri. Non enim poſſibile eſt particularia queq3 voluminī bus cōtineri: q2 tot libris capiēdis vix mūdus ſufficeret. Ideo iubebat Plato deſcendentem vſq3 ad particularia quieſcere. Qm̄ vero mutatio vniuerſalis eccleſie nūꝙ ſine graui ⁊ ſpūa li ⁊ corporali tribulatione fieri cōſueuit: neceſſe eſt dei electos preparari ⁊ firmiores in bene viuendo reddi: ne improuiſi of fendātur: ſemperq3 ſi diligenter vetus ⁊ nouū teſtamentū cō ſiderauerimus: omnipotens deus hmōi mutationem preue niens: quid agēdum ſit: per os ſeruorū ſuorū eos premonet: confortat: conſolatur: ⁊ illuſtrat. Ideo ait Amos ꝑpheta. iij. cap°. Si erit malū in ciuitate qđ dñs nō fecerit: q2 nō faciet dominus deus verbū: niſi reuelauerit ſecretum ſuū ad ſeruos ſuos prophetas. Cum ergo ad fecem eccleſia preſens peruene rit. eamq3 deus per multas tribulationes renouare intēdat: oportuit his tēporibus deu3 per ſeruos ſuos electis ſuis hec flagella prenūciare: vt preparētur ne eis in cautis ex improui ſo ea mala ſuperueniant. ¶ Tentator. Quđ ſcire potes tēpus renouande eccleſie: cum ſcriptū ſit: non eſt veſtrū noſſe tēpo ra vel momēta: que pater poſuit in ſua poteſtate. Reſpondi. Aduerte diligentius ꝟba pater ait eīn. Non eſt veſtrum noſſe tēpora vel momenta: non omnia ſed tantum ea que pater po ſuit in ſua poteſtate vtputa diē iudicij in quo regnum Iſrael Chriſtus reſtituet. De quo regno loquebantur apoſtoli licet nondum qualis ea foret reſtitutio intelligerent. Ceterū quip pe eſt ꝙ diluuij tēpus Noe determinatū fuit. Hieremie quoq3 ſeptuaginta annorum preſcriptio captiuitatis populi Iſrae

Danieli ſeptuaginta due ebdomade aduentus Chriſti. Sic
multis prophetis deſignata tempora fuere ⁊ ab eiſdem deter
minate prenūciata. ¶ Tentator. Cur te potius ad hoc elegit
deus ꝙ alium: cum multi in eccleſia te ſint meliores. Reſpon
di. Uelim ⁊ ego a te hoc ſcire pater. Cur deus Petrum qui ter
Chriſtum negauit: ⁊ Paulum qui ipſum perſecutus eſt elegit
in principes apoſtolorum: potius ꝙ nonnullos alios ipſis eo tē
pore meliores. Cur etiam Lucam et Marcum euangeliſtas
faciens prepoſuit eos hoc miniſterio multis aliis: qui eis ſan
ctitate preſtantiores vel ſaltem equales erant. Cur demū ele-
gerit Balaam idolatram ⁊ iniquum hominem potius quam
multos alios eo iuſtiores vel min⁹ malos: cui ⁊ reuelaret ma
gna eccleſie Chriſtiq; ſacramēta: ⁊ angelicas viſiones ⁊ allo-
cutiones exhiberet. Nulla horum ratio aſſignari poteſt: ſed
ſola diuina voluntas. Ut apoſtolus tractans de charíſmati-
bus ſpiritusſancti ad Corinthios ait. Hec omnia operatur
vn⁹ atq; idē ſpiritus diuidēs ſingulis put vult. Idē ad Roma
nos de pdeſtinatiōe ſcribēs dicit: cui⁹ vult miſeret ⁊ quē vult i
durat. Dicis itaq; mihi qui adhuc queritur: voluntati eni ei⁹
quis reſiſtet. O homo tu qui es qui reſpondeas deo. Nūquid
dicit figmentū ei qui ſe finxit. Quid me feciſti ſic. An non ha-
bet poteſtatem figulus luti ex eadem maſſa facere aliud qui-
dem vas in honorem: aliud vero in contumeliam. Tenta-
tor. Ergo tu ceteris ſanctior es. Reſpondi. Gratia hec pro-
phetica non hominem ſanctificat: immo ſepe peccatoribus
conceſſa eſt: vt Numerorum De Ballam legitur qui licet
prophetauerit: malus tamen fuit. Et dominus noſter in
euangelio ſic ait. Multi dicent mihi in illa die. Domi-
ne domine nonne in nomine tuo prophetauimus? Et in
nomine tuo demonia eiecimus? Et in nomine tuo vir-
tutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: quia
nunquam noui vos. Diſcedite a me omnes qui opera-
mini iniquitatem. ¶ He ſcilicet gratie gratis date ad alie-
nam potius vtilitatem quam ad propriam conceduntur.
Preſtantius enim multo eſt minimum charitatis gradum:
ꝙ omnes gratias gratis datas poſſidere: teſtante apoſto-
lo. Si linguis hominum loquar et angelorum: charitatem
autem non habeam: factus ſum velut es ſonans / aut cym-
balum tiniens ⁊c. ¶ Tentator. Audiui te ſequi quarundam
muliercularum viſiones: tibi ea que predicas dictātium. Re-
ſpōdi. hoc neq; verum eſſe neq; veriſimile. Nam vt publice in

ciuitate conſtat mulieres rariſſime alloquor. tuncq3 etiã bre uibus eas expedio:noruntq3 confratres mei q̄ difficilis ⁊ in uitus ad eas accedam:nec alicuius earũ vnq̄ audio cõfeſſio nem pctõrum. Inſuper cũ ille ſua natura mobiles arcanum nullũ celare valeant: credibile eſt q tot annos res hec latere nõ potuiſſet. Preterea noui earũ teſtimoniũ:ſcripturis raro inſertũ:licet nõnulle pphetaſſe legãtur. Qð ea cauſa a deo fa ctũ puto:ne illarũ teſtimonio multum innitamur: quãuis id quoq3 nõ ſit penitus aſpernandum : ſicut ſcriptum eſt. Pro phetias nolite ſpernere. Ratio aũt eſt q cũ mulieres ſint iperi tie/⁊ ſua natura hebetis iudicij/⁊ volubiles ac fragiles/ad va nam gloriã quoq3 pcliues:demonũ aſtu circũueniri ſe facile ſinunt. Quibus mihi cõpertis ne credas q illarũ pphetijs ſi dens:coram tanto populo eas conſtantiſſime aſſeuerarem. Quotiẽs enim prenunciata non euenirent magnum fidei di ſcrimen ⁊ dei contemptus:in me vero ignominia et grauiſſi mum detrimentũ redundaret. ¶ Tentator. Aliqui affirmãt te principum amicitia vti:quorum ſecretis cognitis que face re intẽdunt ipſe predicas. Reſpondi. Scio quanta inſtabilita te humane mẽtes ⁊ maxime principum corda voluantur : dũ ſepius pro varietate tẽporum immutantur. Itaq3 et mihi et cuilibet ſtulticie imputandum eſſet. ſi quãdo etiam eorum ſe cretis habitis/ ſuper ipſorum diſpoſitione meã verba firma rem:cum maxime pro mortali conditione poſſint quauis ho ra vitam finire:preter alia impedimenta aut aliorum obſtan tium principum/aut infirmitatum/ aut humanarum varie tatum:ſingulis diebus ⁊ temporibus contingentia. Idcirco que eis vel per eos ventura ſunt adeo ſunt incerta : vt ad ea omnia infallibiliter cognoſcenda ⁊ prenuncianda non ange licus intellectus/nedum humanus ſufficere poſſit. Scire eñi oporteret circunſtantias omnes ⁊ impedimenta que accide re poſſent ⁊ de eorum euentu in vtramq3 partem certiſſimus eſſe. Hec autem ſolus deus nouit / qui vocat ea que non ſunt tanq̄ ea que ſunt:cuiuſq3 oculis omnia ſunt preſentia. Extre me igitur eſſent demẽtie futura tam inani aſtruere fundamẽ to. ¶ Tentator. Alij dicunt q pleriq3 ciues tibi ſecreta regi minis Florẽtini pandunt ⁊ ſic multa archana/⁊ diſpoſitiões aliorum principũ cognoſcis:quib' pariter collatis e cacumi ne ingenij ⁊ ſagaci ratiocinatione futura coniectas. Reſpon di. Hoc reſponſione pater indignum eſt. Quoniam hominũ eſt rudis ⁊ parui iudicij:qui non capiunt nec agnoſcunt non poſſe talia per ſimilem inquiſitionem certa diffinitione affir

Digitized by Google

mari. Quibus tamē proxime obiectioni facta reſponſio ſuffi-
ciet. ¶ Tentator. Aliqui ſentiunt ꝙ ſumma aſtutia/ ⁊ peritia
regiminū rerū publicarū ac principum iſta cōfinxiſti: ⁊ ea tali
ſermonis verſutia protuliſti: vt ipſis nō euenientibus excuſa-
tionis latibula tibi deeſſe nō poſſint. Reſpōdi. Qui ita loquū-
tur (iam quintus agitur annus: ex quo cepi bellum/ ⁊ ea/ que
partim iam impleta ſunt: particularia multa predicere) mul-
to aliter dicebant. Tunc enī me ſimplicem hoīem/ et ab ipſa
mea ſimplicitate deceptū aſſerebant. Nunc q꞉ rerū prenūcia-
tarū partem impletā eſſe: partem vero q̄ reſtat futurorum per
manifeſta ſigna/ ⁊ certa indicia implēdā eſſe cōtuentur: tanꝙ
verſipelles ad ſuā confuſionem palliandam me aſtutum nūc
predicant: qui verba ita caute cōponam: vt captionem omnē
euadere poſſim. Ubi tamen ſciunt me predixiſſe venturū quen-
dā/ qui tranſcenderet montes/ ⁊ planicies: qui propugnacu-
la/ arces/ ⁊ vrbes/ mollium pomulorꝫ iactu (vt vulgo dicitur)
hoc eſt magna facilitate ſubigeret: quodqꝫ Florentini cōtra-
rium ſue ſaluti cōſiliū inirent: ⁊ velut ebrij prudentia/ et cōſi-
lio oī fruſtrarentur: ⁊ ſimilia multa/ que ſuperiꝰ narrata ſunt:
audierūt. Rurſus modo plura particularia deſuper mihi reue
landa eſſe ſpero: q̄ vniuerſo populo tā apte/ tāqꝫ ſimpliciter
predicabo: ꝙ diuerſas expoſitiones nullo pacto recipient. Et
quemadmodū ſi precedētia defeciſſent: nulla poterā interpre
tatione defendi: ita pariter ſi futura non ſucceſſerint: cōfuſio-
nē ſubterfugere nō valebo. ¶ Tētator. Intellexi apud te reue
lationes ſancte Brigide/ ⁊ abbatis Joachim/ ⁊ complurium
aliorum haberi: quibus hec futura diuinando predicis. Re-
ſpondi. Teſtor pater ꝙ nunꝙ eiuſmodi lectionibus delecta-
tus ſum nec vnꝙ reuelationes ſancte Brigide/ raraſqꝫ admo-
dū/ aut nullas abbatis Joachim perlegi. Aliarum quoqꝫ pro
phetarū huiuſmodi lectio hactenus me nunꝙ delectauit: nul
laqꝫ illarū apud me eſt: vt confratribus/ ac familiaribꝰ meis
conſtat: qui teſtes ſunt quēadmodū lectio veteris/ ⁊ noui te-
ſtamenti adeo me delectat: ꝙ fere multos annos nullo alio li
bro/ nullave lectione alia prorſus vtor: ceterorū lectiones (vt
ita loquar) faſtidiens nō quia alias ſcripturas ꝯtēnam: alio-
rumve doctorum libri diſpliceant. Sed ꝙ in cōparationē ipſiꝰ
ſacre ſcripture dulcia queqꝫ arma videntur. Si tamen hoc nō
credis: cogita ſaltē me non eſſe adeo leuis iudicij: ꝙ tā firmi-
ter/ que predixi/ certa eſſe aſſeuerarem: ⁊ ſepe cōfirmando re-
peterē: niſi aliud fundamētū/ ꝙ iſtud a te predictū mihi ſup-
peteret. Cum enim prophetie ille inter ſacros canones non

annumerantur:non poſſum ad eas credendas/ ⁊ prenūcian-
das animū penitus obfirmare. Preterea ad ea particularia
predicando perueni:vt paruit iam ſuperius:⁊ adhuc inferius
parebit:que illorum propheticis ſcriptis minime reor conti-
neri. Sed qđ validius eſt. Si ea pro fundamento me habere
concederem:hoc ipſum ad habendam mihi fidē ſufficere de-
beret:vt peccatorum ſuorum penitentiam homines agerēt. Ob-
iectio enim iſta nil aliud infert:ꝙ hoc/ Tu non es propheta:
aliorum predicas prophetias. Ad quod reſpondeo. Quoquo
modo vero prenunciem:mihi ſatis eſt. dum tamen homines
ad bonum conuertantur. Non enim cupio haberi propheta:
cum hoc nomen graue ſit:⁊ periculoſum:vehementerqꝫ red-
dat hominē inquietum: ⁊ multas in eum ſuſcitet perſecutio-
nes:tametſi amore Chriſti libenter ferūtur: nihilominus
propter hoc non aſſentio me aliorum prophetias/ preter ca-
nonicas vnꝙ̄ ſecutum fuiſſe:immo (vt predixi) eas non legi.
Et ſi quas amici cuiuſpiam inſtibatione percurri:ſemel vix le
ctas reſtitui non ſpernendo/nec approbando ſed dei iudicio
relinquendo: quia omnia ſunt nuda/ et aperta oculis eius.
¶ Tentator. Fili iſta q̄ te de deo habere aſſeris:in ſecreto ſer-
uanda eſſent. Sic enim ſanctorum patrum documēta mouēt
Reſpondi. Si ita ſe veritas haberet: ſequeretur ꝙ Moyſes/
Eſayas/ Hieremias/ ⁊ ceteri prophete tam veteris/ꝙ̄ noui te
ſtamenti non recte feciſſent predicando ſuas reuelationes po
pulis:paritꝫqꝫ ſcriptas relinquendo. Multi preterea here-
mite ſimiliter nō recte feciſſent. Ita quoqꝫ beatus Bn̄dictus
btūs Uincentius ordinis predicatorū/beata Katharina Se-
nēſis/beata Brigida/ ⁊ alij ſancti innumerabiles/ quorꝫ p-
phetias ⁊ diuinas reuelationes in diuerſis legimus libris:
omnes pariter erraſſent ipſas manifeſtando. Fatendum eſt
ergo talia propalari nō debere:niſi aut ab ipſo deo imperetur
aut proximorum charitas deo pariter mouente nos vrgeat.
Propterea nouit vniuerſus populus Florētinus:ꝙ non niſi
publice de huiuſmodi loquor:nec vltra ꝙ̄ mihi cōceſſum eſt:
aut imperatum. Priuatim vero nunꝙ̄ vel raro talia confero
preterꝙ̄ ſub ſigillo fidei alicui familiarium meorum. demum
crede mihi ꝙ multa particularia pectore meo recondita te-
neo/ q̄ nunꝙ̄ protuli/nec prolaturus ſum:niſi aliter deus mi
hi inſpirauerit. ¶ Tentator. Quiſq̄s futura prophetat vt cre-
dantur:debet ea miraculis confirmare:alioquin heretici idē
ſibi vſurpare poſſent. Un̄ cōtra te adducit capitulū. Cū ex in-
iuncto extra de hereticis:qđ velle videt:vt talia ꝑdicās aliquo

ſigno/aut miraculo ea debeat cōprobare:quod quia ipſe non
ſeruas more heretico ab aliquibus procedere argueris: et ab
ĳs hereticus iudicaris. Sed huiuſmodi hoīes/aut ignoran-
tes ſunt:aut maligni:q̄r vel nō intelligūt: nec diligenter exa-
minant ſacros canones: vel maligne peruertūt. Nullo em̄ lo-
co quod dicūt ſcriptū reperitur:immo pauci ꝓphetarū legun
tur miraculis claruiſſe. Vñ cū Ananias Hieremie cōtradice-
ret(vt p3 capitulo.xxviij.ipſius Hieremie)nō miraculis pro
pheta ſermonē ſuū ꝓbauit:ſ3 ait. Audi verbu3 hoc: qđ ego lo-
quor in auribus tuis:⁊ in auribus vniuerſi populi. Prophete
q̄ fuerunt añ me:⁊ ante te ab initio:⁊ prophetauerunt ſuꝑ ter
ras multas:⁊ ſupra regna magna:de prelio:⁊ de afflictione: ⁊
de fame ꝓpheta/q̄ vaticinatus eſt pacē cū venerit verbū ei⁹:
tūc ſciet̄ ꝓpheta/quē miſit dñs in veritate. Sic Jonas ꝓphe-
ta predicās Niniue ſubuerſionē/ nulla populo miracula exhi
buit:demū ex ĳs/qui ꝓphetauerunt tēporibus regu3 Iſrael:
admodū pauci legūtur ꝓphetias ſuas miraculis probauiſſe.
Sed q̄d de alĳs q̄rit̄:qñ ꝓpheta ꝓphetarū ſctūs Joānes ba-
ptiſta miraculis ꝓrſus caruit. Sicut ſcriptū eſt Joānis euan-
geliſte.x.capitulo:multi venerūt ad Jeſum:⁊ dicebant/ q: Jo
annes q̄dē ſignū fecit nullū. Oīa aūt q̄cunq3 dixit Joānes de
hoc/vera erant:⁊ multi crediderūt in eū. Text⁹ autē decreta-
lis adductus ſuꝑius cōtra me/ad rē non facit. Contra illos
nāq3 loquit̄:q̄ ſine prelatoꝝ cōceſſione/ vel mādato p̄dicatio-
nis officiū ſibi arrogarēt dicētes illud ipſis a deo īuiſibiliter
iniūctū. Jdeo dicit p̄dict⁹ textus ꝙ oporteret eos hoc ꝓbare:
vel ſignis vt Moyſes:vel ſcripture ſacre teſtimonio: vt ſctūs
Joānes baptiſta/q̄ ait. Ego vox clamātis ī deſerto ſicut dicit
Eſaias ꝓpheta. Scđm aūt illoꝝ intellectū text⁹ predict⁹ ſcri-
pture ſacre:vt demōſtrauimus repugnaret:ideo eos ignoran
tes:aut malignos ⁊ canonū ꝑuerſores iure appellauim⁹. Non
em̄ opus eſt me ſignis:aut ſcripturis ꝓbare miſſionē meā Cō
ſtat ſiq̄dē oībus hoc p̄dicatiōis officiū mihi a ſuꝑioꝛib⁹ meis
demandatū eſſe.nec me a deo tantū eſſe miſſum:aſſero. Neq3
iuſte hereticum dicere me poſſunt. Js em̄ hereticus eſt:q̄ ꝑti-
naciter dogma aliquod contrarium ſacre ſcripture:aut diſci-
pline ſancte Romane eccleſie ſequi conſtituit. Ego autem ne-
ſcio dixiſſe aut ſcripſiſſe quippiā doctrine Chriſti ⁊ eccleſie diſ
ſonū. Et nihilomin⁹ q̄cq̄d ex dictis ſcriptiſve meis hactenus
extat:et extabit in futurum.ſemper correctioni ſancte Roma.
eccleſie ſubiectum eſſe volo.paratus non ſolum eius: ſed cu-
iuſcūq3 hoīs ſicubi errē libenter ſuſcipere caſtigationē. ¶Tē-

tator. In ſumma nolo tam cito credere. Scriptum eſt enim
Qui cito credit leuis eſt corde. Reſpondi. Rurſus ſcrip uꝫ eſt.
Charitas omnia credit. Cum ergo ſpiritus ſanctus ha ū dua
rum prolator ſententiarum ſibi minime repugnet. No andū
eſt quedam difficulter eſſe credenda: vt ſunt detraction s/ ſu-
ſurrationes/ et maledicta in proximum. Quedam facil : cre-
denda ſunt vt ea que credita ad rectam bene viuendi in ſtitu-
tionem faciunt. Quare etiam ſi illa que fides noſtra pr dicat
non eſſent vera quod impoſſibile eſt: credere tamen ea ona-
rer. Quoniam hec credita inducunt in tam probatam itam
vt ea melior nulla inueniri/ aut excogitari poſſet. Qued i alia
indifferenter credi vel nō credi abſqꝫ peccato poſſunt: q ēad-
modum gentilium hiſtorie et eius generis pleraqꝫ. Cu m er-
go que a me predicta ſunt: nec fidei nec bonis moribꝰ: n ec ra-
tioni naturali aduerſentur et veriſimilia ſint: vt multis argu
mentis diuerſis temporibus oſtendi: quinetiaꝫ homin s ad
pie viuendum inducant ſicut experiencia compertum eſt. Se
quitur vt leuitatis crimine argui non poſſit: quiſquis ea feli-
citer crediderit. Propterea antiq̄ patres noſtri: vt ſancti Hie
ronymus/ Ambroſius/ Auguſtinus/ Gregorius: et pleriqꝫ alij
in omni ſcientia peritiſſimi: in rebus quoqꝫ humanis prudē
tiſſimi facile talia credebant etiam idiotis modo ſiue mares:
ſiue femine probate vite et fame haberentur. Nec tantum ipſi
pura fide ſuſceperunt: ſed ad vtilitatem pariter aliorū ea de-
ſcribentes eterna fecerunt: vt in vitis ſanctorum patrū quas
deſcripſit ſanctus Hieronymus/ et in dialogo ſancti Gregorij
et in aliquot opuſculis ſancti Auguſtini: et multis diuerſoruꝫ
ſanctorum ſcriptis apparet nos profecto: nec ſanctiores: nec
ſapientiores antiquis noſtris patribus ſumus: qui tā in vete
ri ꝙ in nouo teſtamēto ⁊ in alijs libris approbatis ⁊ receptis
in ſanctam eccleſiam eiuſmodi innumerabilia pro noſtro be
neficio conſcripſerunt.

¶ Tentator. Si viſiones omnes nobis relatas credamꝰ: cer-
te deceptos nos ſepius experiemur. Ideo ſcriptum eſt Proba
te ſpiritus: vtrum ex deo ſint. Reſpondi. In hac re latet ſecre-
tum: quod non omnes capere poſſunt. Tamen ex ſimilitudi-
ne rerum naturalium id cunctis aperire conabor. Videmus
inquam in ipſis rebus naturalibus ꝙ quecunqꝫ eandem for
mam habent eandem quoqꝫ inclinationem / et operationem
ipſi forme reſpondentem conſequuntur. Sic grauia ad cen-
trum terre: leuia ſurſum mouentur. Par ratio in ſupernatu-
ralibus eſt. Ut vnius ſupernaturalis forme res eandē ſimili-

ter inclinationem et operationem ab ea forma procedentem
conſequantur. Cum igitur lumen fidei ſit forma ſupernatura
lis vnius ſpeciei in omnibus ſub ea fide contentis: licet aliȷ̄
aliȷ̄s intenſiorem eam habeant. cunq; id lumen naturalē ha
beat inclinationem ad veritatem tanq̄ ad propoſitum obie-
ctum non poteſt quiſq̄ hoc lumine informatus: alicui falſita
ti. fidei contrarie abſq; corruptione aut amiſſione dicti lumi
nis firmiter adherere. Sed quotienſcunq; vir ſincerus et fi-
delis ſupra ſui intellectus captum quicq̄ audit: ſi ſecundū for
mam predicti luminis operatur: nūq̄ parti falſe firmiter ad-
hereret. Sed ſemper deo et doctrine eccleſie cuncta remittit.
Hic notandum eſt ꝙ quicunq; bene viuunt et recte ad deum
ambulant: preter commune lumen fidei ſpeciali lumine illu-
ſtrantur propter coniunctionem charitatis cum fide ꝛ men-
tis rectitudinem ad ſimplicitatem. Sicut ſcriptum eſt. Exor-
tum eſt in tenebris lumen rectis corde. Ex quo lumine abſq;
errore inclinantur ad diſcernendas reuelationes et operatio
nes diuinas. Et quemadmodum deus dirigit naturam ne er
ret: dicente philoſopho ꝙ opus nature eſt opus intelligentis
non errantis: ita iuſtos fideles et ſimplices dirigit in cogni-
tionem ſuorum: id eſt ipſius dei operum et reuelationū ſine
vllo errore. Qui itaq; non vult in his decipi: in ſimplicitate
cordis pie viuat. Et a deo in ipſam veritatem ſine errore diri
getur: hoc modo patres noſtri ſuperius memorati talia cre-
dendo vel ſcribendo non errabant. At nonnulli ſuperbi ſoli
falluntur. Qui tunc precipue putant ſe ſapientes haberi: quā
do talibus rebus contradicunt caſq; derident: qui non ſolū
nunq̄ forte labȷ̄s orant: ſed nec ſciunt de oratione quid no-
minis. id eſt quid nomen ſignificat orationis.

¶ Tentator. Uideo tamen ꝙ ſapientiſſimi pleriq; magnoꝛ ſa
gaci ingenio et graui prudentia omniumq; humanarum rer
periti ludibrio viſiones iſtas habent: quorum auctoritate nō
poſſum non moueri. Reſpondi. Nonne dixi ꝙ ad hec intelli-
genda tantummodo opus eſt bene viuere ꝛ recte incedere in
conſpectu dei. Quoniam his rebus humana ſapientia longe
impar eſt. immo ꝓpter eius ſuperbiam deus illā in tenebris
tanq̄ lumine tam precioſo indignam deſerit ſicut ſcriptū eſt.
Abſcondiſti hec a ſapientibus et prudētibus ꝛ reuelaſti ea par
uulis. Apoſtolus vero ait. Ubi ſapiens. vbi ſcriba. Ubi inquiſi
tor huius ſeculi. Nonne ſtultam fecit deus ſapientiam huius
mundi. Nam quia in dei ſapientia non cognouit mūdus per
ſapientiam deum placuit deo per ſtulticiā predicationis ſal-

nos facere credentes. ⁊ Eſaias. Ubi eſt litteratus: vbi doctoꝛ legis verba ponderans. Ubi eſt doctoꝛ paruulozum. Populuꝫ impꝛudentem non videbis: populum abiecti ſermonis: ita vt non poſſis intelligere diſertitudineꝫ lingue eius. In quo nulla eſt ſapientia. Sed reſpondeant hi ſapientes: vtrum ꝙ ego pꝛenunciaui diuine potentie ⁊ ſapientie poſſibilia ſint vel nō. Quod ſi ſapiunt: non ſolum deo poſſibilia veruꝫ facillima fatebuntur. Et quoniā non eſt ſapientis inaniter ac ſine ratione loqui: ſcire vellem qua ratione et fundamento ad hec irridenda mouentur. Nam ſi diligenter cōſiderauerimus: nullaꝫ dictis noſtris rationem opponere poſſunt. Nō certe demonſtratiuam. Quia materia talis hoc non patitur pꝛenunciantibus nobis res futuras et contingentes: demonſtratio ſiquidem eſt neceſſariozū. Non etiam dialecticam aut pꝛobabilem. Similes enim rationes opinionem inducunt que licet intellectum penitus non confirment quēadmodum demonſtratiue faciunt rationes tamen in alterutram partē magis inclinant. Sed que ego pꝛenuncio quantum ex cauſis naturalibꝰ liquet. ſunt indifferentia: vt eque ſequi et non ſeꝗ poſſint. Et quantum ad diuinam voluntatē pertinet. pꝛo libito deus illa facere vel non facere poteſt: ſine cuius reuelatiōe ſcire nemo poteſt in quam partem eius inclinatio et determinatio pendeat. Ideo per rationes phyſicas deficiente fundamento naturali: hec nec ꝓbari/nec impꝛobari poſſunt. Preterea ex ſignis adhuc repꝛobari nequeunt: quia inter alia duo potiſſimum impugnationis vim habere videntur: quozum tamen neutrum efficax eſt. Unū eſt/quando apparet euidenter ī mūdo diſpoſitio contraria hīs/que pꝛenunciata fuerunt. Et hoc nihil obſtat: immo pꝛobat oppoſitum: qꝛ cum deus intendit gloꝛiam ſuam manifeſtare: magna inſperato tempoꝛe pꝛoducit: eaqꝫ ante multum tempoꝛis nulla earum rerum apparente diſpoſitione pꝛedici facit: vt ex pꝛophetis veteris ⁊ noue legis apparet. Sic et ego cū pacata omnia vderentur: futurum de pꝛoximo bellū pꝛenunciaui. Nunc vero quando oꝛbis terrarū in turbine eſt: ſummā tranquillitateꝫ/et pacē in vniuerſo ſubſecuturam pꝛedico. Et cum ſe ſumme felices Floꝛentini extimarent: mala eis vaticinabar. Nunc autē cum ī magnis ſunt anguſtiis: ſummā felicitatē cito ipſis affuturā denuncio. Itaqꝫ hoc pꝛimū ſignū ad impꝛobādū nō valet. Alterū ſignū foꝛte efficax videri poſſet: hoc eſt pꝛophetantis vita repꝛehenſibilis. Et hoc ſimiliter nō ꝓbat. Nā (vt dictū eſt) nōnulli ini qui futura vaticinati ſunt ex virtute pꝛophetici luminis. Hec

enim eſt gratia gratis data:q̃ etiã ſtante peccato mortali ha-
beri poteſt. Demũ non apparet quib⁹ fundamẽtis hec ſapien
tũ irriſio/preterq̃ eoꝝ ſuperbie innitatur:qua illi merito cõ
fundentur. Animaduertere ſiquidẽ deberẽt: q̃ cũ hec non im
poſſibilia/ſed veriſimilia/ꝛ conſona ſint:vt ſupra declaraui-
mus:non paruũ confuſionis periculũ ſubeũt ꝛ amittẽde glo-
rie diſcrimen:ꝑ qua omnia facientes tantũ laborãt vbi ea que
prediximus euenerũt. Verũtamen de illoꝝ incredulitate mi-
nime imitandũ eſt:cũ dixerit chriſtus. In iudiciũ ego in hũc
mundũ veni:vt q̃ nõ vident videant. ꝛ q̃ vidẽt ceci fiant.
¶Tentator. Rari admodũ ſunt q̃ tibi credãt in cõparatione
eorũ/qui talia habent in deriſum. Ideo durũ videtur tã pau-
corum ſequi iudiciũ. Reſpondi. Argumẽtum hoc ſatis friuo-
lum eſt. Videmus eniꝫ rectũ iudiciũ per paucoꝝ eſſe hominũ
Et paucos eſſe ſapientes pre multitudine inſipientiũ quead-
modum inſcriptũ eſt. Stultoꝝ infinitus eſt numerus. Sicut
etiam pauci bene viuunt reſpectu eoꝝ qui male viuunt: quia
multi ſunt vocati:pauci vero electi. Et in vtroqꝫ teſtamento
paucos numero legimus fuiſſe illos/qui ꝓphetas chriſtũ/et
apoſtolos ſequebãtur:in cõparatione illoꝝ qui eos ꝑſequebã
tur. Ulterius multũ intereſt inter eos qui ex ore ꝓprio aucto
ris hec audiunt ex eis/qui ex auditorũ/vel aliorum relatione
inſtruuntur. Quod ſi de auditoribus noſtris dixeris. incom-
parabilis eſt numerus credentium ad numerum eorum/
qui non credunt:immo fere nullus auditorum noſtrorũ eſt/
qui non credat:ſed ſi de alĩs diſputas:qui me non audierunt
fateor quidem longe maiorẽ eſſe non credentiũ numerum q̃
credentiũ. Aliud eſt enim audire hec intus pleno ſpiritu ſen-
tientem:et eius viue vocis impetũ/rationes ſimul ꝛ ordinem
vi verboꝝ/ꝛ ſcripturarũ cõſonãtiã:q̃ audire eũ/q̃ recitat hec
in ſe minime ipſa ſentientẽ/vel eo ſpiritu carentẽ/ꝛ vocẽ lan
guidam/rationes mãcas/ꝛ nullã ſeriẽ/verba arida ꝛ incõpo
ſita/ſine ſpiritu/ꝛ quaſi exhalato vigore mortua. Et ideo re-
cte inquit ſanctus Hieronymus. Habet neſcio quid latentis
energie viua vox:ꝛ in aures diſcipuli de auctoris ore tranſfu-
ſa fortius ſonat. Unde ſcriptũ eſt. Dabo vobis os:et ſapiẽtiaꝫ
cui non poterũt reſiſtere/et cõtradicere oẽs aduerſarũ veſtri.
Et de ſancto ꝓthomartyre Stephano legitur:q̃ cũ aduerſus
eum cõſpiraſſent tot ſapientes diſputẽtes cũ eo:non poterãt
reſiſtere ſapientie ꝛ ſpiritui:qui loquebatur. Non itaqꝫ miruꝫ
eſt ſi auctorem non audientes increduli ſunt: cum maxime
doctrina Chriſti ab origine mundi vſqꝫ ad preſens tempus/

ſemper contradictione perpeſſa ſit. Propter quod pleriqꝫ de-
tractores variis locis ſimpliciū mentes facile corrumpunt:
non audito ſiquidem auctore ſimplices ipſi leuiter ſeducunt.
¶ Tentator. Multi aſſerunt plura/q̄ nō euenerunt te prenū
ciaſſe. propterea nec reliquis a te predictis credunt. Reſpōdi
Quicquid de rebus futuris a me publice predicatum eſt: aut
iam ſucceſſit. aut omnino ſuccedet: nec vnum iota peribit. Sꝫ
notandū ē ꝙ ſeorſum ⁊ priuate loquenti (quoniā homo ſum:
⁊ tunc loquor vt homo) aliqua forte excidere mihi: minus ve
ra potuerūt: tamen nulla me huius rei conſcientia/vel recor-
datio arguit. Semper enī veritatem eloqui ſtudeo. Si tamen
hoc quandoqꝫ contigerit: aut ex lapſu lingue: aut de futuris
more humano vt fieri ſolet: non ex ſpiritu cōiectando potuit
euenire. Propterea ſepe in pulpito monui ne priuate confa-
bulanti mihi alia fides ꝙ̄ ceteris hominibus adhibeatur. Ex
ceptis tamen his/q̄ de futuris particularibus ſuperno lumi-
ne cognitis partim adimpletis/ partim procul dubio adim-
plendis quibuſdā familiaribus meis cōtuli. Inſuper nō igno
randum eſt ꝙ ſpiritus propheticus non ſemꝑ p̄ſto adeſt ipſis
prophetis: ſed abit/⁊ redit ꝑ ſancti ſpiritus voluntate: nec cū
preſens eſt omnia reuelat: ſed plura/vel pauciora prout vult.
Sic Nathan propheta edificationeꝫ templi Dauid ex proprio
ſpiritu ſuaſit dicens ei. Omne qđ eſt in corde tuo vade fac: qꝛ
dominus tecū eſt. Poſtea iubente ſpiritu ſancto dictum ſuum
reuocauit. Sed quidam ſtolidi me allocuti iactarunt: ꝙ dum
mecum colloquerentur: eorum cordium archana non noue-
rim: ac ſi inferre velint/ꝙ quilibet propheta par deo ſit: ⁊ om-
nia nouerit. Erratis neſcientes ſcripturas: neqꝫ uirtutē dei.
Magnus propheta Heliſeus qn̄ ipſum adiuit ſunamitis: cuiꝰ
abierat filius ait. Anima eius in amaritudine eſt: ⁊ dominus
celauit a me: ⁊ non indicauit mihi. Multi quoqꝫ ad me tentā
dum acceſſerunt: quoniā inter p̄dicandum dicētem audierāt:
ꝙ aſtutia ſua fallere me nō poſſent: nec intelligebāt illis meis
verbis hoc me voluiſſe ſignare: ꝙ ſcilicet ad predicandum in-
conuenientia ſuis artibus me inducere non poſſent. Quicq̄d
enim in pulpito pronuncio: prius in trutina orationū: ⁊ ſcri-
pturarum rationumqꝫ naturalium: aut experientie: aut fide-
liſſimorum teſtium librare conſueui. Non autem id propter-
ea dixeram: quoniā mihi ſecreta ſuorum cordium celare non
poſſent: quorum ſolus deus ſcrutator eſt. Et licet multi in re-
bus alicuiꝰ momēti: vel ponderis me decepiſſe arbitrati ſint:
fraudes tamē eorum ſepe anteꝙ̄ eos audirem: ſepe vero poſt:

Digitized by Google

non me latuerunt. Cuius rei teſtes eſſe poſſunt nō tantū ali
qui ex domeſticis meis: quib' hec ſecreto commiſi. Sed ipſi
met fraudulenti/qui ſuas machinationes diſſolutas: ꝛ dolos
detectos fuiſſe cognouerunt. Hanc tamē obiectionē partim
a nōnullis religioſis licet paucis emanaſſe reor: quos ex cha
ritate admonens de latentibus aliquibus ipſorum culpis re
prehendi. Quoꝝ aliqui incorrigibiles ſemper eas negauerūt.
Que tamen ex manifeſtis ſignis/ ꝛ iudiciis proceſſu temporis
palam facte ſunt: ꝙ ꝙ illi nihilominus adhuc pertinaciter in
ſua proteruia perſiſtunt. Alii vero nōnullis neceſſariorū ſuo
rum confeſſi ſunt me vera eis prodidiſſe: licet corā quibuſdā
aliis rurſus idipſum erubeſcentes negauerint. Hic etiam er
ror ex calūniatoribus proceſſit mendacia multa fingentib':
verbis noſtris ſubtrahendo vel addendo pro arbitrio ſuo: et
ſic tuoꝝ errorum me auctorem faciunt. Poteſt etiā hoc ab iis
qui me predicantē audierūt deriuaſſe: qui verba noſtra nō ac
ceperunt eo ſenſu quo ꝓlata fuerunt. Quare neceſſe mihi fuit
ſepius eadē repetere. Et hac de cauſa ſcribere inſtitui quicq̄d
de futuris publice predixi: vt oēs q̄ prenunciauerim intellige
re valeant: ꝛ mihi de cetero non aſcribebantur q̄ ne cogita
ui q̄dem. Et demū vt ſic defendatur a tot calumniis doctrina
Chriſti. ¶ Tētator. Exiſtimo ꝙ tibi iā plurimum conducet ꝛ
ſilere: factus es enī populi Florentini/immo totius Italie fa
bula. Reſpōdi. Studiū meū eſt deo non hominibus placere:
q꞉ (vt inq̄t Apoſtolus) ſi adhuc hominibus placerem: Chriſti
ſeruus non eſſem. Nec ſum adeo parui iudicii: vt neſciā oēs
qui talia predicāt: a ſapientibus huius ſeculi ſtultos haberi.
Quibus cum apoſtolo dicam. Nos ſtulti propter Chriſtum.
Vos autē ſapientes. Sed illo tempore quo iuſti ſtabūt in ma
gna conſtantia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerunt: ſpero me
auditurum voces horū ſapientiū qui ſic dicent. Hi ſunt quos
habuimus aliquando in deriſum: ꝛ in ſimilitudinē imprope
rii. Nos inſenſati vitā illoꝝ eſtimabamus inſaniam: ꝛ finē il
lorum ſine honore. Ecce quomodo cōputati ſunt inter filios
dei: ꝛ inter ſanctos ſors illorum eſt. ¶ Tentator. Si tantūmo
do ridiculus fieres: paruipēdendū eſſet. Sed inſuper odio ha
beris ꝛ in ſummo vite diſcrimine verſaris. Meli' itaqꝫ tibi cō
ſuleres: ſi a modo deſineres. Reſpōdi Sicut predixi: non adeo
inſanio: quin ſciam ꝙ omnes increpare ꝛ nulli hominum cō
ditioni parcere eſt odia contra ſe grauiſſima concitare. Sed
tanto magis corroboror/quanto doctrinam/ cepta et opera
noſtra ſimiliora video doctrine atqꝫ operibus Chriſti Apo

ſtolorūq; ⁊ ſanctorum ꝓphetarum:qui propter veritatem ludibrio ⁊ odio habiti ⁊ immanes perſecutiões perpeſſi ſunt: quod predeſtinationis diuine ſignu; eſt dicente Chriſto: bea ti eritis cum vos oderint homines ⁊ perſecuti vos fuerint et dixerint omne malum aduerſum vos mentiẽtes propter me. Gaudete et exultate.quoniam merces veſtra copioſa eſt in ce lis.ſic enim perſecuti ſunt prophetias:qui fuerunt ante vos. ¶Tentator.Satis iam noui:ꝙ neq; ex ignorantia neq; ex fa tua ſimplicitate peccas Quoniã taliter obiecta noſtra ſoluiſti vt oſtendas te nõ leuiter ad dicendũ hec futura moueri.Quã uis aũt alia multa opponi poſſent:tñ cum pluribus atq; diffi cilioribus reſpõderis facillime cetera confutares.Si igiť iſta ſic ex ignorantia non ꝑdicas.cum ea multis erronea videan tur.Sequitur ſm aliquoꝝ opinionem:vt doloſe ad conquirẽ dam gloriam:dignitatẽ ⁊ opes talia confingas.Quod fili mi deteſtabile eſſet.Reſpondi ⁊ dixi.Licet me ore proprio iuſtifi care nõ liceat:tamẽ ne Chriſti doctrina calũniam patiať:qua potero modeſtia reſpõdebo.Superius dixi ꝙ ꝓpheticũ lumẽ nequaꝙ̃ iuſtum facit hominẽ:⁊ me quidẽ fateor peccatorẽ: et diuina miſericordia indigentem.Sed notandum eſt hoc ver bum dei ad Samuelem prophetam.Homo videt q̃ parent fo ris:deus autẽ intuetur cor.Ideo qualiſcũq; vita mea ſit bo na vel mala:ſolus deus (non alius) iudicare habet. Omnes enim nos oportet preſent[illegible] te tribunal domini noſtri Je ſu Chriſti:vt referat vnu[illegible] que geſſit in corpore.Qui igi tur de me ita ſentiunt m[illegible]io ſine fundamento ducunť: quia pectoris mei archan[illegible]m ⁊ finalẽ predicationis mee intẽ tionem rimari non poſſunt preterꝙ̃ in ſignis exterioribus. Ex quibus quãtum capit hominis iudicium in eo qđ de me mala preſumunt:nullum poſſunt educere fundamentum. Nã ſi(vt aiunt)finis meus bonus non eſt:cum omne agens agat propter finem:neceſſe ſit vt poſthabito deo finis predicatio nis mee ſit aliquod temporale bonum. Temporalia autẽ bo na triplicia ſunt.Quia aut ſunt extra hominem vt ſunt diui tie:honores:gloria:poteſtates:⁊ dignitates.Aut intra hoiem et in parte ſenſibili.Ut robur:ſanitas:forma:⁊ voluptas aut intra ipſum hominem:⁊ in intellectuali parte: ſicut ſcientia: eloquentia:⁊ alie gratie gratis date.Oportet ergo ad proferẽ dum de me tale iudicium:cum eiuſmodi hominibus ea que latent in corde meo intueri non liceat ipſos aliquod ſignum extrinſecũ ac manifeſtũ in argumẽtũ adducere.ex quo me ho rum aliq̃d aut oĩa ſimul appetere cõprobarent. S; nullũ (vt

reoꝝ verū aſſerre poterunt. Nā dicere nō poſſunt ꝙ diuitias queram: notiſſimū eſt enī me ⁊ cōfratres meos ad paruitatē et tenuitatē ſimplicis victus iuxta rectā normā oꝛdinis noſtri eſſe redactos ita vt ciues vꝛbis huiꝰ teſtificari poſſint nos in nullo pꝛeter ſobꝛie vite neceſſaria ſibi eſſe moleſtos. Neqꝫ potentum ⁊ diuitum amicitia aut familiaritate vroximo in pꝛedicationibus meis ſemꝑ illoꝝ effrenatis deſiderijs reſtiti. Et ſi ſequamur iudicium carnis ⁊ ſanguinis multū queri de me poſſent ꝗ̄uis ſecūdū ſpiritū gratias agere deo deberēt de operibus que per me ipſe in coꝝ fecit vtilitatē. Rurſus obiici mihi nō poteſt ꝙ honoꝛis ⁊ gloꝛie ſim appetens. Nam vt pꝛediximus ⁊ experti ſumus in annunciādis futuris irriſio potiuſꝗ̄ honoꝛ acquiritur maxime apud Magnates apud quos animales hoīes ⁊ mundani ſapientes exiſtimationē ⁊ gloꝛiā adipiſci conantur. Si quis enim in gloꝛia ⁊ honoꝛe finem cōſtituat: ipſum hec querere apud inopē ⁊ infimam plebē vnde nihil emolumenti ſperari pōt ⁊ a potentibus ludibꝛio ⁊ odio haberi ſupꝛeme dementie eſſet. Nec me ad dignitates eccleſiaſticas aſpirare dici rationabiliter poteſt. Nam ſcitur qua via noſtris tempoꝛibus ad eas perueniatur. Ego autem eius oppoſitum in pꝛedicationibus meis ſeruaui: ſemꝑ tamen generaliter ac de hijs que publice patent locutus ſum: nec quenꝗ̄ particulariter aut nominatim vel per tales circūſtantias que vnum aliquem poſſent taxare notaui. Et nihilominus odiuꝫ potius ꝗ̄ beniuolentiam eoꝛum ad quos eiuſmodi dignitatū collatio ſpectat. aduerſus me concitaui. Non tamē idcirco ad illos reconciliandos ⁊ blandiendos adductus ſum. qđ nō obſeruant qui dignitates pꝛocurant. Adhuc in bonis coꝛpoꝛis fundamentum ſue opinionis habere non poſſunt. Non enim vacare poſſem voluptatibus quin id palam fieret maxime cū fratribus meis: qui quotidiane vite mee arbitri meos laboꝛes mentis ⁊ coꝛpoꝛis optime nouerunt. Quod ſi quis noſſet ꝗ̄ laboꝛioſum ſit (vt cetera omittā) ſolum pꝛedicādi onus tot annos in eadem ciuitate continuum: pꝛeſertim cū intentiōe fructum afferendi ⁊ deſiderio ſalutis aīarū: longe aliter ſentiret. ⁊ ꝗ̄uis foꝛteminus licere videatur cuiqꝫ de ſe ⁊ de vite ſue moꝛibus loqui: tamē hoc mihi in pꝛeſentia concedatur ⁊ pꝛo reſponſione ſufficiat: ꝙ nihil in me depꝛehendi pōt: pꝛopter qđ ꝑdicationes meas ad finē honoꝝ coꝛpoꝛis me oꝛdinare iudicare liceat: ⁊ ideo inaniter loquunt̄. Ceterū in parte intellectiua fundari nequeunt: aſſerētes finem pꝛedicationū mearū eſſe oſtentationem ſapientie ⁊ eloquentie. Oībus enī liquido

conſtat ꝙ ſimpliciter predicem: ꝙqʒ ſapientie ⁊ eloquētie: ſu-
cos prorſus deuitez. Neqʒ ego iſta laudis mee gratia dixi: qꝛ
in conſpectu dei in hoc non ſum iuſtificatus. Sed vt oſtendā
calumniatoribus doctrine noſtre imo chriſti eos ſine funda-
mēto moueri: et iudiciū cordis (quod ſoli⁹ dei ꝓpriū eſt) ſine
euidentibus ſignis ſibi arrogare: ꝙ ſi tamen in laudes meas
incidiſſe videbor: cū Ap̄lo reſpondebo. In inſipientia dixi et
inſipiens factus ſum: vos me coegiſtis.

¶ Tentator. Miror ꝙ malicie tue ſigna exteriora et manifeſta
neges apparere: quandoquidem omnibus innotuit te a con-
gregatione obſeruantie fratrum Lombardie ſeparatum in-
ſuper ſegregaſti conuentum ſancti Marci Florentie et ſancti
Dominici Feſularum et alia loca eis annexa / ne obedientie
ſubeſſes ac veluti dominus durante vita prioratum tibi ven-
dicaſti: et hoc modo pulchrum ſtatū ad gaudendū compara-
ſti. Reſpondi. Separationem hanc ſolus ego facere nequiuiſ-
ſem abſqʒ conſenſu fratrum conuentū predicatorꝝ qui plures
ꝙ centum licet non vno tēpore (cōuentu. ſ. ſancti Marci pre-
ueniente) conſenſerunt in vnum. Ut ex publico patet inſtru-
mento. Hiqʒ omnes non exiſtimandi ſunt tam ſtulti aut ma-
li quin diſcernerent vtrum hec ſegregatio laudabilis / vel dā-
nabilis foret cum maxime plus ſex menſibus hac de cauſa de-
uotas ad deū preces quater et quinquies in die cōgregati ce-
lebrarent. Et ex effectu manifeſte apparet: ſeparationē hanc
non ad relaxationem ſed ad reſtrictionē intendiſſe. Non enī
ꝓpterea a ꝓfeſſionis noſtre obediētia declinamus cuius for-
ma eſt / ꝙ ꝓmittimus obedientiam deo virgini Marie ⁊ ſan
cto dominico et magiſtro Generali totius ordinis ſeu priori
aut alicui preſidenti gerenti locū generalis. Ita ꝙ ꝓfeſſio no
ſtra obligat nos obedientie generalis: non autē congregatio
nis Lombardie. Et nos ita ſeparati: obedientie ipſius Gene-
ralis ſubiecti ſumus. Prouincia vero Thuſcie iuxta nr̄as con
ſtitutiones diuiſa eſt a prouincia Lombardie. Et vna natura
liter non preeſt alteri. Sed olim cū ꝓpter grauē peſtem con-
uentus ſancti Marci legitimo fratrū numero deſtitutus ſibi
non ſufficeret: regimini congregationis Lombardie ſpōte ſe
commiſit. Nunc diuina gratia ſupperante copioſo fratrū nu-
mero ita vt ſibimet gubernandis abūde ſufficiant: nō eſt in-
conueniens ꝙ ad conſuetū ſtatum conuentus idē legitime re
dierit: qꝛ ceſſante cauſa ceſſare debet effectus: preſertim cum
mores Longobardorum ⁊ Thuſcorū inter ſe ſatis differant.
Quod autem me priorem perpetuum ſtatuerim: alienum eſt

Digitized by Google

a vero. Immo pontificiū breue ſegregationis mea opera ita impetratum eſt. Ut lꝫ prior expleto anno a die electionis ſue caſſus ⁊ abſolutus remaneat: et in arbitrio fratrum ſit eligere quem ipſi maluerint. Quod annuatim obſeruatur. Hoc inſuper anno inſtitutus eſt per bienniū vicarius caput toti⁹ cōgregationis noſtre ita vt exacto biennio cedat alij ⁊ ſubditus ſit more ceterorū fratrum ſaltem per integrum ſequens biennium: et tali ordine res ſine dominandi facultate ſuccedunt. Nempe qui dominationis ambitu obedientiam deſerit: non ſe arctioribꝰ regulis alligat. Sed liberiorē vitā querit luxuiqꝫ eſus ⁊ potus et indumenti dat operam ac letam vitam ducit. Que in noſtra congregatione minime conſpiciuntur. Sed re vera maxima concordia ⁊ charitas: que cū ambitione nō conueniunt. Quia ſcriptū eſt. Inter ſuperbos ſemper iurgia ſunt Sed quia ꝓlixum nimis eſſet afferre cauſas: que me ad ſeparationem hanc induxerunt: ſola hec dummodo credatur ad preſens ſufficiat. Verūtamen ſiue credatur ſiue non credatur eam minime pretermittam ſciens ꝙ coram deo veritatem dico et non mentior. Nulla me ad hanc ſeparationem ambitio: nec voluptatis aut quietis corporalis ſtudiū impulit. Sciunt enim confratres Lōbardi: ꝙ neqꝫ honoris/neqꝫ quietis copia mihi in Lombardia deerat. Sed diuine fuit voluntatis vt ita facerem. Et eodēꝫ lumine/quo cetera futura predixi: hāc quoqꝫ ſeparationem aggreſſus ſum. Sic deus voluit: ſic inſpirauit: ſic impulit ſtatuēs multa per nos in partibꝰ Ethruſcis operari precipue Florentie. Quorū aliqua iam facta perſpeximus: reliqua breui perſpiciemus. Que non niſi precedente ſeparatione predicta fieri potuiſſent.

¶ Tentator. Si hoc diuine voluntatis eſſe ſciebas: quid opꝰ erat vt mēdicaris ſeculariū ⁊ humane potentie ſuffragiis pōtificum breue ob ſeparationem iſtā ꝓcurares. Reſpōdi. Cum deus aliquid monet faciendum nihilominus vult ꝓ conditione temporum experientia media tententur. Sic ergo preſentis temporis ratio poſtulabat. Voluit quoqꝫ deus difficultatem contradicentium maximam nobis opponi: vt ſe huiꝰ rei auctorem non homines eſſe indicaret. Teſteſqꝫ habeo cōfratres meos quemadmodū in illa ſumma diſceptatione ipſos exhortando ſepe ita confirmabā: ꝙ ſcilicet ſi totius orbis nobis obſiſteret de victoria tn̄ ſecuri eſſemus: aſſeuerans hāc eſſe dei voluntatē. ſicuti deniqꝫ demonſtrauit effectus.

¶ Tentator. Hoc vnum tuas inficit reſponſiones. quoniā te ſtatui ⁊ regimini ciuitatis Florentie implicas: ⁊ videris appe-

tere principatuz:quo tibi liber populũ trahendo. Reſpond
Quicũqz me nouerunt:ſciunt ꝙ ante hac ſemper huiuſmo
negocijs publicis abſtinui:hac vice duntaxat excepta. In no
uo enim Florentine ciuitatis ſtatu:et in ſummo eius peric
lo videbatur officij mei eſſe conſulere quomodo ea guberna
da foret. Nec tamen ſine diuina inſpiratione publice ſalutiv
lia et neceſſaria ciuibus ſuaſi:non autem eos coegi. Poſtꝙ v
ro bona regendi forma ſuſcepta eſt nouerunt omnes me p
ſtremo docuiſſe:vt ante omnia dei timorem ſemper ſibi pr
ponant:et in cunctis rebus grauibus tractandis priuſꝙ ag
grediantur orationes fieri ꝓcurent:nec ad me vlteriꝰ venia
Cupio enim ocium tranquillitatis mee ſequi: niſi interdu
deus aliter inſpirauerit:vel me charitas ipſa coegerit:nequ
enim ab officio conſulendi requiſitus deſiſtam. Nullus aute
iuſte quod hactenus egi:carpere poteſt dicendo forſitan. N
mo militans deo implicat ſe negocijs ſecularibus: vt ei pl
ceat cui ſe ꝓbauit:in rebus enim tanti ponderis: atqz etia
minoris plures ſancti viri et potentatuum et dominorũ p
pulorumqz curã pie ſuſceperunt:vt notũ eſt ſacrarum hiſt
riarum lectoribus. Unde etiam ſancta Katherina Senenſi
non obſtante muliebri ſexu ſepe propter cõmune bonũ ſe p
blicis rebus interpoſuit:immo in tantum:vt pro Florẽtin
ad ſummũ pontificẽ Gregorium.xj. Auinionez vſqz:nec m
to poſt pro pontifice ipſo ad Florẽtinos legationẽ ſuſceperi
Hoc pacto reſpublicas tractare ꝓpter pacem vniuerſalem
ꝓpter homines ad iuſticiam et bonos mores inducẽdos: a
deniqz ꝓpter communẽ animarũ ſalutem non eſt ſe rebus
cularibus implicare:nec ſic illa apoſtoli verba ſunt interpr
tanda:ſed eſt ſpirituales ac diuinas res populi ꝓcurare:vn
quodqz enim ſecundum philoſophum denominari a fine iu
ſtum eſt. ¶ Tentator. Iſta excuſatio admitteretur: ſi populu
florentinũ ad bonũ aliquod regimen exhortatus eſſes. Se
quod ſuaſiſti regimen videtur prudentibus et rerũ peritiam
atqz vſum habentibus periculoſum. Cõmittere enim rẽ tan
ti momenti moderamini plebis/et e manibus eripere pote
tium:ſine graui periculo ſtare non poteſt. Reſpondi. Si regi
men hoc recte conſideretur bonũ et naturale eſt populo Flo
rentino. Nam omnis bona gubernatio in tres ſpecies a phi
loſophis diuiditur. Prima quãdo multitudo ab vno ſolo pl
na poteſtate regitur. Qui ſi iuſtus extiterit:ea optima eſt. S
cunda eſt. Paucorum potentum et ſapientum adminiſtrati
que Ariſtocratia.i.optimatũ potentatus nuncupatur. Terti

vero eſt: quando ciuitas ſiue prouincia multitudine populi gubernatur. Et hec politia vocatur. Que quidem antiquo ritu Florentinis competit: et hanc ipſi populare regimen appellant: vt vetus cõſuetudo ex eorũ magiſtratibus oſtendit: quorum ſingulorum preſertim illorum ad quos propria gubernatio reipublice ſpectat: quarta portio artificũ eſt. Nõ itaq3 plebis tantũ/ ſed totius populi regimen eſt: videlicet omniũ qui ad ineunda officia habiles ſunt. i. qui prefinito quodam tempore ciuilitatis mun' obtinuerunt. Et quoniam facile potentes quo voluerint plebem impellunt: modũ ciuitati dedim' politici regiminis vel popularis quo ſeruato nemo poſt hac potens aut vi opum/ aut amicitiarũ poterit tyrannidẽ conſequi: nec niſi virtute predicti extollentur. Securi quoq3 in ſua ciuitate ciues degunt: nec alicui quẽq3 iniuſte licebit opprimere. dabitq3 modus hic maxime vnionis/ et paucis cauſam Quare tria tantum hominũ genera vt ſepe palam feci: ⁊ experientia compertũ eſt ſuper hac re cõqueruntur. Ambitioſi ſcilicet vicioſi et ſtulti. ⁊ niſi emendẽtur. iam non valebũt ita facile quẽ indigne appetunt gradũ optinere. Nec vero conſonat vt id regimen ſit pernicioſum. Nullo enĩ modo plebi ſed nec abſolute populo/ vt optimatibus creditũ eſt. ſed quilibet poteſtatem vel auctoritatẽ ſuam a generali cõſilio obtinebit: et mature quicquid deliberandũ erit põderabitur. Nã eidẽ conſilio nobiles ⁊ prudẽtes reb' gerẽdis aſſueti interueniũt ⁊ in tanto hoim cõuentu rarus error cõmitti poterit: maxime qñ mod' hic regendi vſu tã validior ⁊ elimatior effect' fuerit (nihil enĩ repẽte perfectũ.) Et qñ demum oẽs ciues habiles nõ tertia pars tñ: vt modo in cõſiliũ cõueniet: ſicut ipſi cõſtituere intẽdunt. Qđ nondũ executioni mãdatũ eſt: propter defectũ loci publici. tã numeroſi cõuent' capacis. Semp igitur itegra rei poteſtas penes hoc cõſiliũ ſeruabit: nec facile ab aſpirãtibus ad tyrãnidẽ corrũpi aut viciari poterit tãta in vnũ cõueniens hoim multitudo: corrũpere ſiquidẽ tã multos difficile ⁊ quodãmodo impoſſibile foret: maxime q2 ſemp ante ei' conſiliũ examen accerſiti a dominis collegę ipſorum conſulentur. deinde etiam conſilium rogatorũ3 ꝙ octoginta viri ſemper fere ex primoribus vrbis examini rerum occurentiu3 addicti ſunt. vt in noua reformatione huius regiminis continetur. Quibus adhibebunt in rebus arduis iudicium et examen aliorum prudentum et probatorum ciuium. Hoc itaque regimen quantomagis procedit tanto magis a malorũ ſtultorum infectione ciuitas purgabitur; omneſq3 ciues bone

ſtam vitam ⁊ virtutem ſequi cogentur:vt per id generale conſilium adminiſtrationes ſue conditioni cōpetentes ſortiātur admiſſiſq; ad eas ſolis ſenſatis ⁊ dignis ciuitas ⁊ intēporalibus ⁊ in ſpiritualibus optime feliciter gubernabitur. Nec aſſidue diuerſis ciuium diſſentionibus laborat:q̄ q̄ ſint reipu: perniciose neminem latet:⁊ domi ciues ſecuri quieſcēt: facientq; ciuitatem ipſam virtutum ⁊ diuitiarū copia florere. Demū ad iuſtitiam fouendam nemo cogetur:ſed cūctivitā(qualis bonos ⁊ perfectos chriſtianos docet) amplecti valebunt.

¶ Tentator. Ad ſummā tue iſte excuſationes multorum animus nō quadrant:quia hypocriſis conceptus ſuos caute tegere didicit. Reſpondi. Scio ꝙ cunctis hominib' ſatiſfacere impoſſibile ſit:quia non eſt ſeruus maior domino ſuo: Nam cum Chriſtus errare non poſſet:nihilominus ſcribe ⁊ phariſei ipſum non eſſe ſeductorem credere non poterāt. Mihi ſufficit oſtendiſſe ꝙ iudiciū ⁊ murmur eorum qui de cordis mei intentione iudicare preſumunt oīm exterioris ſigni fundamēto prorſus careat:ꝙq; ipſorum verba ex nō bona radice procedant. At ego quidem tametſi me peccatorem accuſo:poſſu; bonis rationibus ⁊ fundamentis oſtendere res noſtras a malicia non prouenire vt illi calūniantur:cum iam oſtenderim' eas ex ignorantia non emanare. Primo quidem quia de' cōſentire nequitie ⁊ illam adiuuare non poteſt:ſed eā reprobando ſemꝑ infirmio efficit. ex predicationibus vero noſtris duo aperte cernuntur que non niſi a ſolo deo fieri poſſunt:qui ex eis probat hanc noſtram doctrinam ab ipſo non ab humana malicia proceſſiſſe. vnum ſcilicet eſt ꝙ magna pars eoru; que prenunciaui ad vnguē vſq; ad minimū iota:iam verificata et adimpleta eſt. Alterum vero mutatio Florentini populi: qui taliter a viciis ad virtutes ⁊ ad bonam viuendi rationē ſe trāſtulit:vt quilibet aperte fateatur:nunq̄ recenti memoria hominum:parem eius in vtroq; ſexu mutationem atq; ſanctimoniam ⁊ numero et merito apparuiſſe. inſuper reformatio ciuitatis que apud oēs impoſſibilis exiſtimabatur: noſtrarū predicationum monitis effecta eſt. poſſem hoc loco plurima cōmemorare miraculo digna in ipſa ciuitate per nos dei gratia ſubſecuta:que cauſa breuitatis omitto. Preterea veriſimile ⁊ verum eſt ꝙ deus iuſtus ⁊ optimus parēs oīm. bonos potius vero lumine q̄ malos illuſtret. ⁊ malos potius q̄ bonos in errorem labi permittat. Cum ergo doctrinā hanc omnes boni vrbis Florentine ſequantur qui vero culpabilē aut indignam chriſtiano vitam ducunt vel ſaltem non bonū teſtimo-

nium habent ipſam impugnant: cōſentaneū eſt hanc doctri-
nam nō ab errore vel aſtutia: ſed ab ipſo deo originē traxiſſe.
Non eſt veriſimile q̄n hec verſuta malignitas tot annis quot
Florentie vitam duxi. detecta fuiſſet maxime cū florentini ſu
per omnes hoīes calidiſſimi ⁊ vite aliene ſcrutatores curioſiſ
ſimi ſint p̄ſertim cū mihi ab iniquis multe inſidie et calūnie
inſtructe fuerint. tam per religioſos ⁊ preſbyteros q̄ per lay-
cos ⁊ cuiuſcunq; ordinis homines confictis etiam excommu
nicationum criminationūq; literis. Qd̄ ſi error aut dolus in
noſtris predicationibus latuiſſet: certe in quam in hunc vſq;
diē celari nō potuiſſet. Sed veritas in difficultatib' ſemper
creſcens ⁊ in pugna valentior inſurgens eo q̄ tūc magis elu-
ceſcit. cuncta ſuperauit. Et ſucceſſiue magis adaucta: maiorī
nūc robore viget q̄ antea vnquā. ¶ Tētator. Tādē vt vera lo-
quar mihi videret vt circa vicia ⁊ v̄tutes more alioꝝ p̄dicato
rū īſiſteres. cōmunemq; eorū ſtilū ſeq̄ris nec te ſingularē ex
hiberes. Nā hec futurorū diuinatio nullū animabus fructuz
parit: ⁊ oſtentatiōis potius q̄ veritatis aut ꝓbitatis ſpeciem
prefert. Reſpondi. Ab affectib' cauſe cognoſcuntur. Cum er-
go maxima vtilitas ad ſalutem animarum ex hac materia et
ex hoc predicandi genere (vt omnibus notum eſt) redūdaue-
rit. patet hanc noſtram predicandi formam ⁊ has futurorū
p̄nūciationes haud eſſe (ſicut tu dicis) inutiles immo vel ma
xime vtiles ac fructuoſas: homines enim ad penitētiam in-
ducunt. ⁊ de electos preparant ad futuras tribulatiōes equa-
nimiter ferēdas quia tela preuiſa minus feriunt ⁊ licet oēs
ad deum non conuertantur: tamen electi quorum gratia hec
prenunciata ſunt multum inde proficient ſicut ſcriptum eſt.
Oſtēdiſti populo tuo dura. Potaſti nos vino cōpūctionis: de
diſti metuētibus te ſignificationē vt fugiant a facie arcus: vt
liberētur dilecti tui. Quod ſi alij non crediderint: certe electi
credēt: in quorū vtilitatē hec nobis donata fuerūt. Sicut ſcri
ptū eſt. Crediderunt oēs quotquot preordinati erant ad vitā
eternam. Cum iam multum temporis in huiuſmodi diſputa
tione cum tentatore cōſumpſiſſem reſpiciens demum ſocias
noſtras vidi eas cōfabulari: ⁊ de me ſubridere: cōuerſuſq; ad
illas dixi Qui ſunt ſermones/quos cōfertis adinuicē: ⁊ eſtis
lete. Reſponderunt. Quia videris neſcire quis iſte ſit qui tecū
loquitur. Tunc ad dominā orationem propius accedens ro-
gaui vt mihi iudicaret quiſnā is eſſet. At illa. Tu te implicui-
ſti in diſputationē humane ſapiētie: q̄ ſtultitia eſt apud deū.
Et ideo iſtuz qui hactenus tecum diſputauit: non agnouiſti:

verum domine. Simplicitati te iūge q̄m omnes inimici aſtu
tias ea optime nouit: ⁊ ideo quod cupis: ipſa docebit. Domi
igitur huic adherenti mihi ſtatim oculi aperti fuere: cogno
uiqꝫ illū nō heremi monachum/ ſed humani generis eſſe ten
tatorem. tum me colligēs cū quatuor ſodalibus noſtris dixi.
Impie sathan nil tibi aſtus ⁊ artes tue ꝓderunt: quibus ſim
pliciū corda peruertere/ ⁊ a fide abducere cōtendis: nobiſcū
enī erit manus dei valida: qui opus ſuū creſcere faciet. Tu ꝟo
cum angelis tuis tandem confunderis. Quibus dictis repen
te diſparuit: maximis aera ſtridoribus implens. Hic pacifice
ceptum iter proſequētes ad porta paradiſi peruenimus: quē
murus eminentiſſimus precioſorum lapidum circūdabat: vi
debaturqꝫ ambire vniuerſum mūdum: ſuꝑ quo cuſtodes an
geli in circuitu reſidebant dulciſſime cātantes. Hec Eſaye vi
geſimo ſexto ca. ſcripta vrbs fortitudinis noſtre ſyō: ſaluator
ponetur in ea murus: ⁊ antemurale/ nec mora ianuā pulſaui
mus. Tum illi ſubdiderunt. Aperite portas ⁊ ingredietur gēs
iuſta cuſtodiens veritatem. Noſtre autem comites eleuatis in
celum oculis reſponderunt. Vetus error abiit: ſeruabis pacē:
quia in te ſperauimus. Et angeli melliflua voce retulerunt.
Speraſtis in dn̄o in ſeculis eternis: in domino deo forti in
perpetuum. Itaqꝫ timor procul ſit a vobis: deſideria enim ve
ſtra implebūtur: ⁊ humana ſuperbia cōfundetur: quia incur
uauit deus habitantes in excelſo/ ciuitatem ſublimen humi
liabit: humiliabit eam vſqꝫ ad terram/ detrahet eam vſqꝫ ad
puluerem conculcabit eam pes: pes pauperis: greſſus egeno
rum. Et inter hec verba ſenſimus reſecari valuas: intuſqꝫ cā
tari. Semita iuſti recta eſt: rectus callis iuſti ad ambulādum
Nos autem ad deū conuenſi reſpondimus. In ſemita iudicio
rum tuorum domine ſuſtinuimus te: nomen tuum ⁊ memo
riale tuū in deſyderio anime. Quibus ego auditis in feruorē
vehemēter excitatus/ vocē extuli dicēs. Anima mea deſydera
uit te in nocte: ſed ⁊ ſpiritu meo in precordiis meis de mane
vigilabo ad te: cum feceris iudicia tua in terra: iuſtitiā diſcēt
habitatores orbis. ¶ Poſt hec ꝟba mox patefacta fuit ianua
⁊ immenſo illuſtrati ſplendore mirabilia vidimus. Quorum
partem in progreſſu noſtri ſermonis enarrabimus.

¶ Ante q̄ ingrederemur: factus eſt nobis obuiam ſanctus
Ioſeph ſponſus et cuſtos immaculate virginitatis illius ad
quam pro noſtre legationis reſponſo tēdebamus: qui priuſq̄
nos introduceret ait. Dominus vobiſcum. Nos contra. bene
dicat tibi dominus ſubdidimuſqꝫ. Pater ſancte quia ſponſa

tua virgo ⁊ mater dei in die ſolennitatis ſue annūciationis
p Florētinis aduocationis munus ſuſcepit: ob recuperanda
pmiſſa propter eorum peccata ſubtracta: ⁊ intra octauam ſi-
gnificatū nobis fuit ꝙ in die octaue bona nobis reſponſa da-
rētur: in hac nocte reuerſi ſumus vt nobis rerū particulariū
ignaris aperiātur: que leta noua populo Florētino craſtino
mane nunciare poſſimus. Nobiſcū idcirco pulchrū hoc mu-
nus detulimus. Simulqꝫ elegantiſſimam coronā quā domi-
na geſtabat. Simplicitas detexi̇mus. Cuius forma talis erat
Tres circuli ſiue tres corone ſimul colligate magnitudie im-
pares ita gradatim ſcandebāt: ꝙ ſuperior minor erat inferio
ri. Prime id eſt infime corone circulus amplior duodecim gē
mis precioſis viore iaſpidis in morem cordiū humanorum
excifis cōnectebatur. Amplior vero pars cordium inferius ⁊
acutior ſuperius quēadmodum coronarum pinnule colloca
ta erat: ⁊ in imo margine cordium: canticū zacharie. Benedi
ctus dn̄s deus iſrael. ⁊ cetera. duodecim diſtinctū verſiculis:
veluti faſciola quedā ſiue redimiculū illa pari numero corda
claudebat deinde per vtraqꝫ latera cordium a Baſi per ſum-
mū cuſpidis ad ipſam Baſim reflectēdo inſcriptum erat. Aue
maria: ⁊ in medio ſingulorum cordium nomen. Jeſus fulgi-
diſſimum radiabat. In cuſpidib' quoqꝫ cordiū ſingule Mar
garite ſupereminebant. Super quibus duodecim vexillula
viridia erigebantur: ⁊ in eis duodecim priuilegia virginis de
precatoriis verbis cōtinebantur inſcripta. Uidelicet duo re-
lata ad patrem eternum.

¶ Primum enim Sponſa vera dei patris. Quia deus pater ⁊
ipſa eundem habent filium.

¶ Secundū Sponſa dei patris admirāda: quia ſicut ab eter
no pater filium in celo ſine matre: ita eundem ipſa in terris
ſine patre genuit. Duo alia ad filium referuntur.

¶ Primū Mater dei. ¶ Secundum mater ſui patris. Nam
dominus Jeſus Chriſtus filius eius eſt idemqꝫ deus et crea-
tor omnium ipſam creauit. Duo per relationem ad ſpiritum
ſanctum. id eſt ſacrarium ſpiritus ſancti ſingulare quoniam
ab ipſo ſingulariter gratiis omnibus impleta fuit.

¶ Itē ſacrariū ineffabile ſpūs ſcti. Qr idoneā eā reddidit vt eſ
ſet mr̄ creatoris vniuerſi. Duo illius virginitati competunt.

¶ Primum virgo virginum. Nulla ſiquidem virgo huic com
paranda eſt: q̄ nec mortalis nec venialis peti maculā habuit.

¶ Secundum. Uirgo fecunda Sola enim virgo ⁊ Mater eſt
Duo in cōparationē triumphantis eccleſie et vniuerſi orbis

regina ſola mundi:cum vera ſponſa/mater ⁊ ſacrarium regis
totius machine exiſtat:qui deus eſt trinus ⁊ vnus.
¶Secūdum.Regina ſuper om̄es creaturas honoranda:deo
namqꝫ ſoli debetur honor latrie: tanquam primo principio
et gubernatori rerum omnium. Beatis vero cultus tantum
dulie tribuitur:conueniens h̄s qui diuine beatitudinis ſunt
participes aut qui propter aliquam aliam dignitatē ipſius
dei vices gerunt. Sed quia preter hec glorioſa virgo mater
dei eſt ⁊ honore ceteris ſanctis longe excellit hyperdulia ve
neratur.Duo vltima priuilegia eccleſiam militantem reſpi
ciunt.Primum eſt dulcedo cordis iuſtorum quia per eā gra
tiarū copiā a deo impetrant ipſiuſqꝫ amor fauo ⁊ melle ſua
uior eſt:anima ⁊ corpora caſta mirabiliter afficiens.Secūdū
Spes peccatorum atqꝫ miſerorū. Ob illius nāqꝫ preces ⁊ me
rita:n̄ impetrare ſperant a deo miſericordiam.Hec igit̄ duo
decim priuilegia totidem vexillulis (vt dictum eſt) inſcripta
ſic erant.Sponſa dei patris vera ora ꝓ nobis.Spōſa dei pa
tris admirāda:intercede ꝓ nobis.Atqꝫ in hūc modū ſil'r ce
tera.Super hac prima corona ſecūda cōtractiori orbe: decē
corda ex margaritis cādidiſſimis more inferiorum diſpoſita
cōtinebat.Quibus inſcriptū erat in immo canticum ꝟginis
magnificat:in decē verſiculos ꝑ cordium numero diſtributū
⁊ quodlibet eorum circūſcriptum habebat vnū ex decē legis
preceptis.In medio quoqꝫ ſingulorū.Rubinus cōſitus erat
in ſummitate ꝟo Calcedoni⁹.Super quo vexillulum niueum
cordi cuilibet īſidebat:decē igit̄ hec vexillula inſcriptionē de
cē petitionū noſtrarū ⁊ ciuitatis Florētie ꝯtinebāt.Prima pe
titio talis erat.In oībus fiat ſemper dei voluntas.Secunda.
Ante oīa honorem ⁊ gloriā dei deſideramus.Tertia.Renoua
tionē eccleſie petimus.Quarta.Salutem oīm fidelium opta
mus.Quinta.Pro ſalute animarū nr̄arū ſpecialiter depreca
mur.Sexta.Remiſſionē pctōrum populi Florētini(qui pro
miſſiones olim diuinitus factas ſuſpenderūt)expoſcim⁹.Se
ptima.Precamur vt flagella que populus meretur: auertan
tur.Octaua.Ut copia gratiarū ⁊ ampla dona ſpūs ſancti eidē
ciuitati tribuantur.Nona.Petimus abundantiam diuitiarū
et propagationem imperii.vt he gratie in alios quoqꝫ popu
los diffundantur.Decima ⁊ ſuprema.Ut quicquid boni hacte
nus promiſit deus in integrum Florentinis reſtituatur.
¶Huic ſecunde corone tertia minor ſuppoſita eminebat ex
quatuor cordibus flāmantiū carbunculorum.In immo quo
rū cordiū ſcriptū erat cāticum Simeonis videlicet.Nunc di

mittis ſeruū tuū domine: in quatuor verſus ſimiliter diſtri-
butū. Circūqꝫ illa: quatuor euāgeliſtarū nomina ſingula ſin
gulis referebantur. In medio vero vnūquodqꝫ eoꝝ coruſcātē
crucem: ⁊ in vertice topatium preferebat ſuperpoſitis totidē
flāmeſcētibus vexillulis. Quoꝝ in primo legebat. Cuſtodiam
angeloꝝ vrbi Florentine poſtulamus. In ſecundo perfectorū
preſulū ⁊ prelatorum adminiſtrationem flagitamus. In ter-
tio ſanctorū predicatorum doctrinam poſcimus. In quarto.
Numeroſam cleri feruidi presbyterorūqꝫ ⁊ religioſorū ſancto
rum copiā petimus. Deniqꝫ ſuper hac coronula cor vnum ex
multis paruulis cordibus ſimul iunctis mirifice cōglobatū:
⁊ variis diſtinctum coloribus eminebat: cui illud dn̄i verbum
circundatū erat. Hoc eſt preceptū meum vt diligatis inuicē
ſicut dilexi vos. In hoc cognoſcent oēs ꝙ mei eſtis diſcipuli:
ſi dilectionem habueritis adinuicē. In vertice autem cordis
huius: pulcherrima Smaragdus rutilabat talibus inſignita
verbis. Eſt eis cor vnū ⁊ anima vna in domino . Eidē Sma-
ragdo paruus crucifixus prefixus erat cum vexillulo ſic inſcri
pto. Fiat pax in virtute tua ⁊ abūdantia in turrib᷒ tuis. Pro
pter fratres meos ⁊ primos meos loquebar pacē de te. Pro
pter domū domini dei noſtri queſiui bona tibi. Radii aūt au
ri puriſſimi circūluſtrantes has tres coronas ⁊ omnia ſimul
decentiſſime connectebant. Hoc itaqꝫ munus eſt: quod eter-
ni regis maieſtati per manus glorioſe virginis matris decre
uimus offerre ꝑ impetranda diuina miſericordia: ⁊ ꝑ redin-
tegranda promiſſarum nobis gratiarum reſtitutione.
¶ Interrogauit nos Joſeph ꝗd ſignificaret hui᷒ corone my-
ſteriū. At ego rn̄di. Scio mi pr̄ id a te nō ignorari. Sꝫ qm̄ ad
maiorē noſtri conſolationē declarari exigis: breuibus abſol-
uam . Coronā hāc populus Florentinus ꝟgini matri dei: ſpō
ſe tue conſecrauit: pro recuperandis gratiis olim ſibi ꝓmiſſis
primo canticū zacharie vel ſi qui ipſum ignorarent: ꝓ eo ſym
bolum fidei videlicet. Credo in deum patrem: deinde duode-
cies Aue Maria. hic ipſius ſponſe tue dilecte canticū Magni
ficat anima mea dn̄m: ⁊ vltimo loco cāticum Simeonis. Nūc
dimittis ſeruū tuū domine quotidie deuotiſſime perorantes
Nec ipſam coronam lingua tantum: ſed corde ⁊ opere perfece
runt. Primus ergo virentium cordium circulus: incipientes
ſignificat qui nouiſſime penitentiam cum viriditate fidei age
re ceperunt: vniones vero ſuperuenientes. conſcientie corum
purgationem oſtendunt: ſiquidem deſiderātes in ſpūalibus
proficere deo corda offerunt pro ſe ⁊ pro tota ciuitate rogan-

tes:quemadmodum in vexillulorum titulis ſignificatur. Se
cundus candidiſſimarum margaritarum orbis proficientes
deſignat: qui non tm̄ a conſcientie reatu mūdi: ſed etiā a ter•
renis affectibus liberi diligentiſſime diuina precepta obſer•
uant. Rubinus medijs cordibus affixus eorū charitatē oſten
dit. Calcedonius in ſummitate locutus operatiōes amore fla
grantes indicat. ⁊ bona que prebent ꝓximis exempla virtu•
tum quibus multi peccatores compuncti ad penitentiam ita
ducuntur: ſicut per Calcedonij ſolis repercuſſione aut cōfri•
catione feruefactum palee attrahuntur ideo digni ſunt: vt de
petitionibus invexillulis expoſitis exaudiantur. Tertia coro
na cordium ex carbunculis in morem flamme noctē illuſtrā•
tibus perfectorum eſt: qui quanq̄ perpauci ſunt omnes ta•
men diuino ſuccenſi amore vehementer ardent: nō ſolū p̄ce•
pta ſed etiā cōſilia euangelica obſeruātes: ⁊ in medio pectorꝝ
rubram crucem geſtant deſiderio martirij: quod ꝓ chriſti no
mine exoptant. Topatius cordibus ſuppoſitus qui colorē au
ri puriſſimi ⁊ celeſtem claritatē obtinet: dumqꝫ radijs ſolari•
bus opponitur: gemmarum omnium ſplendorem exuperat
operationes ⁊ doctrinā perfectorū a Chriſto Jeſu ſole iuſtitie
irradiatam ſignificat. Propterea ij non niſi res eximias ⁊ ſpi
rituales depoſcunt. Cor ex multis compoſitum in ſupremo co
rone vertice eminens concordiam ⁊ charitatem iuſtorū oim̄
repreſentat ſimulqꝫ publicam pacem inter ciues nouiſſime
ſanciant. Quam cum prius facere neglexiſſent: iratus de⁹ il•
lis deſtinatas gratias ſubtraxerat. Nunc autē poſtq̄ rem ipſi
deo gratam ſcilicet pacē pepigerunt in integrum ea beneficia
reſtitui deprecantur. Ex ſmaragdo ſupremo cordi ſuperloca•
ta innuitur ſpes cōſequendi a deo viriditatē vite eterne: et in
hoc ſeculo gratias ꝑmiſſas. Radiorū autē aureorū contextus
et ordo conſenſum ⁊ ordinem inchoantium: ꝑficientium: et
perfectorum in operibus ⁊ orationibus eorū atteſtatur. Tūc
ſanctiſſimus ſenex Joſeph hilari vultu apprehenſa dextera
mea nos introduxit ⁊ occluſa ianua dixit. Felix ſit iter veſtrū
Eſtote leti nam ſicut dictum fuit vobis grata noua accipietis
Eleuatis autē oculis conſpeximus ampliſſimum pratū ame•
nis paradiſi floribus refertum in quo vndiqꝫ viui ⁊ cryſtallinī
fontes placido murmure ſcaturiebant. Illic innumera man
ſueti gregis multitudo ſicut agni niuei et armillini: cuniculi
quoqꝫ: ⁊ eius generis candidiora niue animalia innoxia inter
varios flores ⁊ virtutes herbas mira voluptate iuxta fluētes
aquas colludebant. Hinc frondoſe diuerſi gn̄is arbores: flo•

ribus ⁊ fructibus ornate. In quarum ramis auiū diuerſi co-
loris ingens copia huc ⁊ illuc miro ordine volitantium dulci
modulamine concinebat. In media igitur regione vidi excel
ſum thronum: qualis tertio libro Regū thronus Salomonis
deſcribitur in hūc modū. Fecit rex Salomon thronū de ebo-
re grandē: ⁊ veſtiuit eū auro fuluo nimis: qui habebat ſex gra
dus ⁊ ſummitas throni rotūda erat in parte poſteriori ⁊ due
manꝰ hinc atqꝫ inde tenētes ſedile: ⁊ duo leones ſtabāt iuxta
manꝰ ſingulas ⁊ duodecim leunculi ſtantes ſuper ſex gradus
hinc atqꝫ inde. Non eſt factū tale opꝰ in vniuerſis regnis. Su
per quo throno ſpecioſiſſima ⁊ gratiſſima domina reſidens:
infantem ſole ſplēdidiorem gremio fouebat ⁊ ſuper vtriuſqꝫ
verticem admirabile lumen irradiabat fere mediū inter celū
⁊ terram ex tribꝰ faciebus emicans ⁊ vniuerſuꝫ orbē illuſtrās
Videbaturqꝫ trina illa facies ipſius admtrabilis dn̄e intuitu
ſummopere delectari: ⁊ eam pluſq̄ omnia que in meo conſpe
ctu erāt ſuo lumine perfundere: eidemqꝫ pariter ac filio ſum-
ma iocūditate ⁊ feſtiuitate geſtiens arridebat: ita vt mortali
lingue exprimere impoſſibile ſit. Omnis enim leticia ⁊ iubi-
latio earum facierū in filiū ⁊ matrem prorſus intendere vide
batur. Infinita miniſtrorum multitudo: res viſu ſtupēda: cir
ca thronū ordine aſtabat: cuius admirando cōſpectu attoni-
tus: ⁊ tantam lucem pro humana imbecilitate ferre nō valēs
ſtatim cecidi in faciem meā. Sed ab angelo cuſtode meo et a
duce noſtro Joſeph refocillatꝰ ⁊ erectus in pedes rogaui du-
cem ipſum vt tāti ſacramēti myſteria mihi aperire dignaretur:
qui gratiſſime ita reſpondit. Hoc eſt myſterium renouatiōis
eccleſie in vniuerſo mūdo. quammultos annos mortalibus
prenunciaſti. Muri precioſis lapidibus conſtructi deſignant
doctores predicatores ⁊ prelatos omni virtute preditos: qui
tūc tēporis eccleſiam tutabūtur. Angeli ſuper menia diſpoſi-
ti: indicant prelatorū cum ſpiritibus angelicis familiaritateꝫ
futuram: quorum cuſtodia ipſi prelati muniti illuminabunt
Porta veteris ⁊ noui teſtamēti factā ſcripturam ſignificat: ꝑ
cuius fidem quilibet fidelis chriſtianus intrat eccleſiaꝫ. Flo-
res per campum varii: virtutes quibus replebitur mūdus fi-
gurant. Riuuli aquarum ſunt diuine gratie q̄ tunc effluent. ſi
cut ſcriptū eſt. Omnes ſitientes venite ad aquas. Et itē. Qui
ſitit: veniat ad me ⁊ bibat. Et iterū. Qui vult accipiat aquam
vite gratis: ⁊ qui biberit ex aqua quam ego dabo: non ſitiet
in eternū. Sed aqua quā ego dabo ei: fiet in eo fons aque ſaliē
tis in vitam eternam: animalia innoxia deſignāt chriſtianos

in operibus actiue vite conſtitutos. Qui tunc vitam adeo ſim
plicē ducent ꝙ opes ⁊ tēporales facultates parui facient ⁊ in
ter virtutes ⁊ Chriſti chariſmata exultabunt. Aues: Chriſtia-
nos ſignificant ⁊ religioſos contēplationi deditos ꝙ ſup ar-
borum ramis id eſt in culmine virtutũ diuinas cōcinent lau-
des: ⁊ pennis intellectus per eccleſie ⁊ ſcripturarũ ſacramen-
ta aſſidue diuina contemplabuntur. Mirabilis ille Thronus
cũ aſtantium miniſtrorum ordine: triũphantem pretendit ec
cleſiam: que hac renouatione tantum letabitur: ꝙ inſpecta
Chriſtianorum in carne angelica vita dignabitur inclinare ſe
⁊ conuerſari cũ eis non inuiſibiliter ſolũ: ſed etiam per corpo
rei viſus ſpeciem: vt de priſca eccleſia legitur. Lumen ex tribꝰ
faciebꝰ emicans ſanctiſſime trinitatis imago eſt: que vniuer
ſum orbem radiis ſuis illuſtrat: ſpecialiter tamen amplioribꝰ
donis et ſingularibus prerogatiuis humanitateꝫ Chriſti cu-
mulauit: dehinc matrem ipſius glorioſam: quam in throno
ſedere conſpicis Chriſti incarnationem repreſentatam: quaꝫ
ipſa annunciationis ſolennitas repreſentat. Thronus ipſe de
monſtrat ſingulare virtutum ornamentum matri ab vnige-
nito ſuo dilecto collatum. Ebur enim candidũ puriſſimā eiꝰ
virginitatem refert: cũ propter elephanti caſtitatē tũ propter
oſſis eius candorē. Propterea ſcriptũ eſt. Fecit rex Salomon
thronum de ebore grandem. Salomon interpretatur pacifi-
cus: quod ſaluatori noſtro conuenit/ qui veram pacem detu-
lit in terras. Ex copia auri throno circũpoſiti ipſius virginis
charitas immēſa demonſtratur: ideo in textu ſequitur. Et ve
ſtiuit eũ auro fuluo nimis. Summitas throni rotunda cōtē-
plationem indicat: quā ipſa virgo de diuinitate habebat ini-
tio ⁊ fine carētē. Subditurqꝫ: in parte poſteriori: qꝛ mater hec
dum in carne mortali vitaꝫ ageret deum facie ad faciem non
intuebatur: ſed per ſimilitudines creaturarũ ipſum contem-
plabatur: quēadmodũ dixit deus Moyſi: Videbis poſteriora
mea: faciem autē meam videre nō poteris: licet credenduꝫ ſit
ꝙ quandoqꝫ adhuc in vita mortali diuinā eſſentiā viderit: ſed
iuxta cōmuniorem eius vite mortalis conſuetudinem nũc lo
quimur. Sedile throni humilitatem ſignificat: que omnium
virtutũ eſt fundamentum. Due manus ſedile tenentes: gemi-
ne ſunt cognitiones ſcilicet dei ⁊ ſui ipſius quibus tāꝙ mani-
bus humilitas immobiliter retinetur. Duo leunculi iuxta ma
nus: in ꝓſperis ⁊ aduerſis fortitudinem figurant: que per hu
militatem mortalibꝰ cōcedit. Gradus quibꝰ thronus ſcandit:
indicant merita diuerſa ſanctorꝫ: q̄ virgo glorioſa lōge ſuper-

greſſa eſt. duodecim leunculi hinc atq3 inde ſubter ſex gradi-
bus ſanctos veteris ⁊ noui teſtamenti inſinuant: illam vnani
miter laudantes ⁊ magnificantes: quos iuxta ſingulorū ordi
nes tibi in progreſſu noſtro per partes declarabo. Uidebiſq3
non eſſe factum ſimile opus in vniuerſis regnis. Hos igitur
inter ſermones ad thronum propius accedens: ecce vidi ad-
uenientem innumerabilē multitudinem infantium in albis
cum candidis ⁊ odoriferis floſculis in manibus ⁊ circum tē-
pora a deo minutis atq3 perlucidis: vt margarite et gemme
potius ꝙ flores viderentur qui ſumma cum iocūditate cane
bant. Laudate pueri dominum laudate nomen domini. Sit
nomen domini benedictum et cetera. Et interrogatus a me
Joſeph quinam eſſent: Reſpondit. Nonne in zacharia legiſti.
Platee ciuitatis Hieruſalem complebuntur infantibus et
puellis ludentibus in plateis eius. Hi ſunt infantes qui per
parentum fidem vel ſacrificia in lege nature: aut per circunci
ſionem in lege ſcripta ab Abrahe circuncisione incipiēdo: aut
per virtutem baptiſmatis in lege gratie ſaluati ſunt. Jlli au-
tem honorabiliores cicatricibus fulgidi ⁊ rubentibus floſcu-
lis ornati ſunt innocentes: propter Chriſtum ab Herode tru
cidati. propinquantes igitur illos ſalutaui ⁊ dixi. Adiiciat do
minus ſuper vos o pueri ſancti ſcilicet gloriam corporum ve
ſtrorum ſuper vos et ſuper fratres veſtros. Qui reſponderūt.
Benedicti vos a domino qui fecit celum ⁊ terram. dixeruntq3
Cur vos mortales ad nos immortales veniſtis. Reſpōdi me
oratorem eſſe Florentinorum: rem ſimul omnem ⁊ quid mi-
hi cāe eſſet aperiēs. Rurſus ipſi: niſi cōuerſi fueritis et efficia-
mini ſicut paruuli: non intrabitis in regnū celorum. At ego.
Omne datum optimum et omne donu3 perfectum deſurſum
eſt: pro nobis itaq3 orate vt ita fiat. Tunc plenis manibus flo
ſculos candidos corone noſtre ſuperſperſerunt dicentes. He
ſunt orationes noſtre que adoptatas vobis gratias imperrā
das adiumēto erūt predicabimurq3 vt i ciuitate florētie deo
duce pueri bene inſtituātur in religione Chriſtiana ⁊ in amo
re Jeſu chriſti qui noſtri gratia ob ineffabilem bonitatē ſuā:
⁊ ipſe infantiā ſubire dignat⁹ eſt. Sicq3 aliquot eoꝝ nobiſcu3
relictis: ceteri a nobis digreſſi vultib⁹ in ſanctā trinitatē intē
tis curuatiſq3 genibus ſupplicabant. Nos vero ꝓcedentes ad
gradus throni aduenimus: vidimuſq3 ante primum gradū
ingentem multitudinem virorū ⁊ mulierū vaccinīis tenuiſſi
mis inſtar gēmarum redimitam in gyrum circa thronum in
ter virentes herbas ⁊ amenos flores reſidere. Interrogātiq3

mihi.Qui ſunt hi domine mi.Dixit Joſeph.Sunt vtriuſqȝ ſe
xus coniugati:qui pie caſteqȝ in matrimonio vixerũt.⁊ ideo
vaccinĳs ornati ſunt.Licet eñ in adminiſtratiõe terrenarũ
rerũ fuerint:quib' prepediti ſe mortales tñ attollere nemo
nequeũt:quantũ qui vitã in celibem ducũt tamẽ affectu ſuo
ab ipſis terrenis remoto:ſummã virtutũ fragrantiam in or-
be reddiderunt inſtar hmõi redolẽtis viole:q̃ q̃uis nõ in al-
tum cõcreſcat:grata tñ ⁊ odorifera exiſtit.Quos ergo a dextra
leuaqȝ iuxta primũ gradũ ſedere conſpicis:in cauſa tua potiſ
ſimos aduocatos habebis:teqȝ aliorũ omnium nomine allo
quentur. A dextera quidem beati Joachim et anna glorioſe
virginis Marie parentes primi conſpiciuntur. A leua ſunt
beati zacharias ⁊ Heliſabeth ſancti Joannis baptiſte paren
tes.Quos vt vidi ſumma veneratione ſalutaui dicẽs.Adĳciat
dñs ſuper vos:ſup vos ⁊ ſuper filios veſtros.Ad illi responde
runt.Benedicti vos a dño:qui fecit celũ ⁊ terram.Expoſitaqȝ
eis profectionis mee cauſa ⁊ corone myſterio:poſt ſuaues ſer
mones queſiui ſuarum orationũ ſuffragia. A quib' mox pul-
cherrima duo ſerta per exigua vaccinĳs cõtexta brachibus duo
rũ cordiũ primorũ applicata fuere dixerũtqȝ.hec ſunt oratio
nũ noſtrarũ monumẽta que vos adiuuabũt.Rogabim' quo-
qȝ vt cõcedat deus ciuitati Florentine tñ gratie ꝙ ibidẽ cõiu
gia caſta ⁊ immaculata ſeruẽtur pro reuerentia tãti ſacramẽ-
ti:ꝑ qđ chriſti ⁊ eccleſie vnio ſignificat.Dehinc ex toto agmi-
ne quatuor illi nos ſecuti ſunt vt ſuo nos fauore proſequerẽ-
tur reliqui aũt eorũ comites precibus ſe deuotiſſime dedide-
runt.Aſcenſuri igit' primũ gradũ cõſpexim' vtriuſqȝ ſex' mul
titudinẽ eminẽtiorẽ prima:albis ornatã violis paruulis ⁊ in
morẽ gemmarũ rutilantib' quas a vario florũ fragrãtia ple
riqȝ eodẽ noĩe vocãt:ſciſcitãtiqȝ mihi qui ſunt hi dñe mi.Sã
ctus Comes ⁊ pater Joſeph ait. Hi ſunt viri ⁊ mulieres: qui
amiſſo virginitatis flore/aut viduitatis aut caſtitatis ſancta
iura inuiolabiliter ſeruarũt:ideoqȝ violis predictis albis nõ
liliĳs decorantur. Primarũ ab vtraqȝ manu altera et ſancta
Anna vidua. Phanuelis filia.Altera maria magdalene preci
pue aduocate veſtre a ſuo cetu in veſtrũ ſubſidiũ delecte.Qui-
bus ſalutatis eorũqȝ ſimul orationib' impetratis:re tñ pri'
expoſita:oblata ab eis fuere nobis duo ex p̃dictis violis ni-
ueis ſertula.Et duob' cordib' primis corone applicata. di-
xerũtqȝ.He ſunt orationes noſtre:quib' deũ precamur: vt vi
duis vtriuſqȝ ſex':et omnib' q̃ quouis modo virginitatis li-
liũ amiſerũt in ciuitate florẽtia caſtitatis munus infundat.

Relictiſqꝫ in oꝛatione comitibus.ſancta Anna⁊ſancta maria
Magdalene nos ſecute ſunt. In ſcdo gradu eminētioꝛ oꝛdo vi
roꝝ ⁊ mulieꝝ candidiſſimis liliis redolens circū thꝛonū vi
debat. Et cōuerſus ad Joſeph dixi. Qui ſunt iſti dn̄e mi. Rn̄
dit. Hi ſunt virgines vtriuſqꝫ ſexus. A dexteris ſancta Kathe
rina martyꝛ:a ſiniſtris btā Katherina ſenēſis peculiares ad
uocate veſtre reſidēt q̄ moꝛe pꝛedicto a nobis ſalutare ⁊ in fa
uoꝛē noſtrū exoꝛate duo ſerta lilioꝝ renuiſſimoꝝ.ſꝫ mire olē
tiū appēderūt:pollicētes ſe ſummū deū pꝛecaturas vt virgi
nes Floꝛētie illibatā ꝑfecte ſeruarēt ⁊ dedicarēt Chꝛiſto ꝟgi
nitatē: oꝛātibuſqꝫ aliis nos ambe Katherine comitate ſunt.
Tertiū gradū ſanctꝰ zenobius ⁊ btūs anthoniꝰ ꝑſules ⁊ paſto
res Floꝛētie pꝛimi poſſidebāt. q̄ gradus ſacris eccleſie docto
ribꝰ dicatꝰ erat:nqꝫ oēs floꝛibꝰ hyacintꝰ: q̄ vulgo floꝛes aliſi
dn̄r:celeſtē cōtēplationē ſuo coloꝛe ſignificantibꝰ coꝛonabā
tur:qui poſt dulcia colloquia exigentibus nobis eoꝝ pꝛeces
pariter duo ex eiꝰ modi floꝛibꝰ ſerta:duobꝰ coꝛone coꝛdibꝰ ad
diderūt ſupplicātes vt ſancti paſtoꝛes ⁊ illuſtrati deſuper do
ctoꝛes ac feruidi pꝛedicatoꝛes Floꝛentio cōcederent. Quarto
gradu noſtro aſpectui oblatꝰ eſt ingens numerus pꝛeferens
occiſoꝝ ſpeciem q̄ tamen viuebant:ſplendidiſſimis ⁊ in mo
rem ſtellarū micantibꝰ vulneribꝰ inſigniti:erantqꝫ rubētibꝰ
⁊ pulcherrimis roſis circūſepti. hūc ergo ſanctoꝝ victoꝛioſiſ
ſimū exercitū admirās interrogaui ſctm̄ Joſeph. Qui ſunt hi
dn̄e mi: Rn̄dit. Hi ſunt qui venerūt in magna tribulatione: ⁊
lauerūt ſtolas ſuas in ſanguine agni. Pꝛimi a dextera ſanctꝰ
Stephanus pthomartyꝛ a leua ſctūs Sebaſtianus reſidebāt
Ab illis igit moꝛe ſolito ſalutatis ⁊ rogatis duo rubentiū ſer
ta roſarū ſequētibꝰ coꝛone coꝛdibꝰ appenſa fuere. Dixerūtqꝫ.
Hec noſtri coꝛi oꝛationes ſignificant:ſupplicabimuſqꝫ pari
ter omnes vt pꝛomiſſe vobis gratie reſtituantur:⁊ ita diuino
amoꝛe Floꝛentinoꝝ animi ſuccēdātur. vt martyꝛiū ꝑ Chꝛi
ſti noīe ſubire non recuſent. Quinto gradu rari admodū. ſed
ea gloꝛia atqꝫ dignitate:vt ſua virtute ceteris ꝑſtare videren
tur. Querētiqꝫ mihi q̄ ſunt hi dn̄e mi. Rn̄dit Joſeph. Iſti ſūt
viri ſancti quos elegit deꝰ in charitate nō ficta: et dedit illis
gliam ſempiternā. Quoꝝ doctrina fulget eccleſia vt ſol ⁊ luna
cādidioꝛes niue nitidioꝛes lacte:rubicūdioꝛes eboꝛe antiquo
Saphiro pulchꝛioꝛes. vcꝫ ſcti apli ⁊ euāgeliſte. Quoꝝ a dexte
ra ſctūs Joannes dilectus domini Jeſu diſcipulus. a ſiniſtra
ſctūs Marcꝰ domꝰ fratrū tuoꝝ patronus cauſe vr̄e ꝑcipue
fautoꝛes adſunt. Oēs aūt roſis carnei coloꝛis delicatiſſimis

Duo in cōparationē triumphantis eccleſie et vniuerſi orbis
ornati erant. Candorē em̄ innocentie ſimulqꝫ diuini amoris
ruborē ⁊ ſuauē virtutū olm odorē ille iudicabāt. Ipſi ergo au
dita ſalutatione ⁊ obſecratione noſtra duo ſerta ex eiſdē roſis
more aliorū corone addiderūt. orātes tm̄ gratie ciuibus Flo-
rentinis ab ipſo deo concedi. vt ꝑ eos apoſtolica vita ⁊ prime-
ue eccleſie ꝑfectio renouaret̄. Et hoc ordine duodecim corda
illa virentia totidem diuerſorū coloꝝ ſertis ornata fuere. Ne
mo exiſtimet ſertoꝝ illoꝝ floſculos magnitudini ⁊ corpulētie
horū inferiorū coequari. Imo qꝛ oratiōes valde ſpirituales ſi-
gnificabāt. ita tenues ⁊ graciles erant floſculi predicti. ⁊ ſerta
ex eis tā miro artificio cōtexta depēdebāt. vt impoſito diade-
mate capiti nullā frontis partē nō mō occupaſſent verū ſicut
polymita, faciola corone margini aptiſſime applicata or-
natum auxiſſent. Sextum deniqꝫ gradū cōſcēdētes vidimus
venerandā hominū multitudinē palmis ornatā: ⁊ more ſoli-
to īterrogātes quidnā eſſent: patriarchas ⁊ ꝓphetas veteris
teſtamēti eos eſſe accepim᷒. Quoꝝ a dextris ꝓcurſor dn̄s Joā
nes baptiſta precipuus ciuitatis Florētie patronus ꝓſidebat
A ſiniſtris ṽo Dauid ꝓpheta cythara pſallens: Confitemini
dn̄o qm̄ bon᷒ ⁊c. Qui poſt cōſuetā ſalutationē nr̄am duos no
biliſſimos palmaꝝ ramuſculos ſmaragdinū imitātes nitorē
dactylis onuſtos tenuiſſimis: īſtar lapilloꝝ ꝓcioſoꝝ: hic itaqꝫ
īnde corone affixerūt dicētes. Deo ꝓ vobis ſupplicabim᷒: vt
quēadmodū paruā radicē palma defigit in terrā. in celū autē
dēſam ⁊ amplā comā attollit: ita deus florentinoꝝ ciuiū aīos
īnſpiret vt reb᷒ tm̄ mō celeſtib᷒ anhelēt nec niſi iuxta neceſſi-
tatē terrenis incūbant. Jā oēs gradus cōſcēderam᷒ ⁊ ecce no
bis ſpecioſiſſim᷒ iuuenū chorus occurrit geſtātiū in manib᷒
coronulas circūuolutas breuib᷒ Chyrographis filo aureo al
ligatis: ex quib᷒ coronulis vndiqꝫ flāmule ſcintillare videbā
tur: quos ego vidēs cōuerſus ad Joſeph dixi. Qui ſūt iſti dn̄e
mi: R̄ndit. Hi ſunt angeli cuſtodes aīarū viroꝝ ac flo
rētie cōmorantiū quoꝝ legationem geritis: quiqꝫ orōnibus
hac de cauſa habitis coronā. xū. Aue maria perfecerūt. Et iō
quilibet angelus credite ſibi aīe coronulā deo offerandā de-
fert. Per chyrographa: ſingulorū verba ⁊ vota ſignificant̄. Ex
filis ṽo aureis charitas ⁊ ex flāmis ſcintillātib᷒ orōnū feruor
deſignat̄. Inter illos angelos vn᷒ ſe mihi magis familiarem
ceteris oſtendens propiuſqꝫ accedēs ⁊ ſubridens ait ad ſcēm
ſenem Joſeph. Quid cōmerciū eſt nobiſcū huic mortali hoī et
cōdrī. Cūqꝫ Joſeph me leta frōte intueret̄ ſimpliciter aīm ⁊ dixi.

Digitized by Google

Quis eſt iſte dñe mi. At ille rñdit. Nunquid neſcis quis eſt iſte.
Cui ego. Neſcio dñe mi. Tũ ſubridẽs ait. Propter ei⁹ ꝟba mẽ
te cõfuſus es: hac de cã nõ ip̄m agnoſcis. Tũc aīm reſumens
illũ intuendo: recognoui angelũ meũ eſſe cuſtodẽ aſſiduum ⁊
gubernatorẽ. Dixitq; mihi. Quõ tñ audes vt inter hos cele-
ſtes ⁊ immaculatos choros pctõr incedas. Cui rñdi. Non ego
tñ auderem: niſi dñs veſter ⁊ noſter ꝓ nobis crucifixus fuiſ-
ſet. Uos angeli gloriari nõ poteſtis ꝙ de⁹ fact⁹ ſit angelus: ſi-
cut nos gloriari poſſum⁹ ꝙ deus factus ſit hõ. Queadmodũ
ſcriptũ eſt. Nuſꝗ angelos apprehendit ſed ſemẽ Abrahe ap-
prehẽdit. inter hec iocũda colloquia ꝓpinquare. Throno de-
ſiderabã ad ſalutandã glorioſam virginẽ matrẽ. Uerũ cũ mor-
talẽ me ⁊ vilẽ pctõrẽ cõſiderarẽ: curuatis pri⁹ in terrã genib⁹
cũ comitib⁹ meis hãc ad deũ orationẽ habui ꝓ mia ⁊ remiſſio-
ne pctõꝝ meoꝝ impetrãda. Deus miſereatur noſtri. ⁊c. Ut co-
gnoſcamus in terra viã tuã in oĩbus gẽtib⁹ ſalutare tuũ. Tũc
oẽs illi angeli ⁊ qui nos comitati fuerant ſcti. cũ ceteris thro-
no aſtantib⁹ vſq; ad ipſos brõs infantes flexis genib⁹ dulciſſi-
mo concẽtu ⁊ deuotiſſimo affectu pſallebãt. Confiteanť tibi
populi deus: cõfiteãtur tibi populi oẽs. Letẽtur ⁊ exultent gẽ-
tes: qm̃ iudicas populos in equitate ⁊ gẽtes in terra dirigis.
Cõfiteantur tibi populi de⁹ cõfiteãtur tibi populi oẽs terra
dedit fructũ ſuũ. Tũc ego cũ meis comitibus ſubdidi. Benedi-
cat nos de⁹ nr̃. bñdicat nos de⁹ ⁊ metuant eũ oẽs fines terre.
Illi quoq; cũ gaudio cõcluſerunt. Gloria patri et filio et ſpũi
ſctõ. Nos ꝟo. Sicut erat in principio ⁊ nũc et ſemꝑ ⁊ in ſecula
ſeculoꝝ Amẽ. ¶ Hac abſoluta oratione vidi virginis thronũ
eleuari ⁊ in altũ a deo tolli: ꝙ oculis meis repente diſparuit.
Ego autem: neſcio quo pacto: cum innumera illa beatorum
ſocietate in medio prato prorſus attonitus ⁊ ſemianimis re-
mãſi: putans hoc errore me aut delicto aliquo factũ. Qõ per-
pẽdens Joſeph dexterã meã apprehendit: et bono me animo
eſſe iuſſit ⁊ ait. Noli expaueſcere. Altius enim tibi aſcendendũ
eſt: quo te deinceps cuſtos tu⁹ angelus ducet. Et eius cure tũ
me reliquit dicens excelſiore loco reſpõſa dari oportere. Ora-
tioni igitur iugiter intentus/celumq; ſuſpiciens ardebã deſi-
derio videndi beatã illam: in cuius aduocatione omnis ſpes
noſtra repoſita erat ⁊ ecce ſubito apertũ eſt celum ⁊ mirabilia
oculis meis aparuerunt: q̃ explicare penitus impoſſibile fo-
ret. credant homines multũ diſtare inter cognitionem alicu-
ius rei ex eius viſione: ⁊ eiuſdem rei cognitionem ex alioꝝ re-
latione vel ſcriptis acceptã: vtputa ſi quis Florentiam oculis

perluſtrauerit:alius vero ex deſcriptione aut narratione ali-
cuius eam tantum conceperit. Nonne inter vtriuſq; noti-
tiam itereſſe plurimū iudicabis. Multomagis in apparitio-
ne rerum celeſtium id cenſendum eſt: vbi innumere circun-
ſtantie particulares intuentium oculis occurunt: quas cala-
mo vel lingua enarrare aut deſcribere ſupra vires hominis
eſt. Quis autem hec ſpiritualia ſint: nobis tamen per corpo-
reas ſpecies myſteriis plenas indicantur. Quorum partem:
quia omnia vt prediximus ſignificare impoſſibile foret: pre-
curremus: quātum ſuſcepto operi ſufficere videbitur. Suſpi-
ciens igitur in celum vidi nouem angelorum choros in orbes
totidem diſtinctos gradatim ſe pulchritudine et magnitudi
ne excedentes.

¶ Nam licet infimus chorus mundum quem colimus ma-
gnitudine ſua ambiret: tamen ei proximus pulchrior ac ma-
ior erat: et ſic deinceps vſq; ad ſupremum quemadmodum
etiam in corporibus naturalibus vt in elementis et ſphe-
ris celeſtibus: ſuperiora inferioribus amplitudine et per-
fectione preſtant.

¶ Primus ergo nobis vicinior chorus amictu viridi denſo
ſeu ſub obſcuro et ſmaragdis ornatus erat.

¶ Secundus rubro colore et carbunculis decoratus. ¶ Ter-
tius celeſtino indumento et ſaphiris. ¶ Quartus perlucido
candore inſtar aque radiis ſolaribus repercuſſe et beryllis.
¶ Quintus byſſo candidiſſima et onycibus. ¶ Sextus inter-
to auro et chryſolitis. ¶ Septimus viridi claro et iaſpidi-
bus. ¶ Octauus claritate celeſti reſperſa auro puriſſimo et
Topariis.

¶ Nonus et ſupremus colore rubro pulcherrimo flamman-
tis et Sardii. Et licet gemme omnes ille: veſtium colo-
rem imitarentur tamen earum et a veſtibus et ab inuicem
diſtinctio apertiſſime diſcernebantur tum ex ipſarum viua-
ciori et rutilantiori ſplendore. Tum et propter ligature no-
biliſſimi atq; admirabilis artificii et ordinis diſcretionem.
Cuius quidem artificii decor per ſublimiores ordines gra-
datim magis excellebat. ¶ Hoc autem myſterium Ezechie-
lis prophete vigeſimo octauo capitulo continetur: vbi a ſu-
perioribus choris incipiens dicit. Omnis lapis precioſus
operimentum tuum. Sardius. Topatius et Jaſpis. Chry-
ſolitus. et Onix. et Beryllus Sapphyrus Carbunculus. et
Smaragdus. Super hos omnes choros vidi virginem ma-

trem in throno ſedentem ſole inductam et avertice ad plan-
tas eiuſmodi lapidibus precioſis ornatam que vt prediri-
mus in commemorationem incarnati verbi infantulum
Jeſum ſole ſplendidiorem innumeris omnium generum
gemmis mortalibus incognitis preditum : gremio geſta-
bat. Super omnia demum lux illa admirabilis trium fa-
cierum tanto lumine virginis Thronum perfundebat: vt
niſi qui ſupereminentem lucem vidiſſet : ipſam virginem
deum proculdubio exiſtimaſſet. Jnde radij tanq3 riuuli vi-
uentium aquarum omni cryſtallo in meridie a ſole reper-
cuſſa nitidiores: per choros beatorum diffundebantur.
Sic enim deficiente vocabulo radios illos riuulis compa-
rare licet. A quibus nouem ordines illuſtrati: et vt ita di-
xerint. mirifice recreati et ſuauitate amoris calefacti: tan-
ta iubilatione et alacritate tamq3 vehementi affectione in
trinam illam faciem intendebant vt humana lingua refer-
re non valeat. Nec laudibus diuinis ſociari poterant cum
ineffabili ſuauiſſimarum vocum harmonia concinentes.
Sanctus Sanctus Sanctus dominus deus exercituum.
Benedictus qui venit in nomine domini oſanna in excel-
ſis. Dehinc ad virginem ſe conuertentes dicebant. Tu glo-
ria Hieruſalem. Tu letitia Jſrael. Tu honorificentia popu-
li noſtri: quia feciſti viriliter et confortatum eſt cor tuum:
ideo et manus domini confortauit te et eris benedicta in
eternum. Ego tam ſuauiſſime harmonie et admirabilis lu-
cis exuberantia deficiens: rurſus cecidi in faciem meam. Sed
angelus meus me confortatum erexit. Jllum igitur inter-
rogaui dicens. Quenam ſunt hec mirabilia domine mi.
At ille reſpondit. Hi ſunt celeſtium hierarchiarum ordi-
nes quibus mundi gubernationem deus commendauit.
Prima itaq3 Hierarchia deo propinquior: ipſius guberna-
tionis ordinem in ipſo deo intuetur. Secunda eundem
ordinem in cauſis et rationibus vniuerſalibus cogno-
ſcit. Tertia vero in particularibus. Et ideo prima: finem
totius regiminis conſiderat. Secunda diſponit quid faci-
endum. Tertia exequitur in conſideratione finis tria ſunt
neceſſaria. Primo inſpicere et coram ante omnia illum ſem-
per habere: et hoc ad thronos pertinet: qui nomen thro-
ni vel ſedis idcirco habent: quia puritate et ſublimitate
ſua idonei ſunt et apti ad ſuſcipiendum regem eternū eiuſq3

Illuminationes. Propterea claro viridi ſuperinduũtur. tan
ſecũda eternorũ paſcuorũ viriditate pleni iaſpidibus etiã p
tioſis ornãtur: qui tincti velut floribus apparẽt: eorũ purit
tem in hoc ſignificantes. Secũdo neceſſe eſt finem pfecte co
gnoſcere quod ad Cherubinos pertinet: quia a plenitudin
ſciẽtie ita nominati ſunt. ¶ Hi em̃ lumine pleni perſpicaci
viuaciſſima oculorũ acie deitatis penetrant lucem: ꝛ ideo cla
ritate celeſti auro cõſperſa propter contẽplationẽ ꝛ ſapienti
veſtiti ſunt eiuſdẽq3 coloris. Topatios propter variarum re
rum cognitionẽ gerunt. Tertio neceſſe eſt finẽ perfecte dilig
re: qđ Seraphinis aſcribitur: qui īterpretant̃ incendiũ amo
ris enim incẽdio ardent. Huic tanq̃ flãmis igneis induunt̃
rubentibus Sardijs decorantur. Et ſic prime hierarchie my
ſteriũ habes: ſecunda hierarchia quid agendũ ſit in vniuerſo
orbe diſponit: i hac em̃ diſpoſitiõe primũ oportet res ordina
re: quod dominationũ eſt officium. dicũtur autẽ dñationes
quia ab omni ſeruitute libere exiſtũt. nec amore a odio a iu
ſtitia declinãt: ſicut dñi tẽporales ab ea declinãt ſu q̃ paſſio
nũ ſerui. Quapropter auro intexto fulgẽt ꝛ chryſolitis: q̃ au
reũ fulgorẽ habẽt: ꝛ ardẽtes ſcintillas emittere videntur. Si
cut em̃ aurũ inter oĩa metalla ꝓcioſiꝰ micat: ita iuſtitia princi
pũ inter alias v̾tutes ꝓclarior: ſcintillas bonoꝝ operũ in ſub
ditos emittit: q̃ illos amore ſuccedũt. Scđo poſt rerũ ordina
tionẽ opꝫ excludere mala q̃ impedimẽto eſſe poſſent: ꝛ hoc vir
tutes ꝓcurãt taliter nũcupare qꝛ intrepide maxima queq3 au
dẽt ꝓpterea tenuiſſima ꝛ cãdidiſſima byſſo operiunt̃. qm̃ vis
carũ ex magna puritate ꝛ a rebus corporeis eleuatione atq3
diſtantia procedit: ſicut videmus in naturalibus ꝙ quãto pu
riora et ſubtiliora ſunt corpora maiorem quoq3 virtutem ob
tinẽt. Inſuper Onychinas gemmas geſtant humani vnguis
colorem imitantes: quia ab hoc ordine incipiunt angeli qui
in miniſterium mittuntur: propter eos qui hereditatem ca
piunt ſalutis. Nam ſuperiores quatuor ordines propter ipſo
rum dignitatem ad inferiora non deſcendunt. Sed tantum
que prediximus exercent vnde et aſſiſtentes dicuntur: ſicut
ſcriptum eſt in Daniele propheta: milia milium miniſtrabãt
ei et decies millies centena milia aſſiſtebant ei. Tertio poſt
vniuerſam diſpoſitionem rerum et poſt impedimenta remo
ta: opus eſt eas inferiori hierarchie committere ꝛ particulari
ter ordinare quod poteſtatibus competit: quia omnis ptãs a
dño deo eſt: ꝛ q̃ a deo ſunt ordinata ſunt. Et iđ veſtimenta eo
rũ colorem habent criſtalli vel que cum reuerberatur a ſole.

Berillis q̄ ſunt eiuſdem coloris ornate Ad eas enī ſpectat clarā habere notitiā ordinandarū rerū:quas ab illuſtratione ſolis eterni cōſequūtur:⁊ hic eſt ſecunde Hierarchie termin⁹.Tertia Hierarchia executrix eſt eoꝝ que a ſecunda ordinata ſunt. In executione vero aliqui ſp̄us ſunt duces ⁊ principes ꝓuinciarū ⁊ ciuitatū qui inde vocant̄ principat⁹ veſtib⁹ celeſtis coloris ⁊ ſaphiris adornari.Nā ſicut celū cū ſuis ſiderib⁹ ē vniuerſalis cauſa inferiorū:ita hi ſunt duces hoc eſt primi eorū que imperātur executione.Aliqui ſingulorū hoīm ſinguli curā exercent ⁊ hi ſunt infimi:quibus aīarū hoīm particularis cuſtodia tradita eſt.Quilibet enī aīa ſpecialē angelū cuſtodē ⁊ gubernatorē habet.Hi itaqꝫ veſtimentorū ⁊ Smaragdorū (que circunſtantem aerē virere faciunt) viriditate refulgent q: mittunt̄ ad illuminādos aeris incolas viriditate ſuperna: qua eos ita abūdare oportet:vt humanos intellectus illuminare poſſint.Aliqui inter principatus ⁊ angelos medū ſunt Quibus cōmittunt̄ q̄cūqꝫ publice vtilitatis curā gerūt:vt ſūt: prelati ꝑdicatores/doctores eccleſie:⁊ hm̄oi:⁊ hi appellantur Archāgeli ſecretiora q̄ angeli reuelantes.Rubro igit̄ colore ⁊ perlucentibus carbūculis ſuo ſplēdore tenebras illuſtrātib⁹ coruſcant q: charitate ſuccenſi mouent̄ ad caliginē mortaliū ꝓpellandam:⁊ ad ſecretiora myſteria reuelanda.Nunc igitur oīm hierarchiarum ordines miniſteria ⁊ officia cognouiſti.

¶Notandū eſt autem in predictis ꝙ ex variis indumētis l miniſteria ⁊ officia:ex lapidibus vero precioſis diuerſitas operū ſapiētie ⁊ cōtēplationis angelorū deſignatur.Scire quoqꝫ debes:ꝙ in hac innumera multitudine ſinguli ſingula officia ⁊ aliquas ꝓprietates inuicem diſtinctas hn̄t:que (quoniam mens humana nō capit)omittā.Illud tn̄ nō ignores ꝙ quaſcunqꝫ ꝑfectiones ⁊ virtutes inferiores angeli habēt.ſuperiores eaſdē ſed multo excellentius poſſidēt.Qui propter erubeſcatiſſimam charitatē (que in celeſti patria viget) quicquid a deo recipiunt:inferioribus iuxta capacitatē ſuſcipientiū impartiuntur.His ordinibus ſublimior virgo glorioſa cū vnigenito ſuo virtutibus olbus illis ⁊ gemmis precioſis cumulata preſtātius adeo refulget:vt nulla vis mortalis ingenij cōcipere queat.Lux triū facierū deſuper vniuerſa irradians ſanctiſſime trinitatis maieſtatē repreſētat:que oīa excedit in infinitum:⁊ radijs dulcoreqꝫ ſuo ſereniſſimā ⁊ iubilantiſſimam reddit patriā illam celeſtem ſine ſacietate ⁊ intermiſſione laudantē ⁊ manificantem ⁊ glorificantē deum in ſecula ſeculorū. Amen.¶Hac declaratione habita angelus conticuit.Nemo

Digitized by Google

vero miretur ſi in declarandis pꝛopꝛietatibus ⁊ coloꝛibus lapidum pꝛecioſoꝛum: aliquid ab vſu moderno foꝛte declinaſſe videatur. Quoꝛūdam enim lapidum nomen foꝛſitan mutatū eſt angeli autem hominibus loquuntur ſecundum cuiuſlibet qualitatem. Sciens itaqꝫ angelus meus me ſacris ſcripturis iuxta antiquoꝛum doctoꝛum expoſitionem operam dediſſeꝫ qui modo pꝛedicto de huiuſmodi lapidibus ſcribūt: ita eoꝛuꝫ qualitates expoſuit. His ineffabilibus rebus auditis et viſis penitus attonitus eram: non tantum ex admiratione magnitudinis pulchꝛitudinis mirine oꝛdinis: ſed multomagis ex immenſa beatoꝛum angeloꝛum in nos charitate: conſiderata pꝛeſertim eoꝛum excellentia ⁊ humillima noſtra conditione: quam minime dedignantur: immo nihil aliud ꝙ̄ noſtram ſalutem pꝛocurare videntur: ac ſi omne ſtudium ⁊ delicias putent eſſe cum filiis hominum. Nihilominus ſcripturas recolendo minus poſtea miratus ſum: cum de illoꝛū domino ſcriptum ſit: delicie mee eſſe cum filiis hominum dum ego talia contemplarer: omnes ſancti qui in pꝛato circa thꝛonum apparuerant: me vidente inter oꝛdines angeloꝛum ſumma reuerentia ⁊ agilitate iuxta ſinguloꝛum dignitatem ſe receperunt Soli beati qui nos pꝛimo comitati fuerant ⁊ angeli coꝛonulas pꝛedictas geſtantes apud nos remāſerūt. Ego itaqꝫ thꝛonum virginis in tāta ſublimitate ſuſpiciens: ad ſanctam illaꝫ ſocietatem cōuerſus dixi. Uos ſine adminiculo thꝛonum cōſcendere poteſtis: ſed ego miſer quid faciam: qꝛ coꝛpus quod coꝛrumpitur aggrauat animam. Et inter hec verba apparuit ſcala a thꝛono in terram mirifice per angelicas manus pꝛeparata: aitqꝫ angelus meus. Ecce ſcalam per quaꝫ non tantum coꝛpoꝛea mole aſcenſurus es: ſed etiam mente per gradus virtutum: ſicut ſcriptum eſt. Ibunt de virtute in virtutē: videbit deus deoꝛum in ſyon. Cepi ergo ſolus aſcendere per ſcalam ſine cuius opus ſanctiſſima illa ſocietas mihi circunſtans pariter mecum ſcandebat. Atqꝫ ad pꝛimum angeloꝛum choꝛū peruenimus ſic eos ſalutauimus. Laudate pueri dominū: laudate nomen domini. At illi reſponderunt. Sit nomē domini benedictum: ex hoc nunc ⁊ vſqꝫ in ſeculum. Nos contra. A ſolis oꝛtu vſqꝫ ad occaſum laudabile nomen domini. Illi rurſus. Excelſus ſuper omnes gentes dñs. ⁊ ſuper celos gloꝛia eius. Et nos. Quis ſicut dominus deꝰ noſter qui in altis habitat: et humilia reſpicit in celo ⁊ in terra. Suſcitans a terra inopē: et de ſtercoꝛe erigens pauperem. Ut collocet eum cum pꝛincipibus: cum pꝛincipibus populi ſui. Illi quoqꝫ. Qui habitare

facit ſterilem in domo matrem filiorum letantem. Nos dem ſ. Gloria patri & filio & ſpiritui ſancto. Illi vero. Sicut erat i principio & nunc & ſemper & in ſecula ſeculorum Amen. Hoc decantato pſalmo interrogauerunt que me illuc cauſa perduceret. Quibus reſpõdi me Florentini populi legatum ad thronum regine celorum proficiſci. vt ſcirem que bona noua eidem populo ſuo referre poſſem: cui⁹ ipſa ſpiritualis aduocate eſt: oſtẽdiq; eis coronam dicens illam orationem totius populi continere ornatã inſuper eſſe & coroboratã ab omnib⁹ ſanctis paradiſi: rogans vt et ipſi addere dignarent̃ orationum ſuarum ſuffragia. Tunc illi ſciſcitati ſunt quid ſpecialiter ab eis vellemus. Reſpondi. Ut nos cum his locħs veſtris qui non comitantur rogetis deum vt cõmiſſe vobis anime in ciuitate Florentina iuuante miniſterio veſtro in corporib⁹ ſanctam & angelicam vitam imitetur. Quo dicto duodecim angeli a duodecim ſui chori partibus e regione duodecim chordiũ primi circuli noſtre corone digreſſi ad nos acceſſerunt geſtantes ſinguli ſingulas ſmaragdos quas ipſis duodecim cordibus primi circuli in numerum eorum tam apte affixerunt: vt nihil priori ornamento detractũ/ſed magis fulgor & pulchrior ordo ſit auctus. Quod orationum ſuarum: quas popoſceramus: pignus eſſe dixerunt: ſuauiſſime canentes primum verſiculum deciminoni pſalmi. Exaudiat te dominus in die tribulationis: & protegat te nomen dei Jacob. Tranſiuimus inde ad ſecundum chorum quo ſalutato more priorum: & iterato pſalmo. Laudate pueri dominum: et cauſis item itineris expoſitis rogauimus vt intercederet ad deum: ꝙ patreſfamilias atq; eccleſiarum rectores et prelati ceteriq; eiuſmodi gubernatores Florentie (quorum ipſi curam gerunt) boni et ſancti eſſent: recteq; ſibi ſubditos gubernarent; duodecim igitur ex duodecim ſui chori partibus (ſicut de prioribus diximus) aduolarũt: ac totidem precioſos carbunculos medħs cordibus dictis ſigillatim affixerunt: per quorum diaphanitatem nomen Jeſu medħs cordibus: & prediximus inſculptum mirifice tranſparebat: dixeruntq; hec ſigna ſunt orationum noſtrarum proſequentes ſecundũ verſiculum pſalmi. mittat tibi auxilium de ſancto: & de ſyon tueatur te. Ad tertium principatuũ chorũ inde peruenim⁹: quos codẽ more ſeruato ꝓcari ſumus vt oronib⁹ ſuis ipetrarent: ꝙ Florẽtie vicarios ꝓpres & prefectos ceteroſq; officia publica gerẽtes eo ſpiritu de⁹ repleret: quo iuſte religioſe & integre commiſſos ſibi populos regerent. Uotis itaq; noſtris annuentes duodecim ſaphi-

ros pulcherrimas ſummitati cordiũ predictoꝝ: duodecim ex ipſis eo modo ꝛ ordine (quo et alij predicti) coaptarũt: canentes tertium verſiculũ pſalmi. Memor ſit omnis ſacrificij tui et holocauſtũ tuũ pingue fiat. Quartũ ordinẽ ſimiliter venerati ſumus rogãtes eũ vt conformes ſibi magiſtratus adeo nobis obtineret ꝙ oĩa pertinentia ad virtutes et ad bonos mores bene diſponerẽt. Quod gratiſſime pollicitus decẽ ex ſuis iuxta numerũ cordiũ ſecunde corone cũ decẽ berillis deſtinauit qui in extremo cuiuſlibet cordis berillũ vnũ pulchre inſeruerunt ſubiuncto verſiculo quarto. Tribuat tibi ſecũdũ cor tuum: ꝛ omne conſiliũ tuũ confirmet. Ad quintũ chorum dehinc tranſeuntes virtutibus reuerẽter eo modo ſalutatis ſupplicauimus: vt magiſtrat⁹ Florentie conſtituti ſpiritu ſancto replerentur: quo intrepide ꝛ zelanter coercentes ꝛ punientes reos iuſticiã exequerẽtur: vt inocentes tute viuere poſſent: petitionẽq; hanc libẽtiſſime ſuſcipiẽtes decẽ electos onyces per decẽ ex ipſis medijs cordibus addiderũt cantantes verſiculũ quintũ. Letabitur in ſalutari tuo: ꝛ in nomine dei noſtri magnificabimur. Ulteri⁹ ꝑgredientes ſextũ chorũ dominationũ reuerẽter eadẽ repetẽtes adiuim⁹: rogamuſq; tales ꝑ eorum preces fieri ciues Florẽtinos: vt ex eis in ſupremũ vrbis magiſtratũ delegi poſſint viri ſapiẽtes: ꝛ iuſti/ q̃ ꝑcipue diuino honori: ꝛ ſaluti animarũ intendãt: deinde bonũ publicũ ciuitatis: totiuſq; ditionis circa tẽporalia ꝓcurent. Decez igitur ex eis pro cõfirmatione petitionis noſtre decẽ Chryſolitos ſummitati eorũdem cordiũ ſecũde corone inſeruerũt: dicẽtes ſextum verſiculũ. Impleat domin⁹ oẽs petitiones tuas nũc cognoui: quoniã ſaluũ fecit dñs Chriſtũ ſuũ. Pari modo ſalutatum ſeptimũ chorũ exorauimus: vt ipſo intercedente de religioſorum puritatẽ ꝛ ſimplicitatẽ in vtroq; ſexu Florẽtie renouaret. Ex quo quattuor ad nos hylari fronte veniẽtes totidẽ precioſiſſimos lapides iaſpides i infinita parte quattuor cordium ſupremi circuli decẽtiſſime collocarũt: ſeptimũ verſiculum decãtantes. Exaudiat illũ de celo ſancto ſuo: in potẽtatibus ſal⁹ dextere ei⁹. Ad octauũ chorũ eleuati ſalutatione et veneratiõe ſolita illũ ꝓſequuti ſum⁹ poſtulãtes: vt multi ſancti Florentie cõcederẽtur pleni lumine ſacrarũ ſcripturarũ ꝛ vera ſapientia: q̃ optime in reb⁹ arduis populo Florẽtino cõſulere poſſent. Quib⁹ annuẽtib⁹ quattuor ex eis in medio: quattuor cordiũ totidẽ Topatios limpidiſſimos collocarũt octauum verſiculũ pſallentes in hũc modũ: videlicet hi in currib⁹ et hi in equis: vos aũt in noĩe dñi dei noſtri inuocabitis. Tã-

dem ad nonũ ac ſup̄mum chorũ. Seraphin amore diuino pe
nitus flagrãtiũ peruenim⁹ quos poſt cõſuetã ſalutationem ⁊
pſalmodiã imploram⁹: vt Florẽtie ⁊ vniuerſe eccleſie prefecti
prelati/ paſtores ⁊ predicatores repleti charitate: ⁊ igne ſpũs
ſancti donarẽtur: ad populos chriſti amore inflammãdos igi
tur admiſſis precibus noſtris quattuor ex ipſis totidem ſar-
dios rubẽtiſſimos ſummitatib⁹ cordibus ſupremi arculi de-
centiſſime coaptauerũt: nonũ verſiculũ ita concinentes. Ipſi
obligati ſunt: ⁊ ceciderunt: vos autẽ ſurrexiſtis: et erecti eſtis.
Cũq; adhuc lõgo interuallo diſtarem⁹ a throno virginis ex-
altate ſuper oẽs angeloꝝ choros: magna tamẽ fiducia tot ora
tionem ⁊ meritoꝝ ſuffragijs confortati: ad illam ferebamur.
Quos vt veniẽtes ꝓſpexit: vni ex ſeraphinis ad ſe vocato co-
ronulã nobiliſſimã varijs gemmis precioſiſſimis ⁊ miro arti
ficio cõtextã dedit ac dixit. I/ ⁊ hanc impone illi cordi eminẽ-
tiori corone ex multis cõglobato: ⁊ dic hoc eſſe ſignũ / ac mu-
nus orationũ mearũ: quas ꝓ ciuitate Florentia fudi. dehinc
ad deũ cõuerſa vltimũ verſiculũ pſalmi clauſit. Dñe ſaluũ fac
regẽ: et exaudi nos in die qua inuocauerimus te. Noſter vero
ſaluator Ieſus qualis olim erat iſantul⁹ ex materno gremio
primũ Seraphin ad ſe vocauit: cui gẽmam vnã rubicundiſſi-
mam omniũq; p̄cioſiſſimã et ſole fulgẽtiorẽ tradẽs ait. Hoc
mee mun⁹ eſt paſſionis: quã coeterno patri meo ꝓ mia ⁊ gra-
tia populo Florẽtino conferenda obtuli. Hanc igitur defer ⁊
ſuppone crucifixo quẽ in ſupremo corde illius corone ſtare vi
des dicens: Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto. Sicut erat in
principio ⁊ nunc ⁊ ſemper ⁊ in ſecula ſeculoꝝ Amen. Nũq̄ op⁹
tam admirabile: aut tã elegans viſum fuit mun⁹. Tot itaq; cõ
ſolidatus meritoꝝ ſuffragijs: non temerariũ putaui totã trã-
ſcendere ſcalã: ⁊ ad pedes regine vniuerſi i ſummo throno re
ſidentis accedere. Quo perductus ⁊ humilima ac deuotiſſima
reuerentia pauimẽto ꝓſtratus. adoraui primo ſanctiſſimam
Trinitatẽ ⁊ redẽptorẽ noſtrũ dominũ Ieſum xp̄m deide ma-
trem ei⁹: cui⁹ dulcẽ humilẽ letã ⁊ ſuauiſſimã preſentiã intuẽs
totis p̄cordijs/ ⁊ magno iubilo exultare cepi. Pre ſtupore enim
tante pulchritudinis in exceſſum mẽtis rapt⁹ amoris igne to
tus ardebã. Iãq; mortalitatis mee immemor ab ea luce ab-
ſorptus ⁊ illi ineſtimabili pulchritudini atq; claritati vehe-
menter intẽtus ⁊ extra me poſit⁹ in hec verba ꝓrupi. Tu ma-
ria ſignaculũ ſimilitudinis plena ſapiẽtia/ perfecta decore in
delicijs paradiſi dei es: et eris in perpetuũ/ omnis lapis pre-
cioſus operimentuz tuũ Sardius/ Topatius ⁊ Iaſpis/ Chri-

ſolitus/et Onix/et Beryllꝰ/Saphyrus/Carbũculus/⁊ Sma
ragdus. Aurũ opus decoris tui et tabernacula tua in die qua
condita es preparata ſunt. Tu mater ⁊ virgo velut cherub ex-
tentus et protegens quez poſuit deus in monte ſancto ſuo in
medio lapidum ignotorum ambulaſti perfecta in viĩs tuis a
die conditionis tue. Tu gloria hieruſalem tu leticia iſrael: tu
honorificentia populi noſtri: quia feciſti viriliter et conforta
tum eſt cor tuum: ideo ⁊ manus domini confortauit te: ⁊ eris
benedicta ineternum. Salue ergo regina mater miſericordie
vita dulcedo et ſpes noſtra ſalue. Ad te clamamus exules filiȷ̃
eue. Ad te ſuſpiramus gementes et flentes in hac lachrymarꝫ
valle. Eya ergo aduocata noſtra illos tuos miſericordes ocu
los ad nos conuerte. Et mala que pro peccatis noſtris mere
mur auerte: ⁊ promiſſa nobis bona reſtitue. Et Jeſuz benedi
ctum fructum ventris tui: nobis poſt noſtrum exilium oſten
de. O clemes o pia o dulcis virgo maria. Quibus verbis fini-
tis protinus factus eſt cordium omnium concentus mirabi-
lis ex corona illa (quam domina geſtabat ſimplicitas comes
noſtra) et in hunc moduz dulciter reſonarunt. Recordare vir
go mater dum ſteteris in conſpectu dei: vt loquaris pro no-
bis bona ⁊ vt auertas indignationem ſuam a nobis. Expleta
qꝫ oratione hac: qua potuimus reuerentia coronã ipſam vir-
gini obtulimus. At illa per benigne humaniſſime gratiſſime
qꝫ ſuſceptam capiti ſuo impoſuit. Hinc natum ſuum in vlnis
accipiens ex throno ſe erexit: ⁊ humillime ad ſanctiſſimã tri-
nitatem genibus flexis cum deuotiſſima filiȷ̃ ſui oblatione ta
liter ſupplicauit. Reſpice queſumus domine ſuper hanc fami
liam tuam pro qua filius meus dominus Jeſus chriſtus non
dubitauit manibus tradi nocentium et crucis ſubire tormen
tum. Tunc ſtati ex cordibus corone vniformis et pia vox ſua-
uiter emanauit dicens. Miſerere noſtri domine miſerere no
ſtri: quoniam multũ repleti ſumus deſpectione. Quia multuz
repleta eſt anima noſtra opprobrium abundantibus et deſpe
ctio ſuperbis. Omnes pariter angeli et ſancti cum ipſa virgi-
ne ſupplices rogabant vt tot precantium vota exaudirentur.
Ecce igitur ex illis tribus faciebus ſanctam trinitatem refe-
rentibus ad virginez vox expreſſa eſt dicens: Fiat ſicut vis. Et
hoc accepto reſponſo mitiſſima virgo in throno ſuo reſedit.
Angeli autem et ſancti omnes/noſqꝫ ſimul in vnam illam to
to ſtudio intenti ⁊ immenſo pleni gaudio diximus. Nunc in
tuo arbitrio eſt Maria: et ĩ te ſola ſalus omnis noſtra ſita eſt
Ipſa autem hilari fronte ſe reſponſioni parauit. Et poſt im

petratum ſilentium pendentibus nobis ab ipſius ore ſanctiſ ſimo: clara et alta voce in totius celeſtis curie aures hec verba formaliter expreſſit. Florentia deo domino Jeſu chriſto filio meo et mihi dilecto tene fidem: inſta orationibus: roborare patientia. His enim et ſempiternam ſalutem apud deum & apud homines gloriam conſequeris. Nec plura locuta in me oculos defigit. Ego vero fidenter dixi. Iſta virgo mater ſunt generalia verba: opus eſt vt largiori manu benignitatem tuã effundas. Tum familiari. id eſt vernaculo ſermone adeo accõmodate & eleganter me allocuta eſt: vt obſtupeſcerem: nec eadem verba ex ordine referre mihi poſſibile eſſet: ſed integrum ſenſum tantum enarrabo. Sic itaq; exorſa eſt. Ibis et hec reſponſa populo meo dilecto referes. Certum quippe eſt illum eſſe peccatorem: et ex iniquitatibus ſuis omnia mala mereri: maxime propter multorum infidelitatem credere nolentium que eis iam aliquot annos prenunciaſti cum vnigenit⁹ meus tot ſigna eiſdem oſtenderit: ꝙ amplius nullã incredulitatis ſue excuſationem afferre poſſunt. Et licet fides ſit donum dei nihilominus niſi inique et peruerſe mentis extitiſſent: ſ; coram deo recte ambulaſſent: tali lumine a filio meo fuiſſent illuſtrati: ꝙ faciliter ea omnia credidiſſent. Argue igitur eos vt duriciam cordis iam deponant. ne de cetero ipſis iraſcatur deus. qui (non obſtantibus eorũ demeritis) propter crebras orationes beatorum in celo et iuſtorum in terra omnem mihi contulit poteſtatem. Nunc itaq; in priſtinas gratias diuinitus olim eis promiſſas reſtituuntur et ex integro reparantur. Ciuitas enim Florentie fiet glorioſior potentior et opulentior quam antea fuerit vnꝙ. Extendetq; latius alas ꝙ vllo tẽpore fecerit. et longe magis ꝙ multi opinentur. Omnia ſibi adempta et ſi qua adhuc auferentur: integre recuperabit et ex his acquiret que in ſuam ditionẽ hactenus peruenerunt. Ve autẽ ſubditis ab ea rebellãtibus: grauiter enim ab hoc punientur. Et iam quart⁹ agitur annus cũ in hoc ipſo lumine quo cetera deo iubente predictis prenunciatum fuit piſanis quemadmodum in tribulatiõe tum futura que modo pñs eſt ſibi libertatẽ quererent. Idq; ruine illorũ foret cauſa qđ vtiq; erit. Tũ ego rurſus dixi. Ne imputet̃ queſo domina mea temeritati: ſi ad intelligentiam clariorẽ aliqua interrogauero: vt abundantius ſatiſfacere poſſimus. qui me delegarunt. Scire enim vellem ſi ciuitas noſtra tribulationib⁹ affligetur añ has cõſolationes. At illa reſpõdit. Fili tot annos renouationem eccleſie predicaſti ꝗ futurã omnino eſt: et quidẽ cito.

¶ Predixiſti quoqꝫ illuminante ſpiritu ſancto cõuerſionẽ infi
deliũ.ſ.Turcoꝝ:mauroꝝ:ꝛ alioꝝ celeriter ſecuturã: ita vt mul
ti modo viuẽtiũ eã viſuri ſunt.Hec inꝙ renouatio ꝛ amplia-
tio eccleſie ſine multis afflictionibus ꝛ ſine gladio(vti prenũ-
ciaſti)fieri nõ poterit ĩ Italia:preſertim que ꝓpter ſuoꝝ prin
cipũ ꝛ capitũ faſtũ:ſupbiã:ꝛ innumera ac deteſtanda peccata:
hoꝝ maloꝝũ olim cauſa eſt.Itaqꝫ nõ graue tibi videri debet ſi
ciuitas tua Florentia ꝛ filij tui aliquib' vexationibus labora-
bũt:minus eñi ceteris ciuitatibus ledẽtur. Et inter hec ver-
ba dexterã extẽdẽs ſpherã magnã angelo meo porrexit: in q̃
tota Italia cõtinebatur:quã idẽ angelus ſuſceptã rapuit:ſta-
timqꝫ inſpexi Italiã perturbatã ꝛ plures in ea ciuitates am-
plas immẽſis tribulationibus agitatas:quas notare mihi ve
titũ eſt.Nã alique externis agitationibus ſeu bellis carentes
inteſtinis fluctuationibus quatiebant.Uidi quoqꝫ ciuitatem
Florentiã turbatã:ſed multo minus aliis.Rurſus virgo bea-
ta ſpherã minorẽ mihi tradidit:cui primũ illud ꝛ breue reſpõ
ſum latinis verbis circũſcriptũ erat.Reſerata aũt ſphera ipſa
vidi Forentiã totã florere liliis:q̃ ꝑ minas et pinnulas extra
menia vndiqꝫ late diffundebant:ꝛ angeli cuſtodes ſup menia
circũquaqꝫ eã cuſtodiebant.Quapropter letus dixi. Recte q̃-
dẽ domina cõuenire videntur lilia parua cũ hijs ꝓcerioꝛib' que
modo ramos extendere ceperũt.Ad qđ ipſa nihil reſpondens
ita ſubiũxit.Fili mi ſi vicini populi Florẽtini qui modo illius
malis ac tribulationibus gaudent:mala ſuper ſe vẽtura intel
ligerẽt:alieno incõmodo nõ letarent:ſ; ſua pericula deflerẽt.
Affligent eñi maioribus anguſtijs ꝙ Forentia.Ego vero ſub-
didi.O glorioſa domina licet ſim puluis/ꝛ cinis: ꝛ adhuc pau-
ca loquar.Si populus meus queſierit vtrũ hec ꝓmiſſa abſo-
luta ſint ꝛ oĩno futura an cõditionalia.i.ꝙ iuxta illi' operatio-
nẽ bonã aut malã/futura vel nõ futura ſint:quid dicã.Rñdit
Scito fili ꝙ hec abſolute ꝛ certe cõceſſa ſunt. Et oĩno ita fiet:
deus eñi abſqꝫ dubio oĩa media procurabit atqꝫ producet q̃-
bus he gratie ꝓmiſſe finẽ ſuũ cõſequant.Et ait.Dicito incre-
dulis ꝛ nõ niſi ſubiecta oculis ꝛ que palpãt credere volentib':
ꝙ vnus apex aut vnũ iota non preteribit quin iſta oĩa fiant.
Faciant igit improbi ciues ꝛ iniqui boles Florẽtini q̃cq̃d ma
li ſciunt ꝛ poſſunt:ꝙ tñ bonũ nequaꝙ impediẽt.cuius tñ ibi
nõ erunt participes:ſed(niſi cõuerſi fuerint)grauiter puniẽ-
tur.Bonis vero ꝛ iuſtis dicito qm̃ bñ qm̃ fructũ ad inuentio-
num ſuarũ cõedẽt ꝛ ꝙ tanto magis aut minus affligent:ꝙto
magis aut minus leges ſanctas obſeruari facient:ac punient

Digitized by Google

ſceleſtos/ipios blaſphemos aleatores ſiue luſores: ⁊ eos pre-
ſertim qui libidinoſum atq; abbominabile flagitiū cōtra na-
turā cōmittūt: ⁊ quāto magis aut minus tātoꝝ ſentinā ſcele-
rū euacuabūt: que ſue preſſure cauſa eſt: ⁊ quāto magis aut mi
nus chriſtiane viuent: ⁊ excluſis vicijs virtutes extolent. Rur-
ſus ego. Ne queſo importunitati imputes: ſi adhuc tibi o hu-
milis ⁊ manſueta regina ſemel loquar. Si interrogatus fue-
ro quanto hec erunt. Quid dicā. Illa reſpondēs ait. Cito ⁊ ve-
lociter. Sed dico ꝙ queadmodū ab initio qū flagella Italie
prenūciare cepiſti iā eſt quinquēniū (licet plus decēnio alibi
inchoaueris) cū cito ⁊ velociter minabaris ſubiungebas: non
dico hoc anno: nec his duobus nec quattuor: nec octo: ⁊ ſic di
cens nunꝙ decēniū excedebas: nihilominus celerius ꝙ cre-
debaſ ipſa flagella venerunt. Ita nunc dicei ego dico cito ⁊ velo
citer: nō tū determino preſentē menſem Aprilis nō Julij: Au-
guſti: aut Septēbris: neq; vnum annū nec duos nec ſex nec
aliud prefinitū tēpus ſed tm̄: cito ⁊ velociter. Ideo citius for-
te ꝙ putetur erunt. His dictis dimiſſis fui. ¶ Ego tanto ero
ſuccenſus amore ⁊ adeo extra me poſitus ex pulcherrima ⁊ in-
cōparabili ſupernarū rerū viſione vt me eſſe mortalē penitus
oblitus illinc diſcedere neſcirē. Me tamen dimitti audiens di
xi. Tibi o glorioſa virgo tot aſtant miniſtri ex iſtis vnū obſe-
cro denegare digneris ad hec reſponſa populo Florētino re-
nuncianda. Jam enim ex multis laboribus plures annos il-
lius grata ſuſceptis nimiū defeſſus aliquantulū requieſcere
cupio. Que quidē verba riſum vniuerſe illi celeſti curie ob ſim
plicitatem meā promouerūt. Ipſa quoq; regina ſubridēs tū
me cōſolata eſt dicēs. Adhuc tibi grandis reſtat via ſ; cōforta
re in domino: ⁊ eſto robuſtus: qꝛ dn̄s tecum eſt: ⁊ ſi ꝑſeuerau e
ris vſq; in finē: ſaluus eris. Nos pariter oēs te iuuabimus:
Aduerſarios ergo tuos ne formides: ſ; magis in aduerſis le-
tare. Cito eñ in noſtrum conſortium aſſumeris: vbi poſt mul
tos labores accipies coronam vite: quā repromiſit deus dili-
gētib' ſe. Tūc ſurrexit: ⁊ quanta potui humilitate ⁊ deuotione
gratias agēs indiuidue trinitati ⁊ ſaluatori noſtro Jeſu chri-
ſto: eius miſericordie me ⁊ ciuitatē ⁊ cōfratres meos cōmēda
uit. Gratias quoq; egi glorioſiſſime virgini matri ⁊ cor meū
in eius manib' reliqui rogans vt perpetua aduocata noſtra
⁊ dulce refrigeriū in noſtris calamitatibus exiſtat. Gratias itē
egi toti celeſti curie: que nobis in impetrandis tot beneficijs
ſuffragata fuerat: demum poſt debitā venerationem cepi vna
cum comitibus noſtris deſcendere ſcala vtq; primum ad Se-

Digitized by Google

raphicū chorū perueni ex intima ⁊ immenſa animi iubilatione cepi alta voce decantare. ¶Confitemini dn̄o qm̄ bon⁹: quoniam in ſeculum miſericordia eius. Reſponderūtq; angeli. Dicat nunc iſrael quoniam bonus: quoniam in ſeculum miſericordia eius. Et ſic alternis verſibus per deſcenſum cātauimus pſalmū hunc centeſimū decimumſeptimum vſq; ad verſiculū. Aperite mihi portas iuſtitie: reſumentibus angelis tātum poſt ſingulos verſus meos. Quoniam bonus: qm̄ in ſeculum miſericordia eius. ¶ Cūq; appropinquaſſem porte: cecini verſiculum illum. Aperite mihi portas iuſtitie ⁊ cetera. Et poſt mutuos amplexus gratiarum actiones ⁊ commendationes predictas iterum eternā maieſtatē adorauimus: ⁊ egreſſi ſumus limen proſequendo pſalmum cū ſodalibus noſtris ſcilicet. Confitebor tibi qm̄ exaudiſti me ⁊ cetera. Quo finito omnia diſparuerunt. ¶ Poſt hunc ſermonē in proceſſu aliarum predicationum mearum publice dixi ſepius cōfirmaui: quēadmodum rex Francie a deo electus fuit in miniſtrum diuine iuſtitie. Et ꝙ ſi totus mundus illi obſiſtat: victoriam tamen ⁊ proſperitatem obtinebit. verumtamen (ſicut in ſeorſum dixi ſcripſiq;) in multas incidet tribulatiōes: tum vt humilis eſſe diſcat: tum propter mala que ab eius ſubditis ipſo non prohibente committuntur: ⁊ maxime ſi ciuitatem Florētie non bene tractauerit. Deus enim ad defectionem ⁊ rebellionem populos eius inducet: multoſq; illi aduerſarios ⁊ graues difficultates ingeret. Ipſum ſiquidem deus vult amicum ⁊ fautorem eſſe ciuitati Florentie: quam initium reformationis Italie ⁊ eccleſie elegit: qđ ſi ſponte amicus Florentin⁹ eſſe noluerit: vi cogente erit. Quoniam tamen (vt diximus) dei iuſtitie miniſter deſtinatus eſt: ſi ſe humiliauerit et ſuam electionem cognouerit: a tribulationibus nō ſubmerget: immo poſtꝙ̄ humilior ⁊ purgatior reddit⁹ fuerit: victorioſior inſurget: cumq; apud homines extinctus putabitur: tū̄ victor euadet: ⁊ obſeruando que deus ⁊ nunciari fecit: regnū ingens aſſequetur aliter aūt faciens ⁊ viam que deo non placet ſequēs: poſſet in ea tm̄ progredi: ꝙ ſicut Saul rex primus Iſrael ipſe reprobaretur ⁊ alius huic miniſterio in eius locū ſubrogaretur ſicut in locū Saul fuit Dauid electus. Nam he promiſſiones ⁊ gratie conceſſe ipſi regi Francie ſunt cōditionate ⁊ non abſolute: quēadmodū prophetia reformationis eccleſie ⁊ gratiarū Florentinis promiſſarū abſoluta eſt. Ut autem quilibet intelligat quid prophetia conditionata ⁊ quid abſoluta ſignificet: notādū eſt ꝙ deus duob⁹ modis futura cognoſcit: vno

modo ſicut ſemꝑ ſue eternitati preſētia ſunt. Alio modo ſicut
ipſa procedunt ex ordine ſuarū cauſarum ⁊ licet deus ſemper
his duobus modis ſimul illa cognoſcat nihilominus qꝛ effe-
ctus non recipit totam ſue cauſe virtutem preſertim quando
cauſa eſt valde excellens (ſicut deus) non ſemper futurorum
cognitionem his duob' modis ſimul a deo prophete recipi-
unt: ſed interdum primo modo: ⁊ tunc illa cognitio: prophe-
tia preſcientie ſeu predeſtinationis nuncupatur. Interdū al-
tero modo: et tunc talis cognitio: prophetia conditionata cō
minationis aut promiſſionis vocatur: tales enim res prenū-
ciatas futuras eſſe intelligere oportet: ſi cauſarum ordo a qui
bus ordinate dependent: non immutetur. Et hoc modo Jo-
nas dixit. Adhuc quadraginta dies ⁊ Niniue ſubuertetur: que
quidem verba falſa non erant: intelligebātur enim ſic ꝙ pec-
cata Niniue merebantur: vt poſt quadraginta dies eadem de-
ſtrueretur. Similiter Eſaias Ezechie regi hieruſalem dixit.
Diſpone domui tue quia morieris tu ⁊ nō viues: que verba ſic
intelligebantur: ꝙ ipſius corporis diſpoſitio talis erat: ꝙ ad
mortē ipſum preordinabat et via naturali euadere non pote-
rat: Propheta ergo ꝗ adeo inſtruitur ⁊ ſimpliciter deo debet
obedire debet etiam eo modo quo ſibi a deo precipit futura pre
nunciare aliter incurreret peccatū ſicut Jonas qui propter
inobediētiā ſuā punit' fuit: vt in ei' prophetia ſcriptū eſt. Ex
inaſpiratione itaqꝫ dei dico: ꝙ ſi rex Francie que prediximꝰ
obſeruauerit. proculdubio victoria potiet ⁊ maximū regnum
acquiret. Si aūt nō obſeruauerit: res ſua magnum diſcrimen
ſubibit: ⁊ niſi iuſtorum orationibus adiuuet: ab ipſo deo ſicut
prediximus reprobabit. Adhuc ſepius publice aſſerui ꝙ qui-
cunqꝫ infeſti Florentinis erunt: deum vltorē experient. Cui'
rei rationē aliquā preter diuini luminis auctoritatem attuli
qm̄ mutato regimine ac dominio ⁊ forma priſtina: hec noua
ciuitas et populus qui libertatem impune aſſumpſit: neminē
adhuc leſit: aut iniuſte prouocauit. Qui itaqꝫ eos laceſſit ⁊ of-
fendit inique agitet diuine vindicte reus eſt. ¶ Item palam
predicaui rurſuſqꝫ affirmo ex diuina inſpiratiōe. ꝙ quiſquis
ciuis florentinus domi foris ve procurabit principatū ſibi in
ea ciuitate vſurpare: aut nouiſſimū regimen violare: cuꝫ vni-
uerſa domo ſua cūctiſqꝫ ſecū ꝯſpirātibus eū deus grauiter pu
niet: ac demū lachrymabili exitu faciet interire. Eodē ſuꝑ lu-
mine cōtra oī ppl'o apte ꝑtuli ⁊ crebro repetere nō dediſti ꝙ
bōa Florētie celitus ꝓmiſſa ⁊ ꝑ me denūciata etiā ſi tot' orbis
aduerſetur oīno ſortient effectū. Qd̄ ſi populus ipſe ceptā he-

Digitized by Google

ne viuendi normā augendo pſecutus fuerit. Primo inuitum diminuet de tribulationib' ſuis ante pſperitatē futuris. Secundo promiſſarū gratiarū mun' accelerabit. Tertio earū perceptione ipſe & nati gaudebūt: licet plus nati q̄ parētes. Nam q̄uis hec abſolute & irreuocabiliter vniuerſe ciuitati promiſſa ſint: nō tamē cuiq̄ ſingulariter. Itaq; pverſi ciues niſi reſipuerint horum bonorum participes non erunt.

¶ Idcirco populo dixi vt in alicuius libri altera facie notent incredulos & cōtradictores. In altera vero credētes & hāc doctrinā ſequētes. Et ex octo partib' harū tribulationū: ſeptē ſup ipſos nō credētes & cōtradicentes euenire breui videbūt. Hortor igitur oēs ad credēdū & ad finē bonis operib' demōſtrandū. Hoc enim nemini nocere: ſed plurimū omnib' pdeſſe poterit. Ad laudem & gloriā ſaluatoris nr̄i Jeſu chriſti. Qui cū patre et ſpiritu ſancto eſt de' benedict' in ſecula ſeculorum Amen. Scio q̄ multi homines animales & huiuſmodi cognitionis experiētiam nō habētes me irridebūt. Et hec humane adinuentionis cōmenta & figmenta poetica poti' q̄ viſiones et. pphetias dicēt. Legāt iſti pphetas maxime Ezechielē Danielē et zachariā & inueniēt ſimilia in illis a ſpirituſancto formata & p eos velatis myſteriis deſcripta. Quib' interpretandis poſtea ſacri doctores exercerētur. Sciantq; eiuſmodi homines: multo plure q̄ ſcripta ſint cū in numeris circūſtātiis apparuiſſe pphetis. Ego vero ad cōſolationē electorū & ad infringendas aduerſariorū calūnias: ſolā hanc viſionē cum eius declaratione ſcribere volui tametſi mētis mee erat eā potius ſupprimere verū vt dixi ad hoc me neceſſitas impulit. Et verū eſt quicquid ſcripſi: & ex eo iota vnū nō preteribit donec omnia fiant. Et licet oīa aperte deſcribere conat' ſum: credo tn̄ q̄ multi varias dubitationes incurrēt ſicut euangeliis que tā clara videtur frequēter cōtingit: multo magis in pphetiis in quibus multe cōtradictiones apparēt: q̄ a ſacris doctoribus ſumma difficultate cōcordātur. Heretici vero et praui hoīes i his inuoluūtur & execātur. vnde Apoſtolus ad Corinthios ait. Si etiam opertum eſt euangeliū noſtrū: in his qui pereunt eſt opertum: in quibus deus huius ſeculi excecauit mentes infidelium vt non fulgeat illuminatio euāgelii glorie xpi qui eſt imago dei. Et ideo ſicut hoc noſtrū opuſculū dubitationem parturiret: nō mirandū eſt. Spero tamē q̄ qui recto corde illud legerit. facile cuiuſcūq; dubitationis ſolutionē inueniet. Quā tamen ſi quis ex ſeipſo inuenire neſciuerit: viuente adhuc auctore ipſum adeat. Eo vero defuncto ipſius diſcipulos

Digitized by Google

et familiares. A quibus plene illi ſatiſfiet. Quod ſi aliter fecerit: iudicabit ſe nō eſſe veritatis amatorē: ſed fratris ſui calūniatorem: et cōtra ſe iudicē eternū prouocabit: qui cōtra illuꝫ dicet. Os tuū abundauit malitia: ꝛ lingua tua concinabat dolos. Sedens aduerſus fratrem tuum loquebaris et aduerſus filiuꝫ matris tue ponebas ſcandalum. Hec feciſti et tacui. Exiſtimaſti inique ꝙ ero tui ſimilis. Arguam te: et ſtatuam cōtra faciem tuā. Si homines credunt mercatoruꝫ libris publicis ve notariorum tabulis: et inſtrumentis antiquiſſimis: et hominibus de quibus ſcriptū eſt. Omnis homo mendax: necnō fallacibus aſtrologis: et ipſis demonibus mendacibus: mendaciorumqꝫ patribus et magiſtris: quos ſepe magnates conſulunt: quanto magis ſyncera fide ſuſcipere noſtra deberent: quorum partem non modicam iam eueniſſe viderunt nec me vnꝙ in aliquo mendacio deprehenderunt: preſertim cum ex multis argumentis et ſignis deus oſtenderit: hec a ſe non ab humana inuentione proficiſci. Rogo autem electos dei ne in tanta contradictione turbentur. Sed tanto magis fide cōfirmantur quanto ſimiliora fieri noſtra conſpiciūt doctrine xp̄i prophetarumqꝫ et apoſtolorū atqꝫ aliorum ſanctorum tam in ſucceſſu veritatis et modo: ꝙ in perſecutionibus vt ꝑ ſcripturas ſacras ſepe declaraui. Gratias agant deo: qui tantum luminis illis conceſſit vt veritatem ab eo ſolo manantem diſcernant. Neqꝫ mirentur ſi multi increduli ſunt et multi nos perſequuntur. Chriſtus ſiquidem longe alia ꝙ nos efficacia populo hebreo predicabat: ꝛ miraculis magnis ac ſtupendis doctrinā ſuā confirmabat. Pauci tamē in eū crediderunt: et multi perſecuti ſunt: ita vt in paſſione omnes eū dereliquerint: ꝛ integra fides tantū apud virginem matrem permanſerit. Nemo quoqꝫ dubitare debet ꝙ dei electi pereant. Quia vt inquit apoſtolus firmū fundamentū dei ſtat habens ſignaculum hoc cognouit dominus qui ſunt eius. Et diſcedat ab iniquitate omnis qui inuocat nomen domini. In magna auteꝫ domo non ſolum ſunt vaſa aurea ꝛ argentea: ſed ꝛ lignea et fictilia: et quedam quidam in honorem: quedam autem in contumeliam. Si quis ergo emundauerit ſe ab iſtis: erit vas ī honorem ſanctificatum: ꝛ vtile domino ad omne opus bonū paratum. Itaqꝫ regi ſeculorum immortali inuiſibili ſoli deo honor et gloria in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Deo gratias.

Digitized by Google

Admirabilis epiſtola nouiter ex vrbe Ro
ma parrhiſius delata ad quēdam Litteratū pre-
ſcientiā ſup̄ nouis et diuinis reuelationibus ac vi
ta vnius fratris minoꝛi induti inſtar vni' fratris
minimus. Similiter de duab' puellis per os vni'
loquitur xp̄s: p̄ os vero alteri' virgo Maria. ⁊ hec ſunt ſtupen
da q̄ ſit vera finit q̄uis admiratoꝛia vt ex eoꝝ luculēta lectura
cōſtat. ¶ Scribere mihi ſolit' fuiſti aliq̄ñ de viris ſanctitate
predictis q̄ apud vos ſunt ⁊ ad hec me mirūmodū delectabar
minime meſto quare cōtineas. Ego de viro tñ q̄ Rome eſt te
facio certioꝛē eſt q̄dā vir religioſus frater bonauen. nat' apō
bononiā q̄ Juuenis regulā ſancti Franciſci p̄feſſus apō fra-
tres cōuentuales in ea nō lōgo tēpoꝛe moꝛat' ad reformatio-
nem ⁊ obſeruātie ſe cōuertit apud eos moꝛat' eſt p̄ longū tē-
pus tandē ad ſolitudinē ⁊ heremuꝫ ſe recepit inq̄ iā p̄ multos
annos fuit mirabilis clarēs ſanctitate lāminas plūbi et ferri
loco camiſie geſtās nudo coꝛpoꝛe: nudis pedib' icedēs: coloꝛ
cape ſeu cuculli ei' eſt vt fratres minimi poꝛtāt ſtrata ad mo-
dum vtens veſte nūq̄ fatigat̄ vigiliis nūq̄ oꝛationibus nunq̄
abſtinētia mirabili ⁊ ſup̄ q̄ dici p̄ter caſtitate adeo vt nūq̄ in
italia viſus ſit ei ſimilis. eo anno quo illi' papa moꝛte ſubiit
Sanctam mariā trāſtiberniā p̄dicabat verbū dei cū gratia ta
li vt ad ſe totū populū romanū cōuerteret reuelatienes tunc
expoſuerat quas habere p̄batus eſt. circa ruinā italie tantoꝝ
moꝛtuoꝛū effuſionē ſanguinis predixit: vt cū in terra predica
ret cōtra arma italie dixit verbū p̄phetie: q̄ ſeminat gladios:
gladios ⁊ metet: ⁊ cōtra iuliū papā dixerat. Subiunxit papaꝫ
iuliū nō victurū vltra annū quale papa iulius eū in caſtellum
ſancti angeli ad carceres duriſſimos cōiecit illic vndecim mē
ſes fuit ⁊ in fine vltimi mēſis papa iuli' moꝛtu' eſt quare libe
ratus poſtea fuit ea eñi de cauſa poſuerat iulius in carceres vt
moꝛtis ſue in carcere p̄ſtolaret̄ euentū: q̄ fecit in heremo po-
ſtea moꝛat̄ illi' infinita hoīm multitudo ad eū cōfluebat q̄ au
diebant ab eo verbū dei ex oībus oppidis ⁊ caſtellis. Cōtigit
ſemel vt in cāpo ſupꝛa duas arboꝛes erecta ei fuerit cathedra
⁊ multa in ſermone de futuro ſtatu recēſerat que ex reuelatio
ne dñi haberet. Dixit inter alia q̄ tēpus eſſet p̄rimū quo tur-
cus beſtia in maius italiā intrabit ⁊ multis tribulationes ec-
cleſie inferet ⁊ toti xp̄ianitati ⁊ vincet oīm exercitū xp̄ianoꝝ:
tādē aliqui boni xp̄iani zelo dei ⁊ eccleſie pauci nūero contra
eū pugnabūt ⁊ eū vincent vinctū que ad papam ducēt humi-

Digitized by Google

liatuꝫ qui poſtea baptizabitur. multis hoc mirabile fuit dua-
bus precipit arboribus vt immediate ſiccarentur ꝙ dictum:
factum eſt. Nam cum in inſtanti arbores ille apparuerũt ari-
de vt lignum quidam a.xx. annis ſucceſſum eſt et poſtea cum
erit tempus eorum remarceſſant pluſq̃ triginta milia homi-
num miraculum factum viderunt: et ego poſt feſta paſche ire
volo vt videam.

¶ Accidit nunc ꝙ romam ex heremo venit die dominica de
reminiſcere preſentis quadrageſime ꝛ in caſtrum die lune in
eccleſia diui laurentij in damaſo ſub palatio ſancti georgij car
dinalis predicatur inceperit cum primum vidi verum nõ po-
tui non venerari et admirari tanta virtus et gratia dei: exit
ex oculis ꝛ vultu vt verum apoſtolicum crederes ꝛ facilis om
nibus nunq̃ ridere viſus: ſemper peccata flere hominum ſe
fatetur: quid dicam de eius gratia ſermonis. Nunq̃ vidi neqꝫ
forte videbo ei ſimilem in arguendis peccatis nec cardinali-
bus parcit: nec prelatis: nec vlli principi chriſtiano: vultu ad-
mirabilis ſermone auſterus in corrigendo peccatorem: tan-
ta adduxit dicta ſacre ſcripture vt totam bibliam Auguſtinũ
et Hieronimum mente habere videatur: non mea eſt opinio
tantum: ſed omnium audientium quorum multitudo tanta
eſt vt eccleſia eos capere non poſſit: non niſi admirabili gra-
tia dei hec que dum viderem'. Cecum vnum illuminauit in-
terim ꝙ nobiſcum verſatus eſt hac plura: multa futura predi
xit inter alia dicerit ſe a deo miſſum in Romã ad cẽtrum Ro
me vt penitẽtiã ageret populus: future enim ſunt tribulatio
nes in x̄pianitate ꝛ hec ab vrbe Roma incipi debere et poſtea
conſequenter ꝑ totã x̄pianitatẽ turcũ veniſſe in ytaliã magne
feciſſe fatetur in demũ ſuperabitur ꝛ baptizabitur ꝛ tot' eius
populus. Solẽ per ſex dies obſcurari continget cum hec futu
ra erunt ꝛ proxime ventura ea dixit. poſt hec ſtat' ſpirituſſan
cti erit qui durabit ad finem ſeculi. Nam ipſe dixit: fuit in ve-
teri teſtamento ſtatus patris: conſequens ſtatus filij etiã ne-
ceſſe eſt ꝙ ſequatur ſtatus ſpirituſſancti: ꝛ hic durabit ad fineꝫ
ſeculi: omnes homines hunc recipient: et tũc omnia redibũt
ad vnã linguã: ꝛ erit vna ſecta ſeu fides populi x̄piani in terra
anteq̃ hec fient: oẽs peccatores peribũt a facie terre gladio ꝛ
vindictã dei oẽs morientur: magnos mõtes faciẽt ſuis corpo-
ribus: oĩa hec reuelationib' habet ꝛ reuelatur ei a x̄po dño ꝙ
oẽs admoueãtur cito: ꝛ tẽporib' noſtris futura eſſe dicit: nec
x̄ñ terminũ vult dicere q̃uis ſe ſcire dicat: ſꝫ ad oẽs ad penitẽ-
tiam exhortatur: purgabit enim terrã dñs et omnem natio-

nem ad fidem ſuā vocabit oēs gladio ei falces cōuertet:⁊ om-
nes vna lingua vtentur. dicit ipſe quod nō ſolū Romam pre-
dicrat ſed ꝙ ideo miſſa Romā in ſpiritu ⁊ ad centrum Rome
vt oīa verba ſua omnes pꝛincipes xpiani intelligant quoniaꝫ
ſecuris poſita eſt ad radicem arboꝛis ⁊ vīdictā dei cito veniet
pꝛofecto cariſſime pꝛeceptoꝛ multos vidi in ytalia⁊ extra yta-
liā pꝛedicatoꝛes ſed nullum vidi qui maioꝛem gratiam dei et
hominem haberet infinitos ad penitētie inuitauit infinitos
ad ſui deuotionem cum baculo incendens: nudatis pedibus
ſtrictis ⁊ bꝛeuibus veſtibus in ſui admirationem potiꝰ ꝙ̄ imi
tationē trahit. Ego incredibili erga eum affectiōe ducoꝛ. cre-
do ꝙ poſt feſta paſche iturus ſum ad locum heremi vbi habi-
tat videboꝛ:⁊ poſtea tibi ſcribā. dicunt eum in quadam cauer
na pꝛofundiſſima latuiſſe per quinquēniū nihil ſibi ſumpſiſ-
ſe niſi ꝙ ei de ſurſum per quēdā hi alium heremitā panes pꝛo
ſubſtentatione miniſtrabat per finē hoc encie me redidit in
eo mirabundū ꝙ per tres aut quattuoꝛ hoꝛas ꝑdicet nunꝙ̄
fatigatur ſpiritu. nunꝙ̄ excreat aut ſpuit ſed ſicut iam homo
ſpiritalis et angelus dei eſſe videtur hec deo fratre qui apud
nos admirabilis eſt. ¶ Aliud non minus admirabile tempo-
ribus noſtris videtur eſt quodā caſtellū a Roma diſtans quat
tuoꝛ miliaribus in cāpania in quo due virgines non ſoꝛoꝛes
nec vna alteri ſanguinis iuncta miraculoſe rapiuntur extaſi-
ni:⁊ octo hoꝛas manēt rapte. loquūtur nō ipē ſed alius ꝑ eas
per vnā loquitur xp̄s:ꝑ altera virgo dei genitrix Maria ⁊ pa
lā loquitur ſingula earū vna ſic. ego xp̄s filius dei viui ſum q̄
loquoꝛ per os iſtius puelle ⁊ ancille: nunciāte vniuerſo oꝛbi ꝙ
agant penitentiam ira enim mea parata eſt contra eos obſti-
nati ſunt in peccatis. purgare volo vniuerſum oꝛbē:⁊ oēs pec
catoꝛes delere. volo iuſtos autē ⁊ bonos cuſtodiam vt nec ca-
pili cadāt de capite illoꝛū: tribulationes mittā in mundum q̄
non fuerunt ab initio mundi. hec vero ꝙ aptiſſime loquitur
virgo maria:⁊ mater dei que mundum ⁊ peccatoꝛes teneo ne
pꝛecipitentur ad pꝛeces meas filius meus iram ⁊ vindictam
differt: ſi non emendauerint in bꝛeui ſentient videbūt tribu-
lationes tales quales ab initio ſeculi non viderūt pactū meū
⁊ filiī mei ruperunt. Sanguis ⁊ clamoꝛ chꝛiſtianoꝛū aſcendit
in celū/ ꝓpterea intelligant omnes qualis futurus eſt ſtatus
in eccleſia: talia ⁊ ſimilia immo multa maioꝛa he ancille dei
loquuntur:⁊ infiniti hoīes fuerunt ad eas: videndas eas: et
narrant redeuntes a deo ſtupendia vt nec ſcribere auſus ſim
dicunt vt notetur menſis auguſti:⁊ ſequēs neſcio: quid dicam

cariſſime preceptor q̄d hec portēta ſibi vellē:ego omnino cre•
do ꝙ iratus eſt dn̄s de⁹ contra mundū q̄ in tam maximis pec
catis et enormibus poſitus eſt vt nunq̄ a principio ſui fuerit:
intelligere vellē tuā ſuꝑ hanc opinionē aut ſi ſit fruct⁹ aliq̄s
in gallia q̄ aliquidē de hac tribulatione predixerit. Turc⁹ om
nino expectatur:trecentas em̄ trifrenes paratas hꝫ vltra q̄n•
quaginta tarenes que iam apud ciuitatē veterē ſpoliatum na
ues in vrbē venicā :deus nos ex alto tuetur miserat⁹ ſuos chri
ſtianos.Uale datū Rome octaua aprilis:anno dn̄i milleſimo
quingenteſimo quatridecimo.

Deo gratias.

Iohannes de rupeſciſſa de ordine minorum
multa predixit mox futura de duobus antechriſtis: ⁊
deſolatione terrarū:et generali conculcatione cleri: ⁊
reductione totius orbis ad fidē Chriſti:pluraqꝫ alia que di•
xit ſibi reuelata a dn̄o Ieſu:et diu in vinculis tentus grandia
ſcripſit de futuris.

Ait lib.fortalitium fidei.

De ſignaculis crucis in veſtimentis Iudeorū
impreſſis.

Mirabile accidit in ſupradicto regno ca•
ſtelle anno a creatione mūdi quinqꝫ.M.lx.ſecū
dum cōputationē hebreorum:qui quidē annus
concurrit cū anno dn̄i milleſimo.ccxcv. In quo
anno mortuus fuit rex Sanct⁹ fili⁹ regis alfonſi
et regnauit rex fernādus eius filius:vnde narrat magiſter al•
fonſus conuerſus in lib. de bellis dei.cxxvij.ꝙ tempore ſupra
dicto ſurrexerunt duo iudei:q̄ prophete dicebātur: quoꝝ vn⁹
erat in ciuitate abulen̄.⁊ alius in villa que dr̄ aylon q̄ quidem
duo tā magnalia loquebātur:et quandoqꝫ futura prenoſtica•
bant ⁊ occulta reuelabant:⁊ ſecundū mortē eorū honeſte viue
bant ꝙ ab oībus iudeis iſti⁹ regionis reputabātur ſancti pro
phete.Et exiuit eoꝝ fama in regnis circūuicinis ⁊ dederūt ſe•
curitatem oībus iudeis ⁊ aſſignauerūt eis terminū ſue redē•
ptionis ꝑ die aſſignato q̄ fuit vltima dies quarti mēſis ſupra
dicti anni q̄ apud eos dicit̄ chālim:in qua predicerūt ꝙ iudei
debebāt habere a deo ſignū ſue redēptiōis miraculoſe factuꝫ
ſcꝫ ꝙ illa die audirēt oēs vocē magnā cornu:quā vocē ipſi at•
tendebāt ſemꝑ debebāt audire qn̄o veniret meſſias ⁊ haberēt
exire a captiuitate:⁊ ꝓpter hanc magnā famā cecidit magn⁹
timor ſuper iudeos:qꝛ maior pars eoꝝ credebat hoc ſine du•

bitatione:ꝛ ideo ſanctificauerunt ſe ꝛ preparauerūt ſe:fecerūt
qꝫ penitētias i ieiunijs multis cū ſatiſfactionib⁹ ꝛ elemoſinis
quaſi ad deū reuerſi orātes vt ſibi predictū ſignuꝫ ſue ſalutis
oſtēderet:qn̄ venit ann⁹ ille menſis ꝛ dies aſſignata valde ma
ne ſurrexerūt veniētes ad ſinagogas ſuas ad adorandū deuꝫ
induti ſidonib⁹ albis lineis ſeu ſericis prout eſt moris apud
eos fieri in die expiationis ſcꝫ in die decima menſis ſeptimi.
Et tūc altiſſimo deo cooperāte q̄ nullū tēpus ſine bonitatis
ſue teſtimonio reliquit in ſuis domib⁹ ſupradictis apparue-
runt ſigna crucis in olb⁹ ꝛ vbicunqꝫ erāt etiā in illis ſyndoni
bus q̄ ſeruabātur in coꝝ apotecis. Quo ſigno viſo multi coꝝ
fuerūt turbati quoꝝ q̄daꝫ dicebāt ꝙ hoc fuerat factū diaboli
ca arte:ꝛ nimirū cū p̄deceſſores coꝝ de xp̄o maxima miracu-
la faciēte dicebāt in Belzebub eiicit demonia Ma.xj. Alij vero
dubitabāt nō audētes loq̄ nec aliq̄d iudicare. Alij vero credi-
derūt hoc ſignū fuiſſe veri xp̄i crucifixi:ꝛ diſpoſuerūt ſe ad fi-
dē cū baptiſmo recipiēdā:iſti fuerūt pauci iuxta illud Hiere.
iij.ca. Aſſumā vos vnū de ciuitate ꝛ duos de cōgregatiōe. Sal
uator eſſet de via q̄ ducit ad paradiſum dicit ꝛ pauci inueniūt
eaꝫ. Mat.vij.c. Que oīa large tradūtur a ſupradicto magiſtro
alfonſo.libro et cap̄. quibus ſupra. Qui ex predictis ſe aſſerit
multa vidiſſe.ꝛ ideo teſtimoniū perhibet:vn̄ in fine illi⁹ capitu
li narrat ꝙ cū ipſe eſſet medic⁹ aliqui p̄dictoꝝ petebāt cōſiliū
medicine vt poſſent curari a p̄dictis cogitatiōib⁹:qꝛ credebāt
parētes coꝝ ꝙ eis acciderat ex aliqua infirmitate ꝛ debilita-
te cerebri dixit etiā ꝙ multo tēpore ipſe fuit in dubio quo ad
iſtud ſignū:ſꝫ illuminānte deo credidit iſtud ſignū fuiſſe verū ꝛ
magnifeſtū miraculū ꝛ cōuerſus eſt ad fidē xp̄i:ꝛ ideo ſup hoc
in teſtimonium veritatis inuocat ſup ſe teſtes celū ꝛ terraꝫ ꝙ
ipſe vidit omnia predicta eodē anno quo acciderāt. De codeꝫ
etiam ſigno facit memoriā magiſter iohannes conuerſus in
libro ſuo de cōcordia legum ti.iij.c.iiij. dicit enim ibi ꝙ pre-
dictum miraculū accidit in ſupradicto regno p.xl.annos an-
te tempus ſuum et querebat a iudeis qui remāſerant quomo
do cū tanto ſigno poterant remanere in iudaiſmo:ꝛ dicit ꝙ re
ſponderunt ſibi:quia rabini iudeorum illius temporis publi
ce predicabant illud illuſione dyaboli eſſe factum ad iudeo-
rum deceptionem:et ꝙ omnino vt prius in lege moſayca for
tes permanerēt:et dicit vlterius ꝙ quidaꝫ nuncius pape ſuo
tempore venit ad partes iſtas qui cū hoc cognouiſſet per euꝫ
fecit p notariū publicū ſcribi rei veritati facta diligēti inq̄ſi-
tiōe. Recepit eni multos teſte iudeos de viſu licitevt decuit ad

iuratos qui ꝑ certiſſimo hoc aſſerebāt ⁊ dicit ꝙ oēs aliȷ̄ iudei
illi' tpis ꝯſitebant rei hui' veritatē. Sequit ⁊ de hoc facio oī-
bus fidē certā ⁊ iuro ꝑ nomē dei hec oīa ꝑdicti miraculi eē vra
De ꝑdicto ēt miraculo dñs paul' burgeñ. eps ī ſuo dyalogo
dī. ꝫ. c. iiij. poſt mlta q̄ ſupradicta ſūt dī. Ego aūt lꝫ nōdū eſſeꝫ
tpe iſti' ſigni nat' q̄ qdē termin' ꝓceſſit natiuitatē meā ꝑ .lx.
ānos fere teſtificator tñ corā deo ꝟ ꝑdictū ſignū mō ꝑdicto ꝑti-
giſſe ſepe ⁊ ſepiſſime audiui ab ātiq̄orib' iudeis nullo ꝯdicēte ī
ipſo facto niſi ſolū in cauſa ei' q2 qdā eoꝝ attribuebant magi-
ce arti: qdā vero cauſā relinquebāt ſub dubio. Ego aūt quoqꝫ
mirabar qūo dñi illi' tpis ꝓſerti eccleſie prelati de hoc nō fe-
cerūt mētionē in ſuis hiſtoriis de quo tñ rōnabiliter debuiſ-
ſet feſtū imperpetuū celebrari ad honorē ſancte crucis ſꝫ reue
ra hanc admirationē tollit a me exceſſiuis iudeoꝝ ſtatus in
illis regibus tñ eñ locū habebant cū regibus ⁊ principib' ter
re tā eccleſiaſticis q̄ ſecularibus ꝙ hoc potuerūt cauillationi-
bus ſuis impedire. hec ille. Patet ergo teſtimonio ꝑdictoꝝ tri-
um ſolēniū teſtiū predictū miraculū fore verū cū in ore duoꝝ
vel triū ſtet oē verū teſte ſcriptura. nō eſt dubiū qn plura alia
miracula in aliȷ̄s partibus orbis iudeis acciderint propterqꝫ
merito in cognitionē catholice fidei debuiſſent venire: ipſi tñ
magis idurant in obſtinata malicia. Sicut eñ ferrū ꝑ frequē-
tē maleationē idurat ſic ⁊ ppl's iudeoꝝ ꝑ frequētia miracula
ei oſtēſa: vñ ⁊ de eis ſcriptū eſt. Job. xlj. Cor ei' indurabit qua-
ſi lapis et ſtringet quaſi malleatoris incus. Siue ergo videāt
miracula ſiue ſentiant caſtigationes ⁊ flagella nō ꝓpterea cō-
uertunt: ſed in ſua malicia obſtinant. Hiere. v. Attriuiſti eos
⁊ renuerunt accipere diſciplinā. Nec mirū q2 vt dicit. Eccl. vij.
nemo pōt corrigere quē ille deſpexerit ⁊ ſic patet tota decima
cōſideratio que erat de iudeoꝝ mirabilibus ⁊ de ſua obſtina-
ta malicie. ¶ Circa annū dñi milleſimū quingenteſimū tres
ſoles in celo apparuerunt verſus occidētē q̄ paulatim in vnū
corpus ſolare redacti ſunt grande ſpectaculū grandia prefigu-
ra: quaſi aſia: africa: ⁊ europa: ſub vna monarchia ſtatim con
iungi debent. Sed potius noticia vnius et trini dei toti orbi
futura imminet.

¶ Summa literarū Sereniſſimi Regis Ungarie: Ad pontifi
cem Leonem decimum.

Ego ſiquā hacten' ſpem habui: vt dei optimi maximi
ope īcolumis ſemꝑ eſſet ſtatus reipublice Chriſtiane
eā nūc breſſime p̄ oīno depoſui: tum q2 huic meo re-
gno Turcharum bellū ingens imminet: tū qm ad id iter Re-

ges chriſtianos rem deueniſſe cognoſco vt non facile ſit niſi tue ſanctitatis authoritas intercedat:inter eos cuilibet ali-quando componere. Turcharum igitur copie in duas diuiſe partes:quarum prima continet ferme equitum peditumq; centum milia. Altera vero octoginta loca non admodum munita regni mei occupauerunt:indeq; vt ad nos eſt delatū mi-nitantur Budā que regni noſtra eſt:& capta deſperandū prſus eſt de ſalute regni:ſeuēturas. E quib' imodicus exercit' Meotidem verſus recta profectus eſt:vt perculſi timore finitimi.& imprimis frater noſter Rex apollonie nō audeāt periculo re-rum ſuarum:et ſi auderāt nequeant nobis pene oppreſſis ſuccurrere. Nitimur nos que noſtre vires ſunt hos conatus in-fringere:ſed niſi ope Chriſtianorum Regum:ad quos ea ma-xime res pertinet vel q2 nos quoq; chriſti fidem colimus ſeu quod capto regno noſtro in caput eorum bellum omne vertitur. Nequaꝙ̄ cōfidimus diutius reſiſtere poſſe. Sanctitas itaq; tua qđ ſuarum eſt partium:operam enixe dabit ne rebus inter chriſtianos Reges periclitantibus:nos quoq; miſeria turchis opprimamur ſedet ergo & componat inter eos quan-tum poteſt. Sanctitas tua maximeq; curet:nedum ſegnior eſt ꝙ̄ nobis opus eſſe cognoſcimus. tunc opem ferre velit: cū minime prodeſſe poſſit. Datum Bude ꝑ nos Ludouicū Ungarie regem. die.ij. Julij. M.ccccc.xxj.

¶ Lemouicen̄.

¶ Clemens vj. fuit nomine re totus virtuoſus.

¶ Lemouicen̄.

¶ Innocentius.vj. fuit amator religioſorum.

¶ Lemouicen̄.

¶ Urbanus.v. fuit abbas maſſillen̄. ordinis ſancti benedicti decretorum doctor & ſanctus reputabitur.

¶ Lemouicen̄.

¶ Gregorius.xj. fuit dictus petrus de bella forte lemouicen̄. diocesis. obijt Rome in pace chriſti:poſt eum ſequitur tribu-latio quem dominus beate brigitte preoſtendit propter pec-cata cleri.

¶ Hec in cronica dicta Mater ſeu mare hiſtoriarum.

¶ Explicit prima pars huius libri.

¶ Senſuyt la ſeconde partie de ce liure.

¶ Lã de grace ſix cẽs eſtoit pape en Rõme ſainct Gregoire docteur de ſaincte egliſe: auq̃l temps par vne pſonne furẽt pphetiſees ces pphetics ⁊ reuelatiõs ainſi que ſenſuyuent.

Ung Roy ſera en Gaulle nõme. R. Et celuy Roy ſera chãpion au chief dor ⁊ en aura vng autre auſſi bon q̃ le chãpiõ. Et ſe ne fut vne mauuaiſſe guerre q̃l aura par mauuais admõneſtemẽt: du tẽps ſalomon iuſques au dragon de babiloine nauroit au mõde vng ſi ſaige hõme cõme il ſera: car ſa renõmee eſpandra iuſques a labre ſeiche. Du roy q̃ apres ceſtuy ſera iouiſſant de ces taiches ⁊ de ces bõtez: ⁊ de ſa courtoiſie ⁊ cõme il croira en ſaincte egliſe. Et celuy chãpion de gaulle q̃ ſera nõmee frãce courra la paour q̃l ſera par tout le mõde ⁊ les deſtruira preſque tous: ⁊ durera la renõmee de luy iuſq̃s au iour du iugemẽt: ⁊ ſes bõnes oeuures ſerõt ramãtues p tout le mõde pres ⁊ loing: ⁊ iamais ne fauldra. Celuy q̃ la mauuaiſe guerre cõmẽcera ẽpirera pmy le mõde ⁊ fera grãt dõmaige: mais ſon ẽpiremẽt ne ſera pas tout par ſa coulpe. ¶ Le pmier empiremẽt eſt orgueil q̃ les clers ⁊ gẽs laiz prẽdrõt ⁊ vouldrõt tenir meſnaige dõt il aduiẽdra grãs maulx au ſiecle. Lautre ẽpiremẽt ſera q̃ de celle guerre mourra mauluaiſemẽt plus de trente mille q̃ hõmes q̃ fẽmes: ſans vne grãde deſtruction q̃ ſera faicte de payẽs apres ſa mort. ¶ Le tiers ẽpiremẽt ſera

q̃ deſſors en auãt ne croirõt les gẽs ſi pfaictemẽt
au ſacremẽt ď ſctẽ egliſe cõe leurs ãceſtres croiẽt.
IE pẽſe aux terres q̃ ſeront parmy le mõ
de enuiron le tẽps de lincarnation noſtre
ſeigneur. M. cinq cẽs ans: car il ne regar
derõt ne tiẽdrõt les doctrines de leurs anceſtres:
mais ẽſuiuerõt les oeuures q̃ en celuy tẽps ferõt
les tirãs ⁊ leurs diſcordz enſuyueront/ et ſeront
aueccq̃s vng gouuerneur a q̃ la porte sera briſee
a force dargẽt: q̃ les tirãs luy dõneront. Les p̃latz
mẽt a force dargẽt: ⁊ ſachez q̃ ce aduiẽdra a eulx.
En celle terre y aura vne diſcorde entre deulx
clercz q̃ celuy q̃ aura force dargẽt viendra au deſ
ſus ſoit droit ſoit tort: ⁊ ſi pdra celuy q̃ point dar-
gent naura: ⁊y aura lors vne mauluaiſe couſtu
me. Ilz ne regarderõt pas aux bõnes operatiõs
q̃ aurõt faictz les ſainctz gouuerneurs ⁊ les ſainctz
miſtres. Mais ilz regarderõt a ce q̃ aurõt fait les
mauuais tirãs ⁊ les mauuais miniſtres q̃ aurõt
briſee la porte ď fer ⁊ de paſſe fer. Les clercs aurõt
chãge leuãgile ď mõſeigñr ſaict Jehã q̃ diſt q̃ cha
ſcune choſe p force dargẽt ne ſe face. Adõc ne au
ra meſtier le liure des euangiles: car les iuges ne
garderõt iuſtice q̃ a force dargẽt: ⁊ ſi cõmẽcera ce
ſte oeuure mauuaiſe en celuy tẽps: mais vng peu
auãt aura elle eſte cõmẽcee en la court du gouuer
neur nõ pas ſi appertemẽt cõe il ſera pmy le mõde
en celuy tẽps. Et ſaichez q̃ p celuy peche en mon-
ſtrera noſtre ſeigneur Jheſuchriſt vng ſigne.

¶ De la mer qui croiſtra deſſus la riue hault comme les montaignes.

Il fera croiſtre la haulte mer deſſus les riues ceſt adire deſſus la riue du lys cõme ſont les montaignes deſſus les plaines terres: ⁊ ſi ce neſtoit par vng ange ilz noiroyent tous par leur peche: mais ceſte mer montera deſſus les riues fort eſtendu tout apertement. La porte denfer neſt pas fermee a iceulx mondains q̃ mengeuſſent ⁊ boyuent oultre ce q̃lz ne doyuẽt: ne aux fornicateurs ne aux auers de leur auoir ne aux hõmes q̃ ſont plains de yre ne denuie. Ne a ceulx q̃ ſont orguilleux les portes d̃ paradis ne ſerõt iamais ouuertes: ſe ilz ſe laiſſent mourir a ces pechez. Et en celuy tẽps ſerõt les clercz en telz pechez: en la court du gouuerneur ne pourront nulz entrer ſe ilz nõt force dargent: ⁊ par force dargẽt ſerõt dõnees les ꝓbendes aux clercz Et quãt celuy tẽps ſera q̃ lon en face la prouue apertemẽt: q̃ en la court ſen aillent deux clercz Lũg q̃ ſera bon: ⁊ lautre ſera mauuais. lũg poure: ⁊ lautre riche. Le riche ſera mauuais: ⁊ de mauuaiſe renõmee: ⁊ ſi aura auec luy quatre vaſſaulx ⁊ vng coffre plain dargẽt. Et le poure clerc ſera en poure veſtement ⁊ q̃ dye au gouuerneur. Syre ie nay rien ſi dieu ⁊ vo⁹ ne le me donnez. Je vo⁹ prie pour dieu q̃ me vueillez faire chanoyne de tel lieu. Quãt il aura ce dit les tirans diront au gouuerneur. Sire vng tel clerc vous prie: et requiert pour dieu: et nous auſſi vous en prions nous humblement quil vous

plaiſe la luy donner:car en celuy eſt bien ẽploye. Quãt le chief deult a lhõme treſtous les aultres mẽbres du corps ſen ſentẽt. La court du gouuerneur y:a en ẽpirãt nõ pas au ſceu ꝛ cõgnoiſſãce de toutes gẽs:mais en repos entre les clercz ꝛ ſaiges pſonnes. Et quãt elle ſera deſcouuerte: lors cõmẽcera le mal p tout le mõde vniuerſellemẽt: ꝛ ſaichez q̃ les gẽs amẽderont quant la mer ſera veue en telle maniere:ꝛ en maintes terres aura eſte amãde le mauuais exẽple q̃ les clercz aurõt mene au ſiecle. La mer croiſtra en toutes les puices du monde: voiremẽt ſi ferõt es parties des yndes ꝛ ſaichez q̃ la mer croiſtra biẽ grande a merueilles: La marche amoureuſe ſi chãgera ſon nõ car autãt q̃lle ſera amoureuſe autãt elle deuiẽdra ploreuſe ꝛ pour celuy peche q̃ ilz aurõt maintenu en leur pays ꝛ q̃ mauuaiſemẽt gaignerõt les terres aux poures hões:pour leur malices deuiẽdrõt ilz de ioye en pleur ſi cruellemẽt q̃ p tout le mõde on ne plera quãt ilz ſerõt en pleurs iugez ꝛ deſheritez ne laiſſeront ilz leur couſtume ne leur mauuais gaing. ꝛ en ſerõt iugez en vne maniere que leur terre deuiendra autelle cõme les terres ꝛ les ayres de aq̃llee ꝛ de rauẽne:car en celuy tẽps nul ne vouldra heberger dedãs. Quãt les mauuais chreſtiẽs q̃ a ce tẽps ſerõt qui auront paſſe de mal gaing. leur nef ꝛ toutes les gẽs du mõde:ilz yrõt parmy le mõde gaignãt mauuaiſemẽt ꝛ ſachez q̃ auãt q̃ leur maiſtreſſe cite fonde ſerõt ilz lapidez en maintes terres:pource q̃ tout leur auoir aurõt

prins ⁊ mal gaigne. Premieremēt ſerōt ilz lapi-
dez en vne puice q̄ lon appelle friſe: ⁊ pource luy
exemple en ſerōt ilz en maintz autres lieux aux
eſpees ⁊ couſteaulx mis a mort. Pourquoy ſouf
frera ſaincte egliſe a celuy tēps celles gēs ſi mau
uaiſemēt gaigner ⁊ aller parmy le mōde. Le gou
uerneur ⁊ les tirās d̄ſcordez les ſouffrera pource
q̄lz en aurōt grās richeſſes: ⁊ que celle mauuaiſe
gēt aura ſes cōpaignōs parmy le monde: ⁊ ilz ſe
rōt en la court du gouuerneur: ⁊ to⁹ les maulx ſe
ferōt p̄ force dargēt. Les mauuaiſes gēs auront
leurs deniers illec aucūs poures clercz viēdrōt a
luy ⁊ luy dirōt q̄l leur dōne de ce treſor ⁊ il les fera
payer a ſes cōpaignōs en leur terre: il leur dōnera
de ſon auoir pour le mal gaing quil en fera.

IL trouuera ſemblablemēt le mauuais gaig
multiplie parmy le monde. Mais il enuoira
ſes meſſagiers a lapoſtolle q̄ ilz en face iuſtice ter
rienne ſelon ſaincte egliſe ⁊ lapoſtolle le gouuer
neur en fera ſon cōcille par le cōſeil de to⁹: q̄ nul
q̄ mauuais gaing fait ne ſoit pas mis en terre ſil
ne rēd le mauuais gaig q̄l y aura faict en ſa vie
⁊ ſera choſe puuee. A celuy temps ne tiēdra lon ce
luy cōmādemēt: q̄ au temps q̄ la porte de fer ⁊ de
paſſe fer ſera briſee a force dargēt par ladmōne-
ſtemēt d̄s tirās aiſi cōme ay dit cy en arriere faul
dra celle bōne ſentēce pource q̄ ces tirās deſcordez
aurōt de grās richeſſes pour eulx en celuy tēps.
Saichez q̄ leurs chābres ne ſerōt pas telles q̄ fu
rēt celles des apoſtres: ne celle du gouuerneur ne

ſera pas telle cõme fut celle de mõſeigneur ſaict Pierre: ne en ceſtuy ſiecle ne en lautre: ⁊ pour ces oeuures ẽpirerõt toutes gẽs: ⁊ aura au mõde de mauluaiſes ⁊ terribles gẽs: cõme ſerõt ceulx deſ q̃lz ie feray mẽtiõ icy ⁊ ailleurs. Et ſerõt ẽcores pires apuers: ſaulue le bapteſme q̃lz aurõt Jlz croiront en noſtre ſeigneur ieſuchriſt mieulx q̃ ne ferõt pas les aultres: mais leur auoir: ⁊ les pechez q̃lz auront en eulx les honnira en ceſtuy ciecle. et en lautre. Dont viẽdra ce peche entre les gẽs. Jl y aura vne partie deulx q̃ en barbarie yront: ⁊ de la luy viẽdra ce mauuais peche q̃ moult les hõnira: ⁊ maintes autres gẽs en ſeront honnis ⁊ entachez pour leur cõpaignie auoir: ce en aduiẽdra Jl fut voir q̃ abrahã eut vng filz q̃ eut nom yſmael duq̃l doiuẽt yſſir les gẽs dont ay faict mẽtiõ q̃ les parties des yndes ꝺ̃ſtruira. Les eaues doulces courront vers les montz ⁊ les autres vers la viſme: ⁊ pourront aller les gẽs parmy la mer es parties des yndes: ⁊ au chief de cent ans apres q̃ ce ſera aduenu en ces p̃ties ſera il tel miracle en grece et autant en barbarie.

¶ Du bon marinier qui aura long bras long ⁊ lautre court.

Des gens q̃ ſont hebergez deſſus la marine q̃ iadis furẽt de linceſtre des troyẽs q̃ eſchapperent de loccision des chreſtiẽs dõt leur ſeign̄r porta la teſte enueloppee de argẽt lequel on pourra nõmer le bon marinier: Pource q̃ plus ſera trouuee ꝺ̃ bõnairete en eulx q̃ en autre gẽt

ꝛ ſi aura vng bras lõg ꝛ lautre court. Et alors luy croiſtra lautre bras moult lõg par deſſus la mer ꝛ celuy dõra le gouuerneur le chãpion q̃ a celluy tẽps ſera: ꝛ ce ſera pource q̃ plꝰ aura trouuee de debõnairete en eulx q̃ nulles autres gẽs du siecle. ¶ Celle gent ſerõt pou priſez pource q̃lz ſont ſi pou de gẽs/ mais ilz ſerõt doubtez en toꝰ lieux ou eaue courra: ꝛ ſi aurõt vne bõne tache en eulx q̃ moult leur vaudra vers dieu et au ſiecle: et ne faulõra de cõuenãces le bõ marinier/ ꝛ durera ſa bõne renõmee tãt q̃ lũg bras luy croiſſe vers grece/ ꝛ lors yra ẽpirãt: ꝛ ce luy fera faire la force de largẽt aux chãpions q̃ mourront en cõtumace q̃ enuiron luy mettrõt le feu mais riẽs nen gaignera: ꝛ pour ce feu naiſtra en celle gẽt vne malle tache q̃ a peril de leurs corps ꝛ ames les conduira: ꝛ en celuy tẽps q̃ le feu y ſera mais lꝰ fuyra celuy q̃ laura boute/ ꝛ dõnera mal exẽple pour corps ꝛ ames mais ains q̃ le feu ſoit eſtaint dirõt a ceulx q̃ auec eulx ſerõt logez ptez de nez pays car voꝰ auez mis le feu en nez maiſons: ſi ſen yront auec vng chãpion es pties de iheruſalẽ/ ꝛ ferõt tel ſeruice a ſaincte egliſe cõme ilz aurõt faict par maiteſfois/ ꝛ deſlors en auãt ſerõt ilz craigz ꝛ redoubtez pmy le mõde. A celuy tẽps occiront ilz le ſerpẽt ẽmy la mer q̃ mait ẽnuy leur aura fait. La maiſtreſſe ville aura nõ malti ꝛ ſa puice aura nõ vent ſer q̃ toutes bõnes graces luy viẽdrõt de toꝰ pais Mais pour les bieneuretez q̃ en eulx ſerõt/ leurs voiſins en aurõt enuie ꝛ les nõmerõt les mauuais

Digitized by Google

mariniers/mais de ce mātiront ilz:⁊ ceſtuy nom
achepterōt ſi cher maintz ſerpētins q̄ malteſſoys
ſyront autāt ca ⁊ la/q̄ iamais noſeront entrer en
mer ſinon par leur cōge. Droictemēt a celuy tēps
tirerōt il tretous Vne cordelle cōme leurs āceſtres
auront tire:mais ancoys q̄ il ſe boutēt a tirer la
cordelle tous enſēbles lachecteront bien cher ceulx
q̄ mauuaiſe corde aurōt tiree:⁊ ſi y en aura d̄ telz
q̄ tireront Vne corde pour conduire le feu pl⁹ pres
q̄l ne ſera et a celuy tēps approchera ſa fin ainſi
cōme elle fut encōmēcee ⁊ puis yront les gēs hors
qui celuy temps ſeront quant le monde Viendra
a deffinir/ilz ſe hebergeront en Vne yſle de mer:
⁊ porteront auec eulx leurs richeſſes ⁊ leur auoir
pource que les terres denuiron eulx ſerōt gaſtee
mais en ceſte yſle ilz trouueront/ aſſez de quoy
ilz pourront Viure/ aſſez en pourroye compter
de leurs bontez ſe le loiſir en fuſt. Ilz aurōt Vne
bonne tache en eulx que on pourra bien croire ap
partement ce q̄l dira de leur bouche mais deſlors
en auāt ne la pourra on ſi biē croire pour ſermēt
ne pour fiāce:mais doreſnauāt iuſq̄s a la fin du
monde ſeront ilz ainſi biē amēdez cōme leurs an
ceſtres eſtoiēt:⁊ ſachez q̄ celuy amendement leur
Viendra par le conſeil q̄ donne leur ſera ꝑ Vng
eueſq̄ de leur terre q̄ auecq̄s eulx paſſera la mer
par le cō mādement du gouuerneur y aura de telz
q̄ dignes ſeront deſtre deſtruictz pour ſes pechez ⁊
pour le mauuais exēple q̄l mettra deuāt le peu-
ple dont dieu en monſtrera maintz miracles de

lors en auãt en vne marche q̃ ſera tournee dã-
mour en pleur pour vng dragon ce miracle ſera
celeſtiel et en aura de maintes manieres.

Iadis il yſſit auſſi vne gent de troye pour la
grant guerre q̃ y ſuruint pour leurs pechez
dont il ſe eſloigneront en ytalie/ dont vne partie
en ſont deſia chreſtiẽs ceſt la partie de rome:⁊ les
autres ne ſeront chreſtiens ſinon au tẽps q̃ le bon
chãpiõ ſera en gaulle q̃ a celluy tẽps ſera nõmee
Frãce/ celuy q̃ tãt de bien fera en ſa vie:mais ilz
aduiendra q̃lz ne tiendrõt la foy de chreſtiẽte ain
ſi parfaictement cõment il font huy la foy de ma
homet q̃ leur foy yra en ẽpirãt/⁊ ce leur aduiẽdra
par deux pechez dont lũg peche ſera le mauuais
gaing q̃lz feront mauuaiſement:⁊ lautre ſera q̃
il ne croiront parfaictemẽt en la foy de noſtre ſei
gneur ieſuchriſt/ dõt en vne cite nõmee brize mon
ſtrera noſtre ſeigneur ieſuchriſt le ſigne de leur de
ſtruction q̃ ſera honteuſe ainſi ꝯme ama en vne
marche q̃ en celluy tẽps on pourra nõmer la ma-
che amoureuſe mais au temps de la greigneur
guerre q̃ iamais ſera au ſiecle entre le chãpion q̃
mourra en contumace ⁊ le gouuerneur de lautre
part ſi la pourra on nõmer la marche ploreuſe et
pis ſera de plus en pl⁹ iuſq̃s au dragon de babi-
loyne/⁊ ce leur aduiendra pour leurs pechez:⁊ en
ceſt annee aura maintes citez q̃ periront pour les
pechez q̃ iadis furẽt encõmencez ⁊ en la maiſtreſſe
cite de celle puice enfondrera auãt q̃ le dragon vi
enne ⁊ celuy aduiendra pour ycelluy mauluais
peche. Et deuãt q̃lz fondẽt en ſeront la plus part

deſtruictz de eſpees ⁊ de glaiues ⁊ to⁹ leur mau-
uais gaing leur ſeront tol⁹ ⁊ lauront pourchaſſe
ꝑ les eſtrāges pais ⁊ ce leur feront leurs voiſins

Du bō chāpiō q̄ ne ſouffrira nul mauuais gaig.

VNg chāpiō ſera q̄ ne ſouffrira nul mau
uais gaing: ⁊ mettra les terres en grāt
paix mais tāt ſerōt multipliees les ma
lices q̄ iamais entre eulx bon tēps ne ſe
ra/ ⁊ en celuy tēps ſçauront pl⁹ de mal les enfās
de quinze ans q̄ ne font ceulx de maintenāt a .xl.
Et droictement a celuy tēps q̄ le dragon de babi-
loine ſera venu en ce monde pour vng homme
qui ſera au ſiecle en aura plus de cent.

¶ Des champions qui paſſeront la mer.

SEra eſtably ꝑ le general concille q̄ to⁹
les chāpiōs doibuēt paſſer dela la mer/
dont les chāpions paſſeront pour oſter
la ſaincte cite es mains des meſcreās/
dont le gouuerneur en paſſera ⁊ apˢ aura en cel-
luy tēps vng bon chāpion tous ſerōt dignes dar
doir/ fors ſeullemēt deux dont lūg ſera de france
⁊ lautre anglois. ces deux ne vouldront prēdre de
lauoir aux payens: ains ſerōt mortelz ennemis.
Il y en aura ſās foy pour lauoir des payēs. Les
chāpions q̄ mourrōt en cōtumace prēdrōt a grāt
plāte de lauoir aux meſcreās dōt lapoſtole ſadō-
nera a biē peu de foy vers noſtre ſeigneur ⁊ vers
ſon peuple ⁊ aura en deſpit des ꝑlatz de legliſe: et
pource luy ſera faicte telle hōte q̄lz les ſerōt mou
rir a douleur/ ⁊ ſes hoirs q̄ mourrōt a celle ſēblan
ce en telle maniere que leur biē voyāt ſera enuie.

¶ De romanie qui treſbuchera pour la guerre du champion qui moura en contumace.

Vne contree de ytalie treſbuchera et ce ſera pour la guerre dudit chãpion q̃ meurra en cõtumace. Elle eſt appellee romanie que pou demourrerõt en guerre iuſqs au dragon/ fors ſeulemẽt vne cite dõt la ſeigneurie luy ſera dõnee par ſes voiſins: ⁊ ſera celle cite appellee boulõgne dõt le biẽ luy ſurmontera de plꝰ en plus. Apres la mort du chãpion q̃ mourra en cõtumace ⁊ ſera trespaſſe du ſiecle. Icelle cite aura dedans ſoy hebergee vne grãt ptie de la ſciẽce du mõde et ſera peuplee de gẽs q̃ aymerõt biẽ ſaincte egliſe: dõt nr̃e ſeignr̃ leur dõnera vne grãt victoire deſſoubz vng chãtelier q̃ tiẽdra le pays mais iours. La ſerpẽte naiſtra en celle ꝯtree q̃ ſera rouge ⁊ vermeille cõe ſãg ⁊ ce ſera pour leſchauffemẽt de ſa luxure dõt celle aymera le tragõneau ⁊ telle en ſera la fin q̃ ilz ſe cõioindrõt lũg ⁊ lautre ⁊ eulx deux ſerõt mors celle nuict. Quatre des pchains parẽs a la ſerpẽte les ferõt mourir: pource q̃ le dragõneau ſera ſon mortel ennemy dõt la guerre en ſera cõmencee du re ⁊ aspre. Et puis yra celle cite treſbuchãt de iour en iour a la ſemblãce des autres citez. Elle ſera vne ptie acheuee auãt q̃ les cõtumaces ſoient affinees pour lapoſtole/ ⁊ p celluy de gaulle. Mais le dragõneau ⁊ la ſerpẽte naiſtrõt au deuãt de la partie du chãtelier/ ⁊ eulx deux naiſtrõt par leur force ⁊ pour le ſigne de meſcreãce adreſſez en celle cite. Et ce ſouffrera noſtre ſeigneur par maint mauuais peche qui ſera vſe en celle ville:

en leur contree ſera vne famine ⁊ ſera deſtruicte entieremẽt par lapoſtolle ⁊ par celuy de gaulle: mais le dragonneau ⁊ la ſerpente naiſtront deuãt la departie du chãtecler: ⁊ eulx deux naiſtrõt par la force ⁊ pour le ſigne de la meſcreance ď celle cite: ⁊ ce ſouffrera noſtre ſeigñr ieſuchriſt pour maintz mauluais pechez qui ſeront vſez en celle ville et en leur contree.

¶ De la famine qui ſera en roſie.

IL ſera vne grant famine dedans roſie q̃ pour celle famine ſera deſtruicte toute roſie ⁊ ſi neſtoit vne beſte q̃lz auront ⁊ des ſauuagines q̃lz occiront il ny demourroit vng ſeul hõme q̃ ne fuſt mort. Aux creſtiẽs rẽduz dela la mer cõmencera vne bataille aux payẽs de celle ꝯtree/ dõt ilz ſerõt deſtrẽchez ⁊ tous les Chreſtiens qui auec eulx ſeront en celle bataille. Pource quilz ne tireront pas to⁹ẽſemble a vne corde/ vne nef ſen yra parmy la mer de.t. chargee de payens q̃ ſen yront a leur mahomerie. Laq̃lle nef ſera toute briſee en mer/ et ſen yra la moitie au fons a tout ſa vitaille: ⁊ les gẽs ſen yront auec lautre ꝑtie par lautre mer moult angoiſſeuſemẽt dont il y aura trois chreſtiens q̃ reclameront piteuſemẽt noſtre dame de paradis ⁊ noſtre dame leur apparoiſtra ⁊ les conduira a ſauuete. Alors quãt les payẽs verront icelluy miracle: ilz diront q̃l ſe vouldront faire chreſtiens dont le Roy de celle contree les fera tous enſẽble mourir, ⁊ noſtre ſeigneur fera ẽporter leurs ames

Digitized by Google

voyãs tous en paradis dont celuy miracle ſera maintz payens meſcreãs de leur foy/ ⁊ de telz en y aura q̃ ſenfuiront en la chreſtiẽte pour eulx baptiſer Mais vng peu auant aura vng chãpion q̃ ſcaura la neceſſite de celuy affaire il ſen yra deuant lapoſtolle ⁊ luy criera mercy/ car il vouldra paſſer dela la mer ⁊ en fera ſon effort/ mais lapoſtolle ſen gardera iuſq̃s a ce q̃l ait faict ſon cõcille q̃ ſera eſtably pour la chreſtiẽte radreſſer ď dela la mer: dõt celuy cõcille ſera pourparle de iour en iour tant quil ſera du tout eſtably.

¶ Dytalie qui tremblera de ioye ⁊ de pleur.

LApoſtolle ⁊ la gent au Roy de Gaulle ſi feront trebuſcher les mauuais chreſtiens q̃ ſeront ſi faulx ⁊ desloyaulx q̃ il ne craindront ne doubterõt le chãpion ⁊ mourrõt en contumace/ dont noſtre ſeigneur en fera cy appert miracle que ceulx trẽbleront de pleur ⁊ ceulx q̃ deuers lapoſtolle ſe tiẽdrõt trẽbleront de ioye q̃ leurs ſurmontera pource q̃l verra aualler ſes ẽnemys dõt en ceſte ãnee pdra le lyon ſes ongles ⁊ en pdra la loupe ſa queue car point ne ſcauront trouuer medecine q̃ les ſache guerir de celle maladie. ¶ Dũg eſpreuier q̃ ſera Roy couronne de trois couronnes ⁊ de lhõme ď turq̃e q̃ troys iours gettera flambe par la bouche.

VNg eſpreuier ſera Roy courõne ď troys couronnes ⁊ aura pendu vng eſcu en ſon col q̃ le chãpion ſera nõme par la ſẽblãce de celuy eſcu q̃ touteſuoies de fiã

de ardãt allumera ytalie. Et mettra deſſoubz
ſoy les meſcreãs ſarrazins dõt les bõs ⁊ les mau
uais de toute ytalie trẽbleront:⁊ laiſſeront leurs
mauuaiſſes couſtumes y aura vng hõme dedãs
turq̃e q̃ touſiours gettera flãbe ꝑ la bouche:⁊ce
ſera appareſſant de maĩtes gẽs:celle flãbe ſera
ſigne doccisiõs dhõmes ⁊ d̃ fẽmes ⁊ mourrõt peu
apres ꝑ toute turq̃e dune maladie chaulde ⁊ boil
lãt cõe feu:la ſẽblãce de celle maladie ſera ſi hy-
deuſe q̃ nul myre ne le pourra congnoiſtre:ſeront
eſtaĩtes toutes les chãdelles q̃ noſtre ſeigneur en
uoye pour ſa vertu en la cite q̃ eſt au pres de. P.
elle ſera appellee. R. pource q̃ doresnauãt ne ſe
ra riẽs veu d̃ celuy miracle:les oſtera nr̃e ſeign̄r
ieſuchriſt:ſeullemẽt pour ce q̃l mettrõt a mort vng
ſainct hõme de celle ville pource q̃lz naimerõt la
foy q̃ leur ſera donnee ⁊ q̃ ne vouldront tenir ain
ſi q̃ par pluſieurs fois leur admõneſtãt ⁊ pource
le trebucherõt de ſa maiſtreſſe coulonne aual la
terre dõt ilz ſe debriſeront tout tellement que il en
mourra maintz:auãt quil meure il fera priere a
noſtre ſeigneur que il face pour luy vng miracle
Ceſt quil luy playſe eſtaĩdre ces chandelles iuſ-
ques attant quilz maintiennent ceſte foy:ceſt la
foy que noſtre ſeigneur donna a Adam et a eue
pour laquelle enfraindre fut leur ame en dan
gier ſe noſtre ſeigneur ne les euſt oſtez denfer.

IL ſera vne bataille deuant le ſabathon par
quoy en mourrõt q̃ dune part q̃ daultre plus
de cẽt mille payẽs. Il y aura en celle cõtree deux

roys payēs. Lung naura point dheritaige et ſera moult ſaige: lautre roy ſera aſſez ieune: et aura troys enfans de ſa femme. Les deux ſerōt maſles ꝛ lautre femelle: adōc luy vouldra dōner ſa fille: mais quāt les gens de ſon pays le ſcauront le deſtournerōt maulgre le vieillart: ꝛ ce feront ilz pour ce q̄ il vouldra eſtre roy de leur contree dont ilz en mourra de dueil: apres ſa mort ſe orguillera lautre roy ꝛ ſe vouldra mettre deſſoubz luy: dont la guerre cōmēcera: ꝛ ſe cōbaterōt trois iours entiers dōt la mortalite en ſourdra aux deux parties ilz ſeront plus de troys cēs mille: ꝛ a celuy point aura es parties de iheruſalē vne autre bataille ētre les chreſtiēs deca la mer ꝛ entre les payēs de celle cōtree dōt pour celle bataille ne demourera long tēps q̄ iheruſalē ſera es mains de la gēt de gaulle de la mer: ꝛ ſa celle gēt de gaulle ne fuſt: a peine q̄ toute chreſtiēte ne fuſt hōnie maugre lapoſtolle ꝛ toute ſa creāce en ſera mal miſe a celuy tēps: ſi les gēs de gaulle ne ſen alloyēt en ytalie pour ayder a lapoſtolle q̄ a celuy tēps ne vouldra eſtre doubtee nulle contumace. Mais ſaichēt q̄ celuy qui ne vouldra doubter ceulx de Gaulle le mettrōt deſſoubz leurs piedz.

¶ Du pape qui ſera dedans viterbe qui noſera regarder Romme.

MA ioye me vient de ce que il y aura vng pape dedans viterbe: qui noſera regarder Romme. Mais les Rommains ſachent que auant que celuy pape treſpaſ

ſe noſtre ſeigneur leur fera ſouffrir honte: et ſai-
chent que des lors en auant commencera la de-
ſtruction de plus en plus: et ce ſera pour leur pe-
che: et pour la maſſe ſemblāce q̄lz aurōt encōmen
cee vers noſtre ſeign̄r et vers ſaincte egliſe. Ma-
toye me diēt de loeuure de celuy ſainct pape na-
tif de frāce qui a celuy tēps fera trēbler les trois
greigneures parties du ſiecle: et ce ſera allemai-
gne et grece et toute la ſeigneurie iuſq̄s au gray.
Celuy pape leur fera ſouſtenir telle collee q̄ ſera
apparoiſſant par longs iours. Celuy pape ſera
puiſſant: et ce ſera pour la gent de gaulle q̄ luy ſe
ra obeiſſant a ſa voulente. Et le ſire deulx fera
ſemōdre le bon marinier pour paſſer dela la mer
et le bon marinier leur donnera leur nauire pour
paſſer: mais p̄mier q̄lz layēt paſſee ſourdra vne
diſcorde ētre eulx q̄ par maint iour leur fera ſouf
frir lāgoiſſe de leur anceſtre. En celuy tēps fera le
lōbard vne delloyaulte deſſus vng petit rainal
del q̄ vouldra ētrer en ſa caue dōt il en y aura de
telz dōt leurs hoirs en porterōt la bouche briſee et
les dētz et ce ſouffrir anſeſeign̄r dieu pour la mal
le pourparlence q̄lz feront et aura faicte vers les
epiſtez du marinier q̄ lōg tēps aurōt plurez leurs
pechez dont dieu en fera ſi appert miracle q̄ bien
ſera apparoiſſant aux lōbardz. En celuy tēps ſe
ra dedās ytalie vng ſergēt de noſtre ſeigneur ie-
ſuchriſt q̄ ſera extraict de gaulle. Celuy ſergēt ſe
ra en layde des loyaulx enuers Iheſuchriſt et ſain
cte egliſe et fera trēbler les mauuais par telle ma

Digitized by Google

niere q̃lz ſeroiẽt tous mattez ſe il veſquiſt lõgue
mẽt:mais deuãt q̃l treſpaſſe du ſiecle il fera tãt
deuers les loyaulx q̃ ce ſera merueilles Celuy a
q̃ la Belline aura tire vng de ſes yeulx ſe pour-
ra tenir a poulcin des lors en auãt qui ſera enchaſ
ſe de la ville quon nommera. C.⁊ ce leur aduien
dra par vng loup rapinãt qui ne ſe pourra ſoul-
ler dor ne dargent. Mais celluy loup par ſon aſp̃
te perdra ſa vie ⁊ tout ſon auoir:il ne paſſera mie
ſept ans quil ne recoiue celle collee: le commence-
ment ſera dedans marmor. Puis en celle marche
yſtra maintz faulx lombardz de plus en plus: et
ſourdra vne treſgrãde guerre es parties dacquil
lee:dont pour celle guerre en perdra maint prince
ſes gens. Il aduiendra pour vne lignee de tray-
ſtres q̃ en celle cõtree auront grãdes ſeigneuries
dont le ſire dacq̃llee en aura vne honte mortelle:
et le ſainct apoſtolle qui en icelluy temps ſera en
acquittera la beſongne en telle maniere que tous
les traiſtres ſe tiendront pour folz tous les iours
de leurs vies:ſera dedans la table du tirãt de cor
des vng ſi ſage damoiſel qui fera mainteſfoys
trẽbler toute la terre pour ſa ſcience ⁊ fera ſouſte
nir a la maiſtreſſe cite dõt il ſera extraict telle col
lee dont croullera toute ceſte annee:et ſi ce neſtoit
la priere que fera a dieu vng ſainct pape qui ſera
en celuy temps toute ytalie en ſeroit mauuaiſe:
lhoir du champion qui mourra en cõtumace luy
ſera ſi obeiſſant que a merueilles:mais auãt q̃ ce
luy tirant des cordes ſoit vaincu ſera vne grant

bataille deſſus la ville de. B. dont celuy hoir dudit champion qui ſera en cōtumace trepaſſe ſera vaincu: et deſlors en auant ſen yra en empirant la force de celuy mauuais tirant. Il ny aura enuiron le pape nul qui ſen puiſſe ayder de ces mauuaiſes oeuures ⁊ de celuy tirāt des cordes. Il fournyra en telle maniere ſa beſōgne q̄l ne en pourra eſtre deſtorne q̄ il nen face a ſa voulente. Mais a la fin ſera il tenu pour neant. Car dieu y mettra remede et noſtre dame.

¶ De la deſconfiture des allemans qui ſera entre. M. et. B. en vne vallee.

SEra pourparle entre les allemans de deſtourner la gent de Haulte hors dytallie: mais noſtre ſeigneur ieſucriſt ne le vouldra ſouffrir ⁊ en ſera veue la pu ue en vne vallee qui eſt aſſez pres de. M. et de. B. qui ſera la deſconfiture des allemans.

De la bataille q̄ ſera deuāt. M. dedās la marine.

AUra vne bataille deuāt. M. dedans la marine ſi felonneuſe que la pluſpart des gens en mourront: ces gens en ſerōt extraictz de la marine de ytallie ⁊ de prouēce. Mais la droicte cauſe ſera par la guerre q̄ ſera creue entre les affricās et le bon marinier: affin que les parties ſaichent que les plus aſſeures aurōt moult grāde paour. Et pour cela ne ſera abbatu leur orgueil.

¶ De la guerre et de la paix de millan.

IL y aura maintes haultes lignees dedans millan qui ſen orgueilleront par deſſus vne

auſtre: dōt celle lignee ſe garnira de ſon peuple: & les chaſſerōt & ferōt eſtrādre iuſq̄s au tēps du chā pion q̄ mettra le faulx gaing pour neant: & lors en ſera reſtauree la paix. Si celle lignee neuſt les taches de ce. Sa bōne oeuure fut moult a louer. Mais celle taiche les fera hair de leur voiſins ſa chent q̄ le ſeruice q̄ fera a leurs amis luy ſera ga rant par mainteſſoys.

¶ Du mōde & cōment il yra en empirant.

IAmais noſtre ſeignr̄ ne diſt choſe q̄ ne fuſt vraie ainſi ql diſt a ſon euāgile q̄ treſtous ceulx q̄ vielōrōt a moy ia ne ſe rōt boutez hors: yra apertemēt en ēpirāt treſtout le monde ainſi les hōmes cōme les fēmes/ les beſtes/ les poiſſons & les oyſeaulx/ le tēps le vent/ la pluye/ leaue courāt & treſtoutes les auſtres choſes & ſaichent tous appertement q̄ toutes les choſes terriennes yrōt en empirant ſe lon q̄ les femmes yrōt en empirant de la foy de ie ſuchriſt & ſi verrez raiſon pourquoy. Quant noſtre ſeignr̄ forma adā & eue/ il leur dōna foy & leur diſt. Toutes les choſes terriēnes ſoyent a vous/ fors ſeullement la vie de paradis et leur diſt. Or vo⁹ gardes bien de mettre la main a luy & ſaichez q̄ toutes les auſtres choſes ſont a vo⁹. Adam per dit la foy quāt ilz miſt la main en larbre q̄ noſtre ſeigneur luy auoit deffendu/ or luy vint cōparer & le f... choſe prouuee que ſi les choſes terriennes eſtoyent a luy obeiſſant or en fut il eſlongne/ mais non pas du tout a ſa foy/ mais il veult

auoir diceſſes choſes terriẽnes que la chair de ſon corps en ſuaſt. et quãt les iuifz mirent leur mais ſur ieſuchriſt ilz pdirẽt ainſi leurs heritaige. Et ſachez que a lheure que la foy yra en empirãt les terriẽnes denrees ſen yront en ẽpirant en telle maniere comme firent iadis aux filz diſrael quant ilz alloient par les deſers que lors quant ilz empiroyent de leur foy ⁊ les viandes leur failloiẽt. Et quant ilz crioient mercy a noſtre ſeigneur/ a lors leur donnoit ilz tout ce que bon leur eſtoit. Gardez vous de guerpir celle ſaincte foy. Sachez certainnemẽt que ſi vous ne croyez le bateſme et le Corps de noſtre ſeigneur que les preſtres ſanctifiẽt tõ les iours deſſus le ſaict autel/ ⁊ les aultres ſacremẽs de ſaicte egliſe cõbiẽ q̃ les preſtres ne ſoyẽt telz cõme ilz doiuẽt eſtre iamais ſans celle bonne creãce ne pourroyent aller en la maiſon de ieſuchriſt. Mais a celle a qui vous aurez dõne voſtre foy et voſtre creance: notent ceſte parolle q̃ tous pecheurs prẽdra noſtre ſeigneur ieſuchriſt pitie ſelon la foy/ ainſi comme ilz fiſt de celle femme que les iuifz apporterẽt deuant luy pour lapider et que noſtre ſeigneur en feiſt les lettres en terre qui diſoient. lequel eſt ſans peche gette premierement la pierre deſſus luy dont nul qui fut tant hardy q̃ ſa main y oſaſt mettre aincois ſen fuioiẽt deuant/ et ce fiſt noſtre ſeigneur pour la foy de ceſte femme qui deuers luy ſe tenoit: daultre part print noſtre ſeigneur pitie du larron quant ilz fut mis en la croix ſeullemẽt: pource quil auoit la-

Digitized by Google

foy enuers ieſuchriſt et lautre larron fut damne parduráblemẽt Saichent chaſcunes gens du ſiecle que la grace de noſtre ſeigneur ieſuchriſt ſuit les hõmes ⁊ les femmes ſelon leur foy ⁊ ſelõ leur creance que ilz ont deuers luy toſt ou tard.

¶ De loyſeau qui naiſtra dung arbre/ ⁊ de la beſte qui naiſtra au deſert de babiloine.

IL naiſtra vng oyſeaux dung arbre. Et celuy oyſeau ſera auſſi grant comme vng cheual. Il volera ainſt deſmeſurement cõme vng carreau darbaleſtre / ne nul aultre engin ne ſe pourra cõparaiger a luy ⁊ ſache ql ſera veu par tous les lieux du mõde/ou ilz portera ſon bec ouuert ⁊ degloutira tous les aultres oyſeaulx vifz Ceſtuy oyſeau fera iuſtice ſur les aultres oyſeaulx qui aront menge les aultres /et quant il les aura tous degloutis et ilz ne trouuera plus que menger il ſe occira de courroux et ſachez certainement que il naura nul pouoir ſur les aultres oyſeaulx Et a celuy temps yſtra vne beſte du deſert de babiloine/ ⁊ ceſte beſte aura vng cor ſur ſõ chief agu cõme vng glaiue. Ceſte beſte ſera nõmee cartangles ⁊ ſen yra par tous ces deſers ocians les malles beſtes qui vont deuorant les aultres/ ⁊ celle beſte ne occira ſinõ celles qui mãgerõt les aultres/ ⁊ noſera toucher les aultres beſtes.

¶ Du poiſſon qui neſtra au fleuue de iourdain.

A Celuy tẽps que loyſeau ⁊ la beſte naiſtrõt il naiſtera auſſi vng poiſſon au fleuue de iourdain en celuy tẽps que la beſte ſe meſtera parmy le deſert par tout le mõde yſtra celluy poiſſon

du fleuue de iourdain ⁊ ſen yra degloutiſſãt ceulx
qui vont pmy la mer engloutiſſant les aultres.
Le poiſſon ſera nõme amergle/ ⁊ aura de lõg cẽt
cinquante piedz/ ⁊ de le:trẽte ſix piedz ⁊ deſpeſſeur
quinze piedz ⁊ la beſte ſera grãde cõme vng ele-
phãt/ ⁊ loyſeau aura nõ pharag⁹/ ⁊ ceſtuy nõ luy
dõnera vng veneur de babiloyne q̃ en celuy tẽps
ſera vng des pl⁹ foꝛs hõmes du monde. Il ſe me
tera apꝛes la beſte/ ⁊ maintiẽdra tãt la chaſſe q̃ il
demourera en celuy pays. Et quãt il ne la pour-
ra trouuer il reuiẽdꝛa en babiloyne tout courrouce
La beſte ſe occira de courroux q̃lle ne trouuera
q̃ mãger ⁊ le poiſſon ſera trouue moꝛt ⁊ ſec/ ⁊ ſai-
chẽt tous q̃ loyſeau ſera veu en tous lieux ou la
mer court. Mais nulz deulx ne auront puiſſance
foꝛs q̃ deſſus celuy q̃ vo⁹ ay dit. Et ſachez certai-
nemẽt q̃ aloꝛs q̃ la beſte aura deuoꝛe ⁊ occis treſtou
tes les beſtes du pays elle ſen yra en vng aultre
tant par mer cõme par terre.

¶ Des hõmes ⁊ des fẽmes q̃ oublirõt les veuf-
ues dames et les oꝛphelins.

LEs hõmes ⁊ les femmes oubliront les
veufues dames et les oꝛphelins pour
q̃ les aulmoſnes furẽt eſtablies a don-
ner ⁊ les dõneront aux nouueaulx. R.
Noſtre ſeigñr ieſuchꝛiſt gardeur des veufues da
mes ⁊ des oꝛphelis en mõſtrera ſigne de courroux
Car les terres emblerõt les bledz ⁊ la pluye ſẽbla
blemẽt pource q̃lz ẽblerõt les aulmoſnes aux veuf
ues dames ⁊ oꝛphelins et les dõnerõt a yceulx q̃

ne doiuẽt auoir part ꝛ q̃ pourroiẽt labourer: orphe
lins ꝛ veufues dames ſerõt oublieeſ pour ceulx
q̃ biẽ pourroiẽt gaigner leurs vies ſaichẽt q̃ ſi celle
enuie ne fut entre eulx q̃ moult ſeroyt a louer leur
bõne vie exẽple diſcipline ꝛ penitence/mais celle
les deſtournera: ꝛ fera les gẽs du ſiecle pler de ſoy
ꝛ deulx.

¶ Du mauuais ſire ꝛ du bon marinier.

NAiſtra au ſiecle vng mauuais hõme ſi ſe
ra pl⁹ q̃ quattre ꝛ ſi apparoiſſant q̃ tout le
ſiecle en plera celluy ſire en aura la tache de ga
che q̃ mõſte q̃lle ſoit endormie quãt elle veult em
bler le chace/au tẽps de celluy ſire ſoubtiendra le
bõ marinier maĩtes ãgoiſſes ꝛ ce ſera pour vng
mauuais peche dequoy il aura fait en ſon tẽps il
aura pourparle p maĩtes fois la deſtructiõ de la
moureuſe marche/les ſaiges clercz mettẽt en leur
liure q̃ auãt il treſpaſſera du ſiecle ſoubſtiẽdra
il mainte douleur deſſus ſa lignee ꝛ deſſus eulx ꝛ
en fera noſtre ſeigñr maĩt ſigne de courroux: luy
meſme pourparlera telle choſe q̃ fera trẽbler la
ville ꝛ ſon peuple p maĩteſſoys les ſaiges clercz
mettẽt en eſcript ꝛ ſoyt en remẽbrãce au ſainct pe
re pape de Rõme natif de frãce q̃ ytalie fera trem
bler leđ. bon Pape ſen yra a la douloureuſe mar
che p quinze moys ſans pl⁹ la bõne diſcipline en
oſtant la grande douleur qui la fera trẽbler par
maĩteſſoys a douleur mortelle. ¶ Celuy ſainct pere
aura deſſus ſon chief la couronne q̃ dieu dõna a
adam. Il en aura vne telle q̃ iamais Pape qui

ſoit ſi arriere ny auant nen aura eue de telle. Sa
chez que dieu fera miracles mainctz au ſiecle.

IL y aura dedans ytalie ung champion qui
finera en cõtumace: ce champion ſera nour-
rice du dragon que lamoureuſe marche mettra
a martyre: ⁊ ainſi ſera de lunicor. Et du loup ra
pinant qui lõbardie fera eſtẽdre durement/ mais
premier que le loup ſoit matte/ ſes diſciples au-
ront receue leur colle ⁊ ce ſera pour la force de ieſu
chriſt qui ſera heberge dedãs la gẽt de gaulle qui
a celuy temps aymera la droicte partie des lõbars
mais auant troys ans en chãgera une ptie dont
mainte douleur en ſera veue entreulx: ⁊ ſera veu
le ſoleil cler reluyſant cõme ilz fut le iour quil fut
cree a celuy iour ſera oſtee la saincte cite ou noſtre
ſeignr̃ ieſuchriſt naſquit aux mains des payens.

¶ De ceulx de Gaulle qui auront guerre aux
payens.

CEulx de Gaulle auront une grãde guer-
re dont ilz ne ſe pourront iamais oſter. Il
lauront aux payens: ⁊ ſera ceſte guerre iuſques
au dragon de Babiloine.

VOus gregoire qui de rome eſtes ne q̃ auãt
que le dragon de Babiloine viengne ſera
commence ſa mauuaiſe couſtume par aucũ des
gouuerneurs qui bien ſera a blaſmer. Deffendez
voſtre partie il y aura a Rome ung homme qui
maites damoiſelles aura a marier ⁊ certes elles
ſeront mariees ⁊ ſi en pouez bien veoir la verite
deuãt voz yeulx: Car apres quil ſera ainſi fait

& q̃ icelles damoiſelles ſerõt mariees ſeront elles donnees aux aultres marys/cõbien q̃ leurs ma-rys ſoyẽt en vie:ce ſera mauuaiſe oeuure au ſie-cle.& vo⁹ eueſque bertholz q̃ eſtes ne de alemai-gne par lorgueil de voſtre pays ſera vne guerre commencee parmy le monde/qui tout le monde empirera/ dont chaſcune ville ſera eſgaree:& en ſeront faictes.ii.parties par pluſieurs lieux de la moytie des hõmes du ſiecle mourra/& lors droicte-mẽt a celle venue cõmencera vne autre qui ſe-ra contre noſtre ſeigneur Jeſus ceulx de la ptie du dragon. Ceulx dallemaigne ſachant q̃ auãt q̃ le dragon viẽgne en ſerõt ilz to⁹ exillez:& vous felix q̃ eſtes ne de la ville de millan:en:celle cite ſe ra lad. guerre eſmeue:& p̃mieremẽt ẽcõmẽcee. Mai chẽt q̃lz aurõt le p̃mier deſtourbier. Et ſera ladi-cte guerre ſi grãde & ſi cruelle q̃ le mõde en parlera & tous ceulx d̃ la ptie en trẽblerõt:mais auãt q̃ le dragon viẽgne:& naura foy dedãs eulx. Si leur dõnera ſi grãde collee q̃ ilz aurõt aſſez affaire de eulx ſoubſtenir:pour lõbardie:pour allemaigne & pour rõme:empirera tout le mõde. Jl ſera vne guerre en turquie ſi grãde & ſi merueilleuſe q̃l ny aura ville en celuy pais q̃ ne viẽgne iuſq̃s a eſtre exillee:& durera celle guerre iuſq̃s atãt que le filz yſmael les viendra exiller.

Du preudhõe q̃ naiſtra en la marche dolouruſe

LE ſens va touſiours en amẽdãt:& la pueſſe iuſq̃s au tẽps d̃ ſalomõ q̃ eut toute la ſciẽce du ſiecle. De ſon lignage yſtra vng ſaige hoir

qui par ſon ſés reformera tout le mõde:⁊ ſe pour
ra lon comparer a la ſcience de ſalomon. En cel
le marche naiſtra vng ſi preudhõme d ſon corps
que bien le pourra lon comparer a ſanſon for
tin ⁊ ce preudhõme yſtra de la plus haulte lignee
de celle marche et celuy fortin delurera maintes
terres de grãt ſeruaige auãt que le dragon de ba
biloine viegne:⁊ oſtera lombardie de grant mar
tyre:⁊ auſſi vne grant partie dytalie.

¶ Pour quelle cauſe la marche douloureu
ſe ſera deſtruicte.

Le ny aura plus de champion en ytallie:ains
ſen yra auec ques le bõ marinier en grece par
le cõmãdemẽt du gouuerneur ⁊ du chãpiõ:ou les
griffons en serõt epillez et les villes auſſi:et ſera
a celuy temps paix par toute ytallie.

¶ Du grant dõmaige que aura la
marche douloureuſe dedans ſoy.

Le bon marinier pour ceſte occaſiõ en aura
vne moult grande guerre:⁊ cuydera que il
en ſoyent amẽdez de leurs auoirs. Mais ſaichẽt
q̃ ilz ẽpireront plus cent fois quilz nauoient eſte
par deuant:dõt ſen oſteront puis: mais ce ſera a
tard Les bons mariniers trouuerõt autant de fe
lõnie en vne partie cõme ilz ferõt en lautre:et en
core diront que celles gens seront mauuais vers
eulx:⁊ naurõt tant de biẽ fait quilz en ſaichẽt nul
gre aux bõs mariniers aura grant debõnairete:
⁊ ſi ferõt en celuy tẽps moult empirez pour lexem
ple que on leur dõnera. la maiſtreſſe cite de ycelle

marche aura vng ſi treſgrãt dõmaige dedãs elle tant de hommes que de leur auoir: que iamais ne ſera oubliee celle douleur: dõt ceulx de payennie q̃ en celuy temps ſerõt en ſaiſine: leurs hoirs en parlerõt ⁊ dirõt q̃ celuy dõmaige ne leur pourra eſtre fait ſans la voulẽte de dieu. Mais le grãt dõmaige q̃lz aurõt faict a leurs voiſins en fera la clameur a noſtre ſeigneur: dõt il ſouffrera que il ſoit ainſi faict. Et deſlors en auant aura il encores pis: auãt q̃ le dragõ de babiloigne viegne. dõt ſi grãde ioye en ſera demenee dedãs: ⁊ ſi grãde mortalite auant que ce aduiengne que le ſang de eulx en fera la clameur a noſtre ſeigneur dont le demourãt deulx en morrõt pres q̃ tous en charitre. ⁊ celuy fait ſouffrira nr̃e ſeigneur pour la deſloyaulte ⁊ felonnie deulx: ⁊ le demourant finera en guerre: ⁊ yrõt touſiours en ẽpirãt deſlors en auãt Par toute ycelle marche ſerõt faictz haultz murs ⁊ haultes tours de tres mauuais gaing. ⁊ aiſi ſerõt elles abbatues ⁊ mis aual la terre pour celuy orgueilleux leur ſeigneur ſans pitie, ⁊ ſãs debõnairete: et iuſques a tant que celuy mauluais gaing ſera en icelle marche: iamais ne gardera noſtre ſeigneur iheſuchriſt celle part.

¶ De la guerre q̃ ſourdra parmy le monde.

Il ſourdra vne guerre p̃my le mõde auſſi biẽ en paiẽnie q̃ en creſtiẽte ⁊ durera celle guerre vng grãt tẽps dõt nr̃e ſeign̄r leur ẽuoyra tãt aux creſtiẽs q̃ aux payẽs ſi grãde famine q̃ quãt lũ vera faire la guerre lũg a lautre: il leur fera baiſſer

leur orgueil maugre eulx. Mais il ſera vne iuſti
ce terriēne en vne des prices pource q̄ le cōmence
mēt ſera venu ďuers eulx ⁊ la moitie en mourra.

De la guerre qui ſera es parties de iheruſalem.

Il ſourdra vne guerre es parties de ihe
ruſalez q̄ tout le monde en aura eſſrã
lamentier: ⁊ apres ceſte guerre ſera oſte
iheruſalem de la main des payens qui
bien pres de cinq cēs ans lauront eu en leur ſaiſi
ne mal le verrōt ceulx qui la cōmēceront: car ia
mais nauront ſi grāde puiſſance cōme ilz aurōt
⁊ iuſques a celuy temps toutes les aultres guer
res quilz auront eues ne auront pas eſte de cent
fois pres ſi grandes.

Sire abbe ſi voſtre religion feuſt biē en
tretenue au ſiecle moult ſeroit a priſer.
Mais elle va en orgueilliſſant: ⁊ ſur
monte ſō orgueil de plus en plus iuſq̄s
a tāt quilz recepueront vne collee tous enſemble
Il ſera apres que la grande cite que iadis fiſt cō
ſtātin ſera prinſee ⁊ deſrobee par ceulx de Haul
le ⁊ par les bons mariniers que des lors en auāt
ſourdrōt maintes religions au ſiecle en poure ha
bit qui donneront grāde colle a vous ⁊ a voſtre
religion. Sire abbe de lordre ſainct Benoiſt ſi vo
ſtre religion ne fuſt bien garnie de rentes: a peine
trouueroient ilz que menger.

¶ Des Griffons qui ſeront deſtruictz.

Pas ne doit eſtre oblie la parolle que diront
les Griffōs contre la trinite: ⁊ ſaichez que

ilz diront q̃ le ſainct eſperit nappartiẽt de riẽs au filz: mais ſeullemẽt au pere: dont la vengeance en ſera faicte ſur la maiſtreſſe cite d grece que fiſt cõſtantin. Le feu y ſera mis: ⁊ les griffons ſerõt deſtrẽchez: ⁊ ſera la cite deſrobee.

¶ Du feu q̃ viendra deuers le ciel ⁊ ſe metra en mer: ⁊ de mer en ſeche terre ⁊ de leſpee qui deſcendra au champ de butinoble.

IL yſtra vng feu: ⁊ ſe mettra en mer: ⁊ de mer en terre. Mais auãt quil ſe mette en terre: aura il arſe la mer ⁊ la terre deſſoubz leaue iuſq̃s en abiſme: ce ſera deuant brãdis et en terre ſeiche ſe mettra en brãdis ⁊ yra bruſlãt la terre iuſq̃s a lautre mer: et illecques ſera ledit feu eſtaint pour la priere dung moult ſainct homme: et celuy feu aura de lõg deux cẽtz piedz ⁊ d le quatre piedz: vng pou apres yſtra du ciel vne eſpee ⁊ ceſte eſpee deſcendra emmy le chãp de butinoble. Et a celluy point ſeront en celle place plus de cent mille payens q̃ aurõt tous iurer leur foy de deſtruire tous ceulx q̃ deuers iheſuchriſt ſe tiẽdrõt: celuy iour aura hieruſalẽ moult grãt meſchief: car ceſte eſpee en fera la iuſtice pour luy ſeullemẽt car ſa foy ne ſera ẽpiree ne changee. Mais la foy des aultres q̃ auec luy ſerõt a celuy tẽps ne ſera pas vraye: ains ſera ainſy cõme les fueilles des arbres: le ſeigñr naura q̃ demãder en hieruſalem en celuy temps fors ſeullement celuy roy.

CElle eſpee q̃ deſcẽdra du ciel ſen yra pmy les payens detrenchant leurs teſtes auſſy dru

Digitized by Google

que pluye.

Sachez que au tẽps du tyrãt des cordes auroit la ſeigneurie ſus le gouuerneur et deſſus le ſiege du chãpiõ au chief dor ſera nr̃e ſeigñr ſi courrouce enuers eulx quil ne les reſpitera q̃ bien peu. Mais ſourdront a ycelluy tẽps les guerres dont ilz ſeront a villes/et leurs negoces ſeront congneues plus cleremẽt q̃ deuant/⁊ ne leur vouldra ouyr ramenteuoir. Et ſachez q̃ tout celuy feront faire les roctes dargẽt q̃ leurs portes auront briſees. Et ſera abbatue celle du gouuerneur par terre. Ilz ſerõt a celluy tẽps plains de deux pechez. Le premier peche ſera la uſure/et laultre peche ſerõt les roctes dargẽt. Dõt ilz en ſeront ſi couuers/q̃ cent foys les aymeront plus q̃ Dieu. ſaichent quilz ne mettront aulcunement leurs piedz en lheritaige celeſtiel/et mal auront veu les delices terriennes quant ilz en pdront lheritaige celeſtiel: ilz dõnerõt les faulx iugemẽs ſouuenteſfoys ⁊ non pas ſelon raiſon ne iuſtice: ains ſelõ raiſon les roctes dargẽt. En celluy tẽps bõnis ſeront a dieu et au ſiecle que lon yra comptãt ꝑ tout le pays/car celluy q̃ aura plꝰ dargent quãt ilz yrõt en la court du gouuerneur/il gaignera le iugemẽt ſoit a droict ou a tort: mais apꝛs icelle malice quilz ferõt ſera eſleu vng pape ꝑ le gouuerneur q̃ tous ceulx quil trouuera q̃ donneront faulx iugemens par conuoitiſe dauoir. Il les fera mettre en la caue: ⁊ ſaichez ql dira aptement q̃ ieulx vauldroit qlz pdẽt les corps q̃ les ames/⁊

eſcripuez que celluy pape ſainctifiera/ et fera de
grans miracles en ſa vie et apres ſa mort.

¶ De la nuble qui ſe mettra ſur vne ville de gau
le nommee arras/ dont ilz mourront tous.

DEſcendra vne nuble de deuers le ciel q̄ ſe
mettra en vne cite de gaulle/ q̄ on nōme
arras/ ⁊ ceſte nuble ne partira iamais d̄
deſſus ycelle cite iuſq̃s a tant q̄ celles gēs
q̄ a celuy tēps ſerōt trouuez dedās ne treſpaſſent
du ſiecle. Et ce leur aduiendra pource q̄lz touche-
ront a celluy temps le roy de Gaulle ⁊ lautre roy
qui ſera apres ne̅ oſera prēdre la vengeance.

¶ De leaue qui deuiendra chaulde.

AU temps q̄ les terres ſeront cour
roucees de dōner ce q̄ elles aurōt
acouſtume de porter: ſera leaue
auſſi courroucee/ dont elle deuiē-
dra auſſi chaulde ſouuenteſfois
cōme q̄ la auroit miſe boullir ſur
le feu. Il ſera pource q̄ vne grant
mōtaigne q̄ eſt aſſez pres du ciel
ne pourra plus ſoubſtenir le grant feu de leaue
chaulde q̄ de deuers le ciel viēt / mais ſera pluiſee
en mait lieu/ ⁊ courra leaue chaulde en la mer ge
lee: ⁊ leſpādra p̄ tout/ nō pas p̄ toutes les voyes/
mais quāt la ſp̄ vēt lāgoiſſera: et ſaichez q̄ leau
deuiēdra toute ſalee cōme elle fut au cōmēcemen
Mais la raiſō pourquoy leaue d̄uiēt doulce: il ad
uiēt q̄ le vēt āgoiſſe tāt leaue q̄lle va iuſq̃s au ciel
q̄le ciel eſt d̄ feu ⁊ leaue boult tāt q̄lle deuiēt doulce
et va p̄my vne grāt foreſt toute de pierres: et ceſte

foꝛeſt va enuironnant tout le monde: ⁊ eſt chaulde cōme feu/ ⁊ vient ceſte eaue iuſques aux montaignes qui departent le froit du chault. Ces mōtaignes ont partuis par ou vient leaue doulce/ ⁊ court deſſus les terres ⁊ deſſoubz/ ⁊ faict maintz partuis / et ſeſpart parmy le monde: tant deſſus terre comme deſſoubz.

¶ Dune eaue qui ſera chaulde ⁊ froide qui ſourdra deſſus vne montaigne.

VA leaue chaulde en maintz pays, car les partuis ſont petis: parquoy elle court toute chaulde iuſques la. Et ſaches q̄ dune des veines dune mōtaigne eſt le partuis en la mer ſalee dont leaue court iuſques en lombardie: et ſera faict le puys ſale: dōt ce ſera grāt marueille emmy la grāt mer ou leaue court ſourdra hault vne mōtaigne moult haulte: ⁊ deſſus le ſommet de celle mōtaigne ſourdra vne fōtaine dōt leaue ſera chaulde de vne part/ ⁊ froide de lautre. La froide aura ſi grāde grace de noſtre ſeigneur ieſuchriſt/ que ſi vng vieil hōme en beuuoit il deuiendra frais ⁊ beau/ ⁊ aura chāge tous ſes cheueulx/ ſon poil/ ⁊ toute ſa facon.

¶ De leaue q̄ ſourdra deuāt legliſe de ſaicte marie de rochemadour.

LEaue chaulde aura vne aultre vertu q̄ vng hōme ou vne fēme ſe ilz en beuuoyent ne leur demourroit riens dedās le corps foꝛs les boyaulx ſeullement, la veine dōt celle eaue court yſtra du lieu dōt elle ſe

Digitized by Google

Va horsendroit ⁊ se mettra emmy la mer pour la
vertu de ieſuchriſt/⁊ pource ql voulōra q̄ des hō
mes q̄ en celluy tēps ſeront reuiēnēt en vie iuſq̄s
au iour du iugement pour le teſmoing de ce que
aduiēdra du dragō/ auſſy cōme es yndes de ceulx
q̄ virent apartemēt le reſſuſcitement du frere du
roy des yndes/⁊ ſeront en vie iuſq̄s au iour q̄ mō
ſeigneur ſaict thomas le fiſt reſſuſciter par la ver
tu de ieſuchriſt. ¶ Ceulx des indes ſōt preſt daller
a la fontaine q̄ reſſort en egipte au iour de mōſei-
gneur ſainct iehā baptiſte/⁊ a icelle fontaine re-
uiēnent ieunes bachelers cōme ilz eſtoiēt quant
ilz virēt celluy reſſuſciter: ceſte eaue viēt du ſaict
paradis ou iadis furent mis adam ⁊ eue: deuant
leglise noſtre dāe de rochemadour ſourdra vne
eaue auſſi noyre par ſemblant comme arement.
Et quant on la mettra en vaiſſeaulx elle deuiē-
dra auſſi clere comme criſtal. ¶ Ceſte eaue guerira
les hōmes de leurs maladies quāt ilz en beuurōt
⁊ vne auſtre eaue ſourdra toute chaulde aſſez pͤs
dune cite/ qui ſera nommee boulongne/ et ceſte
eaue aura grant vertu.

¶ Des marchans q̄ auront enuie lung ſur lau
tre/et du champion qui fera ardoir les meſcreās
de la foy de ieſuchriſt.

Il y aura au ſiecle vng peche entre les
marchans/ parquoy leurs ames ſerōt
en aduāture ſilz ne ſe gardent de celluy
peche/⁊ ſaichez certainement q̄ ceſt quāt
ilz ont vne marchandiſe ilz ne tachent a auſtres

choſes fors q̃ a ce quilz dient que noſtre ſeigneur
Dieu donne deſtourbier aulx hommes qui ont tel
le marchãdiſe comme ilz ont:car ilz ne ceſſent iuſ
ques atant quilz ayent efforce ceulx qui veulent
acheter de leur machãdiſe.ceulx veulẽt eſtre telz
comme fut iadis lucifer qui vouloit eſtre ſemblãt
a dieu/et ces marchans veulent que dieu face tel
les oeuures q̃lz fõt:⁊ quil face a leur voulẽte/il ad
uiendra que en depit deulx fera dieu ainſi q̃ vous
diray:quant les mauuais hommes vouldront
quil face leur mauluaiſtie ilz fera leur bonte/et
quant ilz vouldront quil face a ſa voulente ilz
nen fera riens et ce aduiendra pour les mauuais
hommes qui vont priant noſtre ſeigneur que il
face le temps a leur aiſe/le vent ⁊ la pluye ſelon
ce qui leur eſt aduis que bien leur aduienne. Sai
chez certainement quilz ne ſeront parfaictz en la
foy de ieſuchriſt. Auant que le dragon viengne
vng champion ſera courõne dune courõne de fer
en vne chapelle de moynes ⁊ ne partira illec tãt
quilz ait faict ardoir grãt plãte des gens ⁊ ſeront
plus de quatre mille treſtous meſcreans de la
foy de ieſuchriſt car ilz auront maintenãt vne cre
ance qui ne ſera pas a louer.

LA ou ilz ſerõt ars viẽdra vne ſi grande
pluye que la terre deuiendra auſſi molle
cõme eſt celle d̃ deſſoubz leaue .Et vng
peu ap̃s ſourdra illec poix ⁊ ſouffre/⁊
ſen yra parmy la terre ainſi comme faict le ruiſ
ſeau de vne fontaine/et de celluy iour en auãt ne

Digitized by Google

faudra la poix/ et le ſouffre durera iuſques au iour du iugement/ et ſachez que a celuy tēps prōt les gēs veoir ceſte choſe a auſſi grās monceaulx comme ſi quelque grant merueille eſtoit deſcendue du ciel/ et ſi ſcauoir voulez pourquoy ſourdront ce ſouffre et ceſte poix ie le diray. Et quant les pouldres des corps des hommes et des fēmes ſeront allees en abiſme: ſachez certainement que en deſpit de celle pouldre ſourdront celle poix et celuy ſouffre.

¶ Du champion qui fera paix aux payēs: pour deſtruire les meſcreans chreſtiens.

SAchez que celuy champion fera treues aux payens pour deſtruire les meſcreans chreſtiens qui de lōbardie auront prins lexemple. Il eſtablira par tout ſon empire que ſi nul eſt trouue q̄ parfaictement ne croye la ſaincte trinite et les ſacremens de ſaincte egliſe quil ſoit prins et bruſle: ⁊ il ſera faict puis que il le commendera: car a celuy temps naura point d̄ guerre: ⁊ ſi luy obeirōt tous hommes: ⁊ ſi ſcauoir voulez de quel pays ſera ce champion extraict: ſachez q̄l ſera de gaulle: ⁊ quant il aura deſtruict tous les meſcreans creſtiens fors les treues ſauldront ⁊ ſen yra dela la mer es parties de Iheruſalem auecq̄s le duc des mariniers ⁊ auecque vne grant partie de francois ⁊ des lombars qui pour vanger la mort de leur lignaige ſen yront auec luy: ⁊ apres tous les creſtiens ſen yrōt auec eulx.

Les payens de babyloine auec les aultres payens de paiennie ſe mettront encontre eulx/ et lors quant ilz paſſerõt la mer: pour la foy q̃ auront enuers ieſuchriſt/ na uront les payens encontre eulx duree: auãt ung pou aura eſte ung aultre oſt par dela la mer aux parties de iheruſalem dõt il aura oſte la saincte terre des mains des payens ⁊ la grant payẽne/ ⁊ ce aura faict le bon chãpiõ. Mais les payẽs aurõt recouure la pl⁹ grãt partie de les terres mais enuiron le temps de lincarnation noſtre seigneur. M. cinq cens vingt et ſept ans ſera deſtruit le grant payen ⁊ pres q̃ tous dont ilz ne recouurerõt iamais ne leurs villes ne leurs chaſteaulx ne ce q̃ leur ſera tollu par le bõ champion de gaulle/ q̃ preſque tout le monde cõqueſtera/ ⁊ mettra a force deſſoubz luy toute ytalie et romme / dont iamais ne ſera recouuree par les payens.

¶ Du champiõ au chief dor q̃ donnera aux bõs mariniers tous les riuaiges de la mer ou il y aura ſeignenrie.

Le champion au chief dor dõnera au duc des bons mariniers tous les riuaiges de mer/ ou il aura ſeigneurie.

Au temps de ladmõneſtement qui ſera faict vers la cite de virgille / recepura la cite de. M. ſalore a la ſemblance que faict lelyon de ſon enfant: et ce leur aduiendra pour ung petit regnaldel q̃ vouldra entrer en ſa caue. Et apres celle mechãce en ſera ſã

retour:et ce leur ſera ladmoneſtement de lunico?.
Vne cite de touſtanne qui. M. ſera nõmee prẽdra
Vng eſtrif Vers. S. dont par ceſt eſtrif ſera mait
feu allume de Vne partie ⁊ dautre dont le pape q̃
ſera au temps en fera ſon pardõ par ladmoneſte
ment de troys loups rapinans:ce pardõ ſera blaſ
mer le tirãt des cordes/dõt ceſte playe ne ſera gue
rie iuſques au iour du iugement:et ce aduiendra
pour maitz mauluais pechez qui ſeront Vſez en
celle cõtree: ⁊ a la court de celluy pape ſans foy.

¶ De la Vertu dune eaue qui yſtra dune crotte.

VNe eaue aura en Vne crotte aſſez pres
de argentat ⁊ de Tull. Ceſte eaue aura
ſi grãt Vertu q̃ ia ny entrera nul qui ne
ſoyt guery de ſa maladie:et ne y ra plus
auant/mais en demouront ſi haitez que ilz dirõt
Ceſte eaue eſt ſaincte.

¶ De la guerre q̃ ſourdra dedans Millan.

AU temps q̃ le fortis dõt iay faict mẽtion
en mes propheties naiſtra en celle mar
che que iay dit:qui ſera le mauuais chã
ge enuiron celluy temps ſourdra Vne
guerre dedans. M. qui durera iuſq̃s a ce q̃ celluy
fortis la mette a fin/a la honte de la Vieille cite/ q̃
iadis fiſt loutraige aux troyens.

¶ De la trahiſon qui ſera pourparlee dedãs les
lombardz.

SEra pourparlee Vne trahyſon dedãs les
lombars q̃ ains quelle ſoit acheuee Vien-
dra Vng aultre qui la deſtournera ſi q̃ les

Digitized by Google

lombardz en ſeront honnis. Il viendra encor
au ſiecle le tēps q̄ les creſtiens mettront en ou
la ſaincte terre et le ſainct pays de hieruſalē q̄
mauldits īfideles et payēs auront en leurs ma
et en leur ſaiſine: ⁊ a celuy temps ſeront les ch
ſes ſelon les oeuures et ſelon leur foy ⁊ ſelō ce q
ilz aymeront noſtre ſeigneur ſeront ilz aymez
luy. Le monde ſera empire ſi fort que par tout ſ
yront les gens diſant q̄ mauuaiſemēt aymēt le
ſeigneurie: car ilz verront clerement q̄ tous ſe
mauuais ⁊ q̄lz n'auront ne foy ne loy: ⁊ verrōt c
rement que dieu ne gardera ceſte part ne tant
quant fors ſelon leurs oeuures que ilz feront: ⁊
celuy temps en changera lair ⁊ le temps: les ch
ſes ſen yront encontre acouſtumance: car a ce
heure ne donnera len nulles aulmones aux po
ures et ſeront eſpillez par toute creſtiente poure
hommes et femmes: mais non pourtant de
lors en auant quant la ſaincte cite de hieruſalem
ſera dehors des mains des payēs dieu amender
le monde: lair: les vētz: leaue: et toutes choſes
Et ſachez certainemēt que dieu ſera courrouce
vers les creſtiens iuſques a ce quilz oſteront la
ſaincte cite des mais des payens: dieu ſe courrou
ca aux creſtiens aultre foys quant les payens
abatires leurs murs: tours ⁊ oratoires iuſques a
ce que le roy luces ſe baptiſa: ſe courroucera aux
chreſtiēs qui ne garderont leurs terres et quilz ne
les recouurerōt des payēs: ſi que leurs terres ne
rendront leurs bledz: les citoyens encommēcerōt

guerres lung contre laultre/ juſques a celluy tēps quilz pourparleront de paſſer la mer contre les payens/ nauront ilz paix a noſtre ſeigneur/ juſq̃s ce q̃ leurs tours ⁊ oratoires ſoient reprinſes des mains des payens. Mais dieu tout puiſſant q̃ eſt miſericordieux ⁊ pitoiable a ſon peuple leur pardonnera apres leurs faultes ⁊ deſmerites.

¶ De la guerre de pauie q̃ ſouffrera vng effroy et de la grande lignee qui ſera en milan.

Souffrera la cite de pauie grant effroy: mais ce ſera la cite de Milan q̃ luy ſera ceſte hõte pour vne grant lignee q̃ ſera gardee de milā ⁊ ſi celle lignee ne euſt telle tache ſur eulx ilz porteroient couronne: mais ycelle malle tache les deſtournera de maint bon ſeigneuriage ⁊ mait en recepuerōt pour leur efforz.

En frāce aura auāt le tēps d̃ peine ⁊ terrible te: troys grās arbres q̃ floriront ⁊ aurōt fueilles: mais point ne porterōt de fruict q̃ viēgne en meuriſſon: ⁊ de leurs racines naiſtront trois autres arbres qui ne porteront ne fleurs ne fueilles. Mais de eulx naiſtront fruictz de la ſubſtāce des troys arbres et des racines de eulx naiſtra vng ſion qui ſoubſtraira et deſtruyra moult par lequel ſion ſeront reboutez les vers poignans qui yſtrōt de terre pour poindre le ſang. De lan ſixieſme juſques a lan trentieſme mettra peine chaſcun arbre de venir en ſon entēte. De lan.xxx. juſq̃s a lā trētequatrieſme verrez de ces troys ar

bres aucũ tous ius abatre: et ſera ledict ſion raup en dure epreuue: iuſques a.lxxii. ans ne ſeront les planettes remiſes en eſtat ne leurs cours ⁊ cõ iunctions ne ſeront reparees: ne icelle prophetion ne ſera aueree. En lan de lincarnation. M.cinq cens ⁊.xxiiii. reuiendra bonne foy: bonne loy/ ⁊ bõ air: ⁊ leur temps. Paix/ foy/ Verite/ ⁊ doctrine re= uiendront en propre figure.

¶ Ces propheties trouuerras a la fin de vng li ure nomme ſtimulus diuine contemplationis.

Enuiron le temps de lincarnation Mil. quatre cens et cinquante ans/ regnoi vng roy au royaulme d perſe: en apres fut deboute de ledict royaulme par les meſcreans. Ledit roy enſemble les bons amys: fuy ant la fureur deſditz meſcreans ſen vindrẽt aux grans montaignes de elye: furent long temps la en continuant le ſeruice diuin/ ⁊ gardent les cõmã demens de dieu: lequel bon roy preſchoit tous les iours la parolle de dieu. Auoit par la grace de dieu leſperit de prophetie: ſouuent diſoit a ſõ filz ⁊ aux bonnes perſonnes que dieu luy auoit reuele aduenir pluſieurs choſes/ et diſoit que enuiron le temps de lincarnation. M.cinq cens vingt ⁊ ſept ans/ viẽdroit vng bõ roy ⁊ vng pape q̃ porteroit la chaire d Rõme en iheruſalẽ/ ⁊ fera croire a Jheſuchriſt tout le mõde: ⁊ deſtruira to⁹ les meſcreãs ⁊ ydolatres q̃ ne vouldrõt croire a noſtre foy/ ⁊ q̃ ne ſe vouldrõt baptiſer: ⁊ totallement il deſtruira toutes mauuaiſes ⁊ puerſes loix ⁊ creances. Et

alors cõuertira tous mauluais turcz ydolatres ⁊ meſcreãs a noſtre foy de iheſucriſt: ⁊ ſeront tous deſtruictz ceulx q̃ ne y vouldront croire.

¶ Au royaulme de frãce ⁊ ville de poitiers trouueras imprimee ceſte prophetie ⁊ reuelatiõ deuãt dicte en vng liure nomme le bapteſme de ſophie roy de Perſe.

LE ſeptieſme iour du moys de Decẽbre Mil quatre cẽs quatre vigtz ⁊ dixſept ans de lincarnation noſtre ſeigneur iheſucriſt: nous eſtiõs en vne cite de France / enuirõ cinq cens perſonnes et viſmes du matin ſoleil leuant iuſq̃s au ſoir ſoleil couchãt: ſeullemẽt icelluy iour au ciel vne choſe moult merueilleuſe: ⁊ a la veoir bien terrible: ⁊ eſt bien vray le cõmun diſt q̃ dieu et nature ne fõt riens ſans cauſe: vray eſt q̃ en celluy iour le ciel eſtoit bien cler en ſa couleur perſe: et y auoyt au ciel vng cercle de couleur blanche: le ſoleil eſtoit au dedans dudict cercle: ⁊ au deux coſtez dudict cercle par dehors y auoit deux eſpees en couleur blãche ⁊ a la pointe de chaſcune eſpee eſtoit vermeille cõme ſang. En apres en celle annee le Roy Charles vnzieſme mourut / ⁊ le Roy Loys douzieſme fut courõne. Ceſt aſſauoir Lan de grace M. quatre cens quatre vingtz ⁊ dixhuit.

LAn de grace Mil cinq cens et quatorze / au moys de Januier en France y auoit vng grant clerc ⁊ philoſophe a merueilles / homme de religion et de bonne vie: lequel philoſophe vng ſoir en regardant au ciel

Digitized by Google

veit vne planette ou aultre ſigne: et en apres q̄ il eut tresbiē plore a merueilles ſeſmerueilla ⁊ fiſt treſgrandes admiratiōs: ſe plaignant cōme lhō me fort triſte et doulent: fut interrogue pourquoy faiſoit ces admirations: dit q̄ ce neſtoit point ſans cauſe: et que ceſtoit q̄ le monde comme luy deuoit plourer: diſt icelluy philoſophe que auant que lon contaſt de lincarnation M. cinq cens vingt ⁊ cinq ans / leglise auroit plus a souffrir / a lamenter / et plourer: ⁊ ſeroit plus pſecutee ⁊ greuee ⁊ troublee q̄lle ne fut d̄puis la paſſiō noſtre ſeign̄r Jeſucriſt.

AU royaulme de Frāce ya vne eueſche nommee Lymoges: duq̄l enuirō le tēps de lincarnatiō nr̄e ſeign̄r Jheſucriſt. M. ccc. xl. ans en Rōme eut de ſuyte quatre bōs papes nōmez Clemēt ſixieſme. Innocēt cinq̄eſme. Vrbain cinquieſme. Gregoire vnzieſme: leſquelz quatre bōs papes furent de treſbonne vie / remplis de treſbōnes vertus: vray eſt que au dedans dudict eueſche de Lymoges ya vng grant chaſteau fort ancien et treſbonne maiſon nommee turayne: de laq̄lle maiſon et chaſteau / ſont ſortis deulx diceulx papes. Ceſtaſſauoir Clement ſixieſme / oncle de Gregoire vnzieſme / pour certain a eſte trouuee audit chaſteau vne prophetion eſcripte en peau de parchemin bien ancienne / enuiron le temps de lincarnation noſtre ſeigneur Jheſucriſt. Mil cinq cens ans ainſi que senſuyt.

¶ Prophetie.

PAr la grace de dieu le createur:en ceſte maiſon ⁊ chaſteau de la lignee ⁊ ſang dicelle y a eu en rõme deux bons papes. Ceſtaſſauoir Clement ſixieſme / ⁊ Gregoire vnzieſme:et ſoyez aſſeurez que enuiron le temps de lincarnation noſtre ſeigneur Jeſuchriſt. Mil ciq cens ⁊ trente ans de ceſte dicte eueſche de lymoges ſera le troiſieſme pape en romme: lequel bon pape de romme natif de france ſera eſleu miraculeuſement:et fera vne grãde ⁊ merueilleuſe iuſtice deſſus les mauluais et infideles chreſtiens: ⁊ miraculeuſemẽt reformera toute legliſe/reduyra et retournera en ſon premier eſtat quelle fut commencee. Et en Romme iamais plus ne y aura pape de France: ⁊ apres q̃ il aura tenu ſon bon concile/commencera a faire guerres mortelles aux meſcreans de la loy et foy de noſtre ſeigneur Jeſuchriſt: et les conuertira le plus quil pourra a croire et tenir icelle loy ⁊ foy de Jeſuchriſt/ et emportera de Romme en Jheruſalem la ſaincte chaire ⁊ ſiege de ſainct Pierre lapoſtre de noſtre ſaulueur et redempteur Jeſuchriſt pour leurs grãs et innumerables maulx ⁊ malices: et leur ſera tollu le ſainct ſiege et chaire/ et a merueilles et miraculeuſement/ Ledit ſainct pere pape de Romme deliurera la ſaincte cite et terre de Jheruſalem des mains des meſcreans: ⁊ en apres toutes les terres du monde / et preſque tous les meſcreans de la foy/ et loy de noſtre ſeigneur Jeſuchriſt/conuertira a la dicte foy ⁊ creãce de Jeſuchriſt. Et en tout le monde ny aura

autre foy ne foy que celle ſeullement de iheſucriſt: ⁊ alors ſera acõplie la saicte parolle ⁊ prophetie de iheſucriſt ainſi que le benoiſt ſainct Jehan la poſtre le teſmoigne: et verrez en icelle saincte euãgile qui ſe cõmence Ego ſum paſtor bonus. Je ſuis bon paſteur: et a la fin de icelle saincte euãgile vo⁹ trouuerez. Et alias oues habeo que nõ ſũt ex hoc ouili ⁊ illas oportet me adduce e/ et vocẽ meã audiẽt. Et fiet vnũ ouile et vnus paſtor. Jay des aultres brebis qui ne ſont point de ceſt parch/ et icelles me fault appeller et amener: et elles entendront ma voix ⁊ ſera faict vng parquet ⁊ vng paſteur.

¶ Ceſte prophetie et reuelation deuãt dicte trouuerez au treſchreſtien et tres excellẽt royaulme de France ſur tous excellent ⁊ ſouuerains royaulmes en la diocese eueſche de Lymoges: ⁊ au dedans dudict chaſteau de turayne eſcripte en parchemin/ et enchaſſee dargent/ et fut trouuee lan de grace. Mil cinq cens.

¶ Cy commence le liure du Lucidaire.

¶ Le diſciple demande.

MAiſtre ie te prie treſhumblemẽt apres les autres choſes que tu me dies vng peu de lantechriſt. ¶ Le maiſtre reſpond.

IE ten diray voulentiers aulcune choſe. Antechriſt en ſignificatiõ eſt contraire a Jeſuchriſt: car ieſuchriſt vint et deſcẽdit en ce monde mortel par humilite: ⁊ lãtecriſt viẽdra par grãt fierte/ ⁊ par grant orgueil

& tyrãnie:car ieſuchriſt a exaulce les humbles de cueur/& les pecheurs a ramenez a penitence. Et le mauldit & peruers antechriſt deſpriſera tous les bons & exaulcera tous les pecheurs. Il vouldra vaincre tous les iuſtes par illuſions et faulx miracles. Et noſtre ſeigneur ieſuchriſt le fera occire par le benoiſt ſainct michel archange:& ſera trouue mort de mort ſubite par ſa meſgnie. Le iour ſe abrege ſelon les elemens car les iours fineront ſelon lordonnance de noſtre ſeignr bien brief. Mais auant que le mauldit antechriſt viegne & deuãt quil ſoit congneu/il y aura au royaulme de France treſcreſtien vng moult bon & vaillãt Roy. Et aura nom Cõfeam & ſi gouuernera a merueilles bien le peuple de ſon royaulme:et le tiẽdra bien en ſa poſſeſſion cẽt ans & plus. Et ledit Confeã ira en la ſaĩcte cite de Hieruſalẽ. Il ſera moult beau hõme. Et en ſõ regne aura par toutes terres des biens a moult grant plante. Et les creſtiens luy diront venge le Royaulme des creſtiens. Et il leur reſpondra que ſi fera il voulentiers: Alors cheuauchera il par tout le monde & ne demeurera nul qui ne deuienne creſtien/ne iuif ne ſaraſin et ſil y en a nulz quilz ne ſe vueillent baptiſer il les fera tantoſt mettre a mort:il fera exaulcer la croix de noſtre ſeignr ieſuchriſt & ſa loy. et a celuy tẽps ceulx de ethiope & de libie et canone viẽdrõt ſeruir a noſtre ſeigneur et viendront dõner leurs ames a noſtre ſeigneur. Et quant tout le monde ſera ainſi cõuerty et ce que le roy aura acomply de

Digitized by Google

aage ſix vingtz ans adonc viendꝛont les iuifz
par tout le monde et ſe cõuertiront a la loy de d
et ſe feront baptiſer ⁊ puis irõt au ſepulchꝛe de
ſtre ſeigneur a moult grant ioye. Et a ce iour ſe
iudas ſaulue: et le peuple diſrael ẽlumine. Ma
ce ne ſera pas iudas qui trahit nr̃e ſeigñr / ma
iudas le filz de iacob ꝗ eut nõ delia⁊ de iceluy i
moult grant lignee de roys / de ducz / ⁊ de to⁹ ceu
ꝗ ont puiſſãce au monde. Et en ce temps ſe red
ſeront contre le bon roy vne mauluaiſe gent ꝗ
croient point en dieu: ſe ſerõt les gens de gothz
magothz que le bon roy alexãdre fiſt enfermer
leur terres exiler: ilz ſont du pays ou nul ault
ne habite ⁊ y a douze royaulmes et ſont tant
gens que nul ne les pourroit nõbꝛer et ſont ma
uais et oꝛdes gens. Et quãt le roy oꝛra ſes nou
les il fera venir toute ſa gẽt encontre eulx et ta
toſt ilz ſen fuirõt ⁊ le bon roy les chaſſera ⁊ toute
ſa gent et les occira tous. Et quãt la bataille ſer
vaincue il yꝛa en hieruſalẽ ⁊ mõtera au mõt do
uet et mettra ius ſa couronne et rẽdꝛa ſon royau
me a noſtre ſeigneur et demourra en paix.

¶ La maniere d̃ la paix impetree d̃ la Royne du
ciel et reuelee au feu petit martin guerin pꝛeſtre
loches lan de grace mil cinq cens.

Hec dicit deus.

FIrma non erit pax quam rex credit habere
cũ mundo / niſi etiã habeat cũ deo et ꝗ ex deo
eſt verba dei audit. Hec dicit deus.

¶ Faciat rex edictũ per ciuitates / villas / ⁊ loca ſt
bi ſubdꝛta ꝙ ſoluatur emẽda pecuniaria arbitra

ria et parua a blaſphemantib' me/nomen meu matrem meam.

¶ Or oyes/or oyes/or oyes/de par dieu roy des roys noſtre createur et de par le roy noſtre ſire.

¶ On vous faict aſſauoir quod nos specialiter edocti de la grant multitude ⁊ tranſgreſſion des ſainctz commandemens de dieu pechez/ maulx/ offenſes ⁊ blaſphemes que commettent es citez: villes: ⁊ lieux ſubiectz a nous de ſa grace ſubalterne roy ſon treſhumble ſeruiteur:que tous les blaſphemateurs publiques du nom de dieu noſtre roy ſouuerain:ou de ſa mere la treſglorieuſe vierge marie ſeront mys en amende pecuniaire arbitraire ⁊ petite ou equipolante par detētion corporelle diceulx blaſphemateurs en priſon:ceps ou coliers publicques au pain ⁊ a leaue iuſques a ſatiſfaction arbitrarie par les iuſticiers deſditz lieux a no' ſubiectz par raiſon de noſtre ſouueraínete temporelle: ⁊ de par noz commis eſdictz lieux vng au deux ou troys receueurs ſelō la grādeur des villes ⁊ citez pour receuoir leſdictes amēdes pecuniaires pour en faire ſelon le bō plaiſir ddieu noſtre createur. Ceſt aſſauoir les cas qui ſenſuyuent:que ceulx qui blaſphemeront en le reniant renunceant:maugreant ou deſpitant ou execrablemēt iurāt par la paſſion de dieu:par la chair dieu par le ſang dieu p la mort dieu par le corps dieu:par les vertus dieu: ⁊ aultres execrables ſermens villains ⁊ deteſtables touchant les parties de ſon corps:comme par la teſte dieu:par le ventre

dieu par les playes dieu ⁊ ſemblable.
¶ Itē ceulx q̄ blaſphemeront regnierōt reno
rōt ⁊ maugrerōt: ou deſpiteront: ſa treſglorie
mere ⁊ noſtre treſdigne enuers luy aduocate la
erge marie tant coniunctim que diuiſim.
¶ Coniunctim comme en deſpit de dieu: ⁊ de
mere: ie renōce dieu et ſa mere: maulgre dieu ⁊
mere ⁊ ſemblables execrables.
¶ Diuiſin cōme en attribuant execrablemēt c
les indignes a lintemerete ⁊ gloire de ſa dicte m
re comme dire quelle ne fuſt pas Vierge: ⁊ qu
le fut conceue en peche originel: ⁊ quelle neſt pa
bonne ⁊ aultres: ⁊ telle choſe de erubeſcēce inda
⁊ mauldicte hereſie: ⁊ qui eſt horreur a pēſer ne
doyt dire ne exprimer Sermo craſſeſcit: ceſt aſſ
a entendre ⁊ en ce faiſant le roy aura la grāt pai
Vniuerſelle: ⁊ ſeculū conuertetur ad deū: prout V
dit idem martinus.
¶ Loriginal de ce preſent edit de dieu eſcript en p
chemin eſt a monſeigneur ſainct graciē de toure
lequel auoyt apporte ledit petit ſeruiteur de dieu
de ſoy indigne et poure pecheur au feu roy Loys
lan de grace mil ciq cens a bloys pour luy baillier
le dimenche de la trinite q̄ a eſte deuant le premier
dimenche de ladueut: ⁊ pourtāt q̄l ne peuſt auoir
aſſez de temps de le preſenter a ſa royalle maieſte
le pourta a tours p̄ſenter: ⁊ le laiſſa ſur le grāt au
tel de monſeigneur ſainct gracien/ ⁊ a meſſieurs les
doyens ⁊ chapitre dudit ſainct gracien/ ⁊ de mon=
ſeigneur ſainct martin: a baille pluſieurs eſcri=

ptures en papier contenãs pluſieurs viſions a luy faictes ⁊ mõſtrees ⁊ reuelees/cõmmẽt ⁊ pourquoy dieu nr̃e createur vouloit accelerer la fin du monde/⁊ aſprement ſe courroucer contre yceluy pour les grãs maulx ⁊ horribles pechez qui ſi fõt: ſans ce quil na pas eſcript pluſieurs aultres viſions et ſonges comminatoires a luy faitz pour ſa diſſimulation et tardite laquelle a eſte en ſon eſperit cauſee pour lincredulite du mõde:⁊ ſe vouloit excuſer de ce faire enuers dieu. Vray eſt que dautres foys a baille ledit edit de dieu dedans leſgliſe de noſtre dame de Paris a reuerend pere en dieu feu mõſeigneur Damiens maiſtre iehan de rely confeſſeur du feu roy charles deſquelz les ames dieu abſolue ſans declarer les cas dudit edit.

¶ Denſuit vne oraiſon piteuſe ⁊ plaine de pleurs ſus la deſolation de la terre ſaincte ⁊ cite de Hieruſalem.

QUi eſt celuy fidele et bon creſtien de quelque eſtat et condition quil ſoyt aymant la foy catholique qui ſe puiſſe contenir de plourer ⁊ larmoyer:⁊ qui ne doiue demander auec le prophete Jheremie qui dit. Quis dabit capiti meo aquã:et oculis meis fontem lachrimarum. Qui pourra dõner a mes yeulx fontaine de larmes pour plourer la grãt deſolation et fedite de la ſaincte cite de hieruſalem:et du grãt roy ſeigneur de toutes vertus:quãt non pas ſeullement:la cite ſaincte de iheruſalem/mais tout le pays circonuoiſin/ et toute la terre ſaincte de pro

miſſion eſt ainſi hors la main et domination des creſtiens:en laquelle a eſte prins le cõmencement et principe de noſtre foy et de noſtre ſalut/acomply et conſume loeuure de noſtre redemption.Et qui eſt choſe digne de complainte et lamentation a grant peine ya a preſent quarante bons creſtiẽs catholiques en toute ladicte terre ⁊ en toute la region quil ſoyent obeiſſant a noſtre mere saincte egliſe Romaine:mais grant nombre et multitude de infideles ſarraſins et apoſtatz de la saincte foy y habitent:cõme cy deſſus a eſte declaire.Et eſt encores plus a plourer:gemir:et larmoyer cõme choſe de moult grant dueil et douleur plus que de toutes les abhominations et maulx qui ſont en toute la creſtiente que en ladicte cite saincte en tout et partout a lenuiron ſe fõt de maulx inumbrables et excogitables et ſi grans ql neſt point a penſer: et neſt point a doubter que noz demerites en ſont cauſe de quoy bien deuons souſpirer que celle digne et treſglorieuſe terre ⁊ pays de noſtre dieu: ſeigneur: maiſtre: redempteur et ſaulueur ennoblie et honoree par ſa natiuite:conuerſation predication et miraculeuſes operatiõs. Et de ſon digne et precieux ſang arrouſee par ſa digne mort et paſſion:et par ſa reſurrection et glorieuſe aſcenſſion ſignifiee par ſi long eſpace de temps comme par de puis que fut deux cens. lxxxv.ans en ſa ſeigneurie des creſtiens:et iuſques a preſent: depuis celuy temps a eſte ſoubz la ſeigneurie ⁊ dominatiõ des turcz: ſarraſins:e.

payens au grant vitupere ⁊ deſhonneur du nom de dieu et de noſtre ſeigneur iheſus: et de ſa ſaincte foy: ⁊ pour noz faultes et negligences: et sans nulle doubte pluſieurs demerites ⁊ neſt point seullement a plourer aux bons creſtiens ⁊ catholiqs: mais a recouurir a layde et ſecours de dieu tout puiſſant pere de toute miſericorde et conſolatiō et crier fort inceſſammēt de cueur par deuotion qui luy plaise dauoir pitie et miſericorde dē lautre partie qui eſt demouree en la creſtiente: et illuminer Vultum ſuū ſuper nos ⁊ miſereatur noſtri. Vueille enluminer ſa digne face ſur nous et auoir de nous pitie et miſericorde genteſqz auferat per fidez de finib⁹: Vt laudes debitas perſoluam⁹ alacriter: ⁊ vueille oſter la gent perfide: inique et peruerſe: affin que ioyeuſement le puiſſons ſeruir et donner louenges condignes.

¶ Iadis le prophete daniel mys luy et le peuple disrael en captiuite plourant ſur les fleuues ⁊ riuieres de babiloine pour comme ſemblable cauſe prioit dieu bien deuotemēt: lequel a preſent enſuyurons en diſans peccauimus. O domine iniuſte egimus iniquitatem fecimus in omnen iuſticiam tuam. Sed auertatur queſumus ira tua ⁊ furor tu⁹ a ciuitate tua iheruſalē: et a mōte ſctō tuo ⁊c. Nous auōs peche: o dieu createur: nous auons faict pluſieurs maulx et iiuſtices cōtre voſtre voulente et voſtre saincte iuſtice: mais nous vous priōs deuotemēt q̄ vr̄e ire ⁊ vr̄e fureur ſe oſte d no⁹ ⁊

de la ſaincte cite de hieruſalem ⁊ de la ſaincte mõ
taigne ou eſt le ſaict ſepulchre de noſtre ſeigneur
pour noz pechez/⁊les pechez de noz peres predeceſ
ſeurs:hieruſalẽ ⁊ les ſainctz lieux dicelle ſont mis
en opprobre des ſarraſins ⁊ a leur ſuggeſſiõ ⁊ ſõt
leſdĩtz ſainctz lieulx deſhonourez des chiens meſ⸗
creãs ⁊ prophanes: et vous plaiſe ſeigneur dieu
a preſent et maintenant oyr ⁊ exaulcer noz prie⸗
res ⁊ oraiſons ⁊ mõſtrer voſtre digne face ſur le
ſainctuaire qui eſt cõme deſert ⁊ deſole vueilles
regarder du ſainct ſiege de voſtre maieſte ⁊ pẽſer
de no⁹ enclinez pour lhõneur ⁊ reuerãce de vous
ſeigneur dieu voz oreilles ⁊ oeuures vo⁹ yeulx ⁊
voyez noſtre tribulation ⁊ de la cite ſaincte en la
quelle iadis a eſte inuoque ⁊ appelle voſtre ſainct
nõ. Vous eſtes le ſeigñr de tout le mõde: ⁊ neſt nul
q̃ puiſſe a vo⁹ reſiſter/en voſtre main et iuriſditiõ
ſont toutes choſes: ⁊ toutes les fins des terres et
tous les drois de tous les royaulmes du mõde: et
doncques ſeigneur roy des roys aies pitie ⁊ mercy
du poure peuple creſtien: car noz ennemis nous
quirẽt a inuader pour nous perdre et deſtruire et
tout voſtre ſaict heritaige de la chreſtiẽte: ne veil⸗
les pas depriſer ⁊ habãdonner lheritaige q̃ aues
acquis ⁊ rachete. Mais ſoyes propice ⁊ ayde a ice
luy affin que les payẽs ⁊ ſarraſins ne diſent pas
ou eſt leur ſeigneur dieu: nous vous prions et re⸗
querons humblement que a eulx ſoit cõgneu vo
ſtre pouuoir et puiſſance ⁊ que facez vẽgeãce du
ſang de voz ſeruiteurs qui eſt ⁊ a eſte par eulx.

infidelles ⁊ ſarraſins reſpandu: entre deuãt vo ſtre regard ⁊ face les pleurs des poures creſtiens captis ⁊ priſonniers mis en ceps et en fers bien eſtroictement ſelon la grandeur de voſtre ineſti-mable puiſſance: mettees en voſtre poſſeſſion les enfans des mors ⁊ mortifies pour voſtre ſainct nom: et rẽdes a noz voyſins ennemis au ſeptieme ſelon les maulx qui nous ont faict: no⁹ ſommes voſtre poure peuple ⁊ brebis de voz paſturaiges qui vous confeſſerons noſtre paſteur ſeigneur et maiſtre iuſques a iamis: et annũceront voz loue ges de generation en generation

¶ Senſuyt vne deploration compendieuſe de le gliſe ⁊ terre orientale.

Je eſtime q̃ a to⁹ vrays catholiq̃s et le-cteurs de ce liure eſt biẽ a doloir ⁊ plou rer et vehemẽtemẽt a ſoupirer: veu nõ-pas ſeullemẽt eſt miſe en erreur ⁊ diuer-ſes hereſies / la ſaincte cite de hieruſalem du grãt roy eternel auec toute la prouince voiſne ⁊ a elle adiacẽte laquelle iadis ſappelloit terre de p̃miſſiõ mays tout le pais de orient dilate en pluſieurs re giõs royaulmes ⁊ pays eſt tout heretique ⁊ en er-reur cõtamine et conculque ainſi ⁊ tellemẽt qui eſt choſe a ouyr ⁊ voir dolente lamentable ⁊ moult piteuſe entre les lacz et lieux qui ſont ſans eaue eſt difficile a trouuer le lieu ou a eſte iadis la fon-taine ſignee cloſe et fermee ⁊ le iardin ainſi dit ſẽ-blablemẽt ſi que ſemble iamais ny auoir eſte. O choſes dignes de pleur ⁊ lamentatiõ la vigne du

ſeigñr dieu ſabaoth iadis belle honorable eſleuee par grant eſpecialite: helas elle a eſte gaſtee/ deſtruicte/ et exterminee: et erradiquee par vne maniere de regnardeaux qui ont fait leurs foſſes et tenieres par quoy lon la toute ſubuertie: ꝛ deſepatee ceſt aſſauoir ce grant heretique arrius apoliinar/ entides/ neſtorius/ ſabelius pellagius/ fauſtue: ꝛ les aultres grans heretiques qui lont toute rompue ꝛ deſtruicte: las quel douleur/ quel pitie/ las quel dommaige: et vng porc ſanglier de la foreſt ſinguliere beſte ſauluaige eſt ſaillie: ceſt aſſauoir mahumet eſt party qui toute la dicte vigne a froiſſee/ rõpue/ ꝛ extirpee: qui eſt celuy qui ſe peut tenir de plourer qui veult cecy piteuſemẽt conſiderer voyãt la dicte terre ꝛ noble vigne labouree iadis tres diligemmẽt des apoſtres ꝛ diſciples de noſtre ſeigneur comme le pays de Aſie et ſept egliſes cathedrales par mõſeigneur ſainct Jehã leuãgeliſte. Et le noble pays de affrique: le treſpuiſſant pays des Indes: et le tres noble pays de Grece auec les aultres diuers pays de la terre orientale en la quelle iadis eſtoit legliſe nõmee legliſe dorient tant digne/ tant ſaincte/ tant hõneſte ꝛ venerable de tant de ſi grans ꝛ excellẽs ſainctz ꝛ notables clercz: aournee regie: ꝛ gouuernee: deſquelz aulcuns icy reciteray cõme de ſaict Auguſtin eueſque de yponenſe organe eſpecial de la ſapience diuine qui eſt dit la pierre precieuſe des docteurs: pere ꝛ maiſtre des theologiẽs/ mail let fort ꝛ puiſſant des heretiques qui fort illuſtra

et illumina le pays de affrique de ſa preſence do-
ctrine ⁊ ſaincte cōuerſation ſainct Jehā criſoſto-
me eueſque de Cōſtantinoble qui pour la grant
doctrine ⁊ ſapience de luy bouche dor ſe nommoit
q̄ en ſon temps illumina ⁊ gouuerna la dicte no-
ble ⁊ digne cite ⁊ pays de conſtātinoble. Le noble
ſainct martyr cyprien de cartage anaſtaſe de ale
xandrie/ ſainct Jehan damaſcene/ Gregoire ny
ſene/ Gregoire nazarien/ Hylaire de Poictiers/ le
grant Baſile de ceſaree: ⁊ aultres pluſieurs treſ-
grās clercz: deſquelz la ſainctete ⁊ doctrine ſeroit
trop longue a reciter/ mais deſpuis cōment leſdi-
ctes terres et pays ont eſte rēplies de orties/ de
chardons et eſpines: helas cōment tout eſt renuer
ſe et ce que pour lors eſtoit beau cōme lor eſt tour
ne en vilite cōme boue ou fange: qui eſt es rues
des villes/ cites. ou ſont maintenant les nobles ⁊
excellētes egliſes patriarchalles de Alexādrie/ de
Anthioche/ de Cōſtantinoble: ⁊ de Hieruſalem:
deſquelles nul orateur ſeroit dire ⁊ racōter les lou
enges ⁊ dignitez dicelles/ helas Rome dame du
monde ⁊ maiſtreſſe iadis elles eſtoient tes ſeurs
a toy deuotement ⁊ hūblement obeiſſantes a toy
adherentes ⁊ cōioinctes collateralement.

¶ Et iacoyt ce que tu obtiēnes le premier ſiege en
preeminence et dignite par monſeigneur ſainct
pierre conſacre et dedie / et Alexandrie le ſecond
de ſainct pierre: et de ſainct Marc euangeliſte fon
de et conſacre. Anthioche en apres de ſainct pier-
re: leq̄l regēta ⁊ gouuerna la auſſi par leſpace de

ſept ans et puis la laiſſa a mōſeignr ſaict Igna-
ce a gouuerner et la premier print le nom de cre-
ſtien aux creſtiens. En apres conſtatinoble que
edifia et conſacra le noble empereur Conſtantin
auec pluſieurs romains quil mena la apres quil
eut donne rome a monſeigneur ſainct Silueſtre
et a ſes ſucceſſeurs:et puis finablement eſt la cite
ſaincte de Hieruſalem: la quelle noſtre ſeigneur
Ieſucriſt a dediee et conſacree de ſon precieux
ſang:toutes ces nobles citez comme vierges apres
toy Rome dame du monde et princeſſe a toy ſer-
uir et honorer venoient:mais helas/helas a pre-
ſent de toy ſont bien loing et longues infectes et
corrumpues de erreurs et hereſies diuerſes decou
pees de la ſimplicite de la vraie foy catholique et
comme adulteres de leur vray eſpoux ieſuchriſt:
font fornication auec lucifer prince de damnatiō
Et ainſi en occident et en ces parties voyſines
naiſt et ſourt le ſoleil de iuſtice dieu graces et mer
cy et reluyſt treſclerement: et en orient lucifer qui
eſt cheut et treſbuche par ſon orgueil de paradis
a mis ſon troſne et ſiege en orient:en occidēt eſt la
lumiere du monde le ſel de la terre:les vaiſſeaulx
ſacramentaux dor et dargent en orient obſcurite:
et tenebre de ignorance et de erreur et de hereſies di
uerſes et infinies/la eſt le ſel de la terre raſotty et
deuenu fol tellemēt q̄ ne vault pas le teſmognage
de noſtre ſeignr:ſinon a eſtre mys ſoubz les piedz
et de yceulx conculque la ya a grant peine vaiſ-
ſeau de boys ou de terre leſquelx ſont couuers de

fer ⁊ touuers de feu eternel de damnatiõ: ⁊ Uela cõment eſt alle a pdition le pays de orient deſtruit et du tout mys a ruine et deſolation leql a mys et diuiſe la robe de noſtre ſeigñr inconſutile ⁊ ſans couſture depecee ⁊ mys par pieces rebelle du tout en tout encontre dieu ⁊ ſon egliſe qui ne Ueult cõ gnoiſtre quelle ſoit de lauctorite de dieu qui dit a ſainct pierre qui print de luy ſon auctorite quant luy diſt/ tu es petrus ⁊c. tu es pierre ⁊ ſur ceſte pier re ie fonderay mõ egliſe ⁊ les portes dẽfer ne pour ront riens encõtre elle ⁊ tout ce q̃ tu liras en la ter re ſera lie au ciel ⁊ tout ce que tu deſliras en terre ſera deſlye au ciel: ⁊ ainſi dieu ſeul a fonde legli ſe: laquelle a fondee ſur la pierre de la foy de legli ſe elleuee ſur icelle q̃ la baillee aux portier eter nel ⁊ tẽporel les droitz auſſi. Laq̃lle a cõſtitue chief ⁊ gon: car cõme lhuis ſe tourne ⁊ maine dedans le gon ainſi de ceſte saincte egliſe romaine les autres toutes ſe tournẽt/ ou curent au fermẽt: ceſt a dire de ſon auctorite ⁊ puiſſance ⁊ Uſe du priuileige de celuy duq̃l elle a ſon auctorite ⁊ puiſſance: ⁊ pour tãt neſt point a doubter q̃ celuy q̃ eſt rebelle ⁊ ino bedient ne ſoit heretique ⁊ viole la saincte foy: ce luy qui va encõtre legliſe qui eſt dame ⁊ maiſtreſ ſe de la foy. Et eſt rebelle ⁊ ꝯtumax a celuy qui ne la preferee ⁊ deuãt miſe a toutes aultres egliſes: ⁊ pourtant monſeigneur ſainct ambroiſe confeſſe ſoy ẽſuyuir en tout ⁊ partout ſa dame ⁊ maiſtreſſe saincte egliſe par singuliere ⁊ cerieuſe proteſtatiõ et auſſi monſeigneur ſainct hierome au temps de

Digitized by Google

la putrufation de lerreur ariane q̇ fut en son tēps le ſiege de ſainct pierre a rome ⁊ la foy louee de la bouche de noſtre ſeigneur ſe conſeilla a enſuyuir et a tenir du tout en tont ⁊ auſſi doiuēt faire tous les fideles bons creſtiens catholiques a lexemple dicеulx: car Vbicunqȝ fuerit corpus illic cōgregabuntur ⁊ aquile: la ou ſera le corps la ſe cōgregeront ⁊ aſſembleront les aigles. mais legliſe de orient aueuglee ne entant point ces raiſons ne ny veult acquieſcer nullement ⁊ pourtāt quelle eſt hors de larche de noe elle perira et ſera noyee en ſon erreur/ car hors delle ne peult eſtre ſaulue cōme teſmoignent tous les ſainctȝ docteurs ⁊ les canons des ſainctȝ peres papes de romme/ car vne eſt la ſaincte mere egliſe immaculee ayant vng chief viuifie de vng eſprit fondee en vne foy qui cōqs de celle vnite ⁊ fondation ⁊ ſociete de ſaīct pierre ſe ſeparent ⁊ diuiſent/ ilȝ ne peuuent auoir abſolutiō de leurs pechez ne entrer en la porte du royaulme de paradis: ⁊ quiconques mengera la gneau hors de ceſte maiſon il eſt neceſſaire quil ſoit prophane.

¶ Icy eſt la fin de ce preſent liure imprime a Romme Mil cinq cens vingt et quatre.

99 951008

Digitized by Google